

9
14 MC
2

St. E

INSIGNIUM ORBIS CHRISTIANI UNIVERSITATUM

SORBONÆ, SALMANTICÆ, ET PATAVII

RESPONSIONES

AD

CONSULTATIONEM,

Super casu duplicis successivè Matrimonii, quod quidam Dei Servus, Virtutibus clarus PYRAUSTA *nomine indicatus, contraxit in Indiis, Catholica in illis tunc nascente Ecclesia, cum animo conservandi in utroque,* si possibile foret, *Virginalem Castitatem ad instar S. Patriarchæ Joseph cum Sanctissima Sponsa Virgine Deipara,*

Eisdem Universitatibus

PROPOSITAM.

Adstipulante, quo ad Salmanticensem,

PIETATE

REGIS CATHOLICI,

Quoad reliquas autem duas,

Emorum, ac RR. DD. Cardinalium

CORNELII, ET DE GESURES.

ROMÆ M.DCC.XXII.

Ex Typographia VATICANA
Superiorum Facultate.

SACRATISSIMIS

JESU, MARIÆ, JOSEPH

Humilis, & supplex,

DEDICATIO.

ONSULTUM isthoc, isthæcque celeberrimæ ACADEMIARUM super eo RESPONSA typis in partibus seorsim mandata, & ad Urbem transmissa, cùm modò in unum corpusculum colligere, atque in necessario numero ea reimprimere oporteat; cùmque in eis de Virginali Castitate, in bino Matrimonio successivè servatâ, agatur: Quibusnam dicandum de jure venit hujusmodi corpusculum, liberculusve, nisi Tibi Sacræ in terris Triadi, Virginum scilicèt Sponso JESU, Virgini Matri MARIÆ, Virginique marito JOSEPHO? eò quòd Vos cliens vestratum Pyrausta semper præ oculis habuerit, semperque in ideam, sive exemplar posuerit, & proposuerit imitandum in duplici, quod iniit, Matrimonio, quod feliciter obtinuit, & quidem non absque vestratum impetratione apud Patrem; dum illud cœleste donum Virginitatis, nubes, aera, Angelos, sideraque transgrediens, Verbum Dei, in ipso sinu Patris invenit, & toto hausit pectore. * Ab ipso siquidem Unigenito tuo, & virginalis Ecclesiæ, atque fidelium animarum Sponso, ò Gloriosa Virginum, & Tibi communicatur, & Sponso tuo prædilecto, Teque, atque illo mediante, aliis mirè diffunditur, cùm virtutem influxivam desuper peculiarem habeatis, ut proprio omnes experimento ad Vos devotè currentes, uno ore fatentur. Cucurrit in odorem unguentorum vestrorum Ven. noster Pyrausta, quippe qui excellentissimæ vestræ Virginitati heroico imitationis desiderio morem gerens, Sancto afflante Spiritu, qui de suorum charismatum copia dividit singulis, prout vult, nuptias inire studuit, non ut carni adblandiretur, & sanguini, sed ut servatam in Matrimonio virginitatem, novo perfectionis charactere illustraret; sicque ad-

* *S. Ambr. lib. 1. de Virgin. circa init.*

adhuc in ſtatu conjugali inter ſapientes Virgines lampadem ferens refertam oleo charitatis, non ſemel ingredi meruit cœleſtium oſtia nuptiarum: An laudabilem imminuit conformitatem, quòd duplici Matrimonio geminare voluerit maritalis candoris ſublime hoc Sacramentum? At heroicos virtutis actus iterare,nec laudis vacuum eſt,nec admirationis; Nam ipſe cum utraque Conjuge, tres candidiores lacte conſtiterant Columbæ, ut unaquæque cuilibet Veſtrum in Cœli columbario contingeret,quò præiverunt iſtę, illo in terris remanente Viduo, ut triplici circumdatus varietate meritorum, in triplici vitæ ſtatu, (quem tenet Eccleſia) poſteris, in quocumque gradu degentibus imitanda relinqueret virtutum exempla; *Virginalem* ſiquidem ſtatum, *Conjugalem*, & *Vidualem* inoffenſo pede cucurrit: Oh quantum, ut credere lubet, Chriſtus ipſe, qui plus choreis Virginum paſcitur inter lilia, quantum, inquam, ſibi complacuit de nuptiis Pyrauſtę, in cujus corde diverſabatur, quaſi in hortulo deliciarum, in quo mirabiliter percreſcebant omnes flores honeſtatis, & omnia odoramenta virtutum! Itaque, ſacratiſſimi Virgines, JESU, MARIA, & JOSEPH, accipite ratum è Chriſtianis Academiis ſpecimen illud connubii virginalis, quod veſtro ſanctificatum exemplo inſeruiſtis. Veſtra intereſt ſacras haſce diſſertationes eo munire præſidio, quo jam pridem facere placuit in una ex tribus Academiis, non ſinè inviſibili, ſed manifeſto veſtrûm mirabili impulſu; dum aliquorum intentio ſuffragandi in contrarium, ſtatim cœlitùs mutata extitit in favorem, magna occurrentium admiratione: Et meritò, *quia majus certè*,teſte Chryſoſtomo, * *& admirabilius eſt, mentem, atque animum adverſariorum commutare, quàm gladio ipſos ſuperare*; Narrent hi qui ſentierunt, dicant Paduani. Nec deficit hoc in Liberculo aliquod deſuper authenticum teſtimonium, dum cuilibet recurſum facienti ad pag. 61. conſtabit, per ſuffragantium calculum, quinque ex foventibus partem ex adverſo primam, ſe ad caſtra vertiſſe tuentium ſecundam, quam, utpote tantò plus glorioſam, quantò plus diſceptatam, magno plauſu, & gaudio, perceleberis illa Academia ſua Authoritate, & criterio amplecti non dubitavit, ad nihilum demum ipſa redigendo omnes illos, qui po-

* *Oper.imperf. hom.14 ſup.Matth.10.*

potius Diſputationis gratia, & ut magis veritas pateret, quàm inimicitiæ cauſa, acerrimè adverſabantur: Sed cùm de hujuſcemodi Patrocinio his majora aliàs Vos, ò ſacri, & veri Mecœnates, indicia dederitis, atque hujuſmodi CONSULTATIO, ejuſque RESPONSIONES, utpote quæ de ſanctitate conjugalis veſtri conſortii luculentum exhibeant teſtimonium, ad eamdem profectò Clientelam pertinent, & Tutelam; Itaque Vobis omni jure, omnique ratione offeruntur, dedicantur, conſecrantur.

SYN-

S Y N O P S I S

Contentorum in hoc Liberculo.

Consultationis tenor. pag. III.
Fax occurrentium super facto. IX.

RESPONSIO DD. SAC. FACULTATIS PARISIENSIS. XXIX.

Epistola Eminentissimi D. Card. de Gesures. XXXII.
Recognitio manus in forma. ibidem.

RESPONSIO UNIVERS. SALMANTICENSIS.

Continet sequentia instrumenta.

Attestatio Secretarii Regii Concilii Indiarum super mandato Regis ad dictam Universitatem directo, & super istius Responsione ad dictum Concilium. XXXIII.
Decretum ejusdem Universitatis Regi Catholico consignandum unà cum Scripturis DD. Commissariorum. ibid.
Prima est Votum, quod Rmus P. Magister Manso detulit eidem Universitati pro Dubii Responsione. pag. I.
Secunda est Suffragium, datum ipsi Universi Rmo P. Mag. Herce. 39.
Tertia verò est illa, quam dedit Rmus P. Mag. Generelo. 113.
Legalizatio super dd. Scripturarum Identitate; & super qualitate earundem Authorum. 56. & 141.

RESPONSIO UNIVERSITATIS PATAVINÆ.

Habet sequentia Instrumenta.

Acta Sac. DD. Collegii, ab ejus Notario actuata, è quibus primum, & quartum Decretum extant à pag. 59.
Legalizatio prædictorum in forma. 61.
Scriptura primi Referendarii, scilicet Rmi, & Exmi P. Fr. Nicolai Buico, Profefs. pro Scoti Doctrina. 62.
Alia Rmi, & Exmi D. Michaelis Verii, Theologiæ Doct. & Philosophiæ Professoris. 86.
Secundum & tertium Decretum de Scripturis dispensatis loquentia, habentur. 108.
Legalizatio super identitate dd. Scripturar. & Author. earund. ibid.
Epistola Eruditissimi Viri Comitis Foresti ad Rmum, & Exmum D. prælaudatæ Univ. Decanum, cum recognitione manus illius. 109.
Index Rerum Notabilium. 143.

CON-

CONSULTATIONIS

TENOR

Solus omnibus unus.

FACTUM MIRABILE.

YRAUSTA *Vir eximiæ virtutis, simplex, rectus*, ac timens Deum, & recedens à malo: in Hispaniis natus, humili genere, honestis Parentibus, mediocris fortunæ: Puer pascendis Gregibus, Adolescens Agriculturæ deputatus: Junior servitio alieno mancipatus, varias expertus vicissitudines, à Deo tamen præventus, mirificè profecit de virtute in virtutem. Provectior ætate in Novam Hispaniam solvit, ubi magna pollens industria, justis laboribus substantiam, remque familiarem adauxit. Amorem omnium sibi conciliavit, animi integritate, ingenuitate, atque generosæ indolis actibus, summam venerationem adeptus per heroicæ virtutis specimina. Amore, & fide, pietateque in Deum maxima, conscientia optima præditus, castitatem, virginitatemque adeò coluit, inter illas egregias dotes, ut jam tertiò per Mulieres sibi à Diabolo paratas ingentes insidias, in*

* *Job cap. 1.*

*ipso juventutis flore eluserit. Quin immò de ipso Diabolo in fœminea specie sibi apparente gratia Dei viriliter triumphavit. Oblatas aliquando egregias nuptias modestè rejecit. Postmodùm penè sexagenarius, prudenter perpendens, non esse bonum hominem esse solum *, sociam sibi quærere cogitavit; talem quidem, uti dictitabat, cum qua, si possibile afforet, vivere liceret in casto, & virginali connubio, ad instar S. Patriarchæ Joseph cum Sanctissima Sponsa Virgine Deipara, ita ut jugum Matrimonii, absque carnis tribulatione serena pace sustinere valeret.*

Annuit Deus ejus votis, nam honoratior quidam homo, hoc Pyraustæ propositum assecutus, enixè rogavit, ut filiam suam sibi despondere dignaretur, ætatis tenellæ, dote pauperem, sed virtutum decore divitem, qualem ipse cupiebat; addens hoc Deo gratissimum futurum; Ei enim offerebat in conjugem, tantùm, ut sua protectione fulciret, & à periculis mundi, atque pudoris jactura ob pauperiem eriperet. Pyrausta, divinæ voluntati addictissimus, & pietatis operibus; Dei nutu negotium peragi advertens; in Sponsam accepit Puellam, ea lege, ut ejus subveniret indigentiæ, & patrocinaretur pudori; seque & rem suam familiarem, cura Sponsæ muniret. Erat enim tenella Sponsa Seniori Pyraustæ, ætate, & innocentia, sicut filia; eam licitè nu- trie-

* *Gen. cap.* 2.

triebat, abundantiùs in cùnctis aderat; excepto congressu matrimoniali; quem nec ipsa Sponsa petebat, nec appetere unquam ostendit. Sponsæ Sponsus castè ablandiebatur, illam in thalamo collocabat; Verùm ipse virtutis Vir post pias preces extra thalamum in terra juxta ipsam cubabat; castè, sanctèque cum ipsa vivendo. Invidens Diabolus tantæ virtuti, excitavit in Pyraustam Parentum Sponsæ persecutionem, qui ducti cupidine divitiarum ejus, videntes uterum filiæ non intumescere ad hæredes enitendos, & scientes propositum Pyraustæ, ob quod Sponsam duxerat, non percipientes hoc fieri Dei, & virtutis amore, ipsum aggressi injuriis, quasi Sponsam, & jura conjugii sperneret, minantur ad judices provocaturos, pro dirimendo conjugio, quatenus esset ad illud ineptus. Omnia æquanimiter toleravit Pyrausta, annis quidem provectior, sed viribus robustissimus, eisque respondit modestè: eorum filiam in sponsam sibi junxisse, ad ipsam protegendam; & si accidisset, se præ illa diem ultimum claudere, eam ex asse instituturum hæredem, ut posset vitam degere ab omni necessitate liberam; cæterum se omni culpa carere, quia Sponsam non malè habebat, nec ab ea abhorrebat, ut ipsamet fateretur. Verùm nec acquiescentibus illis, Deus amovit occasionem jurgiorum, ad æternam vitam vocata sponsa, vix elapso anno conjugii.

Postmodùm iniit Matrimonium secundum Pyrausta,

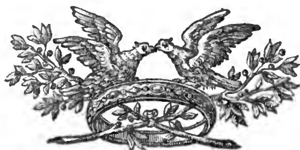
rausta, eodem proposito virginitatis, & castitatis, eisdem protestationibus; & in Sponsam assumpsit pauperculam pariter, sed virtutibus excultam Puellam; quam ipsemet ob ejus pauperiem educaverat, & in sacro Puellarum Gynæceo, servandam tradiderat, & aluerat usque ad ætatem nuptiarum, quam offerentibus Parentibus desponsavit; cùm qua eundem vitæ tenorem servavit; ut patuit ex testamento, quod gravi pressus infirmitate confecit; in eo ex conscientia declarans Sponsam in sua virginitate relinquere, eò quod ipsam duxit in sociam ad rei suæ familiaris custodiam, suique curam, cùm malè degeret solus, & ejus protectionem gereret, & suis facultatibus ipse inserviret. At postquam ab infirmitate convaluit, cùm novissent Parentes Sponsæ, vel ex testamento, vel ex suspitione, non tamen ex Sponsa, Pyraustam rem non habere cum illa, insurrexerunt contra illum, eadem cupidine hæreditatis, ut fecerant priores, & per semetipsos, ac per confessarium Pyraustæ comminati sunt periculum conscientiæ, eò quia non incumberet beneficio Prolis, cum sua Sponsa Matrimonium exercendo, juxta Sacramenti, & Ecclesiæ intentum; quæ omnia Pyrausta tranquilla, & immutabili mente audiebat absque scrupulo, sciens certò certiùs, suam Sponsam tales non habere impulsus, & semet in conscientia securum. Et quidem secunda hæc Sponsa

Py-

Pyrauſtam vocabat ſuum Patrem, etiam ante nuptias, & jure pro Patre habebat, quia ipſam amore Dei educaverat, & aluerat. Ipſeque Pyrauſta ſicut filiam agnoſcebat, ita ut non ſemel equitando, ante ſe in ulnis portaret ad quandam Matronam, quæ eam miniſteria fœminea edoceret, & adeò innocenter ſe habebat, ut ſæpius puerilibus viſa ſit ludis ſeſe oblectari. Et hanc quoque ſuſtulit Deus poſt menſes octo ad ſedandas turbas excitatas à Satana, & quia ad altiora virtutis, & perfectionis culmina vellet Pyrauſtam ſuſtollere, uti de facto fecit: cùm Pyrauſta tandem ſæculo vale dixerit, ac diſtributis facultatibus pro Chriſto, & Pauperibus, Religioſam vitam profeſſus, propè centenarius diem clauſit, plenus meritis, & mirandis operibus. Poſt mortem verò Sponſarum, Pyrauſta gloriabundus in Domino, dicere ſolebat de Sponſis ſuis, ſe quaſdam Columbas ad Cœlum educaſſe lacte candidiores, Deo gratias plurimas agendo. Cùm autem à quibuſdam viris Religioſis interrogaretur, ſuper contentione Parentum Sponſarum: Reſpondit à Sponſis ſuis ſcire ſe non exiſſe tales querelas, neque Parentibus ullam cauſam dediſſe talium turbarum; inde laudibus efferendo ſynceritatem, & puritatem earum; Parentum potiùs incuſabat hæreditatis capiendæ cupiditatem. Igitur

Quæ-

Quæritur à Sapientiſſimis Viris , & ornatiſſimis Virtutum Sectatoribus: An Pyrauſta in his malè ſe geſſerit? An potiùs heroicæ virtutis actus perfecerit?

FAX

FAX OCCURRENTIUM SUPER PYRAUSTÆ MIRABILI FACTO.

1 UT AUTEM ERUDITISSIMIS VIRIS, qui in re tanti momenti calculum ponere dignabuntur, facem præferamus, operæ pretium erit, aliqua adducere, & alia deducere ad enucleationem facti propositi. Et primum quidem, suggerere syncerè fas erit: aliquorum sententiam esse, Pyraustam non in omnibus bene egisse in hoc facto: aliorum autem, & quidem plurimorum irrefragabile, & inconcussum assertum est, Pyraustam actus heroicæ, sublimisque virtutis perfecisse, neque in ulla re defecisse, quod ut constare quisque comperiat, prænotatur:

2 Sanctum, ac Præclarissimum Virum Joannem de Capistrano, dist. 3. q. 1. art. 6. ex Augustino super Genesim relato à Magistro sent. in 4. dist. 31. c. 1. & ex communi sententia, tria bona statuere Nuptiarum, nempe Fidem, Prolem, & Sacramentum: Hoc posito idem Sanctus Joannes disp. 3. q. 2. art. 1. initio, hæc habet: *Sed quæro*, inquit, *quod prædictorum bonorum sit principalius? Est in Matrimonio illud, sinè quo Matrimonium esse non potest; Hoc autem est Sacramentum; Ergo in Matrimonio principalius est Sacramentum, quàm sit Fides, vel Proles, & hoc duplici respectu: Primò, quia dignius: Secundò, quia essentialius: Quod autem sit dignius, patet, quia bonum Fidei, & bonum Prolis pertinent ad Matrimonium, in quantum est quoddam officium naturæ: Bonum autem Sacramenti, pertinet ad Matrimonium, in quantum est Sacramentum gratiæ, sed dignior est gratia; quàm natura; ergo &c.*

3 Pergit autem Capistranus sic: *Quod autem*, inquit, *Sacramentum sit essentialius Matrimonii, quàm Fides, & Proles, patet: Quia Sacramentum pertinet ad Matrimonium, ratione inseparabilitatis, secundùm Augustinum* lib. 9. super Genes. *longè ante medium; inseparabilitas autem essentialior est Matrimonio, quàm bonum Prolis, & bonum Fidei: Nam postquam Matrimonium est contractum possunt ab ipso separari bonum Prolis, & bonum Fidei; vinculo tamen Matrimonii remanente*. Prosequitur hoc idem probare, etiam citato pro se Riccardo in 4. sent. dist. 31. art. 1. q. 3. & confutat oppositam sen-

tentiam Gandulphi dicentis: duo tantùm esse bona Matrimonii, nimirum Fidem, & Prolem, quo refutato, ita prosequitur.

4 *Sed dic*, inquit, *quod Sacramentum Matrimonii dicitur hic inseparabilis conjunctio animorum, vel etiam mutua servitus, quorum utrumque est bonum Matrimonii, sinè his autem bonis Matrimonium contrahi non potest: Postea verò sinè his, esse potest. Ita dicit Gloss. Bartol. Brixiensis in dicto* cap. Omne: *Ubi vides, quod reprobat opinionem prædicti Gandulphi: Et nota, quod dicit hic, scilicet in d.* c. Omne, *quia ibi loquitur de Matrimonio B. Virginis Gloriosæ cum Joseph*.

5 Tandem ibidem concludit S. Joannes, ita resolvendo; *Sed quid*, inquit, *si per contrahentes nihil de prædictis bonis extitit cogitatum?* (supple in actu contrahendi, vel in contrahendo) *Respondetur*, ait, *quod adhuc Matrimonium est licitum, si aliud non impediat; sufficit enim, quod conditionem contrariam non apponant, quàm si apponerent Matrimonium nullum esset, ut si diceret vir: contraho tecum, si generationem Prolis evites, vel donec inveniam aliam digniorem, vel si te tradideris adulterandam, causa quæstus* 20. q. 4. cap. Inter cætera, 32. q. 2. cap. Aliquando, *&* cap. Solet quæri, *& supra de conditionibus appositis* cap. fin.

6 Quamobrem juxta Sancti, & Sapientissimi hujus Viri doctrinam, Pyraustæ Matrimonia fuere valida, & licita, veraque Sacramenta, ipse enim consensit in Matrimonium, quia Sponsas legitimè desponsavit, ipsis consentientibus; rectam, sanamque immò sanctissimam habuit in contrahendo intentionem, nimirum Sacramentum profitendi, quia vir sanctimonia clarus; Fidem servandi, quia castissimus, & virgo, tot certaminibus probatus; habendi solatium Sponsæ, ejusque societatem, ipsique inserviendi casto, & pudico amore ut fecit; & virginitatem servandi, proposito sibi exemplo Sancti Patriarchæ Joseph cum B. Deipara, nihilque de oppositis illicitis conditionibus, supra allegatis, apponendo. Enim verò Sanctus Joseph cum B. Deipara validè, licitè, sanctè, atque laudabilissimè contraxerunt Matrimonium, cum virginitatis servandæ voto, ut ipse Capistranus testatur sic.

7 Idem de Matrimonio, disp. 3. q. 3. art. 2. Capistranus: *Secunda consideratio*, inquit, *est, quia B. Virgo Maria antequam conciperet Filium Dei, matrimonialem ordinem est professa, ut probat* Luc. 1. ibi: *Missus est Angelus Gabriel à Deo in Civitatem Galilææ, cui Nomen Nazareth ad Virginem desponsatam viro, cui nomen erat Joseph, de domo David, & Nomen Virginis Maria; Non est igitur pauca laus talis ordinis, cùm fuerit per tantam Virginem decoratus, & quamquam proposuisset virginitatem servare, consensit tamen nihilominus: sanè credi potest non solùm Mariam, sed etiam Joseph apud se disposuisse virginitatem servare, &c.* Ita Capistranus, & cum eo Magister

sentent.

ſentent. & alii. Si ergo fuit validum, licitum, ſanctumque Matrimonium S. Joſeph, atque Deiparæ, cum voto virginitatis; eò magis talia videntur fuiſſe Matrimonia Pyrauſtæ, qui ideâ ſibi propoſitâ Matrimonii S. Joſeph, & B. Deiparæ, Matrimonia contraxit, cum propoſito ſervandi virginitatem, ſi foret poſſibile, uti ipſe dicebat, ut equidem poſſibile ſibi certò certiùs videbatur ex facto S. Joſeph, atque Deiparæ, fiducialiter agens, in ſpe Divinæ Gratiæ ſibi affuturæ, precibus, & meritis eorundem Sancti Patriarchæ Joſeph, & B. Deiparæ, quos imitari geſtiebat, ut verè, ac feliciſſimo exitu imitatus eſt ſemel, & iterum ad maximam gloriam Dei, qui dedit poteſtatem talem hominibus; necnon ad Eccleſiæ Sanctæ eximium ſplendorem, atque fidelium inſigne exemplum; ipſius Dei gratia aſpirante apud quem non erit impoſſibile omne verbum. Verbum namque Divinum, qui Matrimonium, quod antea erat inſtitutum in officium naturæ; & deindè in remedium, ipſum extulit ad celſitudinem Sacramenti, etiam conſilium dedit de virginitate ſervanda: proindè, qui hujuſmodi conſilium ſequi, & aſſequi ſtudet, non apponit oppoſitam conditionem Matrimonio, cum quo eſt, & fuit in multis Sanctis compoſſibile, ut in Henrico, Eduardo Regibus, & Elzeario Comite, ſed Matrimonium illuſtrius reddit, & virginitatem pretioſiorem.

8 Mirabitur quis fortè, in viro Agricola hos admirabiles auſus, quod ſibi propoſuerit exemplum, ſinè exemplo imitandum, conjugii ſcilicet Joſephi, & Deiparæ, ſed ne vanitatem in viro columbinæ ſimplicitatis ſuſpicetur, recordari poterit illius Spiritus Sancti verbi, * quod *qui ambulat ſimpliciter, ambulat confidenter*; fiducia enim Pyrauſtæ in Deum in hoc facto, cum ſimplicitate adeò beue coaluit, ut perfectiſſimè res ſibi ceſſerit; namque & conjugia contraxit, & abſque jurium conjugii injuria, Virgo permanſit. Et Deus non niſi in exemplum fidelibus ſuis propoſuit factum Joſephi, & Deiparæ, equidem imitandum, quod à nemine, quem ſciam fœliciùs, quàm à Pyrauſta imitatum fuit, ut ſibi propoſuerat, in gemino Matrimonio. Proindè Auguſtinus lib. 2. de conſenſu Euangeliſtarum, cap. 1. *Hoc exemplo* (inquit Joſeph ſcilicet, ac Deiparæ) *magnificè inſinuatur fidelibus conjugatis, etiam ſervata conſenſu continentia, poſſe permanere, vocarique conjugium non permixto corporis ſexu, ſed cuſtodito mentis affectu*. De conſenſu autem ſponſarum in Sanctum Pyrauſtæ propoſitum, evidentiſſima ſtat præſumptio in Pyrauſtæ favorem: quia nunquam conſtitit neque per facta, neque per verba, neque per ulla ſigna, nutus, aut indicia, ſponſas ſuas, nec petiiſſe, nec appetiiſſe copulam, quinimmò cohabitaſſe, remotâ copulâ: hæc enim ſufficiunt ad præ-

* *Prov. cap.* 10.

præſumptionem conſenſus; conſenſus enim, qui præſumitur ab Eccleſia inter Sanctos Henricum, Eduardum, Elzearium, & alios hujuſmodi, non conſtitit ex publica ſtipulatione in contractu matrimoniali, facta cum ſponſis, ſed vel ex eorum dictis, vel factis, vel ex rationabili præſumptione, & tamen eos, ut Virgines recipit, & veneratur Sancta Mater Eccleſia, & in eorum Officiis, & Feſtivitatibus has eorum virtutes extollit. Qualis autem vitæ innocentia, morum ſanctimonia, operum pietate, inſignis fuerit Pyrauſta? Et Deus ſignis admirandis teſtatus eſt, & teſtantur Populi, nationeſque remotiſſimæ, in quibus verſatus eſt, ac requievit, qui prudentia eximia margaritam pretioſam virginitatis in ſinu velut concha latens clauſit. Sciebat enim, etiam virginitatem infatuari poſſe, niſi à vanitate laudum abſcondatur popularium, ut patet in Euangelio *. Ideo tantùm cùm dubitaret ſe moriturum poſt ſecundum conjugium declaravit virginem ſponſam ſuperſtitem relinquere, ut decori ſponſæ, hæc declaratio proficeret, non ut ſibi laudem adſciſceret.

9 Quando autem Pyrauſta quærebat ſibi ſponſam, fœminam utique virtutis, & animi ſibi ſimilis, ut ei eſſet in adjutorium, ut in hoc creaverat Deus Evam in ſociam, & adjutorium Adæ: non in perniciem, ſicut Eva in perniciem Adæ degeneravit, adeò rectè, & ſapienter apponebat illa verba, ut ſi poſſibile afforet, cum ſponſa in virginitate viveret, ſicut Joſeph, & Deipara: Optimo Pyrauſtæ videtur reſpondiſſe, & animos addidiſſe Auguſtinum, verbis ſuis illis de bono conjugali, cap. 3. *Conjugium*, inquit, *poteſt manere, etiam quando impoſſibilis eſt conjunctio maritalis*. Ergo à fortiori, quando caſtitas virginalis pronuba intervenit nuptiarum, cui favet Deus integritatis amator, opitulatur Chriſtus, Virginis deſponſatæ filius: Virgo ipſe virginis Eccleſiæ ſponſus, quam fovent Angeli virginitatis intimi familiares, & Sanctus Joſeph, atque Beatiſſima Deipara, dilectione maxima proſequuntur, quia vident ſua exempla imitari, & per exemplorum ſuorum imitatores, mundo teſtari, & veluti facto prædicari, & oſtendi, Sanctum Joſeph cum Sanctiſſima Virgine Deipara verè conjuges Virgines fuiſſe, contra malignos diaboli ſectatores Hęreticos, Virginitatem Mariæ Deiparæ blaſphemantes. Si enim hodie in viro Agricola ſimpliciſſimi animi, oſtenditur miraculum iſtud ingens, & rariſſimum Divinæ Gratiæ, in Gemino Matrimonio ſervatæ virginitatis: non niſi ſtultiſſimus, aut conſummatæ perfidiæ perditiſſimus aliquis negare audebit in conjugio S. Joſeph, & B. Deiparæ, jugiter viguiſſe præclariſſimam virginitatem, cujus exemplo ſibi propoſito, potuit vir humilis, ſed alioquin viribus robuſtus, robuſtiorque virtute, atque in Deum pietate, in gemino conjugio ſervare.

10 Au-

* *Matth. cap. 25.*

10 Auget autem in facto Pyraustæ admirationem, ultra quàm credi potest, quod in suis Matrimoniis, tum in fieri, tum in facto esse apparuit præstantissimæ sapientię vir, cùm esset humilis, simplex, & prorsus illiteratus Agricola: Magna quidem potentia Dei, & ab humilibus honoratur. Ipse subiit Matrimonia sua tanta mentis securitate, cum proposito servandi virginitatem, si sibi possibile afforet, ad exemplum Joseph, atque Deiparæ, prout, sibi ex Deo possibile fuit, cui se credidit in hoc facto, ac si fuisset maximus Jurista, vel Theologus, & in Sanctis Patribus versatissimus, quorum fulcitur ejus factum eximiis doctrinis, ut statim ostendere non pigebit. Sed vel in primis non prætereundum est, plurimum à scopo aberare eos, qui Pyraustam asserunt contraxisse Matrimonia, cum intentione non consummandi, quod minimè verum fuit, quia ab intentione præscindebat; tunc potest enim quis ex allata doctrina Sancti Joannis de Capistrano in contrahendo Matrimonio non advertere, seu cogitare de copula, aliisque bonis Matrimonii secundariis, quod est ab eis præscindere in contrahendo, absque detrimento contractus. Namque objectum immediatum intentionis mentis ejus, fuit virtus virginitatis servandæ, ad exemplum Joseph, & Mariæ, cui actui quidem consequitur propositum continentiæ à carnali copula, sed est de consequenti, non de principali, si quis enim in contrahendo haberet principaliter hunc actum: nolle utcumque se Matrimonium consummare; posset quidem in dubium verti validitas Matrimonii, ob repugnantiam præviam ad bonum prolis: si quis autem amore virtutis, & excitamento exempli eximii, pręcipuè S. Joseph, & Deiparæ proponeret, si possibile afforet, virginitatem servare, licèt de consequenti præsupponatur continentia à copula, non est tamen tale propositum injurium Sacramento Matrimonii, nec bono prolis, quia pro objecto habet bonum præstantius, & Deo acceptius, quod est virginalis prærogativa, quæ omnes superat laudes, & captum, sua sublimi excelleutia, dum ritè, & sinè offendiculo servatur etiam in Matrimonio, ut Pyrausta fecit, & ritè facere potuit, ut ostendere facilè, & plenè, nunc ad Dei gloriam properamus.

11 Sanctus Bonaventura, vel S. Thomas, vel quilibet alius ex celeberrimis antiquis Doctoribus, cui adscribitur Opusculum inscriptum: *Compendium Theologicæ veritatis*. Anno 1375. Venetiis impressum, per Deuchinum, Auctore Fratre Joanne de Combis Lugdunensi Minorita, lib. 6. c. 38. de Matrimon. pag. mihi 431. *Matrimonium*, inquit, *est conjunctio maris, & fœminæ, individuam vitæ consuetudinem retinens*: *Matrimonium per Sponsalia initiatur, per consensum animorum expressum per verba de præsenti, ratificatur, per carnalem copulam consummatur, & perficitur. Ad hoc autem sciendum, quòd du-*

duplex est perfectio: Prima est in esse simpliciter; secunda est in esse completo: sicut patet in Puero, in quo est perfectio, quantum ad esse hominis simpliciter, sed non est in eo perfectio, quantum ad esse completum, secundùm quantitatem, & operationem hominis. Eodem modo dicendum est de Matrimonio, de quo duplex est perfectio: Prima est, quæ facit Matrimonium, scilicet consensus animorum per verba de præsenti expressus, & ad hanc non exigitur copula carnalis. Secunda perfectio est; quæ Matrimonium consummat, & ad hanc exigitur carnalis copula.

12 Hanc præclaram, & veram doctrinam, sibi mirificè applicavit Pyrausta in suis Matrimoniis. Enim verò studuit tantum perfectioni Matrimonii, quæ dicitur simpliciter, & quæ constituit Matrimonium ratum, & perfectum, ex consensu mutuo animorum præscindendo à carnali copula, quæ spectat ad Matrimonium consummatum, in quo se habuit juxta superiorem doctrinam velut puer simplicissimus, innocens, & purus; virgo, & castus, sed verè sponsus. Ita enim erant verè sponsi Adam, & Eva in Paradiso Terrestri, ante peccatum innocentes, nudi, & puri velut pueri, procul ab omni copula carnali, ut evidentissimè patet in Sacris Scripturis *; Verùm ne discedamus ab idea Matrimoniorum Pyraustæ, quæ fuit Matrimonium S. Joseph cum Beatissima Deipara, tale quidem fuisse hoc sanctum Matrimonium P. Matthæus Ferchius Vegliensis Minorita, Doctor, & publicus in Patavina Universitate Professor, in Epitome Theologico 4. sent. super Magistrum, dist. 28. q. 1. ubi disserens de Matrimonio, hæc habet: *Quamobrem*, inquit, *potest transferri potestas corporis proprii in conjugem bifariam: Primò negativè, quia vir solutus potest ducere quamcumque mulierem; mulier soluta quemcumque virum, potest quis dare & recipere potestatem corporis uni, nè liceat dare se alteri sub peccato, & pœna adulterii, quæ obligatio obligat conjuges ad semper, & pro semper: Secundò positivè, quia recipiens potestatem, acquirit jus petendi, dans subit debitum reddendi; quod debitum obligat pro loco, & tempore. Priore modo Deipara, & Joseph Matrimonium contrahentes, transtulerunt potestatem corporum, non secundo, nec enim intemerata Virgo dedit, vel actum carnalem, vel potestatem, sive absolutè, sive conditionatè, idque ex speciali instructione Dei, & expressa pactione cum Josepho, dicens non minus ad hominem, quam ad Angelum. Quoniam virum non cognosco*. Luc. cap. 1. Ita Ferchius in tota ista sua quæstione, cum Magistro sentent. hanc probat doctissimè præcisam, & absolutissimam conclusionem, quam sic proponit, *Conclusio*, inquit, *secundum Magistrum: Ad Matrimonium Christianum non*

* *Gen. cap. 2.*

non est necessarius consensus in copulam carnalem. Citat quoque in hanc sententiam Vorilon, qui fusè de ea differit. Adhærent huic sententiæ totis nervis Patres ex Salmantina Universitate Doctores, dicti Salmaticenses tom. 9. de Matrimonio, cap. 3. punct. 3. ubi præclarè de hoc differentes sub num. 26. ita habent. *Dico*, inquiunt, *secundò, quod si quis positivè excluderet duos fines extrinsecos Matrimonii, accidentales tamen, ut est prolis procreatio, & concupiscentiæ remedium; licitè, & validè Matrimonium contraheret; tenet Cajetanus* tom. 1. Opusc. tract. 12. de Matrim. q. 3. Dicast. tract. 5. disp. 2. dub. 25. n. 313. *Ut quando senes contrahunt, absque spe prolis procurandæ, aut steriles, qui tamen essent apti ad copulam, sed nec ipsam habere, nec remedium concupiscentiæ intenderent, sed solùm bonum Matrimonii, quod est in cohabitatione utriusque bonorum communione, & amore, & mutua fidelitate, quia jam salvatur finis Matrimonii substantialis, & non apponitur finis pravus: nemoque tenetur omnes fines Matrimonii prætendere, quod constat manifestè in conjugio Beatiss. Virg. cum S. Patriarcha Josepho, in quo nec remedium concupiscentiæ, nec prolis procreatio intendebatur, & tamen absque peccato, & validè contraxerunt*. Cum istis sentit & Pater Claudius Frasen. Egregius Minorita Doctor, & publicus Professor in Universitate Parisiensi in suo Scoto Academico, tom. 4. tract. 3. de Matrim. disp. ultim. art. 1. q. 2. num. 11. ubi eruditissimè asserit, & sustinet, quod copula carnalis non est pars essentialis Matrimonii, ex quo plura hìc ad propositum transcribere operæ pretium erit: Ecce igitur quemadmodum Pyrausta simplex Agricola, ad castæ suæ virginitatis tutelam in nubendo, velut magnus, immò cœlestis Theologus præcavit, &c. Et præscindendo à copula, intendit sponsas sibi assumere.

13 Neque nova, aut nutans hæc doctrina est, sed antiqua, solida, tutissima, atque fundata, cui nedum Theologi, sed Patres Sancti graviores, & jura ipsa concordant. Sanctus Joannes Chrysost. seu quilibet sit auctor operis imperfecti in Matth. & affertur, cap. *Omnis res, &c. Matrimonium*, inquit, *non facit coitus, sed voluntas*. Et Isidorus lib. 9. Etymolog. c. 7. & affertur, cap. *Conjuges eodem, &c. Conjuges*, inquit, *veriùs appellantur à prima desponsationis fide, quamvis adhuc ignoretur inter eos conjugalis concubitus*. Cui accinit Sanctus Augustinus de Nupt. & conjug. lib. 1. cap. 11. *Conjux vocatur*, inquit, *à prima fide desponsationis, quam concubitu non cognoverat Joseph, nec fuerat cogniturus, nec poterat* (alias pejeraret) *nec mendax manserat conjugis appellatio*. Et idem addit Augustinus, inter Christi Parentes fuisse conjugium mente, non carne, nempe consensu, non copula; Et inibi pergit ostendere, omnibus bonis conjugium S. Josephi cum Beatiss. Deipara affluisse. Et de bono conjugali, cap. 1. lo-

loquens Augustinus de Matrimonio instituto ad castè in virginitate vivendum, non ad copulam: *Poterat enim*, inquit, *esse in utroque sexu, etiam sinè tali comixtione alterius obsequentis amicabilis quædam, & germana societas*. Quod enucleatiùs replicat ibid. cap. 3. *Quod mihi*, inquit, *non videtur*, *propter solam filiorum procreationem, sed propter ipsam etiam naturalem in diverso sexu societatem, alioquin non jam diceretur conjugium in senibus præsertim, si vel amisissent filios, vel minimè genuissent: Nunc verò in bono licèt annoso conjugio, etsi emarcuerit ardor ætatis, inter masculum, & fœminam; viget tamen ardor charitatis inter maritum, & uxorem*. Omnia hæc confirmata inveniuntur in placitis Summorum Ecclesiæ Pontificum definientium, Matrimonium per solum consensum verbis expressum contrahi, quæ videri poterunt in cap. cùm locum, cap. cùm apud Sedem Apostolicam, cap. tuæ fraternitati, cap. tua nos duxit. De Sponf. Ex quibus omnibus uberrimè constat Pyraustam sua Matrimonia contraxisse, juxta leges Dei, Naturæ, Ecclesiæ; & juxta saniorem doctrinam Patrum, Doctorum, & Sapientium, cui pro scuto insuperabili est Matrimonium S. Patriarchæ Joseph, & Beatæ Virginis, ad cujus ideam ipse propiùs cæteris, qui sponsi Virgines vixerunt, accessit, quo magis proposuerat ante nuptias, & in eis contrahendis in statu virginitatis permanere conjugatus; sicut sibi constanti animo proposuerat ipsa Virgo Deipara, nullo de hoc cum Joseph habito prævio sermone: Et ipse Joseph, nullo habito sermone cum ea. Ita ut siquis vellet imponere Pyraustæ, quod malè fecisset de suo proposito nihil sermonis cum sponsis habendo, nihil proficeret; quia nec hoc fecerunt ad invicem S. Joseph, & Beatissima Deipara; & si hoc requiri in Pyrausta, quis persistere velit, ei satisfacere possemus, ostendendo quod satis ille sese expresserat, cùm ante nuptias loqueretur; cupere se sponsam, cùm qua vivere posset, velut vixerat S. Joseph cum Beatissima Deipara, de quo optimè conscii Parentes Puellarum, eas ei obtulerunt, quales cupere dictitabat; virtutibus excultas, & adversas ab omni malitia, ut eas patrocinaretur, à periculis mundi eriperet, atque suis divitiis foveret, aleret, ditaret, atque dotaret, ut generosè, & liberaliter fecit. Et ista suggerere oportuit ad ostendendam, & ostentandam sublimitatem heroicæ virtutis Pyraustæ, qui æmulando S. Patriarchæ Joseph, cum Sanctissima Deipara Matrimonium, æmulos non paucos tum in vita, tum post, expertus est valde infensos; quod solet esse fatum virtutis, quæ sinè æmulatione tepescit, & absque æmulis gloria debitæ famæ caret; Ideo ad tantæ virtutis splendorem audire fas erit, quæ obsistant.

14 Obsistere videtur in primis contra Matrimoniorum Pyraustæ substantiam, Innocentius III. in cap. debitum, de Bigamis non ordinan-

nandis. *Profectò*, inquit, *conjugium illud, quod non est commixtione corporum consummatum, non pertinet ad illud conjugium designandum, quod inter Christum, & Ecclesiam per Incarnationis Mysterium est contractum; juxta quod Paulus exponens illud. Hoc nunc os de ossibus meis, & caro de carne mea, &c. statim subjungit: Hoc autem dico magnum Sacramentum in Christo, & Ecclesia.* Igitur non videtur illud Matrimonium esse Sacramentum, quod ad significandam unionem Christi cum Ecclesia, consummatum non est per copulam; quia Matrimonium ratum, dumtaxat figurat conjunctionem Christi cum Anima per charitatem: Ex 1. Cor. cap. 6. *Qui adhæret Deo*, inquit, *unus spiritus est cum Deo*; quæ unio etiam fuisset inter Christum, & Ecclesiam, & justam animam, etsi Christus non advenisset, ideoque ad veram significationem connubii Christi cum Ecclesia, oportet copulam intercedere inter Matrimonio junctos, & subinde neque Matrimonia Pyraustæ fuerunt legitima. Hæc autem assertio licèt magis latè pateat, quàm factum hic propositum, quia ad omnia similia extenditur tamen contra jura adducta, & contra fundamenta pro nostro facto urgeret, nisi in promptu esset, quid responderi potest.

15 Quamobrem responsio ex S. Bonaventura exeat, qui dist.26. in 4. q.3.art.2. ita sapientissimè differit: *In Matrimonio*, inquit, *considerantur hæc tria, scilicet, signum, officium, & remedium. Quantum ad significationem dicendum quod duplex est ejus significatio: significat enim conjunctionem Christi, & Ecclesiæ per charitatem, & conjunctionem eorundem per naturæ conformitatem. Similiter duplex est officium, unum enim est mutuæ educationis, & fomenti, aliud procreandæ prolis. Similiter duplex est remedium unum est quantum ad concupiscentiæ defluxionem, ut scilicet non ad omnem mulierem intendat: Aliud quantum ad inordinationem, ut scilicet non libidine, sed amore prolis, nec sine matrimoniali affectu mulierem cognoscat. Primum igitur signatum, & primum officium, & primum remedium, sunt in Sacramento Matrimonii, quantum ad conjunctionem animorum; secundum est solùm quantum ad conjunctionem corporum. Et primum est de substantia Matrimonii, quantum ad esse necessarium; secundum quantum ad esse plenum.* Ex qua pulchra doctrina deprehenditur, quod significatio, & repræsentatio connubii Christi cum Ecclesia quæ fit per Sacramentum Matrimonii non est tota, nec completa, nec principalis ratio Sacramenti hujusmodi: cùm in ratione Sacramenti Matrimonium sit & ipsum signum sensibile gratiam Dei efficaciter significans, quæ confertur in tali Sacramento Animabus suscipientibus illud, & hæc est ejus præcipua significatio, ideoque aliæ significationes figurales se habent incompletè ad matrimonium, & mysticè tantùm: nec significatio conjugii Christi cum Ecclesia, si sola sumatur, refert perfectam rationem Sacramenti, quam ra-

rationem Matrimonium præcisè desumit ex hac dignitate, quàm scilicet obtinet, prout ratione gratiæ sanctificantis, qua invicem conjunguntur conjugum animi, repræsentat illam unionem Christi cum Ecclesia per charitatem, & gratiam ipsam sanctificantem, quam infundit: ideoque & Apostolus de illa loquitur conjunctione Christi cum Ecclesia, quæ fit per charitatem, & gratiam, quàm Matrimonium repræsentat. Et ita juxta S. Bonaventuræ doctrinam interpretari debent verba Innocentii, de sacramento Matrimonii, quantum ad esse plenum, cum omnibus accidentalibus, ipsum concernentibus.

16 Nititur quidem Gratianus assumptum hoc sustinere, quod scilicet copula carnalis sit pars Sacramenti; ita ut sinè copula carnali Matrimonium Sacramentum dici nequeat, & allegat pro se 27. q. 2. Can. Non est dubium, &c. Et Can. cum Societas, &c. sed in hoc rejicitur, quippè cùm Canones illos falsò attexuerit, ut ostendit Frassen. Quare magister sentent. quem in hac re laudat ipse Calvinus, cum num. 26. retulisset præfatos Canones illos duos, quorum primum depromptum fingit ex verbis Sancti Augustini: Alterum ex verbis S. Leonis Papæ, ad insinuandum, quod copula carnalis, & commixtio sexuum necessaria sit ad perfectum conjugium in ratione Sacramenti; ipse Magister contra Gratianum sic justo zelo declamat.

17 *Hoc*, inquit Magister, *si secundum superficiem verborum, quis acceperit, inducitur in errorem tantum, ut dicat sinè carnali copula non esse contractum Matrimonium: Et inter Mariam, & Joseph non fuisse conjugium, vel non fuisse perfectum, quod nefas est sentire. Tantò enim sanctius fuit, atque perfectius, quantò à carnali opere immunis. Sed superiùs posita, ea ratione dicta intelligenda, non quia pertineat Mulier illa ad Matrimonium, quod expressam, & plenam tenet figuram conjunctionis Christi, & Ecclesiæ. Figurat enim illam unionem Christi, & Ecclesiæ, quæ est in charitate, sed non illam, quæ est in natura conformitate. Est ergo, & in illo Matrimonio typus conjunctionis Christi, & Ecclesiæ, sed illius tantùm, qua Ecclesia Christi charitate unitur: non illius, qua per susceptionem carnis capiti membra uniuntur. Nec ideo tamen minùs Sanctum est conjugium; quia ut ait S. Augustinus, in nuptiis plus valet Sanctitas Sacramenti, quàm fœcunditas ventris. Est etiam conjugium signum spiritualis conjunctionis, & dilectionis animorum, quia inter se conjuges uniri debent; unde Apostolus ait: Viri diligite uxores vestras, ut corpora vestra.* Hæc excerpta sunt ab ipso Frassenio, quæ apprimè muniunt ea, quæ hactenus allata sunt pro Pyraustæ mirabili Matrimonio, de quo ut Sacramento magis audiendi sunt Theologi, quàm alii quicumque.

18 Contra Pyraustam tamen, sicut insurrexerunt sponsarum Parentes, dum viveret, sic modò insurgere possent pro his, illi, qui facto di-

dictis repugnant. Parentes sané insané insurrexerunt contra Pyraustam pro filiabus suis sponsis ejus, illum injuriis impetentes, quòd non fœcundaret sponsas, immò sperneret, Matrimonia non consummando, improperantes impotentiam ad Matrimonii usum, & in judicium vocaturos minantes ad dirimendum Matrimonium; & hi præcipuè primæ sponsæ Parentes fuerunt: Quibus modestè Pyrausta mitis respondit, ut in facto retulimus. Hujusmodi turbas excitatas à diabolo, quis non videt? Invidet diabolus hominibus ab initio; & invidit præcipuè Protoplastis nostris in Paradiso, dum virgines in conjugio viverent, pace summa inter sese, & cum propriis concupiscentiis nondum rebellibus, & Adam per uxorem decepit, atque turbavit; indè malignus ille hostis didicit per uxores maritos impetere, ut impelleret in præceps, ita curavit per uxorem impellere Sanctum Job, patientiæ prodigium; & Sanctum Senem Tobiam pariter per uxorem pervertere conatus est: nunc autem valde mirandum est, quod per parentes Sponsarum, Pyraustam impellere conatus sit, non per ejus sponsas! Certè in facto Pyraustæ invenerat Satan, quid magis invideret, & sua malignitate persequeretur, quia exempla tantæ virtutis, quæ absconderat Deus diabolo, ut refert Martyr Ignatius, in Domina nostra Maria, ut deciperetur in sua malitia; in Pyrausta renovata patebant, in exemplum futura ad inferni destructionem, & Dei gloriam supremam. Tamen sponsis silentibus, Parentes perstrepere audiuntur, utique per Satanam incitati ad tentandum probum Pyraustam. Cur ergo non potius incitavit sponsas contra ipsum? Non nisi certè, quia cùm sponso jam de virginitate servanda, convenerant.

19 Dicet fortè aliquis, quod sponsæ, ut verecundæ, de copula Matrimonii Marito Pyraustæ quidquam mutire non sunt ausæ ex erubescentia, & fortasse Parentibus suis fidentiùs, præcipuè matribus, hoc dixerint. Hæc vana omnino, & insubsistentia sunt figmenta. Et vel in primis, quia nullus unquam dixit aut dicere, seu testari, & interrogatus, potuit; quia falsum prorsus est: Insuper licèt ego, qui hæc scribo, uxorem nunquam duxerim, scio tamen ex ministerio Sacramenti Pœnitentiæ, uxores minimè posse quiescere, & non in maxima jurgia prodire, si vel mariti eas non cognoscant, vel in fraudem Matrimonii, alienis fœminis adhæreant. ita ut ex zelotypia, vel ex negligentia mariti ad copulam fiant adeò impatientes, ut domum invertant, familiam obvertant, apud amicas querelas maximas, & perpetuas misceant; aliquando maritos deserant, fugiant, spernant, & in judicium provocent: per veneficia, per maleficia, & per ipsos procos sibi ad vindictam procuratos, enecent; legi enim apud peritos medicæ artis, fœminam incentiva concupiscentiæ duriora experiri, quia per primam fœminam Evam, concupiscentia evasit mala, & rebellis in nobis, & ex aliis rationibus, quæ

patent expertis, & modestia honestatis hic reticere cogit. Si ergo Pyrausta cum suis sponsis pace fruitur tranquilla, nec auditur in ejus domo ulla, nec minima turbatio, & tamen viget inter ipsum, & sponsas castissima virginitas, quomodo fingi poterit: Pyraustam malè cum suis sponsis se gerere, ipsisque invitis à copula carnis abstinere?

20 Quod verò sponsæ quidquam manifestarint Parentibus, omnino inverisimile est: nam postquam Parentes increparunt Pyraustam eique minati sunt in judicium provocaturos, & hoc non obstante ipse perseveravit in sua virginitate; si ex sponsarum querelis Parentes hoc fecissent, & postquam fecerint, sponsæ proficere ad suum intentum non vidissent; utique magis, magisque furiis libidinum agitatæ in Pyraustam irruissent, omnia sua jura invertissent, atque projectis verecundiæ, ac modestiæ repagulis, clamoribus mundum implevissent; atqui hoc non fecerunt, nec per nutum, ullus unquam notavit in sponsis Pyraustæ, aut appetitum ad copulam, aut de non copula lamenta misceri: erg.

21 Dixerunt quidam, quod Pyrausta esset, vel impotens, vel insensibilis, vel mulierum osor. Verùm insensati potiùs, qui hæc effutire ausi sunt. Impotens non erat Pyrausta, quamquam propè sexagenarius, quia centenarius est mortuus, & ultrà septuagesimum annum ferocissimos Tauros silvestres domabat, contra indomitas bestias confligebat; & si contra ipsum diabolum sensibiliter luctatum fuisse asseverarem, falsum non assererem; labores autem indefessos, & gravissimos indefatigabilis usque ad mortem subiit, & vegetus semper perstitit; quomodo ergo impotens? Spado, vel Eunuchus non erat, & si talis fuisset, nec iniisset Matrimonium, nec evitasset molestias libidinis, à quibus non eximuntur Spadones, aut evirati, ut patet apud Auctores de hujusmodi tractantibus, & ex ipsis Eunuchis, vel eviratis viventibus. Insensibilis neque fuit, quia filius Adæ erat, sicut quilibet homo ex eodem luto participans; quomodo ergo ut homo natus de muliere; cæterorum hominum miseriis non repleretur? Quod verò odio habuerit fœminas, unde colligi (bone Deus!) unquam potest, cùm fœminas sibi sponsas quæsierit, easque dotaverit, nutrierit, eis perfectissima dilectione blanditus fuerit, & suas hæredes ex asse instituturus esset?

22 Cogentur ergo, velint, nolint, dicere, qui talia suspicantur, Pyraustam à Deo, cui fidelissimè serviebat, tali munitum fuisse gratia, & decoratum innocentia; ut sicuti in suis membris gerebat Christum, & corpus suum castigabat, in servitutem spiritus redigens, virgo vivens, & castus invitis diabolo, & mundo, fœminarumque insidiis, & carnem suam diris cruciatibus, & laboribus, atque macerationibus persequens, carnem alienam non appetere, immò ab ista abstinere, noverat. Dominus sui ipsius factus, suorumque appetituum moderator, ut jam ex diuturna virginitate balsamum incorruptionis, ex gratia Dei, ita in-

induerit, ut omnium fœminarum consortia, commercia, & ipsum halitum evitans non sit veritus cum suis sponsis, tutissima virginitate conversari castissimè, gratia fretus Sacramenti, protectione Altissimi, & præcipuè Virginis Deiparæ, Sanctique Joseph, cujus exempla rediviva fecit, & aliis pervia illis, qui fiducialiter agunt, spe in divino auxilio firmata.

23 Quod autem similem cum Pyrausta propositum induere potuerint, immo & induerint ejus sponsę, patet ex earum quiete, & tranquilla cum sponso pace; & quia fœminæ raræ virtutis erant, ab ipso tales quæsitæ, & selectæ, ita ut nec earum pacem cum sponso, diabolus potuerit interturbare, neque ausus fuerit hoc pertentare, immo nec ipsas suggestionibus convenire, aut circumvenire, quod utique si potuisset, fecisset, ut fecit cum aliis viris etiam sanctissimis, quia durius ita Pyraustam potuisset exagitare, & sua malitia, magis sperare victoriam, quam non obtinuit, licèt per Parentes sponsarum eum aggredi non destiterit. Juvit præterea plurimum sponsas ad castam virginitatem, sponsum talem habere, qui virginitatem colebat, purissimamque castitatem spirabat. Si enim Sanctus Antonius de Padua lilium illud virginitatis conspicuum, data sua tunica cuidam Juveni Novitio acerrimè à diabolo, & carne, ardoribus vehementissimis libidinum vexato: statim, ac eam induit Novitius, sensit se prorsus liberum à peste luxuriæ; quanto magis hoc donum per Christi gratiam, & castitatem à viro castissimo sponso veluti contrahere poterant sponsæ, ex intimo cum eo contubernio? Agitur enim hìc viro meritis, & virtutibus celeberrimo. De hujusmodi rebus planè æqui non erunt Judices, qui sub libidinum, & concupiscentiarum tyrannide vivunt captivi, suæ carni vim inferre nescientes: * Sed judex sit ille Paulus Apostolus, qui à Satana jugiter colaphizatus, & stimulis suę carnis dirè tortus, veruntamen invictissimus persistens, omnes cupiebat virgines esse, sicut ipse erat, & unicuique ex divina largitate donum aliquod concessum asserebat. Pyrausta ergo donum virginitatis consecutus, sicut cum sua carne jam domita in pace vivebat, sic nec timebat à carne suarum sponsarum virginum, quas tamquam innocentes, candidasque columbas, ut ipse eas vocabat, sponso Christo custodiebat, nutriebat, & brevi ad Christum transmisit.

24 Quod verò, estò perculsi, Parentes sponsarum Pyraustam aggressi fuerint, non quidem à sponsarum querelis, sed ab iniquo mammona excitatos fuisse, ostendit ipse Pyrausta, cùm ad eos placandos, protestatus fuerit, se relicturum sponsas ex asse hæredes; ut commodè, & procul à necessitate viverent, si contingeret ipsum eas præve-

* 2. Cor. cap. 12.

venire morte, quod de utraque facturus erat, nisi ipsæ morte prævenissent illum; quod non sinè numine accidit, quia cùm videret Deus, Parentes sponsarum, à jurgiis, & molestiis in Pyraustam non quiescere, citiùs sponsas ad se vocavit à sæculo; quę candidiores lacte, ut Palumbes ad Christum sponsum evolarunt. À nullo ergo moti præterquam à propria avaritia, quia pauperes valde erant, de quo conquestus est apud Religiosos Pyrausta, consurrexerunt in ipsum, sponsarum Parentes; eò quod jam ante Matrimonia, scirent ejus propositum, vivendi cum sponsis, ut S. Joseph cum Deipara, nec videbant filias sponsas uterum gerere; & ex alia parte per hæredes inhiabant ejus divitiis, ut per hæredes tutius assequerentur: Ista erant Parentum motiva. Tamen bonus Pyrausta mortuis sponsis, dotem, quam ab eis non receperat, sed ipse sponsis tradiderat de propria substantia, mortuis illis, Parentibus, ac si recepisset, dono transmisit.

25 Sed per Confessarium quid suadere sperabant Pyraustæ Parentes sponsæ secundæ, cùm ipse sciret, atque pluries testatus fuerit incomperto esse; seque certissimum suas sponsas, nec movisse ex Parentibus turbas, nec unquam per minimum nutum appetiisse copulam, quam & fortè ignorabant; quia tenellę puellę, vel & horrebant, quia omnem ignorabant malitiam; & fortasse si Pyrausta copulam petiisset, & scandalizasset; Puellæ enim virtute præstantes, & præcipuè tenellæ, pudorem suum servare magis contendunt, quàm amittere. Non enim ubique tanta immodestia, immo & honestatis jactura præveniuntur, aut celebrantur nuptiæ, ut in quibusdam locis (utinam non inter Christianos) contra quos improbos modos exaggerant Sancti Patres: Nuptiæ namque Pyraustæ cum suis sponsis fuerunt ad instar nuptiarum Joseph, & Deiparæ, quos imitari sibi proposuerat Pyrausta, scilicet pronubo Patre cœlesti Paranymphis Angelis, & conjugatis Virginibus: neque Confessarius partialis Parentum sponsarum, injicere poterat scrupulum menti Pyraustæ, qui & noverat ab illis Confessarium inductum, quia Matrimonia non consummaret; certè enim ex responsis Pyraustæ deprehenditur ipsum apprimè in re sua instructum fuisse, & fortasse per alios Doctores Theologos; quia in responsis ejus invenitur doctrina sublimis, quam supra dedimus de multiplici scopo Matrimonii; & quod de ipsius esentia, ut ratum, non erat copula; ipse namque ajebat, se cum sponsis suis junctis amore cordibus, castissimo tamen in societate pacifica; & tranquilla, junctisque animis vivere; eas optimè tractare, & in cunctis prętiò esse, ut ipsæmet faterentur, quarum sciret ipse intentionem, procul ab hujusmodi appetitibus, easque interrogandas esse priusquam suę quieti molirentur perturbationes. Confessarius autem à prima vice non amplius Pyraustæ de hoc verbum fecit. Quinimmò Pyrausta suam sponsam ingenuè certiorem fecit, nec tamen illa de hoc

ejus

ejus oneravit conscientiam, quod constituit, eò quia Pyrausta vir timoratissimæ conscientiæ, immobilis in sancto proposito virginitatis cum sponsa perseveravit. Si verò sponsæ operâ hæ contentiones ortæ fuissent, sponsa non reticuisset, Pyrausta sponso sibi narrante à Confessario audita. Inde est, quod Pyrausta sponsarum suarum puritatem, & synceram animi, & morum præstantiam laudibus solebat efferre. At quis unquam præsumeret virum tantæ virtutis, talis conscientię, & insignis Sanctimoniæ, voluisse illudere, atque decipere sponsas, & suam animam perdere? Numquid factum hoc habuit aliquid inhonesti, aut vitiosi? Agitur de virtutibus summis hìc, & de rebus prorsus divinis, divinitus inspiratis, devotè, atque syncerè peractis; & optimo fine clausis, Pyrausta erat virtutis vir; sponsæ virtutis fœminæ, per virum magis magisque virtuti captivandæ, & si, ut inquit Apostolus *, per virum fidelem salvatur in Matrimonio mulier infidelis; quanto magis per fidelissimum virum, fidelis, & virtuosa sponsa ad virtutem magis trahi poterit **, ut traxisse putandum est suam sponsam Pyraustam? Ecquidem si verum est, quod per David dicitur: Et cum viro innocente innocens eris, ausim etiam deducere: Cum viro virgine, virgo sponsa erit; quia semper verum erit, quod virtus, & si assecutione difficilis, quia virtutem posuere dii sudore parandam; veruntamen conformior est creaturis rationalibus, & allicit, atque attrahit eorum animos, etiam quamquam natura humana peccato originali vitiata sit, semper est in virtutem propensior; eò magis animæ, quæ gratia Dei sunt per Sanguinis Christi lavacrum regeneratæ, & eò vel maximè Animæ illæ, quæ sunt in virtutibus Christianis educatæ, ut fuerunt sponsæ Pyraustæ, quę virtutibus assuetæ, & in virtutibus enutritæ ætate tenera, & consuetudine viri in virtutibus consummati, ejus exemplo, & sancta persuasione, secum in sancta virginitate vivere facilè inductæ fuerint, Dei adspirante auxilio.

26 His non obstantibus, injustitiæ incusare tentarunt Pyraustam, eò quod conjugium, seu Matrimonium cum sponsis non consummaverit; sed injustè quidem hæc injustitiæ nota ei inuritur: quia Pyrausta vir justus erat, prout justitia intelligitur quidam cumulus omnium virtutum, ut patet in tota serie ejus diuturnioris vitæ. Et justus etiam justitiâ, quæ est virtus ad alterum, reddens alteri, quod suum est; quia Pyrausta non tam cuique, quod suum erat tribuit; sed & sua quibus non debuerat, generosa, & magnanima liberalitate distribuit, ut in ejus gestis insignibus narratur; ut non Agricolæ, sed regium animum, manum, & indolem, se possidere ostenderit; etiam inter insigniores orbis benefactores computandus: quia mundo ipsi sua industria, & inge-

* 1. Cor. cap. 7. ** Psal. 17.

genio profuit. Nunc autem verum quidem est quod conjugalis copula, debitum nuncupatur, & debitum reddere ex justitia commutativa unusquisque tenetur: attamen quia Matrimonium, ejusque copula cum ex indulgentia Dei creatoris sit; virginitas autem sit ex consilio Redemptoris Dei, & etiam in conjugiis Pyrausta hocce consilium præ copula elegerit servandum, si possibile afforet; quamvis contraxerit debitum copulæ, animo servandæ virginitatis, si foret possibile, Deo adjuvante invenit, ipse modum, quo sibi foret possibile. Debitum namque copulæ conjugalis non est debitum redditionis alicujus accepti, præcipuè si Matrimonium sit tantùm ratum; sed debitum alicujus rei ex mutua obligatione, & conventione reddendæ, quando, & quoties petatur, & opus sit; si verò non petitur, obligatio remanet habitualis tantùm, non actualis, quæ actualis fit, cùm actualis intervenit petitio.

27 Neque adeo rigorosum est illud debitum, ut etiam si petatur reddendum sit statim post Matrimonium ratum; conceditur etiam ab Ecclesia spatium duorum mensium cuique sponso ad suspendendam redditionem etiam petitam; ut interea si Spiritus Sanctus eis inspiraverit Religionem amplecti, ut multi fecerunt, vel aliud insigne bonum opus perficere, ut fecit S. Alexius, tempus eis adsit. Ita ex cap. ex publico, De convers. conjug. ibi: mandamus, &c. Horum autem duorum mensium spatium initium habet ab eo tempore, quo exempli gratia aliquis ex sponsis querelas moveret contra alterum, qui sibi non redderet debitum petitum; ut asserunt Canonistæ in dicto cap. ex publico. Et signanter Glossa, verb. Infra duorum. Et ibidem Glossa marginalis. Et ibid. But. num. 12. Hostiens. num. 4. Zabarel. num. 15. Fagnan. num.36. Confutans Basilium Pontium, cum pluribus Theologis.

28 Proinde, quis scire potest: an Pyrausta prima nuptiarum nocte loco consummandi Matrimonium convenerit sponsas, sancta, & efficaci exhortatione, sicut fecit Tobias Junior suam sponsam Saram, quam his compellavit verbis Tob. cap. 8. *Sara*, inquit, *surge, & deprecemur Deum hodie, & cras, & secundum cras, quia his tribus noctibus Deo jungimur; tertia autem transacta nocte in nostro conjugio erimus. Filii quippe Sanctorum sumus, & non possumus ita conjungi sicut Gentes, quæ ignorant Deum*. Et Tobias hoc consilium habuit ab Angelo Raphaele ipso comite suo, qui interea alligavit maledictum dæmonem Asmodæum, qui necaverat septem alios sponsos Saræ, qui ut perhibet Scriptura, sicut equi, & muli in sponsam libidinosè irruerant. Ita & Pyrausta potuit exhortari, & exorasse suas sponsas, ut non ad triduum differrent copulam, sed ad mortem usque amore Christi, & virginitatis, proposito exemplo Deiparæ cum Joseph, in

quo

quo ita ſibi complacuerit Dominus, ut gratiam ſuam præbuerit, & Angeli virginum ſocii, & Pyrauſtæ domeſtici, dæmones ſtatim alligaverint, qui ſolent ſacras nuptias inficere libidinibus, & ita conſenſerint ſponſæ.

29 Quali autem Pyrauſta polleret energiâ in ſuadenda caſtimonia, & virginitate, apparuit, quando raptam pulcherrimam virginem ſuæ fidei commendatam, à qua terribiliter ad turpia ſolicitabatur uſque ad ſe coram ipſo, & in oculis ejus nudam conſtituendam, tamen conſtantiſſimus vir eam ad meliorem frugem perduxit, & à vitæ diſcrimine ſubtrahens, inter Deo ſacras virgines, ſponſam Chriſti effici induxit: quantò magis ergo ſuis ſponſis pudiciſſimis hoc inſinuare prævaluit, ut ſecum virgines viverent. Aliàs etiam jam religioſæ malitiæ adſcriptus, advertens quemdam Procum Juvenem, mulierculæ verbis parum honeſtis lenocinantem, hortatus utdeſiſteret, & modeſtæ caſtitati ſtuderet, ſpretus ab ipſo, obſtinatiore facto; Procus à diabolo arreptus ſuffocabatur, ni Pyrauſta accurrens, & Procum, & diabolum increpans, & à vitio, & à diabolo liberaſſet, ita Deo zelum caſtitatis munerante.

30 Et ſi me conveniant oppoſitores dicentes. Unde hoc ego noverim factum à Pyrauſta? Ego quoque reponam: Unde ipſi noverint, aut potuerint aſſerere oppoſitum? Vel unde noverimus nos factum illud Tobiæ, dilationis copulæ, ac orationis, dæmoniſque alligationis? Nunquid à Parentibus Saræ, aut aliis hujuſmodi? Minimè gentium. Hoc à Spiritu Sancto ſacris inſertum fuit ſcripturis, in exemplum. Et hoc nunc poteſt ſuæ Eccleſiæ ſuadere cœlitùs, in facto Pyrauſtæ. Quia hujuſmodi facta ſolum Deum habent teſtem, nec vulgantur hominibus, niſi poſt mortem Heroum, qui talia patrarunt: ne in laqueum verteretur eorum virtus, ſi in vita pateſceret, vel in quietis detrimentum, ut ex ſola ſuſpicione evenit per Parentes ſponſarum Pyrauſtæ; ſed putaverim ego, quod fortè nec opus fuerint hortationes Pyrauſtæ ad ſuas ſponſas, quæ ut tenellæ erant, & compotes virtutis, malitięque exortes, potiùs integritatem, quam profitebantur in anima, amaverint ſervare etam in corporibus, inſciæ omnino venerearum illecebrarum; quæ ex ſemetipſis ſimplicibus cordibus Puellarum, honeſtate, & verecundia ornatarum non ſunt gratæ, immò potiùs tales Puellæ refugere, & horrere ſolent, ut dictum eſt ſupra præcipuè in ſuæ morituræ virginitatis initiis, ſi in maritos inciderint, in quibus non inveniant Pyrauſtas hujuſmodi virtutis viros.

31 Sed juxta effatum divinum. * Qui ſanctus eſt, ſanctificetur adhuc, & qui juſtus eſt, juſtificetur adhuc. Si Pyrauſta contra juſtitiam

* *Apocal. cap. 23.*

peccasse culpatur, copulam non exercendo cũ sponsis; videndum quare, & contra quam justitiam peccaverit, ita ut injustitiam sponsis fecisse constet. Doctrinam tritissimam justitiæ habemus, quod totidem modis dicitur injustitia, quot justitia. Justitia autem hic sumenda, & considerenda: vel est legalis, vel distributiva, vel commutativa, quibus prout injustitia adversatur, etiam dividi potest totuplex. Contra quam ergo justitiam peccavit Pyrausta? Non quidem contra legalem, nam in bonum commune sua copula cum sponsis necessaria non erat, quia mundus repletus est populis, nec indigent crescere, aut multiplicari; alioquin jam nulli liceret Deo in castitate virginali inservire. Qua stulta supposita necessitate imprudentes filiæ Loth cum inebriato Patre incestuosè concubuerunt *, putantes in mundo post incendium Pentapoleos, jam defecisse homines. Non contra justitiam distributivam, quæ respicit divisionem bonorum communitatis per idoneam personam faciendam proportionaliter, quod nullo modo ad rem nostram spectat, ut intuenti, & intelligenti patet. Non contra commutativam, quæ dat tantum pro tanto dati, & accepti, ita apud omnes peritos de justitiis differitur. At Pyrausta nihil à sponsis acceperat quantum ad copulam, ut debitum reddendi, aut restituendi haberet, neque quidquam à sponsis ab eo petebatur, verbo, vel nutu, ut debitor constitueretur. In Matrimonio enim tunc unus alteri debitor proximè, & immediatè constituitur cum obligatione reddendi, quando ab eo petitur, quod ut petitum dare debet, vel jam accepit, ut æquale reddat; alioquin debitum manet remotum, & in potestate ejus qui non reddit, quia non petitur, aut non recepit; aut quia habet legale interstitium ad reddendum: Cùm autem per petitionem constituitur quis debitor petiti, si non reddit, reus etiam debiti constituitur, & à judice compellendus. Quæ igitur injustitia Pyraustæ, quod non dederit id, quod ab eo, nec verbo, nec nutu fuit à sponsis expetitum, juxta contractus matrimonialis naturam, nec ipse restituere debuerat, quia nondum Matrimonium consummando, receperat? Quid autem ad soceros ejus pertinebat, de hoc ut ipsum compellerent ad reddendum, quod nec acceperat, nec ab eo expetitum fuerat, immo fortasè ex condicto cum sponsis, nec reddendum erat? Facessant ergo soceri Pyraustæ, quibus si aliquid juris competere ex ultronea liberalitate concesserimus, hoc erit tantùm in eo, quòd filias potuerint tradere in sponsas Pyraustæ; cæterum de copula Matrimonii cura omnis pertinet ad eosdem sponsos, non ad soceros, qui si inter sese suæ mentis, & corporum velint integritatem servare, non ad soceros spectat eis legem aliam ponere, nec ex eorum clamoribus ullus in suspicionem venire debet, quod Pyrausta

* *Genes. cap. 19.*

rausta vir illibatę, & integerrimæ conscientiæ, nesciat, aut nolit, quod suum est justè exequi.

32 Videntur quidam teneri cordis, velut sponsis compatientes, quòd per copulam non agnoscerentur à sponso Pyrausta, ipsum habere pro homine parum in uxores clemente, ac benigno, quasi quòd luxuria in Matrimoniis sit operatio excellentior virtutibus ipsis excellentissimis; sed Proh! quantum hallucinantur! immo reprehensibiles fiunt! Corrumpere namque virgines in actu Matrimonii ad bonum tantùm prolis, aut ad remedium propriæ fragilitatis ex indulgentia bonum aliquod est; clamante magno Apostolo Paulo: *Ego autem vobis parco**: Verùm quid subdat perpendendum est magis: *Hoc itaque*, ait, *dico fratres, tempus breve est, reliquum est, ut qui habent uxores tamquam non habentes sint*. Quæ verba utinam, ut Pyrausta probè intellexit, & summa prudentia observavit; ita intelligerent, ac observarent, & reliqui. Pyrausta licèt poterat suis uxoribus jungi per copulam; at satiùs duxit, sicut eas dotaverat, atque egregiè nutrierat, & sanctè dilexerat; etiam quod maximum est, sibi obsequium præstare, nimirum eis conservando inæstimabile, ac pretiosissimum Thesaurum virginitatis, quod & fecit; neque sponsis displicuit, immò credendum est, eis placuisse, quia nunquam displicuisse apparuit, sed potiùs placuisse, & proindè præsumendum est consensisse. Hæc autem, quæ dicimus, authoritate, aut testibus non indigent, quia sunt reipsa ex terminis nota, practica, & omnibus scientibus, aut etiam nescientibus nota.

33 Unum tantùm pro coronide addam, nec posse insimulari Pyraustam de nimia fidentia circa familiaritatem mulierum, quæ sæpius in discrimen viros etiam heroicos adduxit, quia nunquam invenietur, hoc Pyraustam imprudenter peregisse. Fidentiùs quidem egit, sed fiducia in Deum, non in se. Hoc evidenter patuit, cùm videns se obnoxium fœminarum insidiis in Hispania suæ nativitatis tellure, nec sufficere ab occasionibus se subtrahere, ut prudenter curabat, tandem ut solveret insidiarum laqueos sibi à diabolo passim paratos, solvit in Mexicum; ubi si uxores duxit, & cum ipsis familiarissimè, & blandè versatus est, fecit, ne ipsis videretur infensus, aut minus casto, & debito amore conjunctus, à Deo confortatus, & gratiâ suâ roboratus. Quando enim nisi in casibus istis implentur verba Spiritus Sancti per os Isaiæ, probantis justitiam cincturam lumbos Messiæ, & fidem cinctorium futuram renum ejus, nisi quando hæc monstra virtutis apparent in servis suis virtute gratiæ ejus? Notent verba sacrorum Mysteriorum periti, & signent Mysteria, & videant si mentiamur de Pyrausta. *Et erit*, inquit Isaias**, *justitia cingulum lumborum ejus, & fides cinctorium renum ejus*.

* 1. *Cor. cap.* 7. ** *Isai. cap.* 11.

Habitabit Lupus cum Agno, & Pardus cum Hœdo accubabit: Vitulus, & Leo, & ovis simul morabuntur, & Puer parvulus minabit eos. Vitulus, & Ursus pascentur: simul requiescent catuli eorum; & Leo, quasi Bos comedet paleas. Et delectabitur infans ab ubere super foramine aspidis; & in caverna reguli, qui ablactatus fuerit, manum suam mittet. Non nocebunt, & non occident in universo monte sancto meo; quia repleta est terra scientia Domini, sicut aquæ maris operientes. Cùm ergo justitia cingit lumbos, & fides præcingit renes, nec renes, nec lumbi exuberant in luxurias, Deo, & Christo præservante. Si gratia Messiæ adjuvante, habitat Lupus voracissimus cum Agno, & accumbit Pardus crudelissimus cum Hœdo: cur magis, & habitare, & accumbere tuti, & castè non poterant Agnus cum Agna; & Hœdus cum Hœda? Si puer parvulus feras has immanissimas minare valet; cur Pyrausta, puer simplicitate, & parvulus innocentia minare non poterit, & ducere per liliata pascua virginitatis, duas tenellas juvenculas, sponsas suas absque earum, suęque virginitatis damno: etiam si in eorum cubiculo habitet? Si Vitulus, & Ursus simul pascentur, & simul requiescent eorum catuli; cur, non Vitulus cum Vitula commensales, non fuerint ambo inscii malitiæ, quia Vituli, & Victimæ Deo sacræ? Sed quid Catuli Vituli, & Ursi, qui cùm sint ejusdem sexus catulos, filios habere nequeunt; nisi intelligantur cogitationes, & affectus sponsi, & sponsæ in pace castitatis concordes? Et si Leo, quasi Bos comedet paleas, utique Pyrausta viribus, & virtute Leo, Bovumque, domitor comedet quidem paleas frugiferæ virtutis; non fœnum, cui comparat Isaias carnes humanitatis, cùm dicit alibi. * *Omnis caro fœnum.* Et si delectatur infans in foramine aspidis, & qui ablactatus fuerit, in caverna reguli manum suam mittet, absque nocumento, & periculo vitæ: utique Pyraustæ infans malitiæ expers, & ablactatus ab ubere divini pectoris, seu amoris, ludet tutus in foramine aspidis, & in caverna reguli, quæ utique innuunt foramen luxuriæ, & cavernam libidinis, delectabitur innocenti simplicitate, & mittet manum custodiendo sponsas præter ullum detrimentum virginitatis, quia repleta est terra humanitatis ejus scientia Domini, quæ charitas Dei est, seu Spiritus charitatis, & scientiæ ipsius; sicut aquæ maris operientes, quæ non quidem valent extinguere charitatem, sed valent extinguere fomitem pravum, & ignitum libidinis, & ut aquæ maris salitæ sunt, & sicut ab incorruptione præservat sal, ita à sale divinæ gratiæ, & sapientiæ, incorruptio impertitur fragilitatibus nostris, ad perseverandum in castitate, virginitate, omnique pręclara virtute, quam Deus velit quibus vult impertiri. Et ut uno verbo dicta concludamus; Pyrausta,

* *Isai. cap.* 40.

rausta, animal est, quod de igne vivit, degitque in igne tanquam in proprio centro, incombustus; ita & Pyrausta noster, ut Elias igne enutritus divini amoris in igne incombustus vivere potuit, in quo alii in cineres rediguntur, &c.

RESPONSIO

DD. SORBONÆ, *sivè proprius Sacræ Facultatis* PARISIENSIS.

1 INfrascripti Sacræ Facultatis Parisiensis Doctores Theologi, de quodam Viro eximiæ virtutis nomine Pyrausta, qui prope Sexagenarius duas successivè duxit Uxores, cum proposito, & significatione, seu protestatione propositi sui servandæ in conjugio virginitatis: Interrogati: utrùm Pyrausta in ducendis duabus illis Uxoribus Puellis, malè se gessisse censendus sit, an potiùs heroicę virtutis actus perfecisse: Lecto de moribus, & factis ejusdem Viri Libello, huic RESPONSIONI annexo, & expensis duabus propositis quæstionibus, responderunt, & respondent, Pyraustam neque peccasse contra naturam, aut leges Matrimonii, neque censendum esse imprudenter, aut temerariè se gessisse, sed potius heroicæ virtutis actus perfecisse.

2 Quoad primam responsionis partem, supponunt iidem Theologi nullum in Pyrausta: neque in duabus ejus Uxoribus successivè ductis præcessisse votum virginitatis, aut perpetuæ continentiæ, neque pactum relaxandi jura Matrimonii; sed simplicis propositi nunquam utendi juribus Matrimonii, circa Liberorum procreationem, meram hinc, & inde significationem, seu etiam protestationem propositi. His suppositis probatur prima pars responsionis. 1. ex Apost. ad Cor. 1. cap. 7. *Bonum est homini*, (etiam conjugato) *mulierem non tangere*. Ex his verbis S. Augustinus, lib. de Moribus Ecclesię Catholicę, cap. 35. concludit contra Manichæos, qui fidelibus baptizatis usum Matrimonii interdicebant Apostolum *demonstrasse fortibus, quid summum sit, & imbecillioribus permisisse quod proximum est*. Porrò licet proponere quod summum est in conjugio. Idem S. Augustinus de Bon. Conjug. contra Jovinian. cap. 3. Bonum: : : *mihi non videtur propter solam filiorum procreationem, sed propter ipsam etiam naturalem in diverso sexu societatem: alioquin non jam diceretur conjugium in senibus*. Ergo licet illud solum bonum, solam illam naturalem socieda-

tem

tem ſpectare, ſeu intendere conjugium ineuntibus. Idem lib. 1. cap. 24. de adulterinis conjugiis ad Pollentium licere conjugibus, ait vovere continentiam perpetuam *ex conſenſu viventibus, & carnalia debita ſibi invicem relaxantibus, fidelibus caſtiſque conjugibus: quod alterum ſinè altera, vel alteram ſinè altero vovere fas non eſt.* Porrò ſimplex virginitatis perpetuæ propoſitum præcedens, quod nullam inducit obligationem, aut jurium relaxationem, multominus adverſatur Matrimonii eſſentiæ, & mutuæ poteſtati alterius in alterum, quàm votum ſequens cum relaxatione jurium, & tamen conſiſtit conjugium cum illo voto ſubſecuto, quidni copularetur cum illo ſimplici propoſito præcedente? Idem lib. 1. de Nuptiis, & concupiſcentia, cap. 11. *Quibus placuit ex conſenſu, ab uſu carnalis concupiſcentiæ in perpetuum continere, abſit ut inter illos vinculum conjugale rumpatur; immò firmius erit, quo magis ea pacta ſecum inierint, quæ chariùs concordiuſque ſervanda ſunt, non voluptariis corporis nexibus, ſed voluntariis affectibus animorum.* Idque probat exemplo conjugii Beatiſſimæ Virginis Mariæ cum S. Joſepho. Denique lib. 2. de Conſenſu Euangeliſtarum, cap. 1. *Hoc exemplo* (conjugii Mariæ cum Joſeph) *magnificè inſinuatur fidelibus conjugatis etiam ſervata pari conſenſu continentia, poſſe permanere, vocarique conjugium, non permixto corporis ſexu, ſed cuſtodito mentis affectu.*

3 S. Thomas in 4. ſent. diſt. 30. quæſt. 2. art. 1. reſp. ad 2. & 3. hæc habet: *Ad primum dicendum, quòd Beata Virgo antequam contraheret cum Joſeph, fuit certificata divinitus, quòd Joſeph in ſimili propoſito erat, & ideo non ſe commiſit periculo nubens, nec tamen propter hoc aliquid veritati deperiit, quia illud propoſitum non fuit conditionaliter inconſenſu appoſitum, talis enim conditio cùm ſit contra Matrimonii bonum, ſcilicet prolem procreandam, Matrimonium tolleret::: Copula carnalis cecidit implicitè ſub conſenſu B. Virginis, ſicut actus continetur implicitè in potentia:::: Potentia autem ad carnalem copulam non contrariatur virginitati, nec diminuit aliquid de puritate ipſius, niſi ratione actus, qui quidem nunquam fuit in propoſito B. Virginis, ſed erat jam certificata, quòd actus nunquam fieri deberet.*

4 Sanctus Doctor his verbis illud ſignificat de quo conſentiunt Theologi ſubſtantiam Matrimonii poſitam eſſe in mutuo dominio ab uſu ſeparabili; propoſitum vero verſari circa uſum, quem quiſque poteſt ſibi adimere illæſo dominio. 2. Poſſe etiam poſt emiſſum virginitatis votum validè, & prudenter contrahi Matrimonium ab iis, qui divinitus certi eſſent de voto adimplendo; ergo à fortiori poſt ſignificationem ſimplicis propoſiti probabiliter adimplendi.

5 Idem conſtat ex conſenſu Univerſalis Eccleſiæ, quo licèt conjugibus contractum Matrimonium, per ſolemnem Religionis Profeſſionem,

nem, nondum consummatum dissolvere, & cum illo jure, immo, & proposito taliter dissolvendi, nubere; ex cap. Commissum de Sponsalibus.

6 De secunda verò responsionis parte; utrum scilicet Pyrausta prudenter se gesserit? Non ita liquet, nam ex libello huic RESPONSIONI annexo, dubium est utrum Pyrausta in eodem thalamo cum Sponsa, an extra thalamum juxta illam in terra cubaret? Si primum verum est, non est continuo improbandum, aut temeritatis arguendum, cùm Scriptura non improbet, quod refertur lib. 3. Reg. cap. 1. de facto David cum Abisag Sunamitide. Simile factum refert Surius ex antiquo authore ad diem 27. Septemb. de Sancto Elzeario Comite Ariano cum sua sponsa Delphina. Potuisse Pyrausta iis moveri rationibus, & talibus cautionibus uti, quæ periculum mutandi propositi à se, & ab Uxoribus ammoverent, non tamen juxta communes prudentiæ regulas potest factum illud approbari, aut quasi imitandum proponi, sed cum respectu Pyraustæ, & Sponsarum ejus, neque illicitum, neque ad illicita inducens factum illud fuerit; & consilium, Deo juvante, probaverit eventus, seu secuta Pyraustæ, & Sponsarum integerrima castitas, & sanctimonia, censendus non est imprudentèr se gessisse, sed spectatis circumstantiis, varias multiformis gratię Dei operationes, heroicasque, quæ inde elucescunt virtutes pro loco, & tempore opportuno exercuisse; *nam ex fructibus eorum cognoscetis eos*; ex certis incerta eruenda sunt.

7 Laudarunt Sancti Patres prudentiam Pulcheriæ, pro Republica melius administranda Martiano nubentis. Inter Sanctos relati sunt, Sanctus Enricus Imperator, & Sancta Conegundes Sponsa ejusdem: Et Sanctus Eduardus Anglorum Rex, ut eximia castitate in simili facto insignes. Pyrausta, sibi exemplo Sancti Josephi proposito, nihil minus fecisse videtur ab iis, qui tam magnificè laudati sunt, Regibus, & Imperatoribus. Rei familiari prudentiùs, & securiùs providet, cùm si extraneæ mulieri curam illius commisisset, non castitatis tantùm in sua, Sponsarumque suarum pudicitia custodienda, sed charitatis erga proximum, humilitatis, contemptus mundi, & divitiarum, zeli salutis animarum specimina clarissima, certissimaque præbuit, Sponsas à penuria, se ipsum à curis sæcularibus sublevando, pauperes puellas præ divitibus eligendo, æmulando eas Dei æmulatione: dum enim sibi eas desponsare visus est, despondit eas uni viro virgines castas exhibere Christo. Ita sentimus, & in sententia nostra testimonium, & fidem subscripsimus Lutetiæ Parisiorum ann. 1720. die 10. Augusti.

Medericus Carton, Sacræ Facultatis Parisiensis Decanus, & Societatis Sorboniæ Senior.

Claudius Clavel, Insignis Ecclesiæ Andegavensis nuper Canonic. Theologalis, nunc verò Doctoris Sorbonici muneribus incumbens.

Hono-

Honoratus Taunelis, Emeritus Sac. Theologiæ in Sorbona Professor Regius: Sacrosanctæ Regiæ Capellæ Palatii Parisiensis Canonicus.
Joannes Natalis Gaillande, Sac.Theolog.Paris.Doct.Theolog., Socius Sorbonicus, Sancti Salvatoris de Lominè Prior Commes Idalavius.
Jacobus Pille, Facultatis Parisiensis Doctor Theologus.
Petrus Ludron, Sacræ Facultatis Parisiensis Doctor Theologus, necnon Ecclesiæ Parochialis S. Nicolai è Cardineto in Urbe Rector.
L. De Ramigius, Doctor Theologus Socius Sorbonicus, & insignis Ecclesiæ Carvalensis Canonicus.

Epistola Eminentiss. D. Cardinalis DE GESVRES.
Foris. Reverendo Adm. P. Joanni Fernandez. Romæ.
Intus. Sanct. Rom. Eccl. Card. Archiepisc. Bituriensis. Rev. P. Joanni Fernandez, Legato Sanctissimi Domini.

Quam ego ad te, Rev. P. de quæstionibus mihi à te propositis decisionem misi, eam præsenti negotio componendo, idoneam, ac parem tibi videri plurimùm lætor. Nec mihi dubium est, quin apud omnes ea gravissimum pondus sit habitura, quippè quę celeberrimorum Doctorum Parisiensium, & Magistrorum sententia, judicio, authoritate, & chirographo nitatur. Horum porrò quos hac in re in consilium adhibui non nomina tantùm, sed doctrinam, fidem, integritatem mihi jam indè multis ab annis innotuisse, scias velim. Idque omnibus iis ad quos res illa pertinere poterit testatum esse cupio. Nostram operam, quam tibi in cæteris polliceor, hac in re tibi usui, & adjumento fuisse gaudeo vehementer. Deumque Opt. Max. rogo ut ea tibi ex sententia succedat. Vale. V. Kal. Nouemb. 1720.

Leo Cardin. de Gesures.

RECOGNITIO MANUS IN FORMA.

Fidem facio Ego Caus. Cur. Cap. Notarius Pub. Infrascrip. qualiter die 23. Septemb. 1722. In mei &c. Rev. D. Antonius de Justis fil. q. Dominici Spoletanus, & Rev. P. Fr. Anselmus Ruelle Ord. Min. Observantiæ Recollector. S. Franc. degen. in Ven. Conventu de Aracœli Urbis, mihi &c. cogniti, sponté, omnique &c. recognoverunt, & quilibet ipsorum recognovit, & recognoscit manum, litteras, characterem, & subscriptionem in forma retroscripti Eñi, & Rñi D. Leonis Card. de Gesures appositæ in retroscripta attestatione, eò quia pluries eumdem Card. de Gesures scribentem vidisse, ipsisq; notum fuisse affirmarunt, sicque tactis pectoribus more &c., & scripturis respectivè jurarunt &c. super quibus &c. in quor. &c. Rom. die, & anno supradictis.

Ita est pro D. Lucio Ant. Nerio C.C.C. Not.
Joseph Honuphrius Zappettonus de mandato &c.

Locus ✠ Signi.

RES-

RESPONSIO

SALMANTINÆ UNIVERSITATIS.

Attestatio Secretarii Regii Secretariæ Concilii Indiar. ubi adducitur responsiva Epistola prælaudata Universitatis ad dictum Concilium transmissa, unà cum Responsione, Latino idiomate constructa, & aliis Instrumentis vernacula lingua desuper confectis.

D. Franciscus de Amatriain Majestatis Suæ Secretarius, & Secretariæ Concilii Indiarum Officialis major &c. Fidem facio quòd super Consulto relati Concilii sub die 27. Jan. Anni proximè elapsi 1720. Majestati Suæ placuit Universitati Salmanticensi committere, ut Censuram suam diceret. An Venerabilis Fr. Sebastianus de Aparitio benè, vel malè operatus fuerit in contrahendo duabus vicibus Sacramento Matrimonii, cum animo semper vivendi in casto, & virginali connubio? Quæ ejus mandati adimplementum exequuta est forma sequenti.

Domine. Ut obediret Universitas commissioni V. A. & Mandato Majestatis Suæ super eo, quod votum suum aperiret in facto Ven. Fr. Sebastiani de Apparitio, qui duabus vicibus Sanctum Matrimonii Sacramentum contraxit, animo se Virginem servandi in ambobus Matrimoniis, nominavit in pleno Claustro octo Cōmissarios duarum Sac.Facultatum Theologiæ, & Canonum, qui debita cum maturitate examinato puncto, ad Claustrum supradictum resolutionem detulerunt, quæ fuit: „ Quòd bene fecerit dictus Ven. atque licitè, & validè primas, & „ secundas Nuptias celebraverit, non obstante proposito se in ipsis „ conservandi in Virginali puritate „. Quæ Universitas participat V. A. quam Deus incolumem servet, prout Orbi Christiano, & nobis opus est: Ex nostro Claustro Universitat. Salmanticens. die 21. Aug. 1720.

Dñe: *Mag. Fr. Michael Perez V. Rector:*

Mag. Emanuel Ginerelo Commissarius.

Doct. *D. Franciscus de Dueñas y Peralta Commissarius:*

Ex auctoritate Universitatis Salmanticens.

Didacus Garzia de Paredes Vice Secretar.

Atque ut constet ubi opus fuerit, ex auctoritate relati Concilii die 30. Januarii Anni hujus, præsentem feci Madriti die quarta Martii 1721.

Don Franciscus de Amatriain.

Tenor relatæ Responsionis Latinæ:

REgi Nostro Catholico obtemperantes, in quæstione ad hanc Universitatem Salmantinam delata, super facto V. P. Fr. Sebastiani Aparicio, Ordinis Minorum S. Francisci, qui dum liber, primas, & secundas nuptias contraxit animo se conservandi [si possibile foret] in casto, & virginali connubio, ad instar Sancti Patriarchæ Joseph cum Sanctissima Sponsa Virgine Deipara: An, scilicet, bene se gesserit, licitèque, validè præfatas nuptias contraxerit?

Deputatis prius, ad rem accuratè investigandam, octo Doctoribus in Sacra facultate Theologica, & jure Pontificio, ipsorumque suffragiis verbo, & scripto auditis, maturèque discussis, & perpensis: Universitas in Claustro pleno affirmativè respondit. Salmanticæ XV. Kalendas Augusti, Anni Domini M.DCC.XX.

Magist. *Fr. Michael Perez,* Vice Rector.

Magist. *Fr. Petrus Manso*, Augustinianus, Cathedræ Sancti Thomæ Professor.

Doct. *D. Josephus à Vallarna*, Pontificii Juris Professor.

Magist. *Fr. Michael de Herce*, Cathedræ Sacræ Theologiæ Vespertinæ Professor.

D. Franciscus de Dueñas, & Peralta, Ordinis Militaris Calatravensis. Decretorum Doctor Sacrorum Canonum Primarius Antelessor.

Magist. *Emmanuel à Generelo, & Spinola*, Clericor. Regular. Minor., Sacræ Scripturæ Primarius Propietarius Professor.

Doct. *D. Bernardus Sanctos Calderon à Barca*, Vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ Professor.

Doct. *D. Julianus Dominquez & Toledo*, Cathedræ Theologiæ Professor.

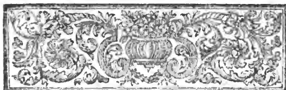
Doct. *D. Thomas Nuñez Flores*, Primariæ Cathedræ Sacror. Canonum Professor.

De mandato Universitatis,

Didacus Garcia à Paredes Secret.

Suffragia Doctorum, quibus à dicta Universitate commissa fuit Consulti Responsio, & in quibus inveniantur rationes, propter quas mota fuit illa ad hujusmodi Responsionis expeditionem; Et quoniam proprio idiomate Hispanico Vota sua condidere, opusque fuerit ea in Latinum, ad hujus Opusculi uniform... ...m transferre, nemini profectò mirandum, quod in eorum versione Latinæ linguæ candor haud splendeat; cùm minus inconveniens interpreti visum fuerit in hujusmodi candore deficere, quàm à legalitatis rigore recedere.

CE-

CENSURA

Reverendiſſimi Patris Magiſtri

PETRI MANSO

Ordinis S. Auguſtini Cathedratici S, Thomæ .

I. Ontribuere cupiens , quantùm per me ſpectat, mediante mihi traditâ Commiſſione expreſsâ ab Univerſitate , ad effectum formandi Reſponſionem ſuper Conſultum à Sua Majeſtate, (quam Deus conſervare dignetur) propoſitum in ejus regali Cedula, neceſſarium præmittere judico Facti Relationem , quæ ad noſtram per Scripturam Typis datam pervênit notitiam . Principalis Clauſula in hoc comprehenſa Conſulto, ſic ait : *Poſtmodum ſexagenarius prudenter perpendens , non eſſe bonum hominem eſſe ſolum, ſociam ſibi quærere cogitavit, talem quidem , ut dictitabat , cum qua [ſi poſſibile foret] vivere liceret in caſto , & virginali Connubio, ad inſtar Sancti Patriarchæ Joſeph cum Sanctiſſima Sponſa Virgine Deipara; Itaut jugum Matrimonii , abſque carnis tribulatione , ſerena pace ſuſtinere valeret .*

2 Ait inſuper poſt mortem primæ Sponſæ Ven. Dei Servum ad ſecundas nuptias tranſitum feciſſe , & finem , & medium ſub hac forma proponit : *Poſtmodùm iniit Matrimonium ſecundum, eodem propoſito Virginitatis, & Caſtitatis eiſdem proteſt . .ibus , & in Sponſam aſſumpſit Pauperculam pariter , ſed virtutibus excultam Puellam .*

3 Ex hoc facto apparet Venerabilem non emiſiſſe Votum Caſtitatis, verùm habuiſſe propoſitum eam ſervandi in meliori forma , quæ ſibi poſſibilis foret . Propter quod ceſſat in hoc caſu magna difficultas

uniendi in Beatissima Virgine Votum Virginitatis cum Matrimonii validitate. Difficultas utique inter Modernos exagitata Theologos cum D. Thoma 3. part. quæstion.29. art.1. & 2. nec non inter Antiquiores cum Mag. Sententiar. in 4. dist. 30.

4 Apparet etiam ipsius Propositum factum de Castitate servanda, non fuisse absolutum, sed conditionatum, puta, *si possibile foret*: & Propositum sub conditione emanatum minimè obstat Matrimonio, & minori cum Difficultate conciliatur Matrimonium cum Castitatis Voto, sub conditione factum; eò quia Matrimonium non excludit, sed admittit Conditiones, dummodò supradictæ Conditiones non opponantur substantiæ Contractus, neque Sacramenti, uti docet Magister Basilius Ponce lib.3. de Matrimonio cap.9. & Propositum factum de Castitate servanda non obstat, neque opponitur substantiæ Matrimonii, quam veritatem diffusè probat P. Vasquez 3. par. disp.125. cap.6.

5 Supra recensita conditio: *si possibile foret* est generalis, sub qua comprehenduntur omnia requisita, quæ Castitas perpetua in Conjugatis expostulat, sicuti sunt reciprocus, & mutuus amborum consensus, Divinæ Gratiæ auxilium, quo mediante se abstinere valeant ab omni actu contrario Proposito emanato de Castitate servanda. Hujusmodi enim Propositum conditionatum, absque dubio prudentissimum reputatur, eò quia fundatum in Dei gratia, qua mediante omnia possumus, ut ait Apostolus; & neque præjudiciale censetur rationi, quam habere possit Uxor, quia tale Propositum non fuit factum absque illius consensu, sinè quo, neque licitè possibile dicitur. D. Paul. 1. ad Cor. cap.7. D. Augustinus lib.2. de Consensu Euangelistarum c. 5.

6 Neque tale Propositum præjudiciale dicitur Sacramento Matrimonii, ut habet Paludanus in 4. dist.30. quæst.2. Cartusianus *in Vita Christi* part.1. cap.3. Abulensis cap.30. de num. quæst.32. Gerson, & Marsilius cit. à Suarez. tom.2. in 3. part. disp.7. sect.1. Et ratio potissima est; quia essentia Matrimonii consistit in unione animorum, & in translatione Dominii utriusque Corporis contrahentium, & in usu radicali, sicuti de communi consensu docet Magister Basilius de Matrim. lib.1. cap.17.n.7. Quale dominium transferri potest, perpetuò impeditum quò ad usum, ut diffusè probat supra cit. Basilius, Vasquez disp.125. cap.7.

7 Hujusmodi Propositum sanctissimum censetur, & perfectissimo motivo emissum, puta ad imitationem, in quantum ei possibile foret, Sponsalium Nostræ Dominæ, & D. Joseph, quem sibi proposuit in supremum exemplar imitandum, juxta mentem Sancti Patris nostri Augustini loc. cit. ubi ait: *Hoc enim exemplo magnificè insinuantur fidelibus conjugatis etiam servata pari consensu continentia posse permanere, vocarique conjugium, non permixto Corporis usu, sed custodito men-*

mentis affectu. Idem proponit exemplum D. Ambrosius lib.2. de Virgin. & S. Idelphonsus orat.1. de Assumptione; & esto, ut ait Dominus noster, loquendo de hac materia Matth.19. *Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est*; proculdubio hanc specialem imitationis gratiam aliquibus particularibus esse concessam; quibus pariter specialissimum Divinæ gratiæ Auxilium ad tantam virtutem servandam necessarium, concessum fuisse non dubitatur, quæ virtus heroica reputantur, ut ait D. Thom. 3. part. quæst.28.art.5. *Unicuique à Deo datur gratia secundùm hoc ad quod eligitur*. Sanctus Joannes Chrysost. hom.63. in Matth. explicans supra relata verba Christi Domini, ait: *Quibus verbis latenter eos ad eligendam Virginitatem inducit, dum eam esse possibilem adstruit*. Non solùm possibilis reputatur Virginitas, & perpetua Castitas inter personas profitentes cælibatum, verùm, & in statu conjugali viventes, quorum nonnulla canonizata exempla habentur, & sunt Sanctus Enricus, Sancta Cæcilia, Sanctus Julianus, & Basilisa, Pulcheria Augusta, & alii. Et estò rarum sit exemplum eorum, qui Sponsalia contraxerunt, & Matrimonium cum intentione observandi perpetuam castitatem, absque dubio tamen possibile reputatur, & in Sponsalibus Dominæ Nostræ individuale, ac terminativum proponitur exemplum.

8 Præsens Casus, seu Consulti quæsitum, minimè considerandum est sub regulis ut Sponsalia regularia, seu ordinaria comprehensa intelliguntur; sed cum exemplari supremo, ac singularissimo Dominæ Nostræ, & D. Joseph; ad quem imitandam ductus Ven. Servus Aparitius: *si possibile foret*. Frequens, & communis modus, seu communiter usitatus ad conservandam puritatem est ille, quo usus fuit Joseph in Ægypto, qui de manibus Dominæ suæ aufugit, in manibus ejusdem pallio relicto. *Qui relicto in manu ejus pallio, fugit*. Gen.c.39. Hoc tamen non obstante Booz Bisavus Regis David in Castitate permansit etiam coram humili Ruth, quæ neque vocata, neque expectata recubuit ad pedes illius, & cum Pallio ejusdem Booz se cooperuit. *Venit absconditè, & discooperto pallio, à pedibus ejus se projecit* Ruth. cap.3. Stantibus regulis communibus ad servandam castitatem præscriptis, malè se gessit Booz ad suum præstandum consensum, ut Ruth in ea hora suo uteretur pallio ad se cooperiendum; hoc tamen non obstante, se divino committens auxilio, & Divinæ gratiæ adjutorio, de quo habebat experimentum, optimè potuit, mediante Dei gratia, à qua corroboratus, impollutam, & incontaminatam propriam servare castitatem. Sub iisdem terminis præsens nostrum procedit Consultum, in quo eventus demonstravit specialissimam Dei gratiam Venerabili Servo Dei concessam, per quam non tantùm in semetipso ejus Virginalem custodivit puritatem, verùm etiam illa gratia ei con-

cessa fuit juvamen, ad hoc, ut duæ illius Sponsæ in Castitate permanerent, eveniens in ambabus per ipsum, illud idem, quod evenit D. Joseph ob merita suæ Sanctissimæ Sponsæ, secundùm mentem D. Hieronymi lib. contra Helvidium prope finem, ubi habetur: *Tu dicis Mariam Virginem non permansisse. Ego mihi plus vendico, etiam ipsum Joseph Virginem fuisse per Mariam.*

9 Ad fovendum calorem David, qui jam ad senilem pervenerat ætatem perquisita fuit pulchrior Puella, quæ esset in Israel, & ad hunc finem selecta fuit Abisag Sunamitis. Ad hunc obtinendum finem, & effectum, sufficiebat hanc fuisse juvenili ætate insignitam, & superfluum videbatur, hanc etiam præclariori formositate, singularique nitore extitisse decoratam; dum regulariter loquendo, Sunamitidis hujus præclara pulchritudo pro fovendo naturali calore, potiùs judicari debebat speciale motivum ad illud extinguendum, vel saltem ad illum magis diminuendum. Hoc non obstante advertit D. Hieronymus *Epist.2. ad Nepotianum* super enarratum in 3. Reg. cap.1. hanc formosissimam Puellam calefecisse Regem, tanta cum innocentia, corporis, & * mentis puritate, ut tempore eodem, quo frigescentem Regis fovit calorem, illius pariter custodivit castitatem. *Quæ est ista Sunamitis, Uxor, & Virgo, tam fervens, ut frigidum calefaceret; tam Sancta, ut calentem ad libidinem non provocaret?* Eàdem uti possumus admiratione, iisdemque D. Hieronymi verbis in casu nostro præsenti, videndo virum insignem in propriam Domum duas recepisse Sponsas, sed tanto puritatis candore, ut quantumvis ab eis fotum fuisse concedamus, quia earum legitimus fuerat *Sponsus*, eas tamen in earum virginitate custodivisse propter Deum. Unum, & alterum factum extra ordinem, & ultra communes regulas admittimus, juxta quas non erunt praticabiles: sed nihilominus uterque casus mediante speciali Dei gratia ad praxim reducitur, in qua speciali Dei gratia suum fundaverat Propositum Venerabilis iste Sponsus, quod fundamentum sub illa manifestabat conditione: *Si foret possibile.*

10 Finis adjunctus, quem habuit noster Venerabilis, [ut ex relatione hujus facti colligitur] fuit Desiderium habendi sociam, cui committere posset, & propriæ Personæ curam, & suæ Domus regimen, eò tamen pacto servando, ut unitim virginalem Puritatem Nostræ Dominæ, & Sanctissimi illius Sponsi imitarentur; Quis audebit denegare, hunc finem non fuisse honestum, & non conformari motivo, ob quod Matrimonium à Deo fuit institutum? *Non est bonum hominem esse solum: faciamus ei adjutorium simile sibi.* Hanc intellexit veritatem noster Venerabilis, & sibi consimilem quæsivit sociam, puta adolescentulam Castitate, cæterisque virtutibus, & perfectionibus insignitam

* Nota ly *mentis* observatione dignum.

tam ad ejus similitudinem factam, & juxta illius desiderium ab eo inventa fuit prima, & secunda Sponsa ex hujus facti relatione colligitur.

11 Totam difficultatem conciliandi in Sanctissima Virgine Virginalem puritatem cum matrimoniali statu, reducit D. Thomas ad duos Articulos in quæst.29. 3. partis. Quærit in primo loco an conveniens fuit Christum Jesum de Virgine nasci, jam Matrimonio conjuncta. Et in secundo controvertit, an illius Matrimonium fuisset verum, & legitimum Matrimonium. Præsens casus easdem patitur difficultates, & quæstiones; eò quia sicuti hujusmodi Matrimonium fuit contractum ad imitationem Sanctissimæ Virginis, illiusque Sponsi D. Joseph, ita pariformiter easdem ad se trahit difficultates; esto sicuti dictum est, illa duo Matrimonia nostri Venerabilis, in quibus cùm non intervenisset Votum Castitatis servandæ, sicuti tale votum interventum fuisse dicimus inter Beatissimam Virginem, & D. Joseph, multùm inferiora reputantur; nam in utroque Matrimonio nostri Venerabilis non adfuisse Votum, benè verò propositum servandæ Castitatis, supra demonstravimus, & insuper tale propositum minimè fuisse absolutum, sed conditionatum, illa nempe amplissima conditione, si talis propositi observantia *sibi possibilis foret*. Has duas difficultates tangere debemus in præsenti Scriptura.

12 Et nè Articulorum ordinem D. Thomæ, neque decidendi Methodum præterire dicamur, in hoc puncto videtur non fuisse conveniens Venerab. ducere Uxorem dum desiderabat propriam Virginalem servare Castitatem; Primò quia Uxorem ducere debent illi, qui se cognoscunt vivere non posse continentes, & cælibatum minimè valent observare, juxta D. Pauli Sententiam ad Corinth. *Quod si non se continent, nubant*; Illi autem, quibus per Dei gratiam datum est speciale privilegium servandi propriam Castitatem, vult Apostolus, quod Cælibatum observent: *Volo autem omnes homines esse sicut me ipsum*. Noster Venerabilis, de quo hic quæstionem facimus, speciali Dei gratia fuit à Deo insignitus ad propriam servandam puritatem, sicuti experientiâ patet; & secundùm D. Pauli Textum, ubi habetur *Unusquisque proprium donum habet ex Deo*; Non erat igitur conveniens, ut Uxorem ipse duceret, & contra consilium, & Apostoli Doctrinam operaretur.

13 Secundò: Quia ille qui cupit, & efficaciter tendit ad finis consecutionem, debet prudenter eligere media ad talis finis consecutionem ordinata: Uxorem ducere, & cum duabus Sponsis convivere, non censetur medium conducens ad intactam servandam pudicitiam, sed periculum vehemens ad illam contaminandam, & tale eligere medium, est proximum quærere periculum, quod damnat Spiritus Sanctus. Ecclesiastes 30. Cui addendum est, quod cùm extitisset semper valde pe-

periculoſum, & præjudiciale hominibus inſignibus familiare commercium cum mulieribus, quorum exempla, uſque ab origine mundi memoriæ tradita reſervantur ad noſtram eruditionem, & cautelam, ab Adam ad ſuos Poſteros uſque ad Diluvium, à David, à Salomone, & aliis ad prævaricandum inductis à mulieribus; nimia præſumptio, & ſui ipſius exceſſiva confidentia dicendæ videntur; ex una parte deſiderare caſtam ducere vitam, & ex alia parte ſe exponere ad familiariter, & domeſticè convivendum, & tractandum cum mulieribus in eadem Domo commorantibus, cum quibus ſponſalia contracta fuerunt. Reſtat igitur concludendum, hunc noſtrum Venerabilem, aut imprudentem extitiſſe in eligendo media ad Caſtitatem ſervandam minimè adaptata, aut valdè, & exceſſivè de ſe ipſo præſumpſiſſe ſuper materiam, in ordine ad quam tot homines, etiam præclariſſimos fuiſſe prævaricatos, & qui ad noſtram doctrinam proponuntur.

14 Tertiò; Quia [juxta mentem D. Thomæ de Villanova] ille qui prætergreditur regularem viam à noſtris Majoribus nobis traditam, aut in operando prodigioſus dicitur, aut malitioſus, & malignus reputatur: ***Qui metas tranſgreditur Majorum, aut aliquid ſignat, aut flagitioſus eſt***. Via, ſeu itinerarium, *quod Majores* tradiderunt ſequendum ad puritatem ſervandam virginalem, cælibatum, & non Matrimonialem ſtatum eſſe dixerunt; Dicendum eſt igitur hunc noſtrum Venerabilem ſpecialem habuiſſe inſtinctum, ſeu impulſum à Spiritu Sancto, & correſpondentem gratiam ad imitandum prodigioſa Sponſalia Sanctiſſimæ Virginis, & Divi Joſeph, aut imprudenter, & erroneè egiſſe in prætenſione propriæ ſervandæ Caſtitatis cum ſtatu Matrimonii. Cui addendum reſtat, quod ad ſalvandam Matrimonii validitatem, cum Propoſito ſe conſervandi in virginali puritate, multæ circumſtantiæ, & præciſiones prærequiruntur in ordine ad ſubſtantiam, & finem, quem habere debet ſtatus matrimonialis, & Matrimonii Sacramentum, ſicuti apparebit in Articulo ſequenti. Venerabilis noſter Vir Agricola erat, & ignarus, & nullam literarum habebat notitiam, ob quam cauſam, nullam capacitatem habebat ad conſiderandas circumſtantias, & præciſiones adeò delicatas, & ſubtiles; Igitur aut in periculo ſe expoſuit contrahendi Matrimonium invalidum, aut verum, & firmum non habuit propoſitum propriam intactam ſervandi virginalem pudicitiam.

15 Hoc non obſtante, [ſicuti docet D. Thomas] conveniens, & neceſſarium fuiſſe Matrimonium Sanctiſſimæ Virginis, & in primo articulo aſſignat undecim rationes de conſequentia, quas confirmat per Doctrinas Sanctorum Patrum, videtur idem eſſe à nobis aſſerendum de duobus Matrimoniis hujus Venerabilis, cui applicari poſſunt verba D. Thomæ: ***Ibi in ſolutione ad primum; Dicendum, quod ex familiari inſtinctu Spiritus Sancti credendum eſt deſponſari voluiſſe, confidens*** de

de divino auxilio, quod numquam ad carnalem copulam perveniret. Hoc tamen divino commisit arbitrio, unde in nullo detrimentum passa est Virginitas. Ex facti constat relatione, hunc nostrum Venerabilem imitare voluisse supremum exemplar Virginalis Desponsationis Sanctissimæ Nostræ Dominæ cum D. Joseph; & cùm sit de fide credendum, juxta D. Pauli verba, nos ex nobis, quasi ex nobismetipsis habere non posse, absque speciali Sancti Spiritus impulsu, nec quidem bonam cogitationem, consequenter sequitur non sinè speciali Sancti Spiritus instinctu hunc Venerabilem voluisse imitari adeò arduam, & altissimam perfectionem; ad quam pertingendam non de se ipso præsumebat, sed solummodo in Dei gratia, & internè se totum remittebat ad divinum beneplacitum, ut apparet ex illa clausula conditionali, cum qua Matrimonium contraxit, perquirendo in Sponsam Puellam, quæ suo desiderio conformem habuisset intentionem, & voluntatem. *Cum qua (si possibile foret) vivere liceret, in casto, & virginali connubio.* Et ex hoc infertur, quod juxta D. Thomæ mentem ipse matrimonium contraxit, sinè Virginalis pudicitiæ præjudicio: *Unde in nullo detrimentum passa est Virginitas.*

16 D. Thomas undecim rationes de consequentia adducit super Matrimonium Nostræ Dominæ unam ex parte Sanctissimæ Virginis, & alias in ordine ad illius Filium, & alias in nostram eruditionem. Non nullæ ex his rationibus etiam militant in ordine ad duo Matrimonia nostri Venerabilis, quorum congruentiam probant. Inter alias congruentias, quas adducit D. Thomas ex parte Christi Domini nostri sunt sequentes: *Tertiò ad tutelam pueri nati, nè Diabolus contra eum vehementius nocumenta procuraret. Quartò, ut à Joseph nutriretur, unde & Pater ejus dictus est, quasi nutritius.* Easdem perceperunt congruentias duæ Sponsæ Venerabilis; eò quia statim, ac cum ipso desponsatæ fuere, sub illius permanserunt tutela, & protectione, per quam earum Virginitatem custodire, & conservare potuerunt, nec non diabolicas superare tentationes. *Tertio ad tutelam*; Ita pariter tantum prima, quàntum secunda Sponsa invenerunt in Venerabili potius amorem Patris, quàm Sponsi, & ita de facto à secunda Sponsa Pater vocabatur, & non Maritus; & una, & altera ab eodem victum, & vestitum, quò ad decentiam, & omnia eis necessaria receperunt. *Quarto, ut à Joseph nutriretur; unde, & Pater ejus dictus est, quasi nutritius.* In ordine ad Dominam nostram, sequentem assignat convenientiam D. Thomas. *Tertiò, ut ei à Joseph ministerium exhiberetur, ut Hieronymus dicit.* Hunc eumdem obtinuit finem Venerabilis in suarum duarum Sponsarum administratione, à quibus adjuvamen suscepit in regimine propriæ Domus, & de propria persona curam susceperunt, & cum ipso associatæ fuerunt absque earum Virginitatis detrimen-

mento. Et tandem *ex parte nostra*, seu ad nostram utilitatem conveniens adjudicavit D. Thomas Sanctissimæ Virginis Matrimonium. *Quarto quia per hoc significatur universa Ecclesia, quæ cum Virgo sit, desponsata tamen est uni Viro Christo*, ut ait D. Augustinus: *Potest etiam, & quinta ratio esse, quod Mater Domini fuit desponsata, & Virgo, quia in Persona ipsius, & Virginitas, & Matrimonium honoratur, contra Hæreticos alteri eorum detrahentes*. In casu nostro easdem videmus militare rationes, eò quia si Adæ Matrimonium unionem Christi cum sua Ecclesia significabat, ut ait Apostolus: *Ego autem dico in Christo, & Ecclesia*; Ita pariformiter fuisse significatum videtur in hujus Venerabilis Matrimonio, cum illa speciali, singularique intentione habita se permansurum esse in statu Virginitatis una cum sibi uxore desponsata. *Quæ cum Virgo sit, desponsata tamen est uni Viro Christo*. Et si per virginalia Beatissimæ Virginis Sponsalia, honore præclarissimo insignita extitit Virginitas, condecoratum Matrimonium, ab Hæreticis vituperatum malè sentientibus de excellentia, & dignitate Virtutis Virginitatis, & Sanctitate inclusa in Matrimonio, sub ratione Sacramenti considerato, & quia usque ad nostra tempora perseverant illarum Hæresum residua, etiam necessarium temporibus nostris judicare debemus, ut renovetur memoria, & imitatio illius prodigiosi exemplaris, puta illius Matrimonii contracti inter Beatissimam Virginem, & D. Joseph, & hoc, ob honorem Sacramenti Matrimonii, & Sanctæ Virtutis Virginalis Puritatis; *Contra Hæreticos alteri eorum detrahentes*.

17 Facilis assignatur responsio ad fundamenta in contrarium adducta: & ad primum dicimus Paulum Apostolum loqui, & esse intelligendum de Matrimonio in communi, in quo qui cum suâ Uxore est, sollicitus sit circa ea, quæ sunt huius mundi, & quomodo placeat Uxori, dimidium cordis tantùm sibi restat Deo dandum: *Qui autem cum Uxore est, sollicitus est, quæ sunt mundi, quomodo placeat Uxori, & divisus est*. Et volens Apostolus nos ab hujusmodi sollicitudinibus, & inanibus cogitationibus esse alienos: *Volo autem vos sinè sollicitudine esse*; ideo cupit omnes homines in castitate permanere, & ut minimè ad matrimoniale pertranseant Conjugium: *Volo autem omnes homines esse, sicut me ipsum*: Nostri autem Venerabilis Matrimonium, non communi, sed speciali refulget prærogativa insignitum, eò quia fuit contractum ad imitationem Matrimonii Sanctissimæ Deiparæ; Et tale Matrimonium nullum secum fert impedimentum ad totum Cor Deo dandum; imò utriusque consortis Virginali puritate consecrata Deo, consecrantur ipsi, ut Authori puritatis, duo per integrum corda. Nec Apostolus loquitur de hoc speciali Matrimonio ad imitationem Deiparæ Virginis à nostro Venerabili contracto; eò quià loco cit. tradit

dit Doctrinam generalem cunctis Ecclesiæ Fidelibus, & exemplum hujus specialis Matrimonii Virginalis superius communibus legibus reputatur.

18 Ad secundam fundamentalem rationem in contrarium adductam, dicimus: nostrum Venerabilem suam manifestasse prudentiam tam sibi connaturalem, quia jam ad sexagenariam pervenerat ætatem, quàm supernaturalem, in adhibitis cautionibus, & diligentiis, quibus usus fuit in quærendo sibi sponsam, cum qua conservari posset in proposito emanato, sibique præfixo servandæ castitatis, ad imitationem nostræ Dominæ: Et est credibile [licèt per relationem facti non appareat] illum ad ipsam SS.Virginem ferventi oratione habuisse refugium, eamque enixè exorasse; ut ad suas pervenire faceret manus talem sponsam; eò quia, si tractus amoris impulsu erga Virginalem puritatem Beatissimæ Virginis, & D. Joseph illius sponsi, quorum imitationem aggressus est, valdè credibile reputandum erit, eosdem sibi in Protectores sui desiderii à Deo fuisse assignatos, nec non apud ipsum extitisse Intercessores, ut suum esset adimpletum desiderium, quale erat inveniendi sibi sponsam proportionatam, suoque desiderio de castitate servanda uniformem habentem voluntatem. Et hoc totum deducitur ex illa clausula: *Postmodùm sexagenarius, prudenter perpendens non esse bonum hominem esse solum, sociam sibi quærere cogitavit, talem quidem, cum qua si possibile foret, vivere liceret in casto, & virginali connubio, ad instar Sancti Patriarchæ Joseph cum Sanctissima Sponsa Virgine Deipara.* Tale studium, seu tam ingens, & studiosa diligentia, qua usus fuit in sibi talem quærendo sponsam optimè manifestat prudentiam, quam adhibuit in eligendo medium adaptatum ad finis sibi præfixi consecutionem, puta in se conservando in statu virginalis castitatis, etiam matrimoniali jugo alligatus, & quando tale non extitisset illius primarium intentum, & animi propositum, sed tantum communis Matrimonii finis, nulla ei fuisset necessitas quærendi sibi sponsam peculiarem: imò cum fortunæ bonis superabundaret, & in sponsum concupibilis, innumeras præ manibus habuisset occasiones, spontè sibi oblatas, absquè ulla ab eo diligentia; præmissa peculiare igitur illius studium, quo sibi quæsivit sponsam specialem, tam arduo sibi prœfixo fini adaptatam, illius commendabilis prudentiæ præclarum præbet inditium. Neque vituperatione, neque vanitate improbanda censetur illius confidentia habita in propriam servando castitatem in statu Matrimoniali, contra exempla in Argumento adducta; Primo quia illius fiducia, in Dei gratiæ adjutorio erat fundata, quo omnia sunt possibilia: *Omnia possum*, ait Apostolus ad Philip. *in eo, qui me confortat*; secundò quia in illa conditionali [*si possibile foret*] manifestè apparet, quantam de se ipso Venerabilis haberet diffidentiam, me-

tuens, ac formidans absolutum emittere propositum servandi castitatem, sed tantùm possibili factâ suppositione, de sibi à Deo gratiâ concedendâ proportionatâ. Et ad illius prudentiæ laudem, & gloriam advertendum est, se nullum emisisse Votum, sed tantùm habuisse propositum, & sub conditione factum cum sua amplitudine, quale propositum neminem obligat sub peccato, in eo se posuit statu, in quo nullum contraxisset reatum, si ad Matrimonii consummationem venisset, & si ab hujusmodi se abstinuisset consummatione, meritum sibi fuisset lucratus heroicum. Hoc denotat in Venerabili, non solùm prudentiam naturalem; verùm & infusam, & supernaturalem, naturæ limites, & ordinem excedentem; eò quià licet esset Vir ruralis, & nulla literarum peritia imbutus, scivit tamen in tali se constituere statu, in quo absque ullo Animæ propriæ imminenti periculo, ad heroicam pervenire posset perfectionem per hujus tam præclaræ Virtutis acquisitionem.

19 Ad tertium fundamentum respondetur: Propositionem D. Thomæ de Villanova esse disjunctivam, & verissimam esse in praxim, eò quia quæcumque singularitas incedens extra ordinem ab antiquioribus præscriptum, aut ortum ducit à singulari, & speciali virtutis dono, aut ab abominabili provenire solet superbia eorum, qui per communem, & regularem semitam negligunt incedere; Et cùm nequeat dici hunc Venerabilem fuisse malesuadum, & flagitiosum, quandoquidem contrarium probat odor sanctitatis eius, miraculis confirmatus, quorum examen apud Sanctam Sedem pendet, sequitur, quod ei conveniat altera pars disjunctionis doctrinæ S. Thomæ à Villanova: atque cum hoc sancto, debemus venerari hunc Venerabilem, utpotè, virtute miraculosa, & singularissima ornatum, expectantes suæ sanctitatis decisionem, in quantum ad cultum respicit.

20 Ad ultimum in ordine ad prærequirenda, præcisiones, nec non subtilissima scibilia, seu intellectus acumina, quæ veluti impropria in Viro rustico, & literarum imperito videntur, respondetur cum auctoritate Ugonis Victorini super 7. de Angel. Hierarch. ubi habet. *Constat, ut qui ardentius diligunt, profundiùs conspiciant, & subtiliùs discernant*. Venerabilis noster, estò sine literarum peritia, adeò ardenti flagrabat amore erga Deum, ut etiam in statu Matrimoniali conjunctus, propriam Virginalem puritatem obtulerit in holocaustum. Ex hoc ardenti, & speciali amore erga Deum, rationabiliter inferre possumus, ipsum sub relatis præcisionibus, & prærequisitis, nonnullis absconditis Mundi Sapientibus, sed à Deo parvulis, & humilibus revelatis, talem sibi vivendi normam præscripsisse, & hoc sibi speciale Matrimonium elegisse. Nonnè Origenes cæteros sui temporis Sapientes, Magistros, Doctores antecelluit, & super istos præclarere visus fuit? Et tamen minis à Tyranno perterritus, ut si Idololatriæ cul-

cultum non fuisset amplexus, alicui Æthiopo mandasset, ut violenter illius corpore abuteretur, & harum minarum terrore viliter superatus, & devictus, nefarium Apostasiæ crimen commisit, & ad Idololatriæ cultum pertransiit, ne in involuntariam corporis incurreret impuritatem. Et è contra Sancta Lucia Virgo, & Martyr pariter à Tyranno minis tentata contra illius virginalem pudicitiam, licèt fœmina, & inerudita, eam dedit Tyranno sapientissimam responsionem ab Origene cum tota sua Sapientia ignoratam, & hanc dedit Sancta Virgo comminanti Tyranno responsionem: ***Si invitam jusseris violari; Castitas mihi duplicabitur ad coronam.*** Hanc sapientissimam dare scivit responsionem indocta, & simplex Muliercula, quam responsionem ignoraverat Vir doctissimus, fama, doctrina, sapientia præclarissimus illius sæculi, quapropter reputari non debet, tamquàm insolitum, & improbabile, quòd Vir Agricola divinitus illustratus, illa sublimia penetraret arcana, quæ difficillima reputantur ab humana sapientia. D. Thom. in 1. part. quæst. 1. art. 6. ad 3. assignat duas sapientias, seu duos sapienter judicandi modos, ut judicium feramus certum circa nostra agibilia: Una est illa, quæ nostro, & proprio, labore, & literarum studio comparatur, & hæc dicitur Sapientia communis omnibus Viris scientia præditis: altera dicitur propria virorum virtutibus ornatorum, & ut ait Arist. lib. 10. Ethicor. cap. 5. & est Spiritus Sancti donum, & vocatur Sapientiæ donum, de quo loquitur Apostolus ad Corinth. 12. ***Spiritualis homo*** &c. Et hanc Sapientiam supponimus nostrum habuisse Venerabilem, qua directus, & illuminatus fuit ad sibi eligendum statum, in quo propriam custodire debebat Virginalem puritatem.

21 Cùm jam igitur visum sit nostri Venerabilis Matrimonium cum supra relato proposito celebratum, conservandi videlicet [si possibile foret] propriam Virginalem puritatem, fuisse conveniens, absque ulla imprudentiæ, vanitatis, præsumptionis, & nimiæ sui ipsius confidentiæ censura; Remanet videnda secunda Difficultas, quæ agitatur à D. Thoma in art. 2. in ordine ad Matrimonium Sanctissimæ Dei Genitricis: Et hîc dubitatur an nostri Venerabilis Matrimonium contractum, & celebratum cum proposito conservandi in eo propriam Virginalem puritatem, [si possibile foret] fuerit verum, & validum Matrimonium. Videtur non fuisse verum, neque validum, stantibus Auctoritatibus, & Doctrinis Sanctorum PP. quas adducit D. Thomas in principio secundi Articuli ad probandum inter Beatissimam Virginem, & D. Joseph verum non intervenisse Matrimonium; Quibus Auctoritatibus adduntur etiam rationes, quas adducit P. Suarez in 3. par. quæstione 29. disput. 7. sect. 1., quæ idem probant. Noster Venerabilis Matrimonium contrahere voluit ad imitationem Beatissimæ Virginis, & D. Joseph, uti apparet in hujus facti relatione; igitur per ta-

lia sponsalia, neque validum contraxit Matrimonium.

22 Secundo quia, ut ait D. Augustinus lib.19. cont.Faustum cap.26. *Matrimonium quippè ex hoc appellatum est, quòd non ob aliud fœminam nubere, quàm ut Mater fiat.* Implicat nostri Venerabilis sponsas evadere potuisse Matres sinè earum præmisso consensu, una semel, quòd tam ipsæ, quàm sponsus habuerint propositum perpetuam servandi castitatem virginalem; Matrimonium ergò cum tali proposito contractum, ultra invalidum, videtur fuisse implicatorium.

23. Tertiò quia quodcumque conditionis genus, quod opponitur substantiæ Matrimonii, invalidat contractum illius, ipsumque reddit nullius roboris, & valoris, uti constat in cap. final. de condit. apposit. Intendit Pontifex conditiones oppositas substantiæ Matrimonii eas esse intelligendas, quæ Matrimonii Bonis opponuntur, inter quæ numerantur, Proles, Fides, & Sacramentum. Propositum emanatum observandi perpetuam castitatem virginalem, opponitur Bono prolis, & successionis; Igitur est conditio, quæ opponitur substantiæ Matrimonii, & per consequens illud reddit nullum, & invalidum; eò quia de hujusmodi conditionibus ait Pontifex: *Si conditiones contra substantiam Conjugii inserantur, matrimonialis contractus, quantumcumque sit favorabilis, caret effectu.*

24 Quartò quia ad essentiam Matrimonii spectat mutua, & reciproca traditio corporum contrahentium, iuxta D. Pauli Textum 1. ad Corinth. cap. 7. *Mulier sui corporis potestatem non habet, sed Vir; similiter Vir potestatem non habet sui corporis, sed Mulier.* Hæc mutua traditio corporis implicitè comprehendit, & importat utriusque consensum ad copulam, ut docet D. Thom.3. par. quæst.26. art.2. Et deducitur ex cap. *sufficiat* 27. quæst.2. Implicat igitur adesse consensum implicitum ad usum, & reciprocam corporum traditionem, & contrahentes habere propositum permanendi in statu perpetuæ Virginitatis, & Castitatis, cùm istæ sint duæ voluntates contrariæ, & ad invicem oppositæ; una enim, qua quisque contrahentium vult usum Dominii utriusque corporis, & alia qua vult se à tali usu abstinere; sequitur ergo nostri Venerabilis propositum reddidisse nullum, & invalidum Matrimonium.

25 Et confirmatur, eò quia, aut perpetuæ Virginitatis propositum fuit mutuum, & ab ambobus contrahentibus elicitum, aut tantùm ab uno ex contrahentibus, puta à Venerabili; si mutuum, & reciprocum, urget Argumentum jam supra adductum; puta tale propositum opponi substantiæ Matrimonii, qua oppositione redditur invalidum, si verò fuit tantùm à Venerabili elicitum, sequitur hujusmodi contractum fuisse injustum, & malitiosum; & ratio est, quia aut Venerabilis verè, & sincerè tradidit suæ sponsæ proprii corporis usum, & dominium

nium, aut fictè, & malitiosè; si secundum, etiam simulatus, & malitiosus reputatur contractus; si primum, ergo illius sponsa per hanc sinceram, & veracem sui corporis traditionem, verum acquisivit dominium ad usum sui Viri; & sicuti talis usus requisitus, & ei denegatus, talis denegatio fuisset injusta, ita propositum de se abstinendo, eique denegando talem usum, si non fuit mutuum, injustum deputatur.

26 Confirmatur etiam Argumento Gratiani 37. *quæst.2. vers. cum ergo*. Si sexuum diversitas, sinè ordine, & propensione ad generationem, & cum solo ordine intenta ad vivendum in societatem, sufficit ad contrahendum Matrimonium, nulla erit assignabilis ratio, quare non sit permissum Matrimonium contrahendum inter fratrem, & sororem; eò quia frater, & soror vivere possunt in societatem, mutuâ unione animorum; & absque ulla indecentia possunt mutuò coadjuvari communicatione Bonorum, & reciproco honore, & reverentiâ. In Matrimoniis autem contractis cum proposito servandi perpetuam castitatem, in conjugatis alia non remanet unio, nisi animorum, vivendi in societatem, communicandi in Bonis, & reddendi ad invicem mutuum honorem, & obsequium; Nullum igitur adest in contrarium impedimentum, quod tale Matrimonium contrahi non possit inter fratrem, & sororem.

27. Tandem confirmatur quodcumque Sacramentum redditur nullum, & invalidum ex parte defectus materiæ necessariæ; sicuti nullum est Baptismi Sacramentum ex defectu aquæ naturalis, seu elementaris; nullum Sacramentum Eucharistiæ ex defectu Panis, & Vini; nullum Sacramentum Pœnitentiæ ex defectu peccatorum, & doloris &c. Sacramenti Matrimonii materia sunt corpora contrahentium ad generationem proportionata; Ipsorumque corporum mutua traditio ob hunc finem reputatur materia proxima Sacramenti Matrimonii; Si igitur propositum emanatum de perpetua Virginitate servanda directè opponitur mutuæ traditioni ipsorum corporum, nec non fini primario generationis, supra relatum propositum destruit materiam Matrimonii, ac ideo tale Sacramentum ex defectu materiæ necessariæ redditur nullum, & invalidum.

28 His non obstantibus præmissis fundamentalibus rationibus, asserendum est cum D. Patre nostro Augustino, & D. Thoma, omniumque Theologorum communi consensu, hujus Venerabilis Matrimonium, cum supra relato proposito contractum fuisse verum, & validum. Et probatur communi, & generali ratione; eò quia juxta mentem Sanctorum Patrum, quos adducit Magister Basilius Ponce de Matrim. lib.1. capit.19. inter Beatissimam Virginem, & D. Joseph verum fuit contractum Matrimonium. Pater Vasquez observat in 3. part. disp. 125. num.10. Divum nostrum Patrem Augustinum fuisse primum hujus sen-

sententiæ Defensorem majori cum efficacia in lib.23. contr. Faustum cap.16., & lib.1. de Nuptiis, & concupiscent. cap.11. & lib.5. in Julian. cap.9. Et etiam clarè apparet in D. Augustino, & in aliis SS. PP. Beatissimam Virginem votum fecisse Castitatis antequam esset desponsata, sicuti diffusè probant Basilius, Vasquez in locis sup. cit. Et quamvis dubitari possit an tale votum factum, fuerit absolutum, aut conditionatum; expresè, & clarè patet in D. Thoma, quod antequam Beatissima Virgo esset desponsata, nullum aliud emiserit votum, quàm conditionatum observandi Virginalem Castitatem: *Si Deo placeret*. Si igitur votum perpetuæ Castitatis non impedit valorem, & veracitatem Sacramenti Matrimonii, à fortiori neque propositum continentiæ perpetuæ, cum propositum minoris roboris est, quàm votum, & ideo non erit impedimentum invalidans, & annullans veracitatem Sacramenti, & contractus. Hæc consequentia infertur etiam facta suppositione, juxta mentem D. Thomæ votum Beatissimæ Virginis Castitatis perpetuæ fuisse tantùm conditionatum, non verò absolutum; quia neque nostri Venerabilis propositum fuit absolutum, sed expresè conditionatum, & adeò ampliativa conditione factum, ut in eo totum comprehendatur possibile *si possibile foret*.

29 Hujus sententiæ probatio specialis desumitur ex doctrina D.Thomæ, quem juxta observationem Magistri Basilii lib.7.cap.56. Aliqui putant esse huic sententiæ contrarium; nullatenùs illius doctrina clarè adduci potest in nostræ sententiæ favorem. Ita n. ait 3. par. quæst.29. art.2. in corpore: *Dicendum, quod Matrimonium, sive conjugium dicitur verum ex hoc, quod suam perfectionem attingit; Duplex est autem rei perfectio, prima, & secunda. Prima rei perfectio consistit in ipsa forma, ex qua speciem sortitur; secunda verò perfectio, consistit in operatione rei, per quam res aliqualiter suum finem attingit. Forma autem Matrimonii consistit in quadam indivisibili conjunctione Animorum, per quam unus conjugum indivisibiliter alteri fidem servare tenetur. Finis autem Matrimonii est Proles generanda, & educanda. Ad quorum primum pervenitur per concubitum conjugalem; ad secundum per alia opera Viri, & Uxoris, quibus sibi invicem obsequuntur ad Prolem nutriendam*. Hìc assignat D. Thomas suas perfectiones in Matrimonio, primariam unam, & ideo essentialem Sacramento, & contractui, & hæc consistit in Animorum unione, & in mutua obligatione, quam contrahunt contrahentes se desponsantes observandi, & conservandi ad invicem reciprocam fidem. Alteram secundariam perfectionem assignat Matrimonii, ideoque non essentialem, & hæc consistit in actibus matrimonialibus ad finem Matrimonii ordinatis, & talis est generatio prolis, & filiorum educatio.

30 Ex hoc infert Sanctus Doctor, inter Beatissimam Virginem, & D.

D. Joseph verum & validum contractum fuisse Matrimonium; eò quia in eo intervenisse apparet veram Animorum unionem, quam vocat D. Thomas *copulam conjugalem*, eamque distinguit à copula carnali ad generationem prolis ordinata, veluti ad finem Matrimoniorum in communi: *Sic igitur dicendum est, quod quantum ad primam perfectionem omnino verum fuit Matrimonium Virginis Matris Dei, & D. Joseph, quia uterque consensit in copulam conjugalem, non autem expressè in copulam carnalem nisi, sub conditione, si Deo placeret*. Igitur secundùm D. Thomæ doctrinam asserendum est sponsalia Venerabilis verum fuisse Matrimonium, eò quia in utraque desponsatione veram unionem Animorum intervenisse constat, verumque ligamen conjugale, quod est primaria, & essentialis perfectio contractus, & Sacramenti Matrimonii; Et quamvis contrahentes expressum non dedissent consensum ad unionem, & copulam carnalem, eumdem tamen habuere consensum sub conditione: *si Deo placeret*; quæ quidem conventio comprehensa videtur in illa conditionali expresse à Venerabili declarata, proponente servandi perpetuam castitatem, *si possibile foret*.

31 Infert etiam supra cit. D. Thomas, quòd Matrimonium inter Beatissimam Virginem, & D. Joseph contractum quamquam habuerit secundam perfectionem, modo prodigioso, hanc tamen non habuit modo naturali, exindè sequitur illud Matrimonium non fuisse consummatum. Ibi: *Quantum verò ad secundam perfectionem, quæ est per actum Matrimonii, si hoc referatur ad carnalem concubitum, per quem proles generatur, non fuit Matrimonium consummatum*. Et hìc notandum venit, Sanctum Doctorem negare utique illud Matrimonium fuisse consummatum, non negare tamen illud fuisse legitimum, verum, & validum. Quam doctrinam confirmavit postea Concilium Tridentinum, ponendo discrimen inter Matrimonium ratum, & consummatum. Sequitur ergo nostri Venerabilis Matrimonium, contractum cum proposito perpetuam servandi castitatem, estò dici non possit Matrimonium consummatum, rationabiliter tamen est dicendum Matrimonium ratum, & ideo verum, & legitimum Matrimonium.

32 Oritur difficultas inter Doctores in explicando in quo sensu loquatur D. Thomas, *consensum ad copulam carnalem* esse de essentia Matrimonii. Fortiter hanc difficultatem tangit P. Sanchez. lib. 2. de Matrim. disp. 20. num. 4. ubi habet. *Dupliciter intelligi posse, ut consensus implicitus in copulam desideretur ad verum Matrimonium. Primo modo loquendo de consensu implicito, quantum est ex parte contractus; & hoc modo verissimum est eum desiderari: cùm enim contractus Matrimonii intrinsecè ordinetur ad copulam, qui explicitè consensit in illum, consequenter in hanc implicitè consentit ex vi talis contractus. Secundo modo potest intelligi ex parte contrahentis; & hoc pacto non*

est

est necessarius consensus implicitus in copulam; imo licet contrahens habeat intentionem non consentiendi in copulam, est verum Matrimonium, ut probant argumenta num.2. proposita: In hac materia distinguit iste Doctor Classicus duos consensus implicitos in copula carnali, *unum ex parte contractus, & alterum ex parte contrahentis*, & ait primum esse essentialem, & necessarium ad valorem Matrimonii, non verò secundum, & ideo validum dicitur Matrimonium, licèt contractum cum intentione, & proposito *de non consentiendo in copulam carnalem*.

33 Præsumit supra relatus Doctor hanc esse mentem expressam D. Thomæ, cùm dicat Sanctus esse necessarium consensum implicitum; & ita prosequitur Sanchez. in loco cit. quod clarè videtur significare D. Thomas in 4. disc.30. quæst.2. artic.1. quæst.2. ad 3. his verbis: *Virgo implicitè consentit in copulam, at copula numquam fuit in proposito; erat enim à Deo certificata numquam subsequi debere. Ecce qualiter ex parte contractus ponit consensum implicitum in copulam, non autem ex parte contrahentis, sed oppositum animum.* Quod optimè explicat Suarez. in 3. part. quæst.29. art.2. sect.1. ad finem, ubi ait: *In radice, & in causa habuisse consensum in copulam, consentiendo in Matrimonium, quod de se ad eum ordinatur. Et ita intelligi debet D. Augustinus, & habetur* cap. *Beata Maria* 27. quæst.2. *dicens, consensisse in copulam carnalem*. Hanc intelligentiam impugnat Gonet tom.5. disp.4. de Consensu Matrimonii n.138. fundatus in eo, quod nequit esse unus consensus sinè alio; & sic probat: *Implicitus consensus in copulam ex parte contractus matrimonialis, ad essentiam, & valorem Matrimonii necessarius est, ut docent Sanchez, Poncius, Amicus, contra quos disputamus, ergo requiritur etiam consensus, saltem implicitus, & remotus in copulam, ex parte contrahentis. Patet consequentia, quia fieri nequit, ut intentio, seu tendentia necessaria essentialiter ex parte actus, non sit etiam necessaria ex parte agentis, prout illum exercentis.*

34 Si supra relatus Doctor præsumit, consensum explicitum *in matrimonium* esse pariter implicitum radicaliter, & remotè *in copulam carnalem* in eo, qui habuit propositum servandi perpetuam castitatem, hoc à nullo asseritur, neque hoc asserunt Doctores, quos ipse impugnat, qui concedunt necessarium esse ad verum Matrimonium consensum in ordine ad ea, quæ spectant ad essentiam contractus matrimonialis, & hujusmodi est mutua, & reciproca voluntas, seu consensus ad usum Matrimonii ordinatus, in quo saltem radicaliter continetur consensus ad talem usum; & hoc intelligunt per assensum, seu consensum implicitum *ex parte Contractus*, sicuti patet ex verbis supra citatis Patris Sanchez. Et hanc esse mentem D. Thomæ, constat in 4. senten-

tia-

tiarum loc. sup. cit. ubi habet: *Dicendum, quòd copula carnalis cècidit implicitè sub consensum Beatæ Virginis, sicuti actus simpliciter continetur in sua potentia: potentia autem ad carnalem copulam, non contrariatur Virginitati, nec diminuit aliquid de puritate ipsius, nisi ratione actus, qui quidem numquam fuit in proposito Beatæ Virginis, sed erat jam certificata, quòd actus numquam sequi deberet*. Hanc eamdem Doctrinam assignat in supplemento 3. part. quæst.48. art.1. in quo loquitur de consensu implicito. *Non enim debet intelligi, sicuti implicitè continetur effectus in sua Causa; quia potestas carnalis copulæ, inquam consentitur est causa carnalis copulæ, sicuti potestas utendi re sua, est causa usus*.

35 Consensus implicitus *in copulam*, non est actus internus, cum quo directè, & immediatè, quis vult; sed actus, cum quo quis vult immediatè potestatem, & dominium *ad copulam*, quæ enim facultas, seu potestas spectat ad essentialitatem Contractus Matrimonialis; & sicuti talis potestas non opponitur Virginitati, neque proposito servandi perpetuam castitatem, neque ullam infert repugnantiam, seu implicantiam idem simplex assensus. Innixus his auctoritatibus, & rationibus, quas adducunt Doctores impugnatis à Gonet, ait ubi supra n.135. *Itaque juxta D.Thomam, ad contrahendum validè Matrimonium, non est necessarium, ut Conjuges explicitè consentiant in copulam, volendo eam exercere, idest* ut explicitè consentiat velle directè usum matrimonialem, *sed possunt habere contrarium propositum, & votum numquam eam exercendi, sicuti habuit Beata Virgo*. Hoc probatur à Gonet quia *potestas ab usu separari potest; & accipi potestas ad usum sinè voluntate illam exercendi, imò cum expressa voluntate contraria*. Totum hoc confirmatur à Gonet in n.136. cum exemplo fundi, & earum rerum, in quibus distinguitur dominium directum à dominio utili, & indirecto, in quibus dari potest unum dominium sinè alio. Rationes istæ cum sua conclusione, quæ ut ait Gonet., deductæ sunt ex Doctrina D. Thomæ, sunt totum assumptum eorum Doctorum, quos jam supra adduximus, qui credunt, ad mentem D Thomæ, ad essentiam Matrimonii spectare mutuam, & reciprocam traditionem corporum contrahentium, una cum facultate, & dominio directo supra eorumdem corpora ad usum matrimonii; ut cum ista facultas tradi potest, ut impedita in ordine ad usum, & dominium utile, & directum, tradi potest cum proposito emanato perpetuæ castitatis servandæ, & opposito usui dominii indirecti. Ex hoc infertur consensum implicitum ad usum Matrimonii non esse actum externum, quo quis vult usum, benè quidem actum internum, quo quis vult posse, seu potestatem, & dominium in ordine ad talem actum. Et sicuti supra relati Doctores hunc actum internum admittunt ad essentiam Matrimonii spectantem, dant

voluntatem mediatam, & radicalem, quam tamen supponunt extitisse proximè impeditam in Maria Virgine, stante Voto proposito, & efficaci desiderio perpetuæ castitatis.

36 Hæc intelligentia Doctrinæ D. Thomæ, adeò verior, quàm Juri Canonico videtur conformior; ex quo constat, non solùm esse validum, sed etiam in aliquo casu licitum contrahere Matrimonium, cum animo non veniendi ad consummationem illius. Sic constat in cap. *commissum de Sponsalibus*; ubi Alexander III. consilium præstitit alicui Mulieri, quæ promiserat Matrimonium contrahere cum aliquo viro, & promissione Juramento confirmatâ, quam cùm postea se promisisse, & jurasse pœnituisset, promisit ad Religionis statum transire, adeunti Pontificis præsentiam, ut ab eo consilium peteret, dixit ut ob juramenti patrati reverentiam, matrimonium contraheret, & post quàm fuisset Viro illi desponsata, ad statum Religionis pertransiret. Quis diceret Pontificem in tali casu suum præstitisse consilium suprarelatæ Mulieri, ut ipsa invalidum matrimonium contraheret; & illicitum? & ex alia parte asserendum est hujusmodi Matrimonium fuisse licitum, & validum. Et etiam certum est, quod contrahens cum animo transeundi post contractum Matrimonium ad statum Religionis, non contrahit cum animo consummandi Matrimonium, sed cum animo se abstinendi à copula carnali, ut liber remaneat ad ingrediendum in Religionem; igitur non est de essentia Matrimonii consensus implicitus ex parte contrahentis ordinatus ad usum Matrimonii; & permittitur in Matrimonio actus internus voluntatis cum proposito in contrarium, quamvis necessariò requiratur consensus expressus, seu explicitus in ordine ad dominium, & facultatem ad usum matrimonialem, quale dominium secum fert consensum radicalem, & remotum ad talem usum. Ex usque modò dictis colligitur nostrum Venerabilem sufficientem suum præstitisse consensum ad valorem, & realitatem duorum Matrimoniorum, eo quia ipse assentitus fuit expressè in ordine ad unionem conjugalem, & ad dominium, & facultatem ad usum cum ordine radicali, & remoto ad eumdem usum, compossibilem cum proposito permanendi in perpetua virginitate.

37 Hæc resolutio confirmatur cum alia Doctrina D. Thomæ in 4. dist. 34. quæst. 1. art. 2. ad 4. ubi explicans impotentias, & difficultates, quæ evenire possunt in solutione debiti matrimonialis, quarum aliquæ invalidant contractum Matrimonialem, & aliæ non; ita ait: *Alio modo, quia non sit solvendo de facto, & tamen si sciat ille, cum quo contrahit, hanc impotentiam, & nihilominùs contrahit; ostenditur, quod alium finem ex contractu quærit; & ideò contractus stat; si autem nesciat, tunc contractus nullus est*. Hoc in loco loquitur D. Thomas de impedimento, quod opponitur solutioni actuali debiti matrimonialis, qua-

quale impedimentum est in casu nostro, & est propositum servandi perpetuam castitatem, quod non opponitur, neque aufert potentiam, sed negat, & repugnat cum actu exercito, *quia non sit solvendo de facto*. Tale impedimentum, ait invalidare contractum, si à quovis contrahentium fuerit ignoratum, minimè tamen invalidare, si tale impedimentum fuerit notum eisdem contrahentibus. Ad hoc Sanctus Doctor concludentem rationem assignat, quia si vir non ignorat tale impedimentum, & hoc non obstante contrahit Matrimonium, evidens est ipsum in matrimoniali contractu alium finem habere, & sic Matrimonium est validum, & subsistit: *ostenditur, quòd alium finem ex contractu quærit, ac ideò contractus stat*. Sub iisdem terminis noster Venerabilis se habuit in ejus Sponsalibus, absque ullo impedimento *à jure, vel à natura*, & cum proposito tantùm servandi perpetuam Castitatem, quod non impediebat potentiam ad solvendum debitum matrimonii, sed tantùm actum, usum, & exercitium. Tale impedimentum *de non solvendo de facto* erat optimè manifestum duabus illius Sponsis, quia in quærendo sibi uxorem ob suum Matrimonium, dicebat ipsum quærere talem, cum qua convivere posset, *si possibile foret* in perpetua castitate virginali, & unione conjugali ad imitationem Beatissimæ Virginis, & D. Joseph. *Sociam sibi quærere cogitavit, talem quidem, uti dictitabat, cum qua si possibile foret vivere liceret in casto, & virginali connubio ad instar &c.* Tale igitur propositum licèt impediret usum Matrimonii, non tamen erat impedimentum Sacramenti, neque contractus. Et cum eâdem D. Thomæ ratione convincitur; eò quia cùm tale nostri Venerabilis Propositum, ejus duabus Sponsis fuisset manifestum, & hoc non obstante cum ipso contraxerunt Matrimonium, ostenderunt ipsas in illo contractu alium habuisse finem, distinctum ab illo in quem respicere solet contractus Matrimonialis communiter acceptus, & sic validus fuit contractus, & verum Sacramentum Matrimonii. *Si tamen sciat ille, cum quo contrahit, & nihilominus contrahit, ostenditur, quod alium finem ex contractu quærit, & ideò contractus stat.*

38 Finis, in quem noster Venerabilis respexit, fuit ille altus gradus perfectionis, quod desideravit imitari D. Joseph in sua virginali puritate, & sub matrimoniali jugo vivere, ipsumque servare absque carnis tribulatione, sicuti ex relationis facto deducitur. Ad hunc eumdem finem respexisse credimus ambas illius Sponsas, scientes nostrum Venerabilem ad hunc eumdem finem illas voluisse eligere, cui intervenire potuit alius finis minoris perfectionis; estò fuisset decens, & honestus, sicuti est ille, quem habent Puellæ modestæ, & pauperes, quæ per Matrimonium, non carnalem conjunctionem, sed convenientiam in tali statu, & unionem animorum, sibi præfigunt in finem, quod sufficit,

quia forma Matrimonii sistit in quadam indivisibili conjunctione animorum.

39 Hujusmodi Matrimonia specialia tendentia ad conservationem propriæ virginitatis, non respiciunt pro fine successionem, neque Prolis generationem, neque incontinentiæ remedium, & hic finis, puta remedium incontinentiæ datum fuit Matrimonio in finem, post peccatum originale; Et notandum ex Doctrina Patris Sanchez lib.2. de Matrimonio disp.29. n.2. ubi assignat finem, per quem non tantùm valida, verùm & licita redduntur Matrimonia virginalia. Ita ait in sua prima conclusione: *Quando Matrimonium non contrahitur ratione actus, scilicet copulæ conjugalis, tunc licitè contrahitur, quamvis non intendatur soboles, nec concupiscentiæ remedium, ut contigit in Matrimonio Beatæ Virginis. Probatur, quia licet Matrimonii in ordine ad actum sit finis soboles, & remedium concupiscentiæ; at secluso actu, & ut quidem contractus est, finis ejus proximus est mutua animarum conjunctio, & ut est Sacramentum, finis est ipsa conjugum sanctificatio, ergo dum non intenditur copula, licitum est ob alios duos fines contrahere. Præterea quia licitum est in aliquo casu contrahere matrimonium, animo non consummandi, ut constat ex cap. commissum de sponsal. & tamen tunc neuter ex duobus illis prioribus finibus intenditur. Sic Cajet. tom.1. tract. 12. de Matrim. quæst.3. Unde cautè Petrus de Soto lect.16. de matrim. asserens esse veniale non intendere sobolem, addidit: quando celebratur Matrimonium, animo utendi illo*.

40 Hæc Doctrina Magistralis, & resolutiva Patris Sanchez, quam adducit Cardinalis Cajetanus, & Petrus de Soto, est decisiva præsentis casus, de quo agitur, non tantum in ordine ad valorem, seu validitatem, verùm ad legalitatem Matrimonii nostri Venerabilis. Duos contrahendi Matrimonium modos supponit, unum communem, & regulariter acceptum, cum animo exercitii Matrimonialis, puta copulæ carnalis; & finis hujus debet esse proles habenda, & carnalis concupiscentiæ remedium, quod dicitur finis superadditus, & minus principalis. Qui hoc modo Matrimonium contrahit, si suas non adhibeat diligentias, ut successionem assequatur, incurrit in peccatum veniale; Ille verò, qui specialissimo modo Matrimonium contrahit, nullatenus tendens in finem directum ad usum matrimonialem, puta ad copulam carnalem, sed totaliter ab opposito, scilicet cum animi proposito, & intentione observandi perpetuam castitatem, iste licitè contrahit, estò non intendat habere successionem, tamquam finem, neque carnalis concupiscentiæ remedium. Et si quis scire desiderat, qualem finem habeat, qui tali modo contrahit! Respondit Sanchez, cum Soto, & Cajetano, finem proximum hujus Matrimonii, sub ratione contractus considerati, esse mutuam, & reciprocam animorum unionem: *Ut quidem Contra-*

tractus est, finis ejus proximus, est mutua animorum conjunctio; hujus verò Matrimonii sub ratione Sacramenti considerati finis ejus proximus est gratia sanctificans, quam per tale Sacramentum assequuntur contrahentes. *Ut est Sacramentum, finis ejus est ipsa conjugum sanctificatio*. Et ex hoc sequitur posteà consequentia Patris Sanchez in favorem nostri Venerabilis. *Ergo dum non intenditur copula, licitum est ob alios duos fines contrahere*.

41 Est pariter observandum in his Matrimoniis specialibus, quòd tria bona, seu tres boni effectus Matrimonii, & sunt reciproca Fides, Proles, & Sacramentum sub duplici modo considerari possunt, aut in ordine ad obligationem, aut in ordine ad executionem. In ordine ad obligationem, supradicta bona, seu boni effectus, spectant ad essentiam cujuscumque Matrimonii, eo quia talis obligatio resultat ex Matrimonii contractu, & ex principiis essentialibus ad Matrimonium spectantibus. Sic expresse docet D. Thomas in 4. dist. 31. quæst. 1. art. 3. in corp. ubi ait: *Fides, & Proles, secundùm quod considerantur in suis principiis, ut pro Prole accipiatur intentio Prolis; & pro Fide, debitum servandi fidem, sine quibus Matrimonium esse non potest; & sic accipiendo Fidem, & Prolem, sunt essentialissima in Matrimonio*. Et tamen hæc eadem bona, in ordine ad successionem sunt de essentia Matrimonii, quod potest etiam sinè illis subsistere. Ita docet D. Thomas, & est etiam doctrina D. Bonaventuræ, ibi: *Sinè bono Sacramenti, nunquam esse Matrimonium*; ut potest esse sinè fide, & prole. (Et hoc intelligendum est in ordine ad executionem) *non tamen est Matrimonium, si in consensu exprimeretur aliquid in contrarium fidei, & proli*. Hæc observatio in contextu D. Thomæ, est pariter Patris Sanchez loco sup. cit. n. 12. ex quo infert, quod si intentio contraria in ordine ad prolem est simplex intentio, absque eo quod reducatur ad pactum explicitum, non invalidat Matrimonium, quia in suis principiis non opponitur cum obligatione hujus boni, quæ obligatio est essentialis ad validitatem contractus matrimonialis: *Fides, & proles, secundùm quod considerantur in suis principiis, sunt essentialissima in Matrimonio*. Simplex intentio abstinendi se ab usu matrimoniali, tantùm opponitur bono prolis in ordine ad executionem, & cùm hæc non sit essentialis, neque necessaria ad validitatem Matrimonii, simplex intentio habita observandi continentiam, non invalidat, neque irritum reddit contractum. Nihilominus si hæc simplex intentio reduceretur ad pactum expressum, seu explicitum in contrahendo Matrimonium, in tali casu, procul dubio, contractus redderetur invalidus, quia in tali casu pactum expressum, seu explicitum opponeretur expressè bono prolis, non tantùm in intentione, sed etiam in ordine ad obligationem, & hoc modo destrueretur pars, seu res essentialior Matrimonii. Suarez ubi supra, &c.

42 In

42 In casu nostræ consultationis, Venerabilis non contraxit Matrimonium, spopondendo rem aliquam in contrarium, seu oppositam successioni, aut alteri bono status Matrimonii; ac ideo illius intentio permanendi in statu perpetuæ puritatis in statu Matrimonii, non fuit destructiva alicujus rei essentialis ad valorem Matrimonii. Illius desiderium manifestatum in occasione quærendi sibi Sponsam, fuit simplex intentio servandi perpetuam castitatem, si ei possibile fuisset. Talis intentio tantùm opponitur actui executivo, qui non est essentialis, neque necessarius ad valorem Matrimonii, & relinquit contractam obligationem in suis principiis, quæ obligatio verè est essentialis, ut ait D. Thomas. Ultra quamquod in eadem conditionali; *Si possibile foret*, includitur tacita confessio obligationum, quas noster Venerabilis contrahebat per Matrimonium; & totum illius desiderium, & intentio tantùm procedebat contra executionem finis, & boni matrimonialis contractus. Notandum est etiam quod estò in cap. final. de condit. opposit. Ubi declarantur, & deciduntur conditiones invalidantes Matrimonium, omnes illæ ibi nominatæ sunt turpes, & illicitæ, & quamvis sit communis sententia, quod quæcumque conditio licet honesta, si contraria, aut opposita fuerit bono, aut fini successionis, vitiat Matrimonium. Sanchez lib.6. de consens. conditionat. disp. 10. n. 2. In casu nostræ consultationis nulla interfuit conditio opposita fini successionis, sicuti in simili casu advertit P. Sanchez num. 7. loquendo de Matrimonio Beatissimæ Virginis, & D. Joseph; quia ambo verè, & absolutè consentierunt in reciproca facultate, & potestate, quæ ad invicem sibi dantur contrahentes, estò ambo firmum propositum haberent observandi castitatem perpetuam; quia cùm sit absolutus consensus in reciproca traditione corporum, nulla interfuit conditio opposita fini successionis, & solummodò adfuit simplex intentio contraria, aut opposita fini, aut bono prolis, in ordine ad executionem, quæ neque essentialis, neque necessaria dicitur ad valorem Matrimonii. Hoc idem fuit effectum in Matrimoniis nostri Venerabilis, & ideo in ipsis nil fuit inventum repugnans, & invalidans illa.

43 Hæc resolutio usque modò adducta cum doctrina D. Thomæ, est adeò resolutiva in illa Sancti Patris nostri Augustini, ut P. Vasquez in citatione Textuum, superfluum judicat scribere verba illius; hoc non obstante nonnulla adducentur, ut ex illis inferre possimus rationes concludentes. In lib. 23. contra Faustum cap. 8. loquendo de Matrimonio Beatissimæ Virginis, & D. Joseph ita ait: *neque enim quia concubitu non permixtus, ideo non Maritus*; & assignat S. Doct. rationem. *Ut & Joseph Maritus diceretur, lubens eam Conjugem non concubitu, sed affectu; non commixtione corporum, sed copulatione, quod est charius animorum confœderatione, quamvis ei non fuerit carne commixtus.*

44 Ef-

44 Essentia, & principalis perfectio Matrimonii consistit in diversitate sexuum, & indissolubili animorum unione; sese invicem, & mutuò obligantes ad mutuam, & reciprocam fidelitatem servandam. Sic vidimus in D.Thoma, à quo probatur auctoritate sequenti Sancti Patris nostri Augustini lib. 5. de Nup. & Concup. cap. 11. *Conjux vocatur ex prima fide desponsationis, quam concubitu nec cognoverat, nec fuerat cognosciturus*. Et ibi loquendo de Matrimonio Beatissimæ Virginis, & D. Joseph, etiam ait de illis duobus nostri Venerabilis cum duabus suis Sponsis: *Absit, ut inter illos vinculum conjugale rumpatur; imò firmius erit, quo magis ea pacta secum inierint, quæ charius, concordiusque servanda sunt, non voluptariis corporum nexibus, sed voluntariis animorum affectibus*. In casu nostro adfuit animorum unio cum sexus diversitate inter Venerabilem, & suas Sponsas, cum mutua, & reciproca obligatione ad secundam fidelitatem, ergo unum, & alterum Matrimonium fuit verum, & validum, eo magis firmum, & indissolubile, quo purius: *Imò firmius erit non voluptariis corporum nexibus, sed voluntariis animorum affectibus*.

45 Et quamvis huic Matrimonio defuerit usus, & seu copula carnalis, & propositum ea utendi, non propterea Matrimonium fuit invalidum, quia unio, & copula carnalis conjugatorum in ordine ad usum, aut executionem illius, non est de essentia contractus; neque bonum, neque carnalis unionis finis àdeò æstimatione dignus reputandus est, ut Catholici sinè ipso judicare debeant Matrimonium subsistere non posse; imò majoris perfectionis sine supradicto fine illud debent reputare; eò quia strictiori vinculo cum Christo unit conjugatos vinculum animorum, quàm copula carnalis, & magis consimiles illos reddit Christi Parentibus. Hæc sunt verba D. Augustini, quæ scripta videntur ad nostri casus favorabilem decisionem. Ita ait loco sup. cit. contra Faustum: *Et nè homines fideles Christi, quod sibi Conjuges carne miscentur, tam magnum in conjugio deputarent, ut sinè hoc esse non posse crederent, sed potiùs dicerent fidelia conjugia, multò familiariùs se adhærere membris Christi, quantò potuissent imitari Parentes Christi*. Noster Venerabilis in utroque Matrimonio Christi Parentes fuit imitatus, non solùm postquam contraxisset, sed antequàm ea Matrimonia contraheret, & in ipso contractionis actu cum proposito servandi perpetuam castitatem; ideoque unum, & alterum Matrimonium, non tantùm reputandum est validum, sed perfectissimum; cùm in utroque imitatus fuerit Matrimonium à Christi Parentibus contractum.

46 Eamdem Doctrinam tradit D. Augustinus lib. de bono conjugali cap. 1. ubi inter Conjugatos duas uniones distinguens, quarum una, quæ principalior reputatur, & hæc est unio animorum, ob de-

debitum obsequium, & mutuam fidelitatem inter eos servandam; & altera est corporum ad generationem prolis directa; & ait primam posse sinè secunda subsistere, & illam sufficere ad valorem, & perfectionem Matrimonii; eò quia secunda neque essentialis, neque principalis reputatur, bene verò subsequens, & ecce verba Sancti Doctoris: *Consequens ergo est connexio societatis in filiis, qui unus honestus fructus est, non conjunctionis maris, & fœminæ, sed concubitus: Poterat enim esse in utroque sexu etiam sine tali commixtione, alterius obsequentis, amicabilis quædam, & germana conjunctio*. Notandum est *bonum prolis* D. Augustinus non ait esse effectum principalem unionis conjugatorum, sed fructum unionis carnalis, quæ quidem unio, non est principalis, & essentialis Matrimonii, bene verò secundaria, & subsequens ad ipsum: *Vnus honestus fructus est, non conjunctionis, sed concubitus*. Notandum est etiam in laudem nostri Venerabilis D. Augustinum non asserere *de facto* fuisse unionem unam, sinè alia, sed unam esse posse sinè alia. Et Matrimonia in casu nostro sunt admirabilis exempli, & ad actum practicum redacta circa id, quod à Divo Augustino possibile reputatur. *Poterat enim esse in utroque sexu, etiam sine tali commixtione alterius obsequentis, amicabilis quædam, & germana conjunctio*.

47 Probat Sanctus hanc sententiam in cap. 3. ejusdem lib. duabus rationibus, una, quæ provenit à fine principali, ob quem Matrimonium fuit institutum, qui non fuit solummodo *bonum prolis*, sed indivisibilis animorum unio in sexibus differentibus; & altera est *ab inconvenienti*; eo quia si finis unicus, & principalis esset successio, nec ad senectam ætatem perventi validum possent contrahere Matrimonium, neque subsisteret contractum inter ipsos; unde ita ait: *Quod mihi non videtur propter solam filiorum procreationem; sed propter ipsam etiam in diverso sexu naturalem societatem, alioquin non jam diceretur conjugium in senibus, præsertim, si vel amisissent filios, vel minimè genuissent; Nunc verò in bono, licèt annoso conjugio; etsi emarcuit ardor ætatis inter masculum, & fœminam, viget tamen ordo charitatis inter Maritum, & Vxorem, quia quantò meliora sunt, tantò maturius à commixtione carnis pari consensu se continere cœperunt, non ut necessitatis esset, postea non posse quod vellent, sed ut laudis esset, primum noluisse quod possent*. Magister Basilius Ponc. lib. 7. de Matrim. cap. 56. diffusissimè defendit validum esse Matrimonium contractum inter duos impotentes ad generationem, dum impotentia talis sit notoria, una semel quod contractum sit cum intentione ad castè vivendum; & hoc probat in cap. 58. adducendo diversos textus Juris Canonici multominus opponitur valori, & legitimitati Matrimonii impotentia voluntaria exorta à libero proposito, & determinatione facta

vi-

vivendi in castitate, quàm opponitur impotentia exorta à natura; & secundùm opinionem D. Augustini reddit Matrimonium magis laudabile. Igitur Matrimonium, de quo agitur in præsenti casu, non solùm fuit validum, verùm & valdè commendabile, juxta illud: *tantò maturius à commixtione carnis se continere cœperunt, non ut necessitatis esset, posteà non posse quod vellent, sed ut laudis esset primum noluisse quod possent*. In hac tota Doctrina D. Augustinus tantùm excludit copulam, aut communicationem carnalem in ordine ad executionem, quia hoc modo opponitur Virginali puritati, cum qua B. Virgo desponsata fuit, cujus Matrimonium defendit fuisse validum, ac legitimum; & quemadmodum potentia, & libertas ad utendum, & exequendum hanc unionem, seu communicationem non opponitur puritati Virginali, neque hanc virtutem diminuit, sicuti cum D. Thoma jam vidimus, ideò à D. Augustino non excluditur; imo è contra, eam admittit, & supponit, ut hanc virtutem magis reddat commendabilem, *ut laudis primum noluisse, quod possent*.

48 Hanc pariter sententiam sequitur Ugo Victorinus, adeò conformis, & adjectus erga Sancti Doctoris doctrinam, ut in eo sæculo, quo vixerat nuncupatus fuit lingua D. Augustini, & juxta P. Suarez observationem, super hanc materiam, eum secuti sunt D. Thomas, Albertus Magnus, & alii Doctores Scholastici. In lib. Virginitatis Beatissimæ Virginis, ita suam quæstionem introducit: *Discutiamus, ut postulas, quid sit conjugium, & ex ipsius diffinitione proposita consideremus, si simul esse potuerint in Virgine Matre, & consensus Conjugalis, & propositum virginitatis*. Eamdem quæstionem continet nostra præsens consultatio, in qua quæritur, quomodò subsistere potuerit nostri Venerabilis Matrimonium, cum proposito perpetuam castitatem servandi.

49 Ad hanc quæstionem sic respondet: *Quid enim est conjugium, nisi legitima societas inter virum, & fœminam: in qua videlicèt societate ex pari consensu uterque semetipsum debet alteri. Spontaneus ergo consensus inter virum, & fœminam legitimè convictos facit, quo uterque alteri debitorem sui se spondet: Iste est qui conjugium facit: & conjugium est ipsa societas tali consensu confœderata, qua altero vivente, alterum ab altero non dissolvit*. Totum hoc, quod est unio indissolubilis animorum, cum reciproca obligatione observandi ad invicem mutuam fidelitatem, ad essentiam Matrimonii spectat; cujus causa efficiens est mutuus consensus ad hunc effectum datus. *Spontaneus ergo consensus, &c. Iste est, qui conjugium facit: Et conjugium est ipsa societas, &c.*

50 Prosequitur Ugo Victorinus, & ait: *Est adhuc alius consensus, sed carnalis commercii ad invicem exigendi, atque reddendi similem inter*

Virum, & Mulierem, actionem constituens; Comes non effector conjugii; officium, & non vinculum, qui & ipse tamen cum pari etiam necesse est debito teneatur. Hîc explicat secundum consensum duorum Matrimoniorum regulariter acceptiorum, qualis est consensus implicitus, aut expressus in ordine ad exercitium, & usum conjugalem, & observat hunc consensum non esse illius defectum, neque fieri *Comes*, neque conjugii *effectorem*, bene verò esse officium, & usum conjugatorum, nequaquam verò ligamen eos uniens ad contractum, aut Sacramentum, *officium est non vinculum*. Est etiam hîc notandum consensum implicitum in copulam, quem D. Thomas dicit esse essentialem, non esse velle carnale commercium, sed solùm velle dominium, & potestatem, ut supra dictum est. Hoc in loco Ugo à Sancto Victore loquitur de consensu, quo quis vult carnale commercium, & hic est ille consensus, quem D. Thomas vocat explicitum *in copulam* qui non est de necessitate, neque de essentia ad valorem contractus matrimonialis, sicut docet D. Thomas, atque hîc expressè docet Ugo Victorinus.

51 Sunt notativè digna verba sequentia, cum quibus loquens de commercio carnali, ita ait: *Hujus debiti necessitas illos conjugatos sibi ad invicem non subjicit, in quibus, dum conjugium contraheretur, vel sanciretur, hujus operis consensus non præcessit*. Hinc supponens validum Matrimonium contractum sinè consensu expresso, aut implicito immediato ad commercium carnale, ait, quod lex, aut obligatio solvendi tale debitum, non comprehendit illos, qui sub hac forma Matrimonium contraxerunt. Ratio clarè patet juxta dictum D. Thomæ, & Sanchez, quia isti Conjugati in eorum contractu noluerunt usum conjugalem, bene verò potentiam, facultatem, & dominium, quod spectat ad essentiam, & valorem Matrimonii, & talis potestas, seu dominium non est incompossibile cum proposito servandi perpetuam castitatem. Igitur vi talis contractus non remanent adstricti ad usum actualem, sed solùm ad conservandam mutuam, & reciprocam facultatem, seu dominium, quod stabilitur, & firmatur in primo consensu, & reciproca unione animorum, aut in voluntate indissolubilis. Concludit tandem Ugo, ostendens hoc Virginale Matrimonium esse validum, & perfectum, & ait. *Nec tamen hoc officio cessante, veritatem, seu virtutem conjugii cessare credendum est; immò potius tanto verius, ac sanctius conjugium esse, quod in solo charitatis vinculo, & non in concupiscentiæ carnis libidine fundatum est*. Hæc tota auctoritas Ugonis Victorini est clara explicatio, & confirmatio doctrinæ D. Augustini, & sicuti per ipsam deciditur in favorem Matrimonii celebrati cum proposito observandi perpetuam castitatem; ita pariformiter est clara decisio in favorem nostræ præsentis consultationis.

52 Ex

52 Ex hoc adducuntur rationes suadentes præsentis resolutionis in favorem nostri Venerabilis. Una ex istis, ea sit, sub qua multæ aliæ comprehensæ reperiuntur, probantes Matrimonii valorem per suas causas, scilicet formalem, efficientem, & finalem. Causa *formalis* Matrimonii, juxta mentem Divi Augustini D. Thomæ, & aliorum Doctorum, est indissolubilis animorum unio, ob quam causam Contrahentes se obligarunt ad observandum inter ipsos mutuam, & reciprocam fidelitatem: *Forma Matrimonii consistit in quadam indissolubili conjunctione animorum, per quam unus Conjugum indivisibiliter alteri fidem servare tenetur*. In Matrimoniis nostri Venerabilis, adfuit unio indissolubilis animorum, per quam se obligarunt ad observandam ad invicem mutuam, & reciprocam fidem, seu fidelitatem, igitur attenta causa formali Matrimonii, illud fuit validum, & legitimum. Hæc ratio confirmatur ex definitione Matrimonii, quam assignat sententiarum Magister in 4. dist. 27. *Matrimonium est Viri, Mulierisque conjunctio maritalis inter legitimas personas vitam indissolubilem retinens*. Quæ definitio concordat cum illa, quæ assignatur in jure Canonico 22. quæst. 2. ubi ait: *Matrimonium est conjunctio maris, & fœminæ inter personas legitimas, individuam vitæ consuetudinem retinens*: Et à jure Civili definitur eodem modo: *Viri, & Mulieris conjunctio, individuam vitæ consuetudinem retinens*. Instit. de patria potest. §. *nuptiæ*. In quibus definitionibus explicantibus essentiam Matrimonii, ejusque causam formalem, nulla fit mentio unionis carnalis conjugatorum. Et suum verum, & legitimum sensum explicans D. Augustinus, & D. Thomas, intelligitur de unione animorum. Si igitur negari non potest hanc intervenisse unionem in duobus Matrimoniis nostri Venerabilis, signum evidens est in eis interfuisse causam formalem, & Matrimonii essentiam. Nec obstat, quod asseritur à Magistro sententiarum in prima definitione esse de essentia Matrimonii unionem matrimonialem, seu conjugalem: *Conjunctio matrimonialis*, in qua videtur ipsum ponere distinctionem inter unionem, quæ admitti potest inter duos fratres, ex hoc quod unio matrimonialis est in ordine ad unionem carnalem, quæ esse non potest inter duos fratres. Non, inquam, obstat, quia secundùm communem Doctorum explicationem, unio conjugatorum, quæ maritalis, seu matrimonialis dicitur, habet rationem contractus, in quo fit reciproca, & mutua traditio corporum contrahentium, cum ordine radicali directo ad usum ipsorum corporum, & ad unionem carnalem, quæ exerceri non potest inter fratres. Ultraquam quod, sicuti visum est cum D. Thoma in 4. dist. 31. q. 1. art. 3. Bonum successionis in suo principio consideratum, est de essentia Matrimonii, & hoc intelligitur per unionem conjugalem. Hæc est unio animorum, cum

 fa-

facultate; & dominio super corpora Conjugatorum, quæ non potest esse inter fratres. Ordo iste radicalis ad successionem, & potestas, & dominium super corpus utriusque sponte fuit acquisitus à nostro Venerabili, quando ille contraxit Matrimonium cum proposito conditionato observandi perpetuam castitatem, *si possibile foret*, & sub hac eadem conditione exprimitur potestas, & ordo radicalis, cum quo fecit licitum esse usum Matrimonii, in eventu, quo ei fuisset impossibile observandi castitatis propositum.

53 Causa *efficiens* vinculi Matrimonialis non est consensus expressus copulæ carnalis, neque internus actus voluntatis, qui immediate requirat, non solum potentiam, sed etiam usum matrimonialem; quia licèt iste consensus consociet Matrimonium, non tamen est causa ligaminis. *Comes, non effector conjugii*, ut ait Ugo Victorinus ille mutuus, & reciprocus consensus, cum quo Contrahentes volunt uniri in animis unione indissolubili, mutuoque & reciproco dominio, e facultate, ;& potestate supra eorum corpora, hæc est causa efficiens Matrimonii. *Iste est, qui conjugium facit*. In nostro casu evenit reciprocus, & mutuus consensus Contrahentium in ordine ad unionem perpetuam, & indissolubilem animorum, unà cum mutua, & reciproca traditione dominii super eorum corpora, igitur in utroque Matrimonio fuit etiam vera, & legitima causa efficiens illius. Et observandum est cum Mag. Ponz. lib. 1. cap. 18. n. 18., quod in Matrimoniis communiter acceptis, consensus Contrahentium videtur quod sit unus tantùm, sed re vera sunt duo, eò quia assentiuntur unione conjugali, quæ secundùm D. Thomam, & D. Augustinum, est unio animorum, ad effectum vivendi in bona societate inter duas personas diversi sexus, & etiam præbent assensum expressum, & immediatum in ordine ad unionem carnalem, seu corporalem, ad effectum assequendi finem, & bonum successionis. Isti sunt duo consensus realiter distincti in suis objectis, & in suis finibus; & primus est ratio causalis, & causa secundi; ita quod dari non possit assensus licitus ob finem successionis, non præcedente assensu in ordine ad unionem animorum conjugalem. Hæc prima unio est essentialis, & indissolubilis; secunda est frequens, sed impediri potest, aut evitari, sicuti impedita in Matrimonio Beatissimæ Virginis, ad cujus imitationem etiam in Matrimoniis nostri Venerabilis, in quibus interfuit primus consensus, supra explicatus, qui est causa efficiens legitimi Matrimonii.

54 Causa *finalis* Matrimonii, quæ secundùm opinionem multorum est desiderium successionis, seu prolis, sed ad mentem D. Augustini hic dicitur finis minus principalis; Docet enim Sanctus Doctor, quod neque in Matrimoniis communiter acceptis, successio prolis, dicitur finis unicus Matrimonii, bene verò desiderium vivendi in societatem

cum

cum unione animorum inter personas diversi, & differentis sexus; *Quod mihi non videtur propter solam filiorum procreationem, sed propter ipsam etiam naturalem in diverso sexu societatem*. Finis ista vivendi in naturalem societatem, & mutuo se coadjuvandi ad humanam vitam, fuit à Deo expressus in creatione Evæ, ut eam daret in uxorem Adæ. *Non est bonum hominem esse solum; faciamus ei adjutorium simile sibi*. Gen. 2. Et ipsi Gentiles hanc veritatem cognoverunt. Quintilianus in Declamat. 368. ita ait: *Matrimonia sunt ab ipsa rerum natura inventa; Sic mares fœminis junguntur; ut imbecillior sexus præsidium mutua societate sortiatur*. Et videatur Basilius in loc.cit.n.17. Duo Matrimonia nostri Venerabilis non fuerunt intenta ad finem, in quem respicere solent Matrimonia communia, bene verò intenta fuerunt in illum finem principalem, quem expressit Dominus Deus conjugando hominem, quærendo adjutorium, & societatem in suis Sponsis, & ipsæ in eo invenerunt protectionem, & patrocinium, quo indigebant, quove ordinariè indiget sexus imbellis, & fragilis fœmineus, qui sexus sinè tali societate manifestus extat expositus periculis. Observetur pariter doctrina supra assignata D. Thomæ, & Sanchez in lib. 2. de Matrim. disp. 29. n. 20. ubi ait; quod quando Matrimonium non contrahitur propter finem, & rationis actus matrimonialis, ut evenit in duobus Matrimoniis nostri Venerabilis quæ fuerunt ambo Virginalia, in eo casu finis eorum non est successio prolis, sed mutua, & reciproca unio animorum, & in ordine ad Sacramentum considerata, eorum finis est contrahentium sanctificatio: *Ut quidem contractus est, finis ejus proximus est mutua animorum conjunctio: & ut est Sacramentum finis est ipsa conjugum sanctificatio*. Huiusmodi fuerunt Matrimonia à nostro Venerabili contracta, non ob causam matrimonialis usus, sed cum proposito perpetuæ castitatis; Eorum igitur causa finalis non fuit bonum prolis, sed indissolubilis animorum unio, & utriusque contrahentis sanctificatio; quæ causa finalis, juxta mentem Sanchez reddit Matrimonium licitum, validum, atque legitimum: *Dum non intenditur copula, licitum est ob alios fines contrahere*.

55 Confirmatur per aliam rationem, qua in hac materia communiter utuntur Doctores. In rebus, quæ usu non consumuntur, usus distinguitur à dominio, & unum, & aliud ex ipsis est materia sufficiens in Contractu. Constat ex utroque jure tum Civili, tum Canonico ubi distinguitur Dominium directum, & Dominio proprietatis à Dominio utili, & indirecto, quod spectat ad usufructum. In corporibus contrahentium hæc duo Dominia esse possunt, & ad validitatem Matrimonii, considerati sub ratione Contractus, sufficit, quod Maritus obtineat dominium directum, secundum Text. D. Pauli ad Corinth. 6. *Mulier sui corporis potestatem non habet, sed Vir; Simili-*

ter

ter & Vir &c. Hanc rationem, quam Vasquez, Basilius, Suarez, & alii Doctores dicunt esse efficacem, fatentur esse imperceptibilem, eò quia eis videtur dari non posse dominium directum supra corpora, absque eo quod nullus subsequatur effectus, & iste tantùm potest esse in ordine ad usum matrimonialem; Propter quod, si in traditione hujus dominii traderetur impeditum cum voto, aut efficaci proposito servandi perpetuam castitatem, in tali casu Contractus esset nullus, quia nullius valoris esset traditio facta talis dominii absque ullo effectu habendo.

56 Respondet P. Suarez 3. part. quæstion. 29. disp. 7. sect. 1. quod etiam dato, quod tale dominium corporum tradatur cum impedimento in ordine ad usum, suo tamen debito non caret effectu, ideoque Contractus est legitimus. In primis ejus effectus est inhabilitare consortem ad aliud Matrimonium contrahendum. Alius effectus est, quod in eventu si operaretur contra Votum, aut propositum, non operaretur contra justitiam, sed solùm contra Voti religionem, & contra perseverantiam propositi facti. Et pariter in isto casu nullus Conjugatorum reus esset crimine fornicationis, aut alio reatu simili. Omnes istos effectus causare potest Contractus matrimonialis factus cum mutua, & reciproca traditione Corporum, estò remaneat impeditus usus, & dominum utile, & indirectum; Sunt ergo divisibilia duo dominia; & dominium directum sufficiens est ad valorem contractus. Talis fuit Contractus Beatissimæ Virginis cum D. Joseph juxta communem Doctorum opinionem, & ad illius imitationem fuit pariter nostri Venerabilis Contractus in ejus duobus repetitis Matrimoniis.

57 Ex usque modò dictis, deducitur resolutio Argumentorum, quæ in principio fuerunt proposita in favorem contrariæ sententiæ. Ad primum respondetur, tale argumentum falso laborare supposito; Supponit enim Matrimonium inter Beatissimam Virginem, & D. Joseph non fuisse verum Matrimonium, omnes enim Doctores Moderni uniformiter cum D. Thoma docent in contrarium 3. part. quæst. 29. art. 2., nec non Antiqui, simul cum Mag. Sentent. in 4. dist. 30., & est omnium Theologorum communis opinio, excepto Michaele de Medina, ut observat Vasquez in 3. part. disp. 125. n. 22. Et quamvis aliqui dicant Sententiam affirmativam in ordine ad validitatem hujus Matrimonii esse de fide tenendam, & contrariam manifestè erroneam; hoc tamen non obstante, cum nihil in hoc puncto sit ab Ecclesia definitum, neque super hanc veritatem habeatur Sanctorum Patrum firma, & constans traditio, dici non potest, quod sit Dogma de fide tenendum. Sententia tamen contraria aliqua censura digna reputatur, neque defendi potest, absque temeritatis nota, cùm opponatur communi opinioni, & judicio Sanctorum Patrum, & Doctorum. Et ad id, quod in Argumen-

mento adducitur aliquos Sanctos indicare D. Joseph non fuisse verum Beatissimæ Virginis Maritum, neque rigorosum Matrimonium fuisse ab eo contractum; respondit D. Thomas in duobus verbis, explicans mentem in qua sunt intelligendi supradicti Sancti Patres. Negant enim ipsi in Beatissima Virgine, & D. Joseph fuisse Matrimonium consummatum,& omne id, quod importat exercitium matrimonialis actus; & hoc est verissimum, imo de fide tenendum. Verba D. Thomæ sunt sequentia: *Ad primum dicendum, quod D. Hieronymus accipit ibi Matrimonium ab actu Matrimonii consummati. Ad secundum dicendum, quod Nuptias Hieronymus vocat nuptialem concubitum*. Hæc eadem nomina, quæ negant Sancti Patres, velut exprimentia unionem carnalem conjuges, si intelligantur de sola animorum unione, quæ est essentialis ad valorem Matrimonii applicari possunt Matrimonio inter Beatissimam Virginem, & D. Joseph contracto, & realiter sub hoc sensu sunt à D. Augustino applicata, sicuti apparet ab Auctoritatibus adductis. Videatur P. Vasquez in loco citato, ubi diffusè disputat super mentem Sanctorum Patrum,quos omnes ostendit concordes, estò alios cum aliqua minori claritate in ordine ad communem sententiam circa valorem, &realitatem Matrimonii Beatissimæ Virginis. Ex hoc infertur validitas, & certitudo Matrimonii, hujus nostræ præsentis Consultationis, quod fuit à nostro Venerabili contractum ad imitationem Matrimonii contracti inter Beatissimam Virginem, & D. Joseph.

58 Ad secundum fundamentum respondetur, quod in illa verba D. Augustini contra Faustum, dicere non præsumit Sanctus Doctor, quod omne Matrimonium contrahi debeat cum animo legitimæ successionis habendæ. Id quod Sanctus Doctor dat intelligendum, est solummodò reprobare omne genus unionis carnalis, quod legitimi Matrimonii non sit; & ideo ait hujusmodi unionem in Mulieribus fieri deberet non ad finem explendæ concupiscentiæ, sed solummodò, ut fiant Matres legitimæ. Hæc doctrina, quæ tantùm procedit in ordine ad Matrimonia communiter accepta, non opponitur Matrimoniis specialibus, & de quibus agit præsens nostra Consultatio, quæ sicuti visum est, habet in sui favorem mentem expressam Sancti Patris nostri Augustini.

59 Ad tertium fundamentum respondetur verissimum esse, quamcumque conditionem oppositam substantiæ, & fini primario, & principali Matrimonii, illud invalidare, & nullum reddere; negamus tamen propositum observandi perpetuam castitatem opponi substantiæ, & primario fini Matrimonii, sicuti diffusè probatur à P. Vasquez loco supra cit. à n. 60. usque ad n. 71. Et supponens, quod ad essentiam Matrimonii spectet mutua, & reciproca corporum traditio, & ordinis radicalis ad successionem, quæcumque conditio supradictæ tradi-

di-

ditioni opposita, utique secunda erit contraria, & opposita substantiæ Matrimonii; At conditio se abstinendi à quocumque conjugali actu potest esse duplicis generis, una ob devotionem, & ob propositum voluntarium contrahentium; & hæc non opponitur cum directo dominio, & cum traditione corporum, eò quia solùm impedit dominium utile, & indirectum, sicuti supra probatum est. Nullatenus, si conditio se abstinendi ab unione carnali est posita cum suppositione, quod dicta unio futura sit contraria justitiæ, & erit usus rei alienæ, talis conditio ita considerata, opponitur dominio directo, & mutuæ traditioni corporum contrahentium, & consequenter erit conditio opposita substantiæ, & fini Matrimonii.

60 In hoc sensu loquitur D. Thomas in 4. dist. 28. quæst. unica art. 4. ad 3. & dist.30. quæst.2. art. 1. quæst.2. ad 1. & 2. Sanctus Bonaventura, Riccardus, & alii; & sicuti observat P. Vasquez, ob causam non discernendi tali modo hanc conditionem, oppositam sententiam tenuerunt Adrianus, Sotus, Capreolus, Covarruvias. In præsenti casu hujus Consultationis, adfuit propositum perpetuæ castitatis, si hujus observantia fuisset proponenti possibilis; Ergo in eo adfuit propositum implicitum deveniendi ad usum Matrimonii, in eventu, quo ei non fuisset possibilis observantia emanati propositi castitatis servandæ. Igitur in eo contractu fuit propositum, quod non solùm destruebat, sed supponebat, & confirmabat mutuam, & reciprocam traditionem corporum Contrahentium, quæ reciproca, & mutua traditio est necessaria, & essentialis ad valorem contractus. Ultraquàm quod, sicuti remanet probatum juxta doctrinam D. Thomæ, & P. Sanchez, quod quando intentio se abstinendi ab usu Matrimonii non reducitur ad pactum expressum, non invalidat Matrimonium; quia in tali casu solùm dicitur simplex intentio continentiæ, & castitatis, quæ non opponitur obligationi *boni prolis* in suis principiis, quæ obligatio dicitur essentialis in contractibus matrimonialibus: *Fides, & proles, secundùm quod considerantur in suis principiis, sunt essentialissima in Matrimonio*. D. Thom. in 4. dist. 31. quæst. 1. art. 3. in corp. In casu nostri Venerabilis propositum castitatis perpetuæ, ultraquàm cùm non fuisset absolutum, fuit simplex propositum, seu simplex intentio, minimè reducta ad pactum expressum, tunc quando contraxit Matrimonium.

61 Ad quartum fundamentum respondetur concedendo ad essentiam Matrimonii spectare mutuam, & reciprocam traditionem corporum Contrahentium, quæ traditio de sua ratione, *& ex vi contractus* est ordinata ad usum conjugalem, & ad finem successionis. Hoc admisso, restat posteà difficultas, an inter Contrahentes necessariò requiratur consensus implicitus ad usum conjugalem? Omnes Doctores con-

conveniunt non esse necessarium consensum expressum, sicuti advertit Magister Basilius lib. 4. de Matrim. cap. 18. num.3. in ordine ad consensum implicitum, & virtualem. Aliqui DD. affirmant esse necessarium ad validitatem Matrimonii, sed difficulter possunt explicare in hoc sensu, quomodò fuerit validum Matrimonium contractum à Beatissima Virgine cum D. Joseph; quod contractum fuit cum voto absoluto perpetuæ castitatis. Hoc tamen non obstante si bene explicetur quid sit consensus implicitus, à D. Thoma requisitus, veluti essentialis ad Matrimonii valorem, manifestè apparebit hujusmodi consensum sic bene explicatum nullatenus opponi perpetuæ castitati virginali; Videatur ergo doctrina adducta à P.Sanchez, ubi distinguit duos consensus implicitos *in copulam*: unum *ex parte contractus*, & alterum *ex parte contrahentis*: Hic opponitur voto perpetuæ castitatis, quia importat exercitium, seu actum oppositum virginitati; sed quia consensus implicitus *se tenens ex parte contractus*, solùm importat actum, seu exercitium in suis principiis, hoc est actum volendi dominium, & potestatem ad tale exercitium, & usum matrimonialem, non opponitur virginitati, ita neque opponitur consensui, cum quo admittitur, seu per quem quis vult tale dominium, & potestatem ad talem usum exercendum. Et hoc modo salvatur consensum implicitum *ex parte contractus* esse compossibilem cum proposito efficaci servandi perpetuam castitatem. In hac sententia convenit communis opinio aliorum Doctorum; solùm aliquale discrimen, & differentia reperitur in diversa terminorum explicatione; Dicunt enim non esse necessarium consensum formalem, bene verò radicalem in mutua, & reciproca corporum traditione comprehensum, & inclusum, quæ traditio fit in actu contrahendi sponsalia; Et sicuti cum hac corporum traditione compossibilis est voluntas formalis, & directa abstinendi se in perpetuum ab exercitio usus matrimonialis, ita neque consensus radicalis opponitur virginali puritati. Videatur P. Sanchez loco sup. cit. sect.1. in fin. D. Thom. 3. part. quæst. 29. art. 2. ubi loquendo de Beatissima Virgine ait: *Non autem consensit expressè in copulam carnalem, nisi sub conditione, si Deo placuerit*. Hic Sanctus Doctor admittit consensum expressum conditionatum, quem reputat necessarium ad validitatem Matrimonii. Eumdem consensum conditionatum præstitit noster Venerabilis in illius contrahendo Matrimonium, quia illius propositum servandi perpetuam castitatem non fuit absolutum, sed sub conditione datum: *si possibile foret*, ergo implicitè assensus fuit, & etiam explicite in ordine ad conjugalem usum, in casu, quo se abstineri non potuisset; Et in ordine ad contrahenda Matrimonia præstitit consensum formalem, & absolutum in reciproca, ac mutua traditione corporum, & consensum virtualem, & radicalem, quem docent, & explicant communiter Do-

ctores; neque illi defuit consensus implicitus *ex parte contractus*, quem asserit Thomas Sanchez esse in contrahentibus necessarium.

62 Ad primam confirmationem respondetur, nam aut propositum perpetuæ castitatis servandæ fuit mutuum, & reciprocum in ambabus partibus contrahentibus, aut tantùm ex parte solius Venerabilis, cui assensum præstitere ejus Sponsæ; De suo consensu patet ex relatione facti, in quo apparent diligentiæ, quas ipse adhibuit ad inveniendam sibi sponsam sibi proportionatam, desiderium habentem observandi castitatem in statu matrimoniali. Ita dicebat, & ita se declaravit Sponsabus ejus, cùm quibus contraxit Matrimonium; Igitur si ipsæ certiores factæ de proposito nostri Venerabilis, voluerunt cum ipso Matrimonium contrahere; Sequitur ipsas assensum præstitisse implicitum proposito nostri Venerabilis. Confirmatur hæc sententia doctrinâ D. Thomæ in 4. dist. 34. quæst. 1. art. 2. ad 4. Ubi explicans impotentias, quæ possunt dari in solutione debiti conjugalis, inter ipsas visum est propositum perpetuæ castitatis emissum ab uno Conjugatorum, & tale propositum, sive impedimentum non invalidare Matrimonium, una semel quod alter conjugum de eo notitiam habeat; Et ratio hujus est, quia si unus eorum de tali proposito notitiam habet, & hac non obstante notitia, secum Matrimonium contrahit, signum evidens est ipsum illius proposito præstare assensum, & assentiendo illius proposito, & consequenter tali admisso impedimento, per tale impedimentum, Matrimonium non remanet invalidatum. In hoc proposito casu, docet D. Thomas finem contractus matrimonialis non esse actualem successionem, sed unionem animorum, simul cum aliis finibus honestis, quos supra explicavimus, & sufficiunt ad valorem contractus: *Ostenditur quod alium finem ex contractu quærit, & ideò contractus stat*. Ex hoc infertur nostrum Venerabilem non fuisse injustum, neque malitiosum erga suas sponsas in observando castitatem. Patet ipsum nullum adhibuisse dolum, neque dolosè egisse, dum antequam cum ipsis Matrimonium contraheret, illis suam patefecit intentionem, ejusque mentem declaravit, factumque propositum, cum quo Matrimonium contrahere desiderabat. Propter eamdem rationem patet nullam commisisse injustitiam, eò quia una semel, quod illius Sponsæ, antequam secum contraherent non ignorabant illius propositum, cum quo contrahere volebat, & ipsæ assensum præbuerunt, nullum eis illatum præjudicium, & gravamen adducere potuerunt, eò quia, *volenti, & consentienti, aut scienti, nulla fit injuria*. Ita pariter, quia quando non concurrit consensus explicitus in contractu matrimoniali ad unionem carnalem, aut cum actu interno, cùm quo contrahitur in ordine ad supradictam unionem carnalem, nulla adest obligatio ex justitia ad petendum, aut ad solvendum debitum matrimoniale, juxta opi-

opinionem Ugonis Victorini: *Hujus debiti necessitas illos conjugatos sibi invicem non subjicit, in quibus, dum conjugium contraheretur, hujus operis consensus non præcessit.* In præsenti Matrimonio contracto cum proposito observandi castitatem, *si possibile foret*, non adfuit consensus formalis absolutus ad exercendum usum matrimonialem; sed solùm adfuit in suis principiis, & talis dicitur consensus radicalis fundatus in mutua, & reciproca traditione corporum, juxta communem opinionem Doctorum; aut adfuit consensus implicitus *ex parte contractus*, & solùm adfuit consensus expressus conditionalis, & juxta doctrinam D. Thomæ nullus ex his consensibus absolutè obligat; & non obligando cessat quæcumque injustitiæ apparentia.

63 Ad secundam confirmationem, scilicet ad argumentum Gratiani, qui impugnat Matrimonii valorem contracti ob solam animorum unionem, quæ unio dari potest inter duos fratres, & nemo affirmare potest esse validum Matrimonium contractum inter fratrem, & sororem. Idem argumentum urget, & formari potest inter masculum, & masculum, fœminam, & fœminam, qui sunt inhabiles ad Matrimonium contrahendum, estò non sint inhabiles ad servandam mutuam, & reciprocam animorum unionem. Hoc argumentum prout respicit personas ejusdem sexus, non militat in casu nostro proposito, quia Matrimonium, attenta sui primaria institutione debet esse inter personas diversi sexus, inter masculum, & fœminam; sicuti habetur ex Gen. & à Sancto Euang. *Masculum, & fœminam fecit eos.* Constat etiam ex definitione Matrimonii à Jure Civili, & Canonico tradita, ubi apparet tantummodò personas diversi sexus, puta masculum, & fœminam esse subjecta legitima, & capacia ad contrahendum Matrimonium. Remanet responsio, seu resolutio, an validum dici debeat Matrimonium, inter fratrem, & sororem contractum. Noster Basilius Ponc. lib. 7. cap. 59. n. 2. ait non esse validum, stante prohibitione Juris Divini, & Ecclesiastici, sed addit quod nulla possit assignari ratio convincibilis invalidans tale Matrimonium, secundùm legem naturæ. Observat Ugo Victorinus, quod in institutione Matrimonii, Dominus Deus solùm prohibuit non debere contrahi inter Patrem, & Matrem, quod fundatur in illis verbis, Gen. *Propter hoc relinquet homo Patrem, & Matrem, & adhærebit Uxori suæ*; Sed quod inter Fratrem, & Sororem, & in gradu prohibito consanguinitatis, Matrimonium esse invalidum, & nullum, solùm fundatur in Jure Ecclesiastico. In casu nostro nullum interfuit impedimentum consanguinitatis, sed solùm adfuit propositum perpetuæ castitatis, quod constituit Conjugatos in ea vivendi forma, sub qua convivere habent ad invicem frater, & soror. Talis vitæ status, seu forma vivendi ad modum, quo vivere solent frater, & soror non invalidat Matrimonium contrahendum, neque contractum solvit; Si-

cutì in ſimili caſu fuit ab Eccleſia deciſum Cap. *Conſultationibus de frigidis, & maleficiatis*; ubi decidit Lucius Papa: *Ut quas tamquam Uxores habere non poſſunt, habeant ut ſorores* Cœleſtinus III. Cap. Requiſiti, ait: *Quod ſi ambo conſentiant ſimul eſſe, Vir eam, & ſi non ut Uxorem, ſaltem ut Sororem habeat*. Videatur Magiſter Baſilius loc. cit. cap. 58. Ita deciſit cauſam ob unionis carnalis defectum ex impotentia naturali exortum; Igitur eodem modo intelligendum eſt, quando currit caſus idem ob impotentiam voluntariam ex communi exortam conſenſu. Neque invalida reputanda ſunt Matrimonia, cùm contrahentes ad modum fratris, & ſororis ſe gerant; Ultraquàm quod, ſi frater, & ſoror ſub hac vivendi forma viverent, & eſſent incontinentes, graviter peccarent, ſed in caſu, quod noſter Venerabilis veniſſet ad copulam conjugalem, neque inceſtus peccatum commiſiſſet, neque aliud peccatum feciſſet; eò quia ipſe non emiſit votum caſtitatis, neque propoſitum abſolutum eam ſervandi, ſed ſub conditione, & abſque eo quod ſe obligaret ad aliquod peccatum. Argumentum Gratiani ſupponit ſolummodò unionem animorum ſinè reciproca, & mutua traditione corporum, neque conſenſu dominii, & poteſtatis ad uſum, & actum conjugalem, quæ omnia ſunt requiſita Matrimonii, & haberi non poſſunt inter fratrem, & ſororem: *quidquid ſit* repugnans vi legis poſitivæ, ſeu naturalis; & ſic nullius eſt probationis contra Doctores, quos impugnat, neque in caſu noſtro militat.

64 Ad ultimam confirmationem reſpondetur certiſſimum eſſe nullum ſubſiſtere Sacramentum ex defectu debitæ materiæ, ſed ex hoc eodem principio infert Baſilius Ponc. lib. 7. cap. 53. n. 2. Corpora contrahentium ad generationem apta, & ob eumdem finem mutuò tradita, non eſſe materiam præciſam Sacramenti Matrimonii, eò quia ſuperveniente perpetua impotentia ad generationem, non propterea Matrimonium dicitur ſolutum, juxta communem ſententiam Doctorum, & tamen in iſto caſu ſolvi deberet, ſi deficeret materia præciſa Sacramenti. Et confirmatur, quia quando Mulier convertitur in Virum [quod accidit in Alcala, eo tempore, quo ibi vivebat Magiſter Baſilius] ſicuti ipſe teſtatur, & Plinius refert hoc eſſe poſſibile; In tali caſu Matrimonium dicitur ſolutum, quia deficit diverſitas ſexuum, quæ conſtituit perſonas legitimas, eaſque facit veram Sacramenti Matrimonii materiam; Igitur materia Sacramenti Matrimonii, & contractus, non ſunt corpora ad generationem habilia, & ad hunc finem tradita; Hoc tamen non obſtante dato quod ſint materia remota hujus Sacramenti nil probatur contra præſentem noſtrum caſum, in quo conſtat ex facti relatione adfuiſſe in duobus illis Matrimoniis, mutuam, & reciprocam traditionem corporum, aptitudinem habentium ad generationem, & cum propoſitum perpetuæ caſtitatis non eſſet abſolutum, ſed con-

conditionatum, non excludit absolutè finem generationis, sed solùm conditionatè.

65 Ex hoc infertur resolutio alterius argumenti, quod adduci solet contra Matrimonium Beatissimæ Virginis. Hoc argumentum tangitur ab Ugone Victorino loc. cit. & fundatur super illa verba Gen. cum commentatione D. Pauli: *Erunt duo in carne una*: *Sacramentum hoc magnum est*; *ego autem dico in Christo, & Ecclesia*. Ex hoc igitur infertur Sacramentum Matrimonii ideo esse Sacramentum, in quantum significat unionem Christi cum Ecclesia; Hæc autem unio solùm repræsentatur in Conjugatis, tunc quando ex duobus, una fit caro, & hoc non potest subsistere in iis, qui in perpetua vivunt castitate; igitur sicuti castitas opponitur huic significationi; ita opponitur Matrimonio, sub Sacramenti ratione consideratò. Ad argumentum respondet Ugo Victorinus, quod Matrimonium, ut Sacramentum duas importat significationes, puta unionem inter Deum, & Animam, quæ unio est spiritualis, per quam fit conversio in unum, & eumdem spiritum, ut loquitur. Amplius; *Qui adhæret Deo, unus spiritus est*. Altera verò significatio est unio Christi cum Ecclesia. Ipsi hypostaticè unita, mediante illius humanitate; Et hujus corporalis unionis mentionem facit Apostolus; De prima verò unione spirituali agit Propheta Malachias cap. 2. Magnum est Matrimonii Sacramentum, quatenus in ipso repræsentatur unio Christi cum Ecclesia; Sed longè excellentius est in repræsentatione unionis Dei cum Anima. Hæc sunt verba Ugonis Victorini: *Magnum igitur Sacramentum, erunt duo in carne una, in Christo, & Ecclesia, sed majus Sacramentum, erunt duo in corde uno, in dilectione una, in Deo, & Anima*. Inter Conjugatos præsentis nostræ Consultationis intercessit unio actualis, & expressa animorum, per quam spiritualiter uniti significarunt unionem Dei cum Anima, & verum constituerunt Sacramentum. Adfuit etiam in eis verum Sacramentum, mediante mutua, & reciproca eorum corporum traditione, in qua radicaliter significata erat unio Christi cum Ecclesia, estò non esset perfecta, & consummata. At Sacramentum Matrimonii, ut suum retineat valorem, absolute non requirit hanc consummationem, dum absolutè est ratum, & non consummatum, ut docent de communi censura Doctores, & hoc in Conc. Trid. fuit decisum.

66 Ex usque modò dictis in duobus articulis controversis *in utramque partem* cum Angelico Doct. D. Thoma, demonstrando, & sustinendo duo nostri Venerabilis Matrimonia fuisse licita, & valida, & hoc per ipsas easdem doctrinas, cùm quibus probatur Beatissimæ Virginis Matrimonium cum D. Joseph contractum, fuisse validum, & licitum, clarè deducitur nostrum Venerabilem, de quo agit nostra præsens

Con-

Consultatio, bene fuisse operatum in duobus Matrimoniis ab eo contractis cum proposito servandi in illis perpetuam castitatem, ad imitationem Beatissimæ Virginis, & D. Joseph: Ita conveniens in his nostris præsentibus temporibus, sicuti conveniens fuit in transactis, ut in hac desponsatione honorem susciperent Matrimonium, & virginalis castitas, & confusi remanerent Hæretici, unius, & alterius extremi Detractores. *Quia in persona ipsius, & Virginitas, & Matrimonium honoratur contra Hæreticos alteri horum detrahentes.* Ita sensit. In hoc Conventu nostri Patris D.Augustini. Salaman. die 30.Junii 1720.

Magister Petrus Manso Cathedraticus D. Thomæ.

SUF-

SUFFRAGIUM

Reverendissimi Patris Magistri

F. MICHAELIS DE HERCE

Benedictini, & Sacræ Theologiæ Cathedratici vespertini.

1 Upra casum propositum non est dubitandum, personam, quæ est præsentis quæstionis subjectum, eligere potuisse statum matrimonialem, cùm esset in statu libero, & absque ullo impedimento, quo personæ redduntur inhabiles ad Matrimonium contrahendum, & sic tantùm adest dubitandi occasio in ordine ad facti rectitudinem, stantibus aliis motivis, quæ in contrarium possunt occurrere.

2 Primum fundatur in proposito conservandi ejus virginalem puritatem in statu matrimoniali, *si possibile foret*, habita in mente intentione imitandi Matrimonium D. Joseph, cum Beatissima Virgine contractum, ob quem finem se abstinuit à copula carnali, cum una, & altera sponsa; super quod, cùm esset exorta suspicio in Parentibus, non videntibus fœcunditatis fructum in filiabus eorum conati sunt illum dissuadere, & removere à suo sibi proposito vivendi modo per contentiones, & litigia, comminantes eum, se velle illum, tamquam impotentem accusare.

3 In hoc capitulo in primis occurrit difficultas contrahendi Matrimonium, cum animo [secundùm quod apparet] clarè opposito propagationi prolis, quæ prolis propagatio est unus ex finibus necessariis Matrimonii; Et propositum imitandi exemplar Matrimonii adeò singularis, quale fuit illud contractum inter D. Joseph, & Beatissimam Virginem, quod cùm esset Sacrosanctum, videtur quod potius incurreret temeritatis, & præsumptionis notam, qui vellet illud imitare. Et in ultimo loco litigia, & dissentiones inter illum, & parentes sponsarum propter manifestationem eis factam de ejus proposito.

4 Nascitur secundùm motivum à transitu facto ad secundas nuptias, in quo transitu præter supra relatas difficultates, multæ aliæ specialiores superveniunt, & sunt, iterum se novis exponere periculis non conservandi castitatem, quam servare vehementer cupiebat, & quasi

Deum

Deum tentando, periculo perditionis exposuit victoriam, quam in primo Matrimonio reportaverat; eò quia valdè alienum videtur ab humana prudentia, ex una parte desiderio flagrare servandi virginalem castitatem, & ex alia, eodem tempore tam improprium eligere medium ad illam servandam, negligens in hoc Matrimonio iterato D. Pauli consilium: *Solutus es ab Vxore, noli quærere Vxorem*; & idem consilium præbet mulieri, quæ libera per mortem sui viri, ne iterum Matrimonii vinculo subjugari curet; Dum tale respuere consilium, facit, quod secundæ nuptiæ, magis vituperio, quam laude dignæ reputentur; eò quia per ipsas perdidit libertatem, ut totam suam impenderet occupationem ad Deo tantùm serviendum, sibi iterum eligendo statum matrimonialem, & Uxori se subjecit, studens quomodò placere possit, non tantum Uxori, verùm & iis, quæ sunt hujusmodi, dividens suum obsequium, quod totum potuisset integrè Deo consecrare, nisi ad secundas nuptias transivisset, quod est contra Apostoli consilium.

5 Ultra supra adductas considerationes, opponi possunt contra duo relata Matrimonia periculosissimæ occasiones, quas verisimile credendum est perpassas fuisse duas sponsas, cum evidenti earum animarum salutis periculo, dum nullum dubium est, quod assidua cohabitatio cum viro debebat sæpe sæpius concupiscentiæ flammas accendere, quibus verisimile est, ipsas resistere non potuisse sinè miraculo; Hinc est, quod Sancti Patres perpendentes periculi gravitatem, credunt sibi verba deesse sufficientia ad exprimendum, & exaggerandum temerariam illorum præsumptionem, qui non elongantur à familiari societate, & mutua cohabitatione, & conversatione cum fœminis. Optimè expressa sunt Divi Hieronymi verba quæst. 4. ad Tou. *Quomodo si ignem attigerit, ita viri tactus, & fæminæ naturam suam, & diversitatem sexus intelligit*. Neque minoris ponderis sunt verba Magni Basilii lib. de ver. Virg. *Gravis, & vehemens virorum, erga fæminas urget concupiscentia, & masculinis corporibus est indita, ut non possit evelli, quæ nisi vi quadam opprimatur; pudorem omnem paulatim excutit, ipsumque judicium, & sanitatem mentis evertit*. Verba, per quæ iste magnus Sanctæ Ecclesiæ Pater manifestum facit quanti sit periculi materia, de qua loquitur. Sed magis manifestè apparet illius mens severa, & rigorosa admonitione, cum qua in loco supra citato admonet etiam eos, qui ab eodem ventre nati sunt, ut omnem adhibeant cautelam, ne satis confidenter ad invicem versentur, & tractent, ne deplorabilia damna eis eveniant.

6 Hæc etiam Magni Augustini erat opinio, dum censebat evitandam esse intimam familiaritatem, frequentemque communicationem fratrum, etiam cum propriis sororibus; nam quando per eas haud essent

in-

inconvenientia, nihilominus resultari poterant, occasione aliarum fœminarum, quæ ad eas visitandum venirent: Ac Demum omnes Sancti Patres, ita concordes sunt in monendo de hac cautela, ut si eorum sententiæ scriberentur, magnum conficeretur volumen. Ex quo infertur, dicta Matrimonia fuisse valdè periculosa, & insurgit gravis dubitatio, quod malè operatus sit, qui ea contraxit; quoniam videtur, quod poneret Deum in occasione patrandi miracula, vel operandi cum extraordinaria providentia ad impediendum, ne illæ animæ periculum tempestate tentationum subirent.

7 Hoc totum videtur opponi posse facto, quod in præsenti nostra Consultatione continetur. Hoc non obstante consideratur modus, & circumspectio Venerabilis Apparitii in celebrando suos contractus, in quibus inveniemus multa laudabilia, & nullum vituperabile, dum illius propositum cum illis circumstantiis, factum, nullatenus præjudiciale dici poterat naturæ, & essentiæ veri, & legitimi Matrimonii; Ipsumque propriam servasse virginalem puritatem, fuit opus heroicæ virtutis specialissimæ divinæ gratiæ adjutorio corroboratæ. Istæ duæ conclusionis partes opponi videntur rationibus adductis ad dubitandum in ordine ad præsentem casum, de quo fit disputatio; Et ad hoc ut meliori methodo, minorique confusione videantur consolidatæ, eas oportet ut dividamus, & recto cum ordine illius probemus.

8 Incipiendo igitur à prima, sciendum oportet, nostrum Venerabilem non fuisse operatum contra naturam veri, & legitimi Matrimonii in ordine ad propositum emanatum conservandi *in quantum ei possibile foret* perpetuam virginalem castitatem, & habet tot Testes sibi favorabiles, & sui defensores, quot habet Matrimonium contractum inter Beatissimam Virginem, & D. Joseph, à quibus, ut verum, & legitimum Matrimonium extat approbatum. Quæstio, ita communi omnium voto approbatum. Quæstio, ita communi omnium voto approbata, ut benignior censura ad temeritatis notam reduceret sententiam oppositam; Et cùm certe appareat, multos Sanctos Patres, Doctores Scholasticos primæ classis, quos citat P. Vasquez, & Reverendissimus Dominus D. Fr. Joseph de Zerda, Basilius, & alii, eos sentire, & indubitanter tenere, Beatissimam Virginem, antequam esset desponsata Joseph, emisisse votum absolutum conservandi in perpetuum illius virginalem puritatem; infertur per consequens manifestum, quod si tale votum absolutum non fuit contrarium essentiali valori, & legitimitati illius Sancti Conjugii, à fortiori neque contrarium reputandum erit Venerabilis Apparitii emanatum propositum, sub hac conditione, *si ei possibile foret*, observandi perpetuam castitatem.

9 Hujus clara ratio est, quia in eventu quod aliqua esset difficultas, magis opponitur fini propagandi prolem votum absolutum virginitatis,

quàm opponatur propositum conservandi virginalem puritatem, per quantum possibile esset; & ratio est, quia votum absolutum aufert possibilitatem à persona vi obligationis verbo dato, aut promissæ fidei, quod non solet evenire in proposito conditionato; & ideò in eo nulla apparet oppositio, quæ sit contra perfectionem Matrimonii, ut verum, & legitimum dicatur; quando secundùm sententiam multorum Sanctorum Patrum videamus hanc perfectionem salvari, etiam cum voto absoluto.

10 Nihilominus, quia Sancti Patres non videntur concordes in opinione voti absoluti Beatissimæ Virginis, & Angelicus Doctor sensit votum illud fuisse sub conditione factum, hanc sententiam sequentes, nostra Conclusionis pars, magis consolidata, & fundata remanebit doctrinâ Angelici Doctoris. Multis in locis Sanctus Doctor asserit, & affirmat, Beatissimam Virginem verum contraxisse Matrimonium, cum voto conditionato consecrandi Deo illius virginalem puritatem, & ita expressè sensit in 3. part. quæst. 24. art. 4. in corp. Et ad solutionem illius argumenti ad primum, ubi ait: *Quia videbatur esse à lege prohibitum non dare operam ad relinquendum semen super terram, ideò non simpliciter virginitatem vovit Dei Genitrix, sed sub conditione, si Deo placeret*. Et in quæst. 29. art. 2. in corp. affirmat duos Sanctissimos Conjuges celebrasse verum Matrimonium, *quia uterque consensit in copulam conjugalem, non autem expressè in copulam carnalem, nisi sub conditione, si Deo placeret*. In cujus causali, observandum est Angelicum Præceptorem non ponere assensum absolutum ex parte copulæ carnalis, sed conditionatum, scilicet *si hoc esset Dei beneplacitum*; & certum est nostrum Venerabilem Apparitium non fuisse oblitum hujus conditionis, cùm tantam servasset circumspectionem in suo proposito, quod semper adscriptum tenebat suppositioni, qua ei possibile foret servandi *illius* Deo *promissam* virginalem castitatem.

11 Idem resolvit in diversis aliis articulis in supplemento tertiæ partis, & in quæst. 42. ubi expressè affirmat copulam carnalem non spectare ad integritatem Matrimonii, in ordine ad perfectionem, & essentiam ejusdem. Et in quæst. 48. art. 1. ait assensum ad copulam carnalem non constituere Matrimonium, & adducit exemplum D. Joannis Euangelistæ, qui numquam ipsi copulæ præstitit assensum; & rationem assignat in argumento *sed contra*. Et tandem in quæst. 58. art. 1. in solutione ad quartum argumentum sensit, quod ille qui tenet impedimentum ex naturæ defectu, seu naturali impotentia solvendi debitum matrimoniale, optimè potest legitimum contrahere Matrimonium, una semel tamen, quod illius impotentia sit Uxori manifesta, quia in tali casu (utor verbis Angelici Doctoris) *ostenditur quod alium finem in contractu quærit, & ideo contractus stat*.

12 Su-

12 Supra relati textus Angelici Præceptoris videntur adeò esse in favorem facti nostri Venerabilis in ordine ad validitatem, & certitudinem duorum Matrimoniorum, quæ ipse contraxit, ut hoc solo fundamento, dari possit & sufficientissima, & certa resolutio hujus causæ. Quia in aliquibus sensit,& affirmat, nonnullos contrahere verum Matrimonium cum voto conditionato emisso ante contractum, servandi virginalem puritatem. In aliis tenet, & docet copulam carnalem, & assensum ad ipsam non spectare ad essentiam ejusdem: & tandem, neque defectum, seu naturalem impotentiam ad copulam carnalem esse impedimentum ad contrahendum, neque invalidare contractum, neque essentiam Sacramenti, utpotè ordinatum ad alios fines, ad quos tendere possunt Contrahentes. Ex quibus præmissis infertur, absque testium violentia, quàm irreprehensibile esse propositum servandi castitatem in statu conjugali, cum innocenti conditione, ut in casu nostro apparet fuisse factum sub hac conditione, *si possibile foret*.

13 Sed ut magis appareat hujus relati propositi justificatio, confirmari potest expressis auctoritatibus D. Augustini ad quarum appositionem quiescere valebit omnis scrupulosus; ob quod suppono, quod totum id, quod adduci potest in oppositum, reducitur ad defectum intentionis, seu consensus ad copulam carnalem in Matrimoniis nostri Venerabilis; Verum tamen cùm Matrimonium contractum cum intentione servandi castitatem per quantum ei possibile esset, non opponatur cum consensu implicito in voluntate contractus, sinè hac conditione adinvenit modum D. Augustinus ad defendendum tale Matrimonium, tamquam validum, verum, & legitimum; Ita hunc modum explicat, & declarat in lib. de bono conjugali cap. 1. per hæc verba: *Consequens ergo est connexio societatis in filiis, qui unus honestus fructus est, non conjunctionis maris, & fœminæ, sed concubitus: poterat enim esse in utroque sexu, etiam sinè tali commixtione alterius regentis, alterius obsequentis amicabilis quædam, & germana conjunctio*.

14 Ubi iste magnus Ecclesiæ Pater docet, quod estò filii dicantur finis, seu fructus honestus Matrimonii, quod celebratur in ordine ad concubitum; nihilominus potest etiam subsistere sine ordine ad carnalem conjunctionem; cùm salvari possit ratio contractus in aliis matrimonialibus obsequiis, & fraterno amoris vinculo; & id cùm majori conjugalis status perfectione, & Conjugatorum gloria, sicut exprimit in eodem lib. cap.3. profundè arguens, quod quo perfectiores sunt Conjugati, *tanto maturius à commixtione carnis, sive pari consensu se continere cœperunt; non ut necessitatis esset postea, non posse, quod vellent, sed ut laudis esset primum noluisse quod possent*; qualis sententia, facta etiam parva reflexione, clarè ostendit, quàm longè à Divi Augustini mente esset sustinere, esse absolutè, & simpliciter necessariam

voluntatem, & assensum ad copulam carnalem ad subsistentiam; & valorem veri Matrimonii; quando ad mentem illius, hujus carnalis copula anticipatè evitata, refertur ad meritum voluntatis, & non ad defectum vigoris in natura, in honorem, & gloriam cedit Conjugatorum.

15 Non minori claritate id reperitur expressum in lib. 23. contra Faustum cap. 8. ubi verum fuisse defendit Beatissimæ Virginis Matrimonium cum D. Joseph contractum, & in hujus Sancti Patriarchæ defensionem, illi honorem veri Mariti tribuit, de quo ille dubitabat: *Nec enim, ait, quia concubitu non permixtus, ideo non maritus*; explicans excellentius bonum, quod summoperè magni facere debent conjugati, & inter illos, qui in statu matrimoniali vivunt, suam sententiam, & opinionem manifestat in fine capituli, istis verbis, quæ mirificè ad rem faciunt in nostro casu: *Et ne homines fideles Christi, id quod sibi conjuges miscentur, tam magnum in conjugio deputarent, ut sinè hoc conjuges esse non posse non crederent; sed potius dicerent fidelia conjugia, multo familiarius se adhærere membris Christi, quanto potuissent imitari Parentes Christi*.

16 In cujus auctoritate clarè videtur, Matrimonia fidelium adeò majori legalitate, & perfectione subsistere, quanto magis facta sunt ad imitationem Christi Parentum, qui est eorum caput supremum, ac nobilissimum; qua de causa iste præclarissimus Doctor scribere non dubitavit in lib. 2. *de consensu Evangelistarum* cap. 2. *Hoc exemplum magnificè insinuatur fidelibus conjugatis, etiam servato pari consensu, posse permanere, vocarique conjugium, non permixto corporis sexu, sed custodito mentis affectu*. Sententia, quæ indicare videtur, quod sicuti à Christo insinuata, & commendata fuit virginitas ad exercitium animorum, ita cognoscens non esse illius assecutionem impossibilem fidelibus conjugatis, eamdem reliquit imitandam in Matrimonio suæ Santissimæ Genitricis ad majorem gloriam illorum, qui sequi desiderarent tam singulare, celeberrimumque exemplar, ex quo infertur, quod de peccato arguere contrahentes Matrimonium cum proposito in eo perpetuam servandi castitatem, *si possibile fit*, hoc esse à mente D. Augustini omnino alienum, illiusque tam fundatæ doctrinæ oppositum.

17 Neque oppositum credo sentire D. Ambrosium, qui in lib. cujus titulus *Institutio* Virginis ad Eusebium, impugnat execrandam temeritatem illorum, qui negant Beatissimam Virginem fuisse in virginitate præservatam post Matrimonium, quando hæc proponitur ad exemplum ad finem excitandi fideles omnes ad illius puritatis cultum: *Cùm omnes ad cultum Virginitatis Beatæ Mariæ advocentur exemplo, fuerunt, qui eam negarent Virginem perseverasse*; & ad convincendum

ma-

magis adæquatè hanc perversam opinionem, excludit à natura contractus sacri, totum id, quod in quocumque modo adaptari possit ad violationem virginalis sigilli. *Cùm enim* [ait iste Sanctus Pater] *initiatur conjugium, tunc conjugii nomen addiscitur; non enim defloratio virginitatis facit conjugium, sed pactio conjugalis; denique cum jungitur Puella, conjugium est, non cùm virili admixtione cognoscitur.* Quis igitur admittendo id, quod ad mentem D. Ambrosii, rigorosè, & substantialiter est contractus matrimonialis, invenire poterit aliquod, de quo accusari possit Venerabilis Apparitius in ordine ad illius propositum conditionatum servandi castitatem? Cùm clarissimè ex hoc Sancto Doctore appareat conjugale, seu matrimoniale pactum esse illud, quod constituit Matrimonium, quod, [ut bene ait doctus Zerda] *voluntate, non voluptate contrahitur.*

18 Esset numquam sermoni velle finem imponere, si adducere vellem totum id, quod ab innumeris aliis Doctoribus refertur ad comprobandum nostrum assumptum; nihilominùs referre non omittam doctrinam Sancti Petri Damiani, quam valde adaptatam reputo materiæ, de qua loquitur. Scribens igitur ad Clerum Favenzæ, quæ epistola est undecima libri 5. ad Cleros, & postquam retulisset quamdam opinionem asserentem concubitum esse summam contractuum matrimonialium, & sinè ipso denominari non posse Matrimonium; hujus sententiæ falsitatem impugnans cum exemplo Beatissimæ Virginis, & auctoritate D. Ambrosii, & Venerabilis Bedæ, suam subsequentibus verbis sententiam proponit. *Nos autem è diverso liberè profitemur, & concubitum posse sinè nuptiis fieri, & sinè concubitu rectè nuptias appellari; sunt enim aliquando nuptiæ cælibes, sunt quæ dignè dicantur nuptiæ virginales, in quibus scilicet sic uxor viro dotali fœdere jungitur, ut prælato Cœlestis Thalami desiderio carnali nullatenus misceatur; Ad quod etiam nuptiarum genus Apostolus auditores suos videtur invitare, cùm ait: de quibus scripsisti mihi bonum est homini mulierem non tangere: propter fornicationem autem unusquisque suam Uxorem habeat, & una quæque Mulier suum Virum habeat: cùm enim mulierem non tangere, bonum esse primò perhibeat, deinde propter fornicationem Uxorem habere unumquemque decernat, ad cælibes procul dubio nuptias discretus Doctor invitat; ut si laqueum fornicationis dumtaxat evadere possumus, carnale commercium in nuptiis non quæramus.*

19 Et reflectens Damianus ab initio Mundi Matrimonium fuisse institutum, ob finem speciei propagandæ, & quod tunc temporis cùm tali principali intentione celebrabatur ad propagandam humanam naturam in suis individuis, adducit discrimen, quod est admittendum inter illa primitiva legis antiquæ sæcula, & legem gratiæ. *Nunc autem* [ait ipse] *advesperascente jam mundo, & illius coruscante doctrina, qui de Virgine*

ne Virgo est, ad vitandam spectat procul dubio fornicationem: Tunc etiam salvo altiori mysterio, dicebatur; maledictus vir, qui non habuerit semen in Israel; nunc autem dicitur: Viri diligite Uxores vestras, sicut Christus Ecclesiam; Et Apostolus: Tempus est, inquit, ut qui habent Uxores, tamquam non habentes sint. Et concludit cum hac consequentia ex Apostolo deducta. *Enim verò, qui, sicut superius diximus, Uxorem ducendam prædicant, & non tangendam, nec tumescentem uterum, infantumque vallatum, sed immaculatum cubile, & conjugalis continentiæ desiderat cælibatum; qui nimirum dum dicit, si se non continuerit, nubat,* & alibi: *revertimini in id ipsum, ne tentet vos Satanas propter incontinentiam vestram: patenter ostendit, quia mutuus inter Conjuges castitatis est habitus; admixtionem verò carnis permittit invitus.* Usque huc Cardinalis Sanctus Petrus Damianus, qui in toto contextu suæ auctoritatis adeò expressè apparet quàm firmiter ipse defendat duo Matrimonia nostri Venerabilis, & quia nullam relinquit rationem adducendam in illis verbis: *Sunt enim aliquando Nuptiæ Cælibes, sunt quæ dignè dicantur Nuptiæ Virginales,* quæ sunt [ut ait ipse] nuptiæ, in quibus mulier jungitur cum viro suo cum pacto dotali; itaut præferens Thalamum Cœlestem, nullo modo interveniat accessorium carnale. In quo casu necesse est condemnare hoc genus contractus, ut ponatur suspicio, seu ut suspecti dicantur illi contractus nostræ quæstionis, quia respicit propositum, quod defendere studemus, & excludere è linea liciti Matrimonia virginalia.

20 Neque minoris ponderis reputanda est explicatio, quam adducit ad mentem D. Pauli in illa propositione: *Cum enim mulierem non tangere, bonum esse primò perhibeat; ad cælibes proculdubio nuptias, discretus Doctor invitat, ut si laqueum fornicationis dumtaxat evadere possumus, carnale commercium in nuptiis non quæramus.* Ubi clarè videtur Apostolum invitare fideles ad Matrimonia virginalia, & evitare valentes fornicationis laquea, minimè quærere carnale commercium in statu Matrimonii, quod est idem, absque ullo discrimine, quod executioni mandatum fuit à nostro Venerabili in ejus duobus Matrimoniis ab eo contractis. Et quidem difficile reputatur Apostolum invitare fideles ad Matrimonia virginea, & in dubio ponere, an benè se gerant illi, qui ea contrahunt cum proposito in illis servandi castitatem.

21 Sed etiam validior, & robustior est conclusio, cum qua terminat textum. *Patenter ostenditur, quid mutua inter conjuges castitatis est avidus; admixtionem verò carnis permittit invitus.* Talis erat Apostoli mens juxta Sancti Damiani doctrinam in ordine ad vivendi normam conjugatorum in statu matrimoniali; desiderabat enim reciprocam castitatem conjugatorum, & contra suam voluntatem permittebat copulam carnalem; ex quo deducitur inculpabilitas nostri Venerabilis in cele-

celebrando ejus Matrimonia cum proposito conditionato, quod conformabatur cum desiderio D. Pauli, & tantùm se abstinebat ab illo extremo, super quod Apostolus quasi coactus dispensabat.

22 Invenimus, quod Ecclesia cum hac consideratione approbat, veluti Sanctissima Matrimonia multorum Sanctorum filiorum ejus, qui permanserunt in virginali puritate apud Cornel. à Lapid. tom. 1. in Euangel. Hujusmodi fuerunt illa Sanctæ Pulcheriæ, & Marciani Imperatoris, Sancti Juliani, & Basilissæ, qui ut refert Surius in ejus vita 9. Januarii, promeruerunt, quod Cœlum ipsum approbavit Victoriam, quam fuerant consecuti in se conservando in statu virginitatis: *Vicisti Juliane Vicisti*. Idem gessit Eduardus Rex Angliæ cum Edita ejus sponsa; Sancta Cæcilia cum Valeriano, Sanctus Henricus primus Imperator cum S. Cunegunda; Quorum Matrimonia, si resultarunt in honorem Sanctorum Consortium, negari non poterit ea non confirmare, & auctorizare nostri Venerabilis duo Matrimonia, consimile secum ferens exemplum, ubi nititur rectitudo illius propositi; eò quia data veritate illa supra relata Matrimonia Sanctorum extitisse gloriosa ob servatam castitatem Conjugatorum; neque apparenter criminanda erunt nostri Venerabilis Matrimonia, stante desiderio, quod ipse habuit in illis servandi castitatem.

23 Quod tandem fundatur ratione, quia relatum propositum servandi castitatem, *si possibile foret*, non opponitur substantiæ, neque fini Matrimonii, & consequenter ex hac parte contrahens cum tali proposito ab omni culpa immunis, & liber est reputandus, quia in præsenti casu præscinditur etiam à difficultatibus, quæ occurrere possunt in ordine ad alios punctos, seu ad alia capitula. Proposita difficultas est illa, quæ illationem antecedit, & probatur; & soluta remanet à definitione Matrimonii, quod dicitur vinculum insolubilis vitæ inter Virum, & Uxorem, seu sub aliis terminis: est consensus in se includens mutuam, & indivisibilem vitæ consuetudinem, una cum mutua, & reciproca corporum traditione, & potestate ad copulam carnalem, sinè positiva præcisione, eam in usu ponendi, neque cùm expressa intentione illam absolutè volendi; & sic consideratum, nullum opponitur impedimentum ab eo, à quo fuerit contractum cum proposito servandi castitatem, si ei possibile fuerit; dum tale propositum non opponitur, neque aufert facultatem, aut libertatem usus copulæ carnalis, quam in sua libertate relinquit, & solùm respicit ad non exercitium actus, & non potentiæ, seu facultatis, qui actus juxta opinionem omnium relinqui potest; & notum est hunc de facto à multis Sanctis conjugatis fuisse dimissum in sanctis, & perfectissimis eorum Matrimoniis.

24 Ulteriùs, cùm sit hoc propositum conditionatum, idest observandi castitatem [in eventu quod ei sit possibile] solùm proponit eam con-

conſervandi ſub conditione, quòd poſſit ſe continere. Quodque conſors præbeat aſſenſum, & in terminis, in quibus nil reperiatur, quod impoſſibilem reddat conſervationem puritatis. Quo ſuppoſito, ſolùm requiritur caſtitas in ſolis terminis, in quibus permittitur in Matrimonio; quia nullus obligat Conjugatos ad copulam carnalem, data ſuppoſitione, quod illi ſe volunt abſtinere ab illa; & ita nulla vituperatione dignus reputari debet Venerabilis Apparitius in ſuo propoſito ab eo emiſſo ſervandi caſtitatem, in quo nil aliud voluit, niſi id quod eſt licitum, & permiſſum in ſtatu matrimoniali.

25 Cui ſuperadditur pro ultima probatione impugnatio motivorum, quæ occurrere poſſunt contra dictum propoſitum, quæ motiva principaliter reducuntur ad defectum intentionis copulæ carnalis, & voluntatis ad ipſi copulæ aſſentiendum, quæ motiva videntur eſſe extrema oppoſita illi, quod in Matrimonio requiritur. Et incipiendo à defectu intentionis copulæ carnalis, impugnari poteſt hujus carnalis copulæ neceſſitas ad ſubſiſtentiam contractus, fundamentali diſcurſu unius indubitati principii; & eſt, quod univerſaliter loquendo in nullo ſtatu neceſſe eſt intendere finem, ad executionem cujus non dicitur adſtrictus ille, qui talem finem intentat; quià intentio, eſt voluntas exequendi finem, & quamdam inducit obligationem ad illum aſſequendum, ad inſtar promiſſionis, & ſpecialiter in ſolemnitatibus contractuum. Cùm igitur certum ſit, quod ille, qui contrahit Matrimonium non remanet adſtrictus ad copulæ carnalis uſum procurandum, imò valde laudabile cenſetur ab illo abſtineri, una ſemel, quod poſſit ſe continere; ex hoc videtur inferri hanc ſuam intentionem non eſſe ex neceſſariis ad contractus ſubſiſtentiam.

26 Et hanc eamdem rationem adhibere poſſumus in reſponſione ſecundi motivi, dum non eſt vituperabilis animus non conſentiendi copulæ carnali, dum non adeſt obligatio illam procurandi, neque ullus adeſt in voluntate defectus ſe abſtinendi ab actu, qui [data ſuppoſitione quod nullum adſit periculum incontinentiæ] cum merito omitti poteſt. Neque contrarietas relati propoſiti in ordine ad propagationem, Matrimonii ſubſtantiam invalidat; Primò, quià, cùm hoc oppoſitionis genus dirigatur ad finem minus principalem, & non neceſſariò comprehenſum in intentione, ut dictum eſt. Secundò, quià hæc eſt contrarietas negativa, hoc eſt mera ceſſatio actus conjugalis; non verò ex illis contrarietatibus, quas vocant poſitivas, quæ referunt Matrimonium ad finem oppoſitum, ut ſunt impedire propagationem, procurando ſterilitatem, aut abortum; quapropter, cum hujuſmodi naturæ haud fuerit propoſitum Venerabilis Apparitii, neque reputari debet oppoſitum perfectioni, quam ſubſtantia Matrimonii expoſtulat.

27 Hac prima parte ſtabilita, non multum immorari debemus in diffuſio-

fusione probationum secundæ, cùm hæc potius quasi illatio sit, & consequentia rectitudinis propositi, quam in prima parte stabilivimus; & efficaciores probationes quas possumus adducere, est occurrere motivis contrariis. Ita faciliori methodo suadere valebimus conservationem castitatis in duobus Matrimoniis nostri Venerabilis fuisse actum heroicæ virtutis, & specialem divinæ gratiæ impulsum. Hoc in primis colligitur quia permansisse, & perseverasse in proposito servandæ castitatis fuit effectus, & executio illius determinationis, aut propositi emissi servandi castitatem, quale propositum ab omni culpa immune probavimus; Et si propositum in se est bonum, & in sphæra specialissimæ virtutis, non est denegandus idem honor actui executo ejusdem virtutis, cui actui correspondere debet majoris gratiæ influxus, eò quia executio difficilior, cùm majorem importet difficultatem; Cùm sit indubitatum principium, longè laudabilius esse boni fini intento executioni mandare, quàm eumdem finem intendere, & sibi præfigere.

28 Et clarè probatur per descriptionem operum, quæ heroico charactere insignita celebrantur; eò quia in se talia sunt, quæ in se continent specialem, & excellentem bonitatem, & singulari indigent virtute ut exequantur, & ad actum practicum reducantur. Unde secundùm hanc regulam generalem considerari debet veluti actus eminentis spiritus in nostro Venerabili Apparitio se perseverasse, & servasse in ambobus Matrimoniis in statu castitatis virginalis, eò quia maximæ difficultates, quæ necessariò ei objiciebantur superandæ in tam arduo negotio, non ab alio, quàm ab heroico continentiæ animo superari poterant, ut ille suis evaderet passionibus reluctantibus, & recalcitrantibus superior; & sic verbis D. Bernardi concludo: ser.65. in Canticam: *Cum fœmina semper esse, & non cognoscere fœminam, nonnè plus est, quàm mortuum suscitare?* In quo sit manifestum meriti pondus, seu qualitas ejusdem; Et quæ censura, qualeque judicium erit formandum super præsens assumptum? Sed ad hoc ut solutio solidiori, & vigorosiori remaneat corroborata fundamento, restat satisfaciendum motivis, seu rationibus, dubitandi motiva præbentibus. Et in ordine ad primam objectionem in contrarium adductam in ordine ad propositum, hoc ita remanet probatum, & efficacibus rationibus, doctrinis, & argumentis defensum, ut alia superaddere superfluum videatur, dum sufficienter remanet probata inefficacia, & debilitas talis objectionis, & subsistentia veri, & legitimi Matrimonii.

29 Neque vim habet argumentum formatum in ordine ad tam elevatam, & sublimem ideam sibi præfixam, ita quod præsumptionis nota censeatur meritorium propositum, seu intentum imitandi exemplum ita rarum, & magnificum. Hæc forma arguendi, quæ ad primum aspectum aliquam habet fundamenti apparentiam, si bene attenda-

tur, invenietur esse positivè contrariam variis Sacræ Scripturæ Textibus, & Sanctorum Patrum auctoritatibus. In novo Testamento innumera sunt loca, in quibus proponitur Christus Dominus in exemplum imitandum in suis virtutibus, & ipse ex ore proprio clarè locutus fuit dicens: *Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis*. Ita & suis Discipulis exemplum reliquit reciprocæ dilectionis ad invicem servandæ; sic pariformiter ipse se præbuit in exemplum nobis ad omne opus bonum, & virtutis genus executioni mandandum, sicut ex doctrina Apostoli colligitur: *omnia quæ, scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt*. Et si imitari potest Dei Filius in ordine ad virtutes, quæ conducunt ad statum perfectionis, absque præsumptionis, & temeritatis notæ incursu; qua ratione vituperandum erit desiderium consecrandi Deo propriam castitatem, sumpto exemplo, imitando in ordine ad servandam virginalem puritatem à Sanctissima Dei Genitrice? Forsan imitatione dignæ dicendæ erunt Filii Dei virtutes, quas de facto nobis Jesus Christus reliquit imitandas, virtutes verò Dei Matris, & præcipue illius virginale præconium non erit imitatione dignum, aut ejus imitatio prætergreditur possibilitatis metas?

30 Supra relata arguendi forma à ratione naturali, videtur convinci, eò quia nulla est assignabilis idea, quæ majori securitate desumi possit ad imitationem, quàm illa, in qua ipsa elucet virtus in gradu perfectissimo; cùm igitur Beatissimæ Virginis castitas fuerit in superiori gradu perfectionis, illi cupienti servare virginalem castitatem præostendi potest nobilius exemplum imitationis talis virtutis, quàm ipsa Virgo Beatissima? Ita publicè manifestant Sancti Patres, qui unanimi fatentur consensu, ipsam Beatissimam Dei Genitricem fuisse pelagum omnium perfectionum, compendium, & exemplar, de quo illius amantes possunt desumere omne bonum ab illis operandum, & omne malum ab eisdem fugiendum; ad instar vastissimi ærarii cujuscumque generis virtutis. Nihilominus, nemo majori claritate hujus objectionis scrupulosa dubia solvit, quàm D. Augustinus in serm. 47. de Sanctis, ubi cum hæc replica ponatur: *Dicet aliquis, & quis est, qui possit Beatorum Martyrum vestigia sequi?* Sic respondet: *Hinc ergo respondeo, quòd non solùm Martyres, sed & ipsum Dominum, cum ipsius adjutorio, si volumus possumus imitari*; Et suam opinionem confirmat cum attestatione primæ, & summæ veritatis: *Discite à me* [ait] *quia mitis sum, & humilis corde*, & cum auctoritate Apostolorum Principis: *Reliquit nobis exemplum, ut sequamur vestigia ejus*.

31 Hæc sententia Magni Patris Augustini ostendit allatæ objectionis debilitatem contra propositum emanatum à nostro Venerabili imitandi virginalem castitatem Beatissimæ Virginis, quia sustinendo esse possibilem in nobis Christi Domini imitationem, & Sanctorum Martyrum

tyrum

tyrum, proculdubio non erit contrariæ opinionis, in ordine ad imitationem Beatissimæ Virginis, quæ omnium Sanctorum Virginum, & Martyrum appellatur Domina, & Regina; & multò minus nil inveniri poterit vituperandum, in eo, qui tam supremum exemplar fuerit imitatus. De quo idem Sanctus rationem assignat, non solùm claram, sed etiam invincibilem, eam reduceudo, non ad vires naturæ, sed ad virtutem divinæ protectionis, & ad gratiæ specialis privilegia, quæ tantam vim habet, ut justis sacram conferat fiduciam, ut cum Apostolo dicere valeant: *omnia possum in eo qui me confortat*.

32 Neque magni reputanda est alia objectio, quæ adducitur in ordine ad litigia, & contentiones parentum duarum sponsarum, cùm non sint ad propositum; Quia noster Venerabilis Apparitius in contrahendo Matrimonia cum illis, non fecit contractum, neque sponsalia celebravit cum negotiis suorum Socerum, neque obligationem contraxit arridendi, & adimplendi eorum vota, seu desideria, neque ad eorum beneplacitum sibi vitæ præscribere formam. Neque contra eum insurgere poterant, ut Tutores suarum filiarum, quià ambæ erant jam à patria potestate absolutæ, & liberatæ; & dato quòd indiguissent Curatore, seu Advocato, in hoc nulla aderat necessitas; & injustum fuisset obligare, & adstringere ad thalamum nostrum Venerabilem Apparitium, quia supradicti genitores duarum sponsarum illius non ei adversabantur instigati, & provocati à duabus filiabus instantibus, & proclamantibus contra sponsum illarum, sed illecti à proprio lucro, & à cupidine, qua afficiebantur erga bona ipsius Venerabilis, vel ut magis verisimile creditur, à maligno spiritu instigati, cui obedire non tenebatur; in quo casu ad magnum meritum ei adscribebatur moderatio, & tolerantia, singularisque patientia, qua utebatur in Soceros suos sufferendo tam molestos, & importunos.

33 Cùm igitur ad solas sponsas spectabat proclamare, & instare, utpotè earum erat negotium, & istæ nullum dederunt inditium non consentiendi in continentia sponsi, & ejus modo vivendi; culpabilis profectò non erat in eo perseverantia in castitatis emisso proposito; quia est principium absque controversia, Virum non teneri ad solutionem debiti matrimonialis, quando talis debiti solutio, aut redditio expresè ab Uxore non fuerit petita, aut tandem nullum signum præmittit expressum, ex quo deduci possit illius desiderii intentum in ordine ad matrimonialis debiti solutionem ordinatum. Ita docet Doctor Angelicus in supplemento ad 3. partem quæstione 64. art. 2. Cùm omnibus Scriptoribus hujus tractatus, & de obligatione Conjugatorum. In quà suppositione Venerabilis Apparitius nullatenus censetur culpa notandus in observantia sui propositi, eò quia cùm non esset contrarius voluntati Uxorum ejus, quæ cùm se abstinuissent à præmit-

tendo aliquod signum reprobativum ejusdem propositi, indicarunt illud ab eis fuisse approbatum; Ipsasque extitisse contentas, de castitate sui sponsi, & ipsum perseverare in suo proposito servandi illam; hinc dici valent non levi fundamento, molestias hujus viri justi, non ab alio fuisse exortas, quàm ab eo, quod adducit Apostolus in illa magna sententia: ***Omnes, qui piè vivere volunt in Christo, persecutionem patientur.***

34 In ordine ad difficultates propositas de secundo Matrimonio, facilis est responsio danda nonnullis earum, quæ sunt extra casum in quæstione propositum, & nullam important oppositionem in ordine ad rectitudinem, de qua fit disputatio; Quia in præsenti non disputamus, neque examini subjicere intendimus, an melius, seu expedientius fuisset, vel non, transire ad secundas nuptias, sed solùm inquirere intendimus, an benè, vel malè operatus fuerit noster Venerabilis in contrahendo illas, & sunt assumpta valdè differentia, & disparata; & sic est extra propositum, & materiam, de qua in præsenti agitur, adducere excessum perfectionis status liberi, facta comparatione cum statu matrimoniali; adducere difficultates conservandi castitatem, in quo se custodierat, præservatusque fuerat in primo Matrimonio; & adducere in tali casu consilia, quæ assignat, & præbet Apostolus illi, qui liber remansit ob mortem Uxoris; eò quia totum hoc desumi potest tamquàm bonum antecedens ad inferendum, quòd si melioris conditionis est status vitæ liberæ, quàm subjectæ matrimoniali vinculo, & conjugali debito; de quo non est dubitandum; sed improportionatum videtur ad deducendam aliquam illationem, per quam malæ reputandæ sint secundæ nuptiæ nostri Venerabilis, in quo præsens consistit difficultas.

35 Sub hac consideratione adæquatè satisfit primis motivis secundo Matrimonio oppositis; eò quia etiam in hoc secundo Matrimonio remansit contrahens cum eadem libertate, & facultate, cum qua primum contrahere valuit Matrimonium, absque ulla contraventione alicujus legis; cùm nullum sit præceptum prohibens Matrimonium, neque esse prohibitum illi, qui est in statu libertatis transire ad secundas nuptias; Etsi ob hanc rationem licitus fuit primus contractus, non est differentis reputandus conditionis, secundus, in quo eadem concurrunt privilegia, quæ illum non reddunt vituperatione dignum.

36 In protestando è contra pericula, non servandi castitatem, & triumphum illam servasse periculo exponere, & totum id quod superadditur, videlicet, velle Deum tentare, eligere medium tam improportionatum ad custodiendam castitatem, est falsa objectio, & falso laborat supposito, quia non valet ad concludendum, nostrum Venerabilem peccasse in contrahendo secundas nuptias, ob motiva, quæ opponuntur; una semel quòd non supponatur ipsum fuisse adstrictum ad observandam castitatem ob causam alicujus voti; Quia aliàs videtur im-

imperceptibile ei concedere libertatem contrahendi secundum Matrimonium, & in executione illum velle vituperare, in quo ipsimet Adversarii sibi contradicunt.

37 Non adest principium, neque propositio adeò stabilita, veluti illa, quæ ait, quòd subjectum habens libertatem super aliquam rem faciendam, illam executioni mandare, sit sinè culpa, cùm executio censeatur actus dominii, in quo nulli gravamen infertur; & per consequens non videtur rationabile, aliquem habere facultatem contrahendi, & ejus executionem esse culpabilem; & sic implicat asserere nostrum Venerabilem in contrahendo secundum Matrimonium, vi juris, & ratione legitimæ facultatis habitæ ad illud contrahendum, & malè postea egisse in assentiendo illi.

38 Non negamus, neque denegari possunt pericula fini contraria boni propositi, sed advertendum est ea non fuisse pericula committendi aliquod peccatum, sed solùm conservandi castitatem, cujus inobservantia, dum non adsit votum castitatis, non est peccatum in conjugatis; Et in hoc consistit æquivocatio, seu fallacia argumenti confundentis istas difficultates, cum illis, quæ sunt conditionatæ; quæ exponunt spirituali perditioni personas, quæ eas non evitant, & propriè vocantur occasiones proximæ. Ulterius, quod ob observationem, ut nemini liceat sibi eligere statum, neque in animo concipere ad actum practicum devenire virtuosarum actionum; eò quia status perfectiores non sunt liberi à difficultatibus occurrentibus in exercitio virtutis, quale exercitium non assequitur sinè labore necessario ob superanda impedimenta, quæ impediunt executionem bonorum operum.

39 Cùm hoc eodem argumento respondetur ad extremum tentandi Deum, aut ut melius loquar, ad impropríetatem exponendi hoc vitium in facto, de quo loquitur; quia cùm secundæ nuptiæ sinè defectu, & ulla imperfectione fuissent, & honestissimum propositum servandi castitatem in ipsis, *si ei possibile foret*, est irrationabile asserere hunc operandi modum esse Deum tentare. Falsum est pariter, & mera inventio nostrum Venerabilem castitatis amantissimum elegisse Matrimonium, tamquam medium ad illam servandam; & ratio vult, quod fateatur, ipsum Uxorem duxisse ob illos honestos fines, ad quos Matrimonii conducit beneficium; & perpendens non esse incompossibilem statum castitatis cum statu Matrimonii in Conjugatis, liberè, & spontè assentientibus ad illam servandam, emisit propositum servandi illam; quod valdè differt asserere; ipsum reputasse Matrimonium, tamquam medium expediens ad castitatem servandam.

40 Neque ad inferendam culpam, aut imperfectionis notam in facto Venerabilis Apparitii, adducere valet D. Pauli Auctoritas, quin contra venire dicatur menti ejusdem Apostoli, indubitabilibus principiis:

piis; cùm certum sit, quòd eodem tempore, quo exhortabatur ad virginitatis statum eliciendum, & non se Matrimonio subjugandum, consilium præstabat ad perfectiorem statum eligendum, absque eo quod illicitum reputaret Matrimonii contractum; Dicere enim volo, quod Apostolus proponebat tamquam meliorem, & perfectiorem statum liberum, minimè tamen reprobando, & prohibendo statum conjugalem; sicuti ex ipsius depositione apparet: *Si autem acceperis Uxorem non peccasti, & si nupserit Virgo, non peccavit*. Et valdè distat à ratione, adducere culpam, aut imperfectionis notam ex hoc capite, nostrum Venerabilem non fuisse secutum doctrinam, aut Apostoli consilium, quando idem Apostolus illum à peccato defendit: *Si autem acceperis Uxorem non peccasti*.

41 Id autem, quod postea deducitur in ordine ad id, quod respicit secundas nuptias, & quod de toto rigore tantùm dici potest, ipsum elegisse statum minus perfectum, sed minimè incurrendo in aliquam culpam, cùm esset licitus status, quem sibi elegit. Neque aliquid aliud potest inferri à divisione, aut à compartitione obsequii, & sollicitudinis, quale obsequium, & sollicitudinem erga Deum minimè impendere valeat integrè, & totaliter, qui alligatus Uxori, Matrimonii pondera sensit; quia hoc tantùm probat majorem libertatem, & commoditatem, quam habere potuisset noster Venerabilis in totaliter se dicando Divino servitio, & obsequio extra statum matrimonialem, sed minimè tamen obligatus ad non posse sibi eligere vitam conjugalem, estò minus liberam, & perfectam; quia aliàs sequeretur nullatenus licitum esse in sæculo vivere, & non sibi eligere statum religionis, qui status procul dubio minora habet impedimenta, & occasiones dividendi sollicitudinem, occupationem, & obsequia inter Deum, & mundum.

42 Propter quod remanet concludendum, Dominum Deum neminem obligare, nullamque à nobis petere sollicitudinem, & occupationem, quam eam, quàm quisque nostrum servare debet in observantia divinorum Præceptorum; & dum S.D.M. instituit Matrimonium, certissimum est, quod ipse non imputabit ad culpam illud contrahere, neque neminem conjugatorum redarguet de illa obsequii divisione, cui necessitatem imponit status Matrimonii.

43 Et tandem ad id, quod adducitur in ordine ad innumera pericula sponsarum ob causam concupiscentiæ stimulorum, quorum fomitem adaugere solet cohabitatio cum Viris earum, pariter respondetur, negando talia adfuisse incentiva, seu concupiscentiæ stimuli; quia cùm ipsæ nullum dedissent, aut præmisissent inditium, neque levissimum se malo animo perseverare sub tali vivendi norma, puta in statu continentiæ, & castitatis cum earum Sponso; validum potest confici argumen-

mentum, ad probandum, Divinam gratiam in ipsis causare tantam pacem, passionum concordiam, atque serenitatem; quia effectus adeò prodigiosus, & naturali usui oppositus referri debet ad principium superioris ordinis, seu supernaturale; & sicuti hæc Matrimonia fuerunt singularia in ordine ad virtutis castitatis prærogativam, quam Conjuges habebant, validiora pariter sunt motiva, ad suadendum ipsos habuisse specialissimam Dei assistentiam, mediante ejus divina gratia, qua faciliora redduntur, quæ difficillima humanis viribus reputantur.

44 Huic superadditur alius convincendi, & respondendi modus, qui correspondet doctrinæ, de qua egimus in alia parte, & est adducere distinctionem inter pericula peccandi, & agendi rem aliquam, quæ neque in se mala, neque prohibita dicitur; in quo est manifestum, & notum discrimen, seu differentia; quoniam admittendo non adfuisse concupiscentiæ incentiva, neque carnis stimuli vehementes, sicuti de facto constat non adfuisse, sed solùm quod esse potuissent, & ad hujusmodi stimulos possibiles aderat occasio naturaliter proxima; Respondetur negando ibi adesse periculum æternæ, & spiritualis salutis, sed solùm adesse periculum se continendi à Thalamo; & in hoc manifestatur cautela, & circumspectio, quam Venerabilis adhibebat in celebratione contractuum, quia non obstante, quòd summoperè amasset castitatem, noluit se obligare legi, quæ ad peccatum adstringeret ad illam servandam, solùm contentus, in emissione conditionati propositi, quod eum relinquebat in libertate præstandi remedium imminenti periculo æternæ salutis, quod adesset sibi, aut duabus ejus sponsis.

45 Hæc responsio, quæ clara videtur, efficaciter solvit confirmationem fundatam in Authoritatibus Sanctorum Patrum; quoniam si in casu, quem defendimus, nullum interfuit periculum, per consequens, attestationes, & ipsorum sententiæ de illo non loquuntur, neque cùm eorum defenditur doctrina. Sicque noster Venerabilis Apparitius, & illius sponsæ haberent facilem, & promptam defensionem contra tentationum tempestates, in eventu, quod adfuissent. Et cùm mens Sanctorum Patrum sit condemnare, & reprehendere familiaritatem, & consuetudinem, periculosissimis expositam tentationibus; eis fieret præjudicium, si non distinguerentur, aut exceptuarentur illorum sententiæ, quæ non sunt intelligendæ de commercio, & familiari consuetudine, à qua Matrimonii libertas auferebat omne æternæ salutis, & animarum periculum.

46 In Conclusione, Ecclesiæ Patres, rationabiliter prohibent familiaritatem, & commercium, quod excusari potest inter personas solutas, & dissimilis sexus, cùm sit adeò periculosum, ut nulla grandis possit adhiberi præcautio, ad evitandos fatales effectus, è contrario provenientes; sed numquam in eorum mente fuit reprehendere, & vitupe-

tupe-

tuperare sociabilem vitam inter Virum, & Uxorem, neque censurare casta, & virginalia Matrimonia, quæ juxta eorum sensum laudibus æternis digna reputantur; quæque solùm à virtutis Herois in praxi inveniuntur; & Divina gratia ea recognoscit tamquàm unum ex majoribus suis operibus. Ita sentio. A S. Vincentio Salmanticæ.

Magister Fr. Michael de Herce.

Ob rationem, quam in sequenti sua Fidei legalitate perhibet Notarius, non habet hìc locum alter Doctor ex dicta Universitate.

EGo infrascriptus Notarius Apostolicus, istius Almæ Universitatis Salmanticensis Secretarius, fidem facio, & testimonium veridicum omnibus præsentes literas inspecturis perhibeo, quatenus resolutio dictæ Universitatis hìc apposita à numero tertio, quod incipit: Regi Catholico nostro obtemperantes, *supra causam Ven. Fr. Sebastiani de Aparicio Ordinis Seraphici, fideliter concordat cum suo originali, prout habetur in Regesto ejusdem Universitatis, ad quod me remitto. In eadem forma; qua de jure requiritur, fidem facio, & testimonium perhibeo, quod tres Reverendissimi Patres, nempe Reverendissimus P. M. Fr. Petrus Manso Augustinianus, Reverendissimus P. M. Fr. Michael de Herce Benedictinus, Reverendissimus P. M. Emmanuel Generelo, & Spinola Ordinis Clericorum Minorum, quorum suffragia hìc apponuntur, fuerunt ex Deputatis ab Universitate in Claustro pleno ad maturè, & seriò investigandam quæstionem de primis, & secundis nuptiis contractis à V. Fr. Sebastiano de Aparicio Ordinis Seraphici [dum liber esset] prout exigebat Catholici Regis Decretum ad hanc Universitatem directum. Iterumque fidem facio, & testimonium perhibeo, quod eorum suffragia Originalia vidi propria eorum manu firmata, quorum stemmata satis cognosco, & cognovi; cum quibus ad literam concordant, quod in hoc codice impressa reperiuntur, quæ remanent in meo officio, ad quod me remitto. „ Excipio tamen suffragium Reverendiss. P. M. „ Emmanuelis Generelo, & Spinola, cujus suffragium hìc appositum, „ tametsi satis prudenter judicare possum, quod cum originali concor- „ dat, ex rationibus seriò persuadentibus, originale tamen non vidi, „ quia, & in meo Officio non stat, & ipse Reverendissimus longè ex- „ tra Universitatem parat, muneri Provincialatus satisfaciens, in-*

„ *vi-*

„ *visendo suæ Provinciæ. Similiter testificor, quòd tres Reverendissimi PP. supradicti sunt DD. & Cathedratici istius Universitatis: Reverendiss. P.M. Fr. Petrus Manso Ord. S. Augustini Calceati, Cathedraticus S. Thomæ: Reverendiss. P. M. Fr. Michael de Herce Ord. S. Benedicti, & sui Collegii Abbas, Cathedraticus Vespertinus Theologiæ: Reverendiss. P. M. Emmanuel Generelo, & Spinola, Cathedraticus Sacræ Scripturæ. Omnes gravitate, & auctoritate magna in hac Alma Universitate fulgentes. Ut ergo hìc contentis fides adhibeatur, tamquam ipsis originalibus à me visis ad instantiam Seraphicæ Religionis præsens exhibeo testimonium mea manu firmatum sigillo Universitatis munitum. Salmanticæ die* 17. *Decembris Anni Domini* 1721.

Loco ✠ Sigilli.

In Testimonium Veritatis.

Didacus Garçia à Paredes Secret.

Deus veritas est.

Nos infrascripti publici Notarii Apostolici in hac Civitate Salmantina degentes fidem facimus, & testimonium perhibemus quatenus Stemma suprapositum, sic subscribens: Didacus Garçia à Paredes, *Secretarius, est ejusdem Didaci manu, & calamo exaratum. Qui quidem Secretarius est istius Salmanticensis Universitatis fidelis, & legalis, omnique fide dignus: suis insuper scriptis, & instrumentis semper exhibita fuit, & exhibetur integra fides, tam intrà quàm extra judicium. Sic testificamur. Salmanticæ die decimoseptimo Mensis Decembris Anno Domini millesimo septingentesimo vigesimo primo. Ut supra.*

In Testimonium Veritatis.

Loco ✠ Sigilli.

Joannes Antonius Moreno Not. Apost.

In Testimonium Veritatis.

Loco ✠ Sigilli.

Antonius à Foncueva & Venero Not. Apost.

In Testimonium Veritatis

Loco ✠ Sigilli.

In Domino confido.

Didacus Garçia à Paredes Not. Apost. V. Secret.

RE-

RESPONSIO

SACRI THEOLOGORUM COLLEGII

UNIVERSITATIS PATAVINÆ.

Die Sabbati 31. Januar. 1722. Paduæ in Aula S. Collegii.

Convocatum, & congregatum fuit Sacrum DD. Theologorum Collegium, cui Reverendissimus, & Excellentissimus D. Bartholomæus Giustina Decanus exposuit Factum tenoris sequentis:

Pyrausta Vir eximiæ Virtutis &c. (*Prout extat sub initio hujus libercult.*) Quo Facto ex libello typis impresso, & omnibus DD. Doctoribus distributo, recitato, & exposito, fuit de mandato RR. DD. de Banca à me infrascripto lecta petitio tenoris sequentis: (*quæ quidem petitio hic ex Idiomate Italico, pro communi intellectione, in latinum vertitur.*)

Reverendissimi, & Excellentissimi Domini.

UNiversalis conceptus Virtutis, & Sapientiæ hujus S. Collegii compulit in Curia Romana intervenientes Beatificationi cujusdam Venerabilis Servi Dei recurrere ad Eminentissimum, & Reverendissimum Dominum Card. Cornelium Nostrum Episcopum, ad hoc ut dignetur eisdem obtinere ab illo considerationem, & Votum super quodam casu, qui impressus exhibetur &c. Quo circa reflectens Eminentia sua præsenti conjunctura in unum convenire, & major Dei gloria in operibus Servorum Suorum, & honor hujus S. Collegii repræsentare facit ipsi suam pressuram, ad hoc ut modo illo, qui videbitur prudentiæ ipsius aptior &c. plena cum libertate sit approbata illa censura, quæ judicabitur solidior fundamentis, & rationibus justior. Quam &c.

Quibus perlectis, auditis, & intellectis, Reverendiss. Dominus Decanus nomine totius Excellentissimæ Banchæ ex more in similibus S. Collegii proposuit Relatores casus, & sententiæ

Reverendissimum, & Excellentissimum P. M. Hyacinthum Serry Doctorem Sorbonicum Ordinis Prædicatorum publicum in via D. Thomæ S. Theologiæ Professorem.

Reverendissimum, & Excellentissimum P. M. Nicolaum Buico ordinis Min. Convent. publicum in via Scoti S. Theologiæ Professorem.

Reverendissimum, & Excellentissimum P. M. Hyacinthum Felicem Mazzucchium Ordinis Prædicatorum publicum in via D. Thomæ Metaphysices Professorem.

Reverendissimum, & Excellentissimum P. M. Alexandrum Burgos Ordinis Min. Convent. publicum in via Scoti Metaphysices, & Historiæ Ecclesiasticæ Professorem.

Reverendissimum, & Excellentissimum D. Jo: Antonium Ursatum Monachum Cassinen. publicum Sacror. Bibliorum Interpretem.

Reverendissimum, & Excellentissimum D. Michaelem Viero publicum Philosophiæ Professorem.

Excellentissimum Antonium Zenum Rectorem Parochialis Ecclesiæ S. Cantiani hujus Civitatis.

Excellentissimum D. M. Antonium Yrivellatum, omnes ex hoc S. Collegio.

Qui per totius S. Collegii acclamationem fuerunt approbati, & fuit decretum, ut ultimo mensis Februarii sequentis die, nisi prius S. Collegium aliqua alia occasione convocetur, ad idem S. Collegium hac de causa convocandum suas opiniones referant, quibus judicium suum, ac sententiam perferre, & Procuratori Causæ aperire ordine possit idem S. Collegium.

Cæteris omissis &c.

Petrus Lessius J.V.D. Cancellarius Episcopalis Notar. S. Collegii.

IN CHRISTI NOMINE AMEN.

Anno ab ejusdem Nativitate 1722. Indictione XV. die verò Veneris 15. mensis Maji. Paduæ in Aula S. Collegii.

Coram Nob. & Reverendissimo D. Petro Antonio Corneaneo V. J. D. Archidiacono Patavino, & in Episcopatu Paduæ Vicario in spiritualibus, & temporalibus Generali &c. Convocatum, & congregatum fuit S. DD. Theologorum Collegium, in quo cæteris omissis &c.

Reverendissimus Dominus Decanus repetita coram S. Collegio mentione hucusque Actorum in causa Pyraustæ, mandavit mihi infrascripto publicè recitare sequentia, ex quibus idem S. Collegium super eadem causa deliberaret.

Quoniam nullus ex DD. à S. Collegio deputatis ad referendum in causa Pyraustæ de duplicis ab eodem contracti per vices Matrimonii va-

validitate dubitat: Hoc unum propterea, Reverendissimi, & Excellentissimi PP. à vobis modò quæritur: an Pyrausta iis contrahendis benè se gesserit, & heroicæ virtutis actus perfecerit?

Qua in quęstione tres ab iisdem DD. Relatoribus asserũtur opiniones.

Prima est, qua asseritur: Pyraustam non benè se gessisse, nec idcirco heroicæ virtutis actus perfecisse.

Secunda est, qua asseritur: Pyraustam prudenter se gessisse, & heroicæ virtutis actus perfecisse.

Tertia est, qua asseritur: Pyraustam prudenter se gessisse, sed imperfectè, neque constare heroicæ virtutis actus perfecisse.

Ex his itaque tribus opinionibus quænam vobis magis arrideat secretis suffragiis vestris, Reverendissimi, & Excellentissimi PP. eligite, & explicite, scientes eam censeri debere vobis probatam, quæ pluribus supra medietatem suffragiis recepta fuerit.

Itaque urnulis circumlatis, collectisque suffragiis, reperta sunt

Pro prima Opinione	(Favorabilia decem, & septem 17. (Contraria quinquaginta quinque 55.
Pro secunda	(Favorabilia quadraginta quinque 45. (Contraria viginti septem 27.
Pro tertia	(Favorabilia quindecim 15. (Contraria quinquaginta septem 57.

Probata itaque fuit S. Collegio Opinio secunda.

Petrus Lessius J.U.D. Cancellarius Episcopalis Notar. S.Collegii.

Concordant hæc omnia cum suis exemplaribus descriptis in libris Actorum S.Collegii Patavini DD.Theologorum apud me existente. Ita est. Petrus Lessius J. U. D. Cancellarius Episcopalis Paduæ Notarius S. Collegii. Hac die Lunæ 18. *mensis Maji anno* 1722.

Georgius Miseratione Divina Basil. SS. Duodecim Apostolorum S. R. E. Presbyter Cardinalis Cornelius Episcopus Patavinus, Comesque Saccen. &c.

Universis fidem facimus, & attestamur supradicta exempla esse concordata, & subscripta manu propria Reverendissimi D. Petri Lessii eumque esse qualem se fecit, ac fide dignum. In quorum &c.

Datum Paduæ in Cancellaria Episcopali die 18. *mensis Maji* 1722.

Loco ✠ Sigilli.

Sebastianus Cappello J.U.D. Notar. Episcopalis.

RE-

RELATIO CENSORIA

Rmi, & Excmi P. Magiſtri

NICOLAI BUICO

DE SPINAZZOLA

Min. Conv. & pro Scoti Doctrina Theologi Primarii.

Excellentiſſimis, & Reverendiſſimis Patribus

SACRI THEOLOGORUM COLLEGII

Proponuntur rationes, & argumenta, quibus, nedum valida oſtenduntur duo Matrimonia à Viro Dei PYRAUSTA contracta, ſed etiam demonſtratur eumdem in illis duobus prudentiſſimè ſe geſſiſſe, & heroicum in virtute prudentiæ attigiſſe.

PRo quo nihil duxi præmittendum, per quod animos veſtros reddam benevolos, dociles, & attentos; quoniam de primo mihi non dubitandum; cùm pluries, & pluries de veſtra in me benevolentia non obſcura ſenſerim teſtimonia; fruſtra quoque moram traherem in ſecundo; nam res, de qua agitur ob ſuum graviſſimum, & ſingulare, omnium ferè Chriſtiani Orbis aures implevit; de tertio eſſet aliquid ſuſpicandum, qua tenue, & imbecille meum agnoſco, non qua amplum, atque profundum veſtræ humanitatis intueor, cui fretus attentionem omnem præſtandam mihi polliceor, præſertim, cùm meum ineptum ſit brevitate penſandum.

2 Igitur quocumque eloquentiæ telo diſcinctus primam partem aggredior de validitate Matrimonii utriuſque à Pyrauſta contracti; & ſpondeo in reſolvendo me numquam receſſurus à verbis, & circumſtantiis, ut in propoſito dubio ſcripta ſunt, & ſignificant.

3 Id primo conatu fideliter præſto; nam ad verbum tranſcripſi partem

tem hanc, quæ in narratione, seu propositione dubii sic est: *Sociam sibi quærere cogitavit, talem quidem, uti dictitabat, cum qua, si possibile afforet, vivere liceret in casto, & virginali connubio ad instar S. Patriarchæ Joseph cum Sanctissima Sponsa Virgine Deipara, &c.*

4 Expendo nunc conditionalem illam [si possibile afforet] & tanti ponderis eam adverto, ut mihi sit via planissima ad ostendendum in Pyrausta potuisse conciliari totam substantiam, vel essentiam Matrimonii non seclusa aliqua voluntate formali ad copulam conjugalem simul cum proposito virginitatis perpetuæ. Id exemplo mercatoris periculosa tempestate jactari demonstro; hic enim esto intenderet principaliter à jactu suas merces eripere; tamen, quia cum hac intentione conjungit conditionem hanc [si hoc erit possibile]; ideo cum intentione absoluta salvandi merces voluntatem quoque conditionatam adnectit; qua, si urgeat, impellatque discrimen vitæ, atque naufragii, vult quoque conditionatè projicere merces suas. Pyrausta noster in utroque conjugio hanc conditionem apposuit, & expressit [si possibile afforet]; & hoc possibile, nedum sonat possibile physicum in voluntate, quæ carere potuit actu imperante, & applicante potentias sensitivas ad actum copulæ, sed etiam morale possibile, quod primò includit: si Deus illa auxilia, quæ aliis vicibus in conflictibus contra Venerea largè præstitit, nunc quoque præstabit; si gravissimæ tentationes, quibus gratia par non esset, non pulsabunt, si suis Conjugibus debitum non petituris, nec voce, nec signo, vel saltem mœrore aliquo, & virginitatem viri, & suam æquo animo toleraturis; si ipse Conjuges promissis, precibus, & documentis sint adducendæ, ut matrimonialem voluptatem hilariter fugiant, imò abhorreant, veluti factum est à Nereo, & Achilleo cum Domitilla jam desponsata; sanè his, aliisque conditionibus sublatis habuit Pyrausta voluntatem conditionatam ad copulam. Hinc fit, ut etiam si ad essentiam Matrimonii requiratur voluntas formalis ad copulam, jam in duobus Pyraustæ conjugiis, in quibus voluntatem servandi virginitatem perpetuam modificavit illâ conditione [si possibile afforet] reperta est etiam voluntas formalis, conditionata tamen ad copulam.

5 Ad id evincendum, & manifestiùs declarandum, Scoti doctrinam in 4. d. 30. q. 2. C. erutam ex c. Commissum de sponsalibus in medium afferre non pigeat. Docet igitur Scotus juxta Canonem allegatum in contractu Matrimonii mutuam esse traditionem corporum ad copulam carnalem cum conditione saltem implicita, si petatur. Hinc fit contrahentes cum proposito statim vovendi castitatem verè contrahere, & conditionem hanc de copulæ voto castitatis voto non præjudicare, posito etiam contractu Matrimonii, nisi illa, idest copula in effectu ponatur. Per hanc doctrinam, ferè ad verbum, ex cit. capite haustam

sal-

ſalvat Scotus inter B. Virginem, & D. Joſeph verum Matrimonium extitiſſe abſque copula actuali; quia eſtò Maria Virgo voverat caſtitatem, tamen ſibi fuerat revelatum non commiſcendam fore cum Joſeph; & ſimul habere potuit intentionem copulæ implicitam, atque conditionatam, ſi, ſcilicet, petatur. Conditionalis allata ſolùm per collectionem, & opinando à Scoto, aliiſque Doctoribus in Matrimonio Deiparæ eſt aſſerta, cùm nuſquam in Sacro Textu habeatur expreſſa. At noſter Pyrauſta expreſſit ſatis ſuperque voluntatem conditionatam in copulam, dum dixit, & proteſtatus eſt ſe victurum in caſtitate cum nova nupta, ſi poſſibile afforet; quod infert poſſibilitate ſublata ſe deſcenſurum in copulam.

6 Solidatur id magis per factum, quod narratur in c. Commiſſum de Sponſalibus, de quodam, qui cum juramento promiſerat Matrimonium, & poſtea hic ductus Spiritu altiori in religionem voluit commigrare. De hoc viro legitur ſtatutum ibidem, ut priùs contraheret Matrimonium, deinde in religionem ingrederetur. Reor ego contrahentem hunc vix habuiſſe voluntatem conditionalem, & remotiſſimam ad copulam, quia per ingreſſum ad Religionem imminentem illa ſibi præcludebatur omninò. Quo tamen nihil obſtante, ob reverentiam juramenti, quo ſe obligaverat ad Matrimonium, coactus eſt priùs contrahere Matrimonium, quàm Religionem ingrederetur.

7 In hoc facto debet eſſe certiſſimum Matrimonium illud juſſum contrahi ab Eccleſia non fuiſſe invalidum, ſed verum, legitimum, & etiam Sacramentum; at in eo alia voluntas conditionalis virtualis, vel implicita excogitari non poteſt, quàm illa, quam remotiſſimam dixi, puta ſi contrahens ille poſt initum Matrimonium revocaſſet propoſitum ingrediendi Religionem: tunc tenuitate intentionis hujus ad copulam nihil obſtante validum, & verum fuit Matrimonium, aliter Eccleſia præcepiſſet fieri aliquod invalidum, & Sacramento prorſus injurioſum.

8 Fuit reſponſum ad hoc ineluctabile argumentum per juramentum Matrimonium illud, alioquin invalidum ex ſui natura, redditum fuiſſe validum.

9 Sed quis unquam audivit doctrinam huic ſimilem? Juramentum hoc defert, ut ea, quæ dicuntur, vel promittuntur, ſi vera ſunt, legitimèque promiſſa, magis firmentur in veritate, & tutiora reddantur; numquam verò juramentum virtutem hanc habet, ut contractum aliquem ex ſe invalidum traducat ad validum. Hoc patet in contractibus quibuſcumque juratis; præſertim in illo donationis, quæ fit ab impuberi; hæc enim eſtò jurata, tamen à jure reſcinditur. Item ſi quis duo iniret ſponſalia, & prima non eſſent jurata, ſecunda verò cum juramento, in caſu hoc Jura, Doctoreſque definiunt ſtandum eſſe prioribus ſponſalibus non juratis. En quomodò juramentum roborat qui-
dem

dem, firmatque contractum, non verò de invalido potest validum reddere. Ex infirmitate igitur mox confutatæ responsionis evidentissimum fit quanti roboris sit argumentum ex c. Commissum de sponsalibus depromptum.

10 Patet etiam quantum illud faveat nostro invicto Pyraustæ; nam duo Matrimonia Pyraustana estò præcesserit propositum continentiæ, tamen præcessit quoque conditionalis illa [si possibile afforet] in qua includitur voluntas aliqua saltem virtualis ad copulam.

11 Hæc voluntas virtualis, vel implicita satis est ad Matrimonii substantiam, & essentiam; & id, nedum Scotus asseverat, innumerique cum eo Doctores, sed præ cæteris D. Thom. in 4. d. 30. q. pr. art. 2. quæst. 2, ubi docet *Beatam Virginem implicitè in copulam consensisse, at copulam numquam fuisse in proposito, erat enim Maria à Deo facta certior copulam numquam subsecuturam*.

12 Præterea valde notandum illos, qui contrahunt cum intentione determinata ingrediendi Religionem, & sic exequuntur, verè legitimèque contrahere Matrimonium, & tamen isti nullam habent intentionem actualem ad copulam, imò habent actualem contrariam. Isti ergo intantum validè contrahunt, quia per Matrimonium contraxerunt obligationem ad copulam; & si tales contrahentes privilegio dispensationis divinæ non utantur, tenentur exequi id, ad quod per Matrimonium se obligarunt; fieri namque potest, ut quando contrahunt, mutent voluntatem, qua voluerunt Religionem; & tunc tenebuntur reddere debitum, & copulam exercere: hæc verò ad copulam obligatio ortum duxit ex Matrimonio. Quocirca fit evidens contrahentem cum intentione ad Religionem, habere intentionem implicitam ad copulam eandem. Hanc quoque intentionem habent, qui se steriles esse norunt, & virtute talis intentionis validè contrahunt Matrimonia. Noster vero Pyrausta ponendo conditionem illam [si possibile afforet] apertius visus est copulam voluisse, nam possibilitatis conditione sublata ad copulam descendisset.

13 Moneo nunc negantes validum in Matrimoniis Pyraustanis prætextu propositi de virginitate servanda demoliri etiam, & fortius Matrimonium Josephi cum Deipara; in hoc enim quoque præcessit votum Hebræis puellis insolitum de virginitate servanda; & tamen duce Magistro Sententiarum in 4. Senten. Theologi omnes docent fuisse verissimum Matrimonium: prius etiam hoc idem docuerat Augustinus, qui in c. Beata Maria relatus dicit: *inter Mariam, & Joseph fuisse consensum cohabitandi, & individuam vitæ consuetudinem retinendi, & eos verè conjuges extitisse*. Hoc idem habetur ex c. omnis itaque 27. q.2. Denique Gabriel Angelus testatus est, dum dixit Joseph: *Noli timere accipere Mariam Conjugem tuam*. Est autem contra usum com-

munem loquendi eos conjuges nuncupare, qui Matrimonium de præsenti non contraxerunt; conjugium namque ab unitate jugi, & vitæ maris, & fœminæ est derivatum. Meritò dixi negantes validitatem in Pyraustæ conjugiis fortiùs demoliri conjugium Mariæ cum Joseph; quia Matrimonium plus videtur repugnare cum voto virginitatis perpetuæ, quàm cum simplici ejusdem proposito; & Pyrausta non votum, sed propositum simplex de virginitate servanda in suis conjugiis solùm præmisit.

14 Magis, magisque validatur Scoti, & D. Thom. Sentent. per id, quod habetur ex. de verborum significat. c. exiit, & est hodie in 6. lib. ubi, dicitur sententialiter, retento dominio concedere aliis usum non est inutile, quia usus ille necessarius est utentibus. Per hanc doctrinam evincitur saltem dominium, & usum separabilia esse inter se; dixi [saltem; nam ut Scotus] monet, licèt possit retineri dominium usu translato; tamen non videtur magis fieri posse, ut transferatur dominium usu solo retento, & hoc accideret in Matrimoniis Pyraustanis, in quibus Pyrausta per Matrimonia transtulisset dominium sui corporis in suas Conjuges, & retinuisset sibi usum per propositum virginitatis servandæ; docet ergo Scotus per allatum Canonem solùm evinci alicui posse competere unum illorum, non verò alterum; At quod possit retineri usus translato dominio probatur per illud c. Commissum de sponsalibus, ubi præcipitur illi, qui sponsalia jurata contraxerat, & postea votum, vel propositum emiserat ingrediendi Religionem, ut priùs contraheret Matrimonium, & postea religionem ingrederetur. In hoc facto clarissimè apparet translatum fuisse dominium sui corporis per Matrimonium, & usum fuisse retentum per votum, sive propositum.

15 Addit Scotus adulteram, quæ habet potestatem in corpus legitimi conjugis, quia illa data fuit sibi per Matrimonium, & indefectibiliter; tamen non debet, nec potest habere usum corporis illius propter peccatum suum. Sed hoc quoque probat posse retineri dominium amisso usu, non autem è contra; & ideò doctrina hac de adultera solùm probat illa duo esse separabilia inter se; & illa sola ratio ex c. Commissum probat posse transferri dominium usu retento.

16 Rursus validitas Matrimoniorum Pyraustæ probatur per illud, quod habentur in c. Beata Maria 27. q. 2. & est Augustini, in quo sic: *Beata Maria proposuit se observaturam votum virginitatis in corde, sed ipsum votum virginitatis non expressit ore: subjecit se divinæ dispositioni, dum proposuit se perseveraturam Virginem, nisi Deus aliter revelaret; committens ergo virginitatem suam divinæ dispositioni consensit in carnalem copulam: non illam appetendo, sed divinæ inspirationi in utroque obediendo*. At ajo ego, Pyrausta non solùm corde, sed etiam ore se divinæ dispositioni subjecit; nam non semel, sed sæpius indi-

catum

catum per verbum frequentativum, dictitabat, conditionem illam [si possibile afforet] apposuit, & per conditionem hanc quis non videt eum in carnalem copulam consensisse ? & quis non videt eundem non appetendo carnalem copulam, sed divinæ inspirationi in utroque obediendo sic consensisse ? hoc patet, quia faciendo virginitatis propositum, illam certè non concupivit, sed refutavit; motivum verò altissimum, quo motus est Pyrausta ad duo Matrimonia contrahenda ad similitudinem Matrimonii Deiparæ cum D. Joseph, & fœlicissimus secutus eventus satis monstrant non temere, sed Deo specialissimè inspirante fuisse permotum.

17 In allegata Augustini sententia notetur particula illa [*nisi Deus aliter revelaret*,] quæ indicat conditionatè Mariam Virginem in copulam consensisse; & erubescant irrisores Scoti, & D. Thomæ subtilitatum, qui dum docuere voluntatem conditionatam implicitam, vel virtualem ad copulam sufficere ad faciendum validum Matrimonium, hanc doctrinam hauserunt ex Augustino; & ideo D. Thom. in art. pr. cit. dixit: *Virginem implicitè in copulam consensisse*: imo in art. 3. ejusdem quæst. 2. ait *sinè hac implicita voluntate Matrimonium non posse consistere*.

18 Hæc etiam fuit doctrina Doctoris Seraphici in 4. dist. 30. part. pr. quæst. 2. Nec sequitur in Pyrausta fuisse duas voluntates contrarias, quod nimis repugnat; nam tunc duæ voluntates solùm sunt repugnantes circa duo objecta, contraria quando ambæ sunt actuales, & absolutæ, non verò quando una est absoluta, altera verò conditionalis; & sic in Pyrausta fuit voluntas absoluta, & efficax virginitatem servandi; & cum hac potuit conjungi quoque conditionata voluntas ad copulam, quæ fuit expressa per illa verba [si sibi possibile afforet]; & ideo illæ duæ voluntates, quæ videntur contrariæ non repugnarunt in eodem Pyrausta, velut similes voluntates in eodem Mercatore non pugnant, dum vult, quantum in se est salvas facere merces, & vult conditionatè easdem projicere, si scilicet vitæ periculum urgeat, & impellat.

19 Denique accedo ad Achillem adversantium profligandum, & est ex c. finali de conditionibus appositis, in quo sic habetur: *Si conditiones contra substantiam Matrimonii inserantur, quia si alter dicat alteri, contraho tecum, si generationem prolis evites, vel donec inveniam aliam honore, vel facultatibus digniorem, aut si pro quæstu adulterandam te tradas*: hæ conditiones ex cit. cap. invalidant Matrimonium, quia sunt contra substantiam Matrimonii. Simile quid censuit D. Augustinus in lib. de bono conjugali cap. 5. & adducitur in 32. q. 2. cap. solet; sed Pyrausta præmittendo virginitatis propositum, voluit aliquod contra substantiam Matrimonii, quia voluit ne proles sequeretur ex Matrimonio; inde sequitur ejus Matrimonia fuisse prorsus invalida.

20 Ad id dico aliud esse velle obligationem ad prolem, & ad fidelitatem, & vinculum,& aliud esse velle illam non observare in executione, & quoad effectum. Istæ duæ intentiones inter se non repugnant, sicut non repugnant hæ duæ consimiles, velle esse Christianum, & velle non observare; hæc enim secunda non pugnat cum vero Baptismo, veroque Christiano, etiam si hic intenderet nihil credere de articulis Fidei, postquam habuit intentionem suscipiendi verum Baptisma, & fieri voluit verè Christianus. Hac præmissa doctrina facilliunè fortissimus Achilles ille prosternitur; nam uti patet ex modo narrandi, qui fit in allato Textu, illi, qui inducuntur apponentes conditiones allatas, nullam intendunt obligationem subire: hoc patet; nedum quia dicitur: si conditiones contra substantiam inserantur, sed etiam, quia in una conditionum sic est: *vel donec inveniam aliam honore, vel facultatibus digniorem*: per quod apertè indicatur contrahentem nullam velle suscipere obligationem, ad indissolubilitatem, & Sacramentum. Secus se gessit prudentissimus noster Pyrausta, nam primò sibi sociam quærere cogitavit, sed cum qua vivere liceret in casto, & virginali conjugio ad instar Sancti &c. En volendo conjugium, voluit quoque quamlibet obligationem necessariò sequentem ad Matrimonium: tum quia per conditionem appositam intelligitur voluisse intentione aliqua formali, conditionatè tamen, etiam copulam maritalem. At quia proposuit vivere cum sua Conjuge ad similitudinem Mariæ cum Joseph; ideo solùm non voluit executionem, & effectum obligationis illius.

21 Et sanè si nullum hæc mea distinctio robur haberet, ruerent omnia Matrimonia, quæ à Sanctis Viris, & fœminis in Orbe Christiano, nedum cum proposito, sed cum voto servandi virginitatem contracta sunt.

22 Idem dicendum, & respondendum ad Augustinum citatum in argumento loqui, scilicet de iis, qui nullam habuerunt voluntatem ad obligationem ad copulam, non verò de iis, qui non voluerunt executionem obligationis illius. Si verò adducatur idem Augustinus lib.19. contra Manichęos, ubi ait *Matrimonium inde appellari, quia fœmina nubit, ut mater filiorum efficiatur*, quod nequit haberi, nisi intendatur copula ejus cum viro; hoc nihil obstat, quia Augustinus innuere solum voluit in Matrimonio acquiri à contrahentibus dominium mutuum in sua corpora in ordine ad copulam carnalem; cum ratio Matrimonii sita sit in tradendo tantum jus, & potestatem ad copulam; & in tali traditione liberâ includitur quoque consensus implicitus, & virtualis ad copulam. Beccanus verò, Caspensis, Petrus Lebatus, aliique recentiores sustinent hunc consensum implicitum, per quem contrahentes feruntur in copulam, intelligendum esse ex parte contractus, non contrahentium.

23 Ex

23 Est adhuc instantia dissolvenda, nam in relato cap. fin. de conditionibus oppositis; hæc est conditio; si generationem prolis evites; at si ante Matrimonium contractum pacifcerentur sponsi de voto virginitatis servandæ jam quoque pactum inirent, & conditionem apponerent de generatione prolis vitanda; ideoque conditio voti, vel propositi de virginitate est quoque contra substantiam Matrimonii; atque similiter reddit irritum Matrimonium.

24 Est plana responsio ad hanc instantiam, nam Pontifex in cap. illo intelligitur de generatione impedienda, sed tamen copulam exercendo, quæ quidem conditio est contra substantiam Matrimonii; essentiale enim est Matrimonio, ut Conjuges subeant obligationem non impediendi prolem in copula conjugali, & educandi nascentem; unde si contrahentes ad id se non obligandi haberent intentionem, & animum, aut obligandi se ad oppositum, scilicet ad sumenda venena, quæ sterilitatem inducant, aut enecandi nascentem, utique esset irritum Matrimonium, quia contractum fuisset cum conditione, quæ est contra substantiam Matrimonii. At Matrimonia duo Pyraustæ cum virginitatis proposito excludebant usum dominii, & potestatis, qui usus non est de essentia Matrimonii, cum Conjuges illo se valeant perpetuò abdicere, postquam contractum est Matrimonium, quia non est de substantia Matrimonii, non verò excludebant dominium, & potestatem, nec obligationem, quæ sit de essentia Matrimonii. Tum quia Matrimonia Pyraustæ fuere cum proposito conditionato virginitatis conjuncta, & ideo [ut dixi superiùs] involvebant aliquam voluntatem formalem conditionatam ad copulam.

25 Nolo omittere hìc, quod fuit à P. Theologo uno bis, terque pronunciatum, nedum in primo, sed etiam in secundo congressu, & est, tunc virginitatis propositum stare posse cum Matrimonio, cùm sequitur Matrimonium jam contractum; cùm verò antecedit, tunc semper destruere Matrimonium.

26 At hæc doctrina nedum destruit Matrimonium Deiparæ cum D. Joseph, in quo Maria longè ante contractum, votum virginitatis emiserat, sed etiam illud, quod retuli ex c. Commissum, in quo ille, qui juramento spoponderat Matrimonium, & postea voluit ingredi Religionem, coactus est prius contrahere Matrimonium, & postea ingredi Religionem. In hoc quis non videt propositum, seu votum de Religione præcessisse. Et licèt 27. qu. 1. c. nubentes habeatur *voventes continentiam non posse nubere*; tamen ibidem cap. nuptiarum, & c. quidam, &c. si vir definitur *si nubant, non separentur*. Destruerentur etiam omnia Matrimonia, quæ ab Ecclesia permittuntur contrahi ab iis, qui mox sunt ingressuri Religionem. Demum lex illa est de voto, non de proposito.

Pru-

Prudentia summa Pyraustæ in duobus Matrimoniis propugnatur.

27 HÆc prudentia potest primò firmari per conditionem, quam Pyrausta proposito virginitatis adjecit [si possibile afforet]; per hanc enim ostendit se non certitudinem infallibilem de futuris divinis auxiliis præsumpsisse, sed memorem illius Apostolici moniti: *Qui stat, videat ne cadat*; voluisse conditionatè tanto æquori se committere; nam si virginitatis perpetuæ propositum non sibi cum sperata felicitate cessisset; nullius temeritatis, imprudentiæ, inconstantiæ fuisset notâ culpandus.

28 Et revera prudentissimi Viri, atque sensati, qui probè norunt numerum sinè numero impedimentorum, per quæ possint impediri promissionum effectus, quando promittunt, ferè semper cum conditione promittunt. Ex quo fit, ut si conditione non posita promittens promissa non impleat, nullius culpæ sit reus, nec obligatione aliqua teneatur.

29 Jam dixi conditionem illam [si possibile afforet] ad moraliter quoque possibile extendendam; nullo enim restringente, aut ad minorem significationem trahente addito est coarctata possibilitatis illa conditio: imo si aliqua est in illo possibili adstruenda restrictio, existimandum est Pyraustam sibi proponentem Objectum, tam pium, sanctum, & tam arduum ad illum præcipuè suum direxisse possibile, qui dixit: *sinè me nihil potestis facere*. Quare si Deus Pyraustæ sperata denegasset auxilia, quæ *singulis dat prout vult*, & Pyrausta in maritalem copulam descendisset; neminem puto tam districti rigoris futurum, qui in Pyraustæ proposito levitatem, & imprudentiam accusasset; nam Pyrausta conditione amplissima non restrictæ possibilitatis se ante muniverat. Quo circa, veluti quis alteri pollicens donum, & mutuum sub hac eadem conditione, si mihi erit possibile, si postea impossibilitate id prohibente non det mutuum, neque donum, nullius imprudentiæ, aut levitatis fit reus; sic Pyrausta, quia fuisset consuetis divinis auxiliis destitutus, vel quia hæc eadem non fuissent suis communicata Conjugibus ad annuendum viri proposito; vel quia in viro, atque conjugibus tentationes validissimæ, & insuperabiles emersissent, vel aliis occurrentibus impedimentis non vincibilibus, quæ numerari non possunt; si Matrimonium consummasset, vituperandus non esset, quasi se gessisset imprudenter, & leviter in faciendo propositum; quia conditionatè illud ediderat; quin potius commendandus esset ut prudens, & providus; quia sagacissimè prævidisset à quot, & quantis poterat impedimentis urgeri, & ideo maluit conditionatè, quàm absolutè suum efferre propositum.

30 Erant

30 Eant nunc criminantes in probo, & prudente Pyrausta peccandi periculum, cui se per propositum virginitatis exposuit; nam inveniri non potest tale peccatum, de quo potuisset esse periculum; non enim peccasset, quia proposito non stetisset; nam propositum conditionatum, non absolutum hoc fuit; nec peccasset in copula exercenda, quia vi conjugii præcedentis illa sibi non fuit illicita. Fuit dictum in primo congressu habito ab octo Theologis ideo se exposuisse peccandi periculo, quia Pyrausta aggressus est opus arduum, perdifficile, & omnino superans humanas vires; & cùm ego subjecissem tot Martyres, qui tormentorum, & mortis arduo nihil obstante se sponte obtulerunt Tyrannis, & Fidem Christianam propugnaverunt, & defenderunt, non rogati, nec requisiti, præ cæteris Georgius, & invictissima Catharina; nec tamen isti Martyres se exposuerunt peccandi periculo ob hoc, quia se liberè obtulerunt operi, & facto, nimis arduo; cùm tamen aliqui, inter quos Marcellinus Summus Pontifex, vi tormentorum adacti fidem negarunt, & coluerunt Idola Gentium.

31 Responsum fuit ab uno disparem esse rationem inter bonos Martyres, & Pyraustam, quia tormenta ab alio, scilicet à Tyranno erant inferenda Martyribus; sed Pyrausta ipsemet erat, qui erat descensurus in copulam; & ipsemet fuit, qui per duo conjugia se exposuit periculo frustrandi virginitatis propositum.

32 At licet Martyr ab alio debebat pati mortem, atque tormenta; tamen si metu victus fidem negasset, ipse Martyr fuisset ille, qui se hujus peccati periculo exposuisset, dum sua confessione irritasset Tyrannum, coram quo Euangelicam Fidem nec coactus, nec requisitus prædicasset, & exaltasset: veluti si Pyrausta tenui, vel nulla gratia divina suffultus continuò, & frequenter cum suis Conjugibus conversatus fuisset; & ab illarum illecebris, & pulchritudine fuisset stratus, & victus, estò coniuges eum illexissent, & vulnerassent, tamen Pyrausta fuisset ille, qui se exposuit horum vulnerum gravi periculo, & ideo Pyrausta sic inermem se exponendo peccasset, quia se exposuisset periculo mutandi factum de virginitate propositum. Veluti ergo multi Martyres, inter quos Georgius, & Catharina, non se exposuerunt peccandi periculo; quia impulsu Divinæ gratiæ specialissimæ moti sunt ad sponte provocandos, irritandosque Tyrannos: sic Pyrausta, quia specialissima Dei gratia impellente motus est ad conjungendum conjugia cum virginitatis proposito, nulli se exposuit peccandi periculo. Tacco postea reperiri aliquos mihi notos, qui quamvis non frigidi, abhorent tamen copulam exercere cum fœminis; & hoc, quia putant in exercitio copulæ hominem insanire.

33 Arbitror hujusmodi temperamenti fuisse Xenocratem, ad cujus torum cum Phrynes fuisset immissa, rogata illa quid sua elegantissima for-

forma, & lenociniis de Philosopho retulisset, fatendo se spretam, & victam dixit: cum statua sese, non cum homine cubuisse. Si tale ponatur fuisse Pyraustæ temperamentum, jam habeo eum solis viribus naturalibus nulli se exposuisse peccandi periculo. Sed meliores, & fortiores debet Ecclesia Christi habere Xenocrates; & ideo pono Pyraustam communi omnium concupiscentia fuisse vexatum; num ideo Matrimonia contrahendo imprudens fuit,& se exposuit peccandi periculo?

34 Si sic esset, non referendi essent inter Sanctos Henricus, Eleazarus, Pulcheria, & alii quindecim quos studio brevitatis omitto, qui contraxerunt similia Matrimonia cum Pyraustanis; cùm tamen Ecclesia hos veneretur; nec unquam senserit eos in tali facto peccasse, aut molitos id imprudenter.

35 Si sic esset imprudentiæ, atque temeritatis culpanda esset magna illa Teresia, dum votum illud emisit verissimè super arduum de faciendo quidquid esse perfectius intelligeret.

36 Immanitatis inauditæ accusandus esset Franciscus de Paula, qui votum edidit primus æquandi vitam suam, totiusque suæ posteritatis cum quadragesimali jejunio.

37 Incusandus esset insolentissimæ temeritatis ille magnus Antonius, qui cæsus, stratus per verbera catenarum, & adeò putatus mortuus, ut noctu à suis sacri funeris sibi persolverentur officia; vix halitu vitæ utcumque resumpto rursus prodivit in aciem, & insultando rursus Dæmones provocavit, ut in se, quantum vellent sævirent; quia jam toties fuerat expertus eos in se nullius esse virtutis. Insignis insaniæ homo censendus esset Simeon ille Stylita, qui fixus manens in altæ columnæ cacumine diu sibi præclusit itinera, & incessus, & se tot torrentibus solibus, & succedentibus Aquilonibus ferè nudum exposuit.

38 Prodite nunc tot agmina Martyrum promiscuæ ætatis, & sexus; & nescio an sit, qui vos arguat, quia sponte irritastis imperia Potestatum, & Tyrannorum, ut in vos sævirent cumulando tormenta super tormenta ad necem usque, quam avidissimè concupiveratis. Utique concupiscentia vitæ servandæ potior, & vehementior est illo fomite, qui solet ad carnalem copulam instigare; quia illa ad conservandum proprium esse, hæc autem ad opus ,& actum secundum urget, & stimulat; & cur non sunt culpandi tot Martyres, tamquam se exponentes periculo deserendi fidem ob mortis metum, quæ est proprii esse destructio? culpandus verò Pyrausta tamquam imprudens, quia per duo conjugia erumpere potuit in copulam maritalem, per quam violasset suum de virginitate propositum.

39 *Omnia possum in eo,qui me confortat dixit Apostolus ad Philip.4.* cùm tamen eidem datus sit stimulus carnis, qui ter eum cædebat in die; & sentiunt non pauci Doctores hunc stimulum non intelligendum esse

esse de Satana verberante, sed de fomite carnis, qui Paulum acerbissimè divexabat; & ideo à Deo permissum est tantum Apostolum virginitatis cultorem hoc stimulo fodicari, ut victor evadens non solùm de externo, sed etiam de interno referret hoste victoriam.

40 Est ergo recurrendum ad Deum specialissimè irradiantem, inspirantemque in hoc heroico Pyraustæ nostri proposito; Deus namque, ut suum agrum Ecclesiæ fertilem, novo virginitatis flore vernantem efficeret, specialissimo gratiæ genere inspiravit Pyraustæ, ut in duplici Matrimonio miranda daret experimenta constaniæ in virginitatis proposito, & unam Ecclesiam muniret exemplo, alteram verò ditaret novo germine sanctitatis. Deinde Christus ipse ut suum meritum extenderet ad omnigenum, voluntate, non verò necessitate quibusdam passionibus non sibi indecoris voluit afflictari; puta pavore, dolore, fame, siti, atque tristitia; nescio cur Pyrausta sit arguendus quia difficillimo cum carne conflictui se liber exposuit, ut meritum suum singulare faceret, & augeret. In hoc stat pro me Augustinus qui sic me confirmat: *Per tentationem probatur virtus, & exercetur; & gloriosior palma est non consensisse tentatum, quam non potuisse tentari*. De Christo quoque dixit Apost. ad Hebr. 4. *Tentatum per omnia pro similitudine absque peccato*. Ut igitur Pyrausta ad cumulum meriti ingentis accederet, in suo proposito tentari voluit per duo conjugia.

41 Objecit mihi unus ex RR. PP. Theologis injuriam factam fuisse Conjugibus, quę nesciverunt hujusmodi Pyraustæ propositum; & deinde estò sciverint, tamen erubuisse exigere debitum maritale, puellari verecundia id prohibente, sed

42 Dubium propositum resolvendum est non divinando, nec per remotissimas conjecturas, sed per illas circumstantias, quæ in propositione dubii fuerunt expressæ. At in illa, & ex illa habetur, & infertur contrarium ei, quod est objectum; nam Pyrausta dictitabat, idest frequenter dicebat, atque vulgabat, se querere sponsam talem, cùm qua liceret vivere in casto, & virginali conjugio &c. & post pauca; ita ut jugum Matrimonii absque carnis tribulatione sustinere valeret.

43 Deinde, de Patre puellæ assecuto Pyraustę propositum refertur dixisse Pyraustæ se despondere ei puellam, qualem ipse cupiebat. Si non credatur dictum frequenter à Pyrausta pervenisse ad aures puellæ, quæ prior nupsit Pyraustæ; tamen est penitus incredibile Patrem puellæ non significasse puellæ, Pyraustæ propositum; & hoc quia pauperes genitores gravati filiabus collocandis in Matrimonium sæpissimè, vel lamentando, vel consolando, loquuntur cum eisdem, aut de mediis, aut de conditionibus virorum, qui possent eas ducere in uxores.

44 Tùm quia quis dicet puellæ patrem dixisse Pyraustæ, dare se ei sponsam qualem ipse cupiebat, & minimè significasse filiæ suæ Pyraustæ propositum.

45 Incredibilitas prædicta fundatur in eo, quod in eadem dubii propositione narratur, in qua habetur sic. Excepto matrimoniali congressu, quem nec ipsa sponsa petebat, nec appetere unquam ostendit. Hæc verba indicant puellam edoctam à Patre de Pyraustæ proposito, vel ob puellarem simplicitatem nihil scivisse de copula maritali, vel eam etiam à se propositum simile effecisse.

46 Item, quia sponsus sponsæ castè blandiebatur, potuit facillimè sponsa aliquo nutu significare sponso voluntatem copulæ, & debiti, quod exigebat; cùm tamen de ea narretur, nec appetere unquam ostendit.

47 Denique propulsatur in Pyrausta quævis suspicio imprudentiæ, & injuriæ, quę dicitur ejus illata Conjugibus per illud Apost. ad Philippenses I. *Qui cæpit in vobis opus bonum, perficiet usque in diem Christi Jesu*. Pyrausta conjungendo conjugium cum virginitatis proposito molitus est opus bonum; nam prima bonitas operis desumitur ex objecto; & hæc duo objecta *Virginitas*, & *Conjugium*, tam separata, quàm juncta, constituunt bonum objectum; imo conjuncta ob sui singulare, constituunt objectum superegregium ob summum difficile; & quia paucissimi conjuges id præstitere. Desumitur etiam bonitas actus ex fine; & finis Pyraustæ fuit imitatio Matrimonii D. Joseph. Utique hæc imitatio bona est, & non vetita, quia si Christus ipse vel consuluit, vel præcepit Deum ipsum ab hominibus imitandum, & Deum ipse tunc vocat Patrem; etiam tenendum est consulere ut fideles in perfectione imitentur suum Patrem putativum S. Joseph, de cujus probitate sacer textus testatus est, esse simpliciter justum sinè ulla diminutione. Matth. I. *Joseph autem vir ejus cùm esset justus*. Demum ex propositione dubii nulla potest deprehendi circumstantia, per quam vitietur illa duplex operatio Pyraustana; & ideo opus illud Pyraustæ habens integritatem requisitorum omnium concurrentium ad bonitatem moralem est bonum morali bonitate, super quam fundatur bonitas Theologica, & meritoria; hoc posito.

48 Docet fides, docet Apostolus quodlibet tale opus à Deo præveniente incipere, & hoc per gratiam, quæ præveniens nuncupatur. Docet idem Apost. Deum esse qui opus bonum tale perficiat, nam dicit *perficiet usque in diem Christi Jesu*; tunc verò opus bonum à Deo perficitur, cùm dantur gratiæ concomitantes, & consequentes ad idem opus; & insuper dantur omnia media perducentia ad finem intentum.

49 At, si Pyrausta volente conjungere cum virginitate conjugia, Deus paria auxilia Pyraustæ Conjugibus non præbuisset, tunc utique incœptum bonum opus non perfecisset; quia si Conjuges illæ non annuissent Pyraustæ proposito, tenebatur Pyrausta à proposito suò rece-

cedere; prætcrea, qui vult finem, & efficaciter, vult quoque media, quæ sunt necessaria; atque ideò si Deus voluit finem virginitatis in Matrimoniis Pyraustanis, & efficaciter voluit, quia illa Matrimonia usque ad finem exercuit virginitate sua prorsus illęsa, piè existimandum est paria auxilia fuisse data Conjugibus; & de istis auxiliis opinandum est, Pyraustam aliquam certitudinem habuisse, estò non fidei, nec scientiæ. Per hoc evincitur Pyraustam prudenter, innocenter, & procul omni injuria suarum Conjugum se gessisse.

50 Dum in congressu habito promovi hoc argumentum pro bonitate operis Pyraustani assignata fuit ab uno P. Theologo hæc circumstantia, Pyraustæ operationem inficiens, quia scilicet Pyrausta poterat ducere in uxores mulieres provectæ ætatis, & vetulas, quibus tamen posthabitis, duxit adolescentulas, & puellas. Addidit idem ideò reprehendendum esse Pyraustam, quia post primum conjugium ad secunda vota transivit.

51 Sed quivis potest advertere quanti roboris sit allata responsio; nam si Pyrausta habebat pro sui operis fine imitationem Matrimonii D. Joseph cum Maria Deipara, debebat Pyrausta senex ut Joseph, deligere Sponsam Virginem, & florentem ætate puellam, qualis erat Deipara, quæ tunc temporis, nec decimum quartum annum ætatis impleverat; & hoc, quia Matrimonium suum intendebat assimilare cum D. Josephi conjugio. Item ubinam reperiuntur fœminæ iste anus, & vetulæ, quæ saltem aliqua delectatione morosa per longum vitæ spatium non inquinaverint mentem suam? & estò aliqua reperiretur, quis potest esse certus morali certitudine, illam tentationibus magnis pulsatam, aliqua voluptate mentali non se infecisse? Secus res se habet in puella simplici, & probè educata; nam ex hisce puellis, non una, vel duæ, sed quandoque plures, & plures in eadem Urbe repertæ sunt, quæ nil prorsùs norunt de copula maritali; & ideò, quia per puellas, & non per vetulas Pyrausta potuit majori similitudine, & certitudine imitari Matrimonium D. Joseph cum Deipara, desponsavit sibi non vetulas, sed adolescentulas.

52 Deinde, quia ex objecto, & fine patet Pyraustam operari voluisse actum virtutis heroicæ, si vetulas duxisset in conjuges, nulla fuisset sibi lucta cum carne; nam vetulæ edentulæ sæpè, atque deformes potiùs ad fugam provocant, & ad fastidium, quàm ad copulam, & voluptatem; & sic in Pyrausta, nedum heroicum non eluxisset, sed nec etiam castitatis, & continentiæ ulla vestigia ostendisset; cùm virtus quæcumque respicere debeat arduum, & difficile.

53 Rursùs in propositione dubii habentur hæc verba exprimentia alteram intentionem Pyraustæ pręter primam; [& rem suam familiarem cura Sponsæ muniret]. Duxit ergo conjugem Pyrausta, ut se, remque

suam familiarem cura Sponsæ protegeret; at vetulæ ad curam hanc sunt penitus ineptissimæ, & debent regi, non regere. Idem finis excusat Pyraustam à labe, quam posset subire ex secundo Matrimonio, quod contraxit prima uxore demortua; quia graviori ætate procedente, plus conjugali indigebat subsidio: imò in hoc locum habet etiam primus finis, scilicet imitatio Matrimonii D. Joseph, quem quia nec per integrum annum imitari valuerat, voluit bis imitari ducendo secundam uxorem.

54 Do, non concedo adversario secundas nuptias esse damnabiles, tunc solùm haberet locum somniata damnatio, quando illæ traherentur in argumentum insatiatæ salacitatis; at in Pyrausta secundæ nuptiæ cum proposito virginitatis sunt potiùs testimonium infallibile geminati conflictus, geminatæ victoriæ, duplicis lucri duarum virgiuum, duplicisque triumphi.

55 Tum quia quis dicet secundas nuptias esse damnabiles? nullus hoc dicet præsertim in Euangelica lege; nam 32. *quæst. pr. cap. hac ratione*, *& cap. quomodo* secundæ nuptiæ permittuntur. Rursus 31. *quæst. pr. cap. aperiant cap. Deus, & cap. quod si dormierit* definiuntur licitę; & quod licitum est, non est damnabile. Hoc idem esse licitum statuit *Innoc.* Quartus *constitutione* 14. *sub Catholicæ*.

56 Dum dixi regimen, curamque familiæ fuisse finem à Pyrausta intentum in duobus Matrimoniis à se contractis, id intellexi de fine minùs principali, & secundario, non principali, atque primario; nam iste fuit imitatio Matrimonii D. Joseph cum Deipara Virgine; nec repugnant operantem operari posse ob duos, & plures fines, quorum unus sit primarius, alter verò, vel alii sint secundarii.

57 Quoque in congressu habito dixi relato P. Theologo, mirum esse ab eo negari rationem meam depromptam ex bonitate objecti, finisque, cùm ipse non veritus sit in Archigymnasio defendere publicè ex Cathedra Circumcisionem licitam esse hac tempestate, si id fiat ob finem imitandi Christum Jesum.

58 Tandem Pyraustæ moralis prudentia stabilitur ratione eruta ex natura propositi; nam in propositione dubii semper dicitur ille fecisse propositum de virginitate servanda, non votum; ideò operæ pretium est ostendere Pyraustam per tale propositum nullum subivisse peccandi onus, nullum quoque periculum, si à virginitatis proposito recessisset.

59 Pro hac re stant mihi, faventque SS. Canones, & Canonistæ; nam de Voto, & Voti redemptione *cap. literaturam* est definitum propositum faciendi aliquod bonum, non obligare. Ibidem est quoque sancitum, propositum intrandi Religionem non esse votum; & ideò dixi superiùs obligationem ex voto nascentem, strictiorem, & fortiorem esse illa, quæ ex proposito simplici ortum ducit. Deinde etiamsi Sa-

Sacri Canones de proposito nil statuissent, significatio ipsa propositi potest quemcumque convincere; propositum namque est derivatum à verbo propono, quod significat aliquid mente statuo, vel delibero; sic Seneca: *id in primis animo est proponendum, ut rectè vivamus*. Definitur ergo propositum sic: *Est simplex humana mentis intentio, qua homo deliberat, & determinat, se opus aliquod facturum, vel omissurum*. Hoc stante, quis audeat dicere reum peccati, qui Deo confisus proposuit operari bonum melius, atque perfectius, & postea videns, attentiusque considerans, sibi à Deo non danda esse illa auxilia, per quæ fieret potens ad exequendum, & ad resistendum tentationibus vehementibus, recederet à proposito de meliori bono, & bonum minus, cui par esset, & pro quo divina sibi præstarentur auxilia, amplecteretur, exequereturque? Nemo est, qui posset tingere umbra peccati proponentem eleemosynam largam, & postea commutantem in parciorem, præsertim si recens exortum sit impedimentum, propter quod difficulter larga proposita valeat erogari? vel peccasse illum, vel se exposuisse peccati periculo, cum largam erogare proposuit. Taceo simpliciter proponentem aliquod supererogationis opus posse licitè absque ulla compensatione facienda per minus bonum à proposito de meliori bono recedere; & hoc quia per propositum nulla inducitur obligatio. Ob eamdem rationem potest liberè, absque ulla causa inducente difficultatem propositum non adimplere.

60 His, aliisque permotum puto nostrum Pyraustam inclinasse ad propositum potiùs, quàm ad votum, ne scilicet ex obligatione per votum inducta, prævaricando postea, peccato esset obnoxius; ne videatur sibi nimiùm de suis virtutibus, & de ubertate divinæ gratiæ polliceri, ne si res non benè cessisset, imprudentiæ, & temeritatis tenebris adumbraretur, ne subdolè voti prætextu incusaretur omnem spem petendi debitum suis conjugibus prçclusisse, ne insoliti voti jactantia altissimum suæ modestiæ deprimeret, & dejiceret, & denique si non sequeretur effectus, aliquo premio dignus esset affectus.

61 Ex proposito ergo Pyraustæ, satis liquet eum, nedùm omnem imprudentiæ scopulum evitasse; sed etiam summum prudentiæ attigisse fastigium; & revera si per omnes prudentiæ partes, potentiales scilicet, subjectivas, & integrantes enumerando fiat discursus, nulla est, quàm Pyrausta non ad amussim attigerit. Si etiam de imprudentiæ partibus, & speciebus fiat sermo, patet quoque à Pyrausta procul fuisse præcipitationem, inconsiderationem, inconstantiam, & negligentiam: nulla fuit prudentia carnis, nulla astutia, nulla fraus, & nullus dolus; quarum imprudentiarum absentiam longissimam potest quivis advertere ex sola propositione dubii; secundùm quam, & non aliter resolvendum est dubium.

63 Sed

62 Sed ego contra me ipsum insurgo, & simul objicio à me omissam esse solicitudinem, qua ex propositione casus visus est laborasse Pyrausta; nam suis laboribus rem familiarem adauxit; præterea dicitur sponsam accepisse, ut se, & rem suam familiarem cura sponsæ muniret; & preterea magnitudo divitiarum, quas dicitur comparasse, apertè indicat Pyraustam habuisse studium immoderatum acquirendi, & conservandi temporalia, contra illud Matth.6. *Nolite soliciti esse dicentes, quid manducabimus; & nolite soliciti esse in crastinum*; ex his rectè concluditur species imprudentiæ, quæ dicitur solicitudo.

63 Sed pro solutione hujus argumenti, quod nunquam promotum fuit in duobus congressibus, adduco primo D. Ambrosium; qui lib.8. in Luc. sic docet; *Discant Divites non in facultatibus crimen hærere, sed in iis, qui uti nesciant facultatibus; nam divitiæ ut impedimenta improbis, ita bonis sunt adjumenta virtutis*. Ecce nunc docet Ambrosius divitias indifferentes esse ad bonum, & malum; & ex fine, & usu fieri bonas, vel malas: & sanè divitiæ ex se malæ esse non possunt, aliter Abraham, Isaac, Jacob, David, Josaphat, & Ezechias essent inter pessimos referendi, quia ingentes divitias possederunt: Deus quoque culpandus esset, qui in lege veteri cultores suos reddebat divites, & opulentos; & summum nefas est dicere Deum suis pro præmio dare saltem incentiva peccati. Tunc ergo sunt malæ divitiæ, quando possidens abutitur illis ad obtinendum finem malum, & indecorum, puta ad indulgendum genio, ad lupanaria, pompas, ad justorum eversiones, & ad alia indigna relatu.

64 At legatur in propositione dubii ad quem finem suas divitias Pyrausta direxerit: non quidem ad scortationes, illicitosque concubitus; nam dicitur virginitatem, & castitatem adeò coluisse, ut nedum de mulieribus, sed de ipso quoque Diabolo sibi apparente in fœminea specie triumphaverit; quomodo potuit abuti divitiis, si de eo dicitur profecisse de virtute in virtutem; & summam venerationem adeptus per heroicæ virtutis specimina. Pyraustæ finis egregius fuit, ut conjungeret cum cælibatu conjugium, & ut hunc finem tantùm assequeretur, necesse fuit comparare divitias; quæ enim fœmina locuples fuisset conjuncta per Matrimonium huic viro humili genere nato, cum onere castitatis perpetuæ? & tamen Pyraustanæ divitiæ effecerunt, ut duæ puellulæ honestissimæ, sed pauperrimæ censu, licèt ditissimæ thesauro virtutum, non dedignarentur, imo avidissimè concupiverunt, cum Pyrausta contrahere Matrimonium; sic enim evasêre periculum inhonestatis, quàm subire poterant paupertate cogente.

65 Alter fuit finis Pyraustæ, ut suis opibus puellas nubiles pauperes educaret; in tantum ut à secunda Conjuge, quàm ante nuptias solo Dei amore motus educaverat, vocaretur Pater, & ipse illam ut suam filiam agnoscebat.

66 Ter-

66 Tertius finis fuit Pyraustæ, ut aggrederetur heroicum in contemptu divitiarum, & consummaret; nam si in paupertate degens Mundo se abdicasset, nihil sanè reliquisset de Mundo, sed per Religionem, quam fuit ingressus, paupertati suæ potiùs providisset; at quia ante suum ingressum ad Religionem facultates suas Christo distribuit, & pauperibus, paupertatis voluntariæ valdè egregium posteris reliquit exemplum.

67 Hi fuere fines Pyraustæ ad acervandas, conservandasque divitias; & in his congregandis semper se præstitit innocentem: imò ad heroicum misericordiæ erga pauperes aspirantem, & anhelantem.

68 Nec in eo aviditas imprudens, &vitiosa fingenda est, quæ in Avaris; nam isti sibi congregant, & conservant, nec opus dirigunt ad bonum finem; Pyrausta verò, ut declaravit eventus, ad tres fines præfatos opes suas direxit. Si quis animo nil pro se retinendi, sed animo solùm subveniendi pauperibus quibuscumque justis laboribus studeret, & procuraret comparare divitias, & pecunias sinè numero, nedum non peccaret, sed summum attingeret plurium virtutum, scilicet prudentiæ in primis, deinde charitatis, misericordię, atque munificentiæ &c.; quia hic ad finem optimum dirigeret medium prorsus indifferens ex sui natura; redditum tamen optimum ex optimo objecto, vel fine. Ex quo colligitur evidenter nullo sordido avaræ cupiditatis inquinandum esse Pyraustam ob divitias congregatas; sed potiùs ad Cœlum usque laudandum, & extollendum; quia propter finem eas comparavit altissimum.

Resolvitur tertia pars quæsiti, quæ est an Pyrausta in Matrimoniis heroicæ virtutis actus effecerit.

69 IN duobus congressibus habitis ab octo Theologis de heroico, ut est heroicum, nihil est tactum; & ideo ego quæsitum revera in duas partes propositum, in tres partes dissecui; fieri nam potest, ut ferè semper evenit in iis, qui communi virtute sunt virtuosi, esse actum virtutis quidem, sed non heroicum; & cùm in secunda parte resolutionis meæ probaverim in Pyrausta virtutem prudentiæ; nunc heroicum ejusdem virtutis aggredior solidare.

70 Pro quo primum admoneo heroicum esse vocabulum à Gentilitate in Christianos invectum; significat verò apud Christianos virtutis gradum, perfectionem, & excellentiam, qua homo circa materiam virtutis alicujus supra communem aliorum hominum operandi modum operatur; & per hoc Deo fit similis, & apparet. In hoc conceptu heroici Scotus, Seraphicus, & Angelicus non discordant, & ferè omnes. Itaque heroicum non video præseferre virtutem aliquam diversam à Theo-

Theologicis tribus, quatuorque moralibus; atque ideò quælibet earum potest attingere heroicum, dummodo gradum summum attingat.

71 Ad hoc heroicum sequaces suos hortatus est Christus Matth. 5. cùm dixit: *Estote ergo vos perfecti, sicut & Pater vester cælestis perfectus est*: & Lucæ 6. *Estote misericordes, sicut Pater vester cælestis misericors est*. Ex his duobus locis eruitur, & heroicum dicere quandam cum Deo similitudinem, & de heroico attingendo saltim datum esse à Deo consilium.

72 Non nego apud Gentiles datam fuisse virtutem heroicam, idest aliquam ex quatuor Cardinalibus, quæ hominem ita perficeret, & adeò redderet excellentem, ut eum supra cæteros homines elevaret, & eum similem faceret Deo, vel Diis; & de hoc testes sunt Aristoteles, & Averroes, aliique Philosophi, qui suos agnoverunt heroes. At tale heroicum fuit Philosophicum, & naturale; nunc verò in Pyrausta nostro est statuendum Christianum heroicum, quod est actio heroica Christiana, & est hominis fidelis operatio in aliqua virtutis materia ob finem super naturalem supra communem aliorum modum ex Divino dono, seu inspiratione procedens cum abnegatione sive explicita, seu implicita operantis.

73 Hæc cuncta reperiuntur in nostro Pyrausta; nam ut Deo quàm maxime deserviret, & complaceret, medium optimæ virtutis delegit, virginitatis scilicet, ac castitatis, de qua D. Ambrosius de Virginibus circa initium: *Hæc, nubes, aera, Angelos, syderaque transgrediens, Verbum Dei in ipso sinu Patris invenit*. Ad castitatem, & virginitatem hanc communem, & residentem in voluntate, oportet ut præcedat dictamen prudentiæ in intellectu; nam quælibet virtus in voluntate supponit suam prudentiam in intellectu, & ex necessitate supponit, aliter virtus non esset; sed per hoc solùm habeo in Pyrausta prudentiam, castitatemque communes, atque ideo

74 Probo heroicum utriusque; nam istæ duæ Pyraustanæ virtutes attigêre gradum excellentissimum, & adeò eminentem; ut nullus, excepto D. Joseph, ad illum ante pervenerit; non quidem ille Ioseph Patriarcha ad Cœlum usque laudatus ob castitatis insigne, quia etsi adolescens Dominam suam ad inhonestissima incitantem, & sibi sæpè molestam, constantia, & fortitudine in adolescentia sua repulerit, semperque devicerit; tamen Pyrausta noster servili necessitate nihil obstante duas dominas insultantes, & similiter provocantes devicit, stravit, elusit; imo ipsum Diabolum fœminea forma, & fœminarum incantamentis armatum fortissimè profligavit. Conferat quis Alexandrum, & Julium Cæsarem Dictatorem cùm hoc juvene agricola, & alieno servitio mancipato; & quisquis ille sit Judex, judicabit, etiam si nolit, altioris gloriæ, & majoris fortitudinis incomparabiliter fuisse famu-

mulum hunc toties, & tam fortiter in Veneris arena vincentem, quàm illos duos, qui Martis in campo collatis signis cum pluribus, pluribusque validissimorum hostium exercitibus demessuere triumphos, & palmas; isti enim alios, & à se dissitos devicêre unus Rex, alter Dux, & Dictator; ille verò servus seipsum, atque concupiscentiam hactenus ab Adæ lapsu *demptis paucis, & parvulis*, ut ait Remigius, toto Orbe vincentem; imò ipsum Diabolum, seu Behemoth, de quo dixit Deus Job 41. *Non est super terram potestas, quæ comparetur ei, qui factus est, ut nullum timeret*, in juventute sua, & toto ævo suo longissimo vicit, pessumdedit, & habuit in ludibrio. Martinianus vix fuga, & igne, se à concupiscentiæ hoste protexit: alii nostri Heroes in sanctitate, scilicet Benedictus, Franciscus, & cæteri nullo alio aptiori telo adversus concupiscentiam dimicarunt, quàm fugiendo; at noster Pyrausta in magnis opibus, & florente adolescentia constitutus, non timuit maximas urbes incolere, in quibus ut plurimum innumera sunt irritamenta libidinum; ab Hispaniis se transtulit in novam Hispaniam, nec exhorruit magna pericula castitatis, quæ longa itinera secum ferunt. Denique velut miles factus emeritus per mille stipendia virginitatis, in senio voluit collato pede cùm tanto hoste confligere, & duas duxit conjuges successivè, quas ad propositum virginitatis allexit potius, quàm attraxit; blandiebatur illis, sed ad reportandum majora lucra virtutum; assidebat, colloquebatur, & commensalis erat eisdem; sed ut illas frequenter verbo instrueret, & exemplo; & denique, ipse Vir summæ virtutis post pias preces extra thalamum in terra juxta ipsas cubabat.

75 Ex hoc postremo à me ex propositione dubii ferè ad verbum translato, miror quosdam permotos ad ambigendum an Pyrausta ante preces simul cum sua nupta in lecto cubuerit? cùm ipsum non cubuisse ex verbis allatis sit manifestum; nam prius habetur sic: eam in thalamo collocabat; & postea nullo alio interjecto. Verùm ipse virtutis vir post pias preces extra thalamum juxtà illam in terra cubabat: illa adversativa [verùm ipse] demonstrat cuicumque, eum in thalamo non cubuisse, postquam sponsam in thalamo collocaverat; & ly [post pias preces] non dat intelligere pias preces in thalamo fuisse peractas; sed modificat Pyraustæ cubitum factum in terra; & sonat prius eum in terra precatum fuisse, & in terra postea cubuisse; aliter debuisse dici se, & illam in thalamo collocasse; quod si evenisset adhuc Pyraustæ castimoniam non læsisset, sed magis heroicam reddidisset, quia plus collato pede cum hoste certasset.

76 Quidquid sit de hac re, sive unus, vel alter modus cubandi dicatur, semper heroicum in Pyraustana prudentia, & castimonia demonstratur; nam semper novo genere pugnandi contra incontinentiam Pyrausta pugnavit; etenim extra thalamum cubando juxta illam cuba-

bat; & sic quoque proximum habuit motivum violandi factum de castitate propositum.

77 Augetur heroicum in prudentia, & castimonia Pyraustana per adversitates, quas maximas passus est à parentibus puellarum, quæ sibi nupserunt; & per id sua quoque fortitudo, & constantia erigitur ad heroicum; nam minis, injuriis, contumeliis impetitus, omnia æquanimiter toleravit, & respondendo semper modestè, promissis etiam conabatur feroces animos emollire; per quæ etiam patientiæ, & modestiæ in virtutibus demonstravit heroicum.

78 Sed præ ceteris in castimonia Pyraustana fulget heroicum, ex fine, ob quem ad ineunda conjugia motus fuit hic bellator, & miles egregius. Ideo illa duo contraxit, ut bis, non semel, Sanctum Joseph imitaretur; & per hoc Pyraustæ prudentia transit ad Christianum heroicum; nam estò hæc prudentia pro fine immediato respexerit Matrimonium Mariæ cum Joseph; tamen ad Christum & Deum ultimate tetendit, cùm quivis advertat ex Matrimonio illo Deiparæ Christum Deum, & hominem resultasse, vices Josephi Spiritu Sancto supplente. Heroes alii in Christiano Cœlo fulgentes iniverunt quidem conjugia, in quibus castitatis proposito, vel voto quoque se obstrinxerunt; sed solus Pyrausta fuit ille, qui hanc supereminentem conditionem adjecit; solus Pyrausta cum proposito, non cum voto se illigavit; & hoc, quia nihil facessente libertate transgrediendi impune propositum, dum non est transgressus, beatitudinem promissam Ecclesiastici 31. *ei, qui potuit transgredi, & non est transgressus*, sibi fortiùs, & gloriosiùs vendicavit.

79 Elucet etiam heroicum Pyraustæ prudentiæ, quia non se inermem, sed pluribus vallatum experimentis, in quibus advertit numquam sibi Divina auxilia defuisse, se dedit tanto certamini; & rursus, quia non adolescentiæ æstu in deteriora incitante, sed senili gravitate aggressus est duo conjugia, & in utroque tenacissimus fuit sui sancti propositi, ut comprobavit eventus.

80 Hoc opus insigne Pyraustæ, fuit hominis quidem fidelis; fuit multiplex, quia in multiplici virtutum materia; fuit quoque supra aliorum communem operandi modum: fuit etiam ob finem supernaturalem, & ideò ex his quæ dixi, multa habet, quæ Christianum heroicum integrant, vel constituunt. Sed unum, videtur deficere; & illud unum est, ut tale opus sit ex Divino dono procedens, & ideò, ut hoc probem.

81 Admoneo in homine de divinis auxiliis, & donis sibi actualiter inexistentibus nullam dari posse certitudinem, quæ sit vel fidei, vel scientiæ; quo tamen nihil obstante, potest de iisdem certitudo aliqua moralis haberi; & quidem si sit prudentia Christiana communis, hujus in Pyrausta signa sunt evidentia; nam promptè, faciliter, ac delectabiliter

ter

ter ad finem debitum ex ſupernaturali motivo direxit media ſingularia conſultando de illis, judicando, atque præcipiendo juxta legem, ſeu moralem ſcientiam; & totum patet eum executum fuiſſe ex propoſitione dubii, ſecundùm quam reſolvo difficultatem; in ea enim habetur Pyrauſtam à Deo fuiſſe præventum; & rurſus dicitur fuiſſe amore, fide, & pietate maxima erga Deum. Cùm verò contraxit conjugia de eo dicitur: (prudenter perpendens non eſſe bonum hominem eſſe ſolum); per quod ſatis oſtenditur ex motivo revelato in Sacra Scriptura, & ſupernaturali eum ad Matrimonia proceſſiſſe. Alia quoque exprimuntur ibidem, per quæ indicatur Pyrauſtam, ſemper ad Deum, & Divina auxilia reſpexiſſe; atque ideò indubium eſt Pyrauſtam ex illuminatione, ſupernaturali operatum fuiſſe; ita ut pleniſſimè adimplevit illud Apoſt. ad Coloſſ. 3. *Omne quodcumque facitis in verbo, aut in opere, omnia in nomine Domini Jeſu Chriſti facite*, & ecce in Pyrauſta extitit prudentia Chriſtiana.

82 Nunc in hac prudentia Chriſtiana ſigna heroici ſunt aſſignanda; hujus ſigna à me duo ſtatuuntur. Primum eſt conſulere, judicare, præcipere materiam virtutis, quę in difficultate multum ſuperet, excedatque communem; & ecce noſter Pyrauſta conjungendo cum propoſito caſtitatis bina conjugia difficillimam, & fere intentatam ante aggreſſus eſt materiam caſtitatis: rurſus imitatio Matrimonii D. Joſeph cum Sponſa Deipara fuit finis nimis diſtans in altitudine, & ſingulari à finibus proximis aliorum hominum, qui in caſtitate vixerunt.

83 Alterum ſignum heroici, quem tradunt aliqui, eſt ut prudentia Chriſtiana attingat heroicum, ſuperetque communem, aliam promptitudinem, & facilitatem in conſultando, judicando, atque præcipiendo habere non poteſt, quàm ut ſtatim abſque longo diſcurſu dictet quid in aliquo agendorum, ſive monaſtico, ſive œconomico, ſive politico ordine ſit agendum, utendo mediis efficacioribus, & potioribus; & id debet ducere ortum primò ex dono ſcientiæ, quo agibilia moralia certò ſciuntur: ſecundò ex dono conſilii, quo ſingulare, ut illis conforme dictatur, & ex Dei inſtinctu procedit.

84 Totum hoc probant heroicâ Chriſti prudentiâ; hic enim cogitatu non indigebat in operatione quarumcumque virtutum; & ideò Luc. 2. habetur; *Mirabantur ſuper prudentia, & reſponſis ejus*: probant iidem iſtud idem ex illo Matth. 10. *Nolite cogitare quomodo, aut quid loquamini*. Et denique probant evidentiſſimis exemplis veteris Teſtamenti; nam Joſeph ille filius Jacob ſinè ulla mora interpretatus eſt ſomnia Pharaonis; & ſic quoque Daniel celeriter explicavit tot obſcuriſſima, quæ in ſuo libro narrantur. Omitto Moyſem, Joſue, Gedeonem, Sampſonem, Saulem, & David; nam etiam Balaam ethnico, dicitur Dominus occurriſſe, & tali occurſu ille mirabilia prophetavit.

85 Quod maximè facit ad rem præsentem; in novo Testamento aptissimum est exemplum de Beatissima Virgine, quæ, ut communiter defenditur, & tenetur, voto virginitatis adstricta contraxit Matrimonium, quod consummatura non erat. Certum est eam vi humani discursus consentire non potuisse, nisi ex Dei dono scientiæ, & instinctu quoque divino ad illum consensum fuisset adducta. Sic deinde solùm freti Divinis illapsibus, & auxiliis nulla prævia mora, vel studio operati sunt Apostoli, & tot agmina Martyrum, atque Sanctorum. At hic modus operandi celerrimè finè studio, humanoque labore proculdubio existimandus est in nostro Pyrausta; nam hic puer pascendis gregibus, adolescens deputatus est agriculturæ; & quomodo ovibus addictus, & terræ intellectum suum potuisset erigere ad culmen tantæ prudentiæ, ut firmissimè sciret non repugnare Matrimonium cum virginitatis proposito, nisi Spiritu afflante divino fuisset edoctus: imo puto eodem Spiritu illuminante, & erudiente forsan scivisse in hac conjunctione castitatis cum Matrimonio futuros quosdam, qui illam non approbarent, & ideò non votum emisit, sed fecit propositum non absolutum, sed conditione restrictum; ut sic sui hostes facilius confutarentur.

86 Denique per hæc, quæ dixi, nedum in Pyrausta probatur heroicum in prudentia, sed etiam heroicum in castitate; quia quale est dictamen prudentiæ talis etiam est actus, vel habitus sequens, si tali dictamini est conformis. Quare si prudentia Pyraustana fuit heroica, castitas quoque conformata illi dictamini fuit heroica.

87 Per istud idem Christianum heroicum refellitur etiam quidquid de imprudentia, & de peccandi periculo in Pyrausta Adversarii cavillantur, nam si heroicum tunc est in virtute, cùm operans aggreditur objectum in altitudine nimis distans à virtutis communis objecto, vel protinus finè ulla mora consilii ex Dei speciali instinctu ad idem tendit objectum; quomodo in Pyrausta imprudentiæ aliqua nota fingenda est ex hoc capite, quia scilicet aggressus est objectum adeò superexcellens à nullo fere, aut paucissimis ante tentatum, conjungere scilicet cum castitate conjugium? aliter si ex capite magnæ difficultatis debuisset à proposito suo desistere, tunc, quia in heroico attingendo semper maxima est difficultas, à nullo, & numquam tentandum esset heroicum contra duo prædicata à Christo consilia: *Estote perfecti sicut &c.* & Lucæ 6. *Estote misericordes sicut &c.* Et quomodo consultationis defectu statuenda est imprudentia in Pyrausta, si heroicum, ut dixi, debet repente à Deo procedere finè ulla mora consilii?

88 Et si dicatur ideò Pyraustam debuisse hoc superarduum dimittere intentatum, quia certus non erat ex aliqua revelatione divina Deum esse, qui ad tantum opus impelleret: pariter de divina illuminatione, & inspiratione erat incertus.

89 At

89 At estò multi Heroes in Sacra Scriptura narrentur impulsi à divina revelatione ad moliendum heroicum; tamen multi sunt etiam, qui solo interno Dei spiritu urgente ad heroicum se contulere; & tamen isti nulla certitudine fidei, vel scientiæ certi erant, se à Spiritu Dei fuisse permotos ad aggrediendum heroicum: æquè neutram certitudinem habuere de motione interna an esset Dei auxilium, vel diabolica instigatio; cùm prima Jo: c. 4. sic habeatur: *Nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus, si ex Deo sint; quoniam multi pseudoprophetæ exierunt in Mundum*. Quo tamen nihil obstante, intrepidè heroicum sunt aggressi. Imò nec qui per revelationem externam ad heroicum sunt incitati, aliquam certitudinem, vel fidei, vel scientiæ habuerunt, qua certi essent revelationem illam esse Divinam, non verò à Diabolo fuisse confictam; ait enim Apost. 2. Cor. c. 11. *Ipse Satanas se transfigurat in Angelum lucis*; & id facit Satanas, ut postea tali larva deceptis sua mendacia pro Divinis revelationibus valeat faciliùs venditare. Et revera Deo sic permittente non pauci per hujusmodi revelationes, & instigationes factas à Satana, & immissas miserabiliter decepti sunt, & habiti in ludibrio.

90 Inter innumera, exemplum magnum est illud Polycronii Sacerdotis, & Monachi Monothelitæ, qui suam dementiam clarè nimis aperuit in Synodo Sexta; cùm enim Dæmon ei per ostenta falsissima illusisset, tentavit mortuum facere redivivum ad veritatem sectæ suæ firmandam. Cùm ventum esset ad opus coram magno populo, & multis Patribus Sancti Concilii, in aures cadaveris quandam chartam immisit, & in ejusdem insusurravit pluries pluriesque; sed tandem fassus est à se mortuum excitari non posse; & sic ex mirabili Heroe reddidit se ridiculum.

91 Inde fit, ut objectum, finis, & circumstantiæ actus sint illa, quæ valeant moralem tantùm petere certitudinem de vero, atque syncero revelationum Dei, & divinorum auxiliorum. His adduntur securitas, perturbationum absentia, dulcedo quædam, hilaritas ingens, & inopina; & tandem fęliciter secutus eventus; & ultimum hoc, quod certissimum est in Pyrausta demonstrat priora, & similia alia in suo aggressu non defuisse. Nosco me argumenta plurima omisisse, non neglexisse, quia illa latiùs, & nimis disertè promovit Autor exhibiti mihi libelli; quædam etiam addiderunt Patres octo Facultatis Parisiensis Theologi. Hæc, & illa approbo, veneror, & admiror.

Sic resolvebam

Fr. Nicolaus Buico de Spinazzola stans pro Scoti Doctrina, & in Universitate Patavina Theologus primarius.

CEN-

CENSORIA RELATIO

Reverendiſſimi, & Excellentiſſimi Domini

D. MICHAELIS VERII

Theolog. Doct., & Publici Philoſophiæ Profeſſoris.

1 Uantum interſit Sacræ hujus Academiæ Patavinæ bonum, ac prudens in Cauſa Pyrauſtana judicium, Reverendiſſimi, atque Excellentiſſimi Patres, illud, opinor, ſatis prodit, ac manifeſtat, quod cum doctiſſimis, graviſſimiſque totius Orbis Theologis, Pariſienſibus ſcilicet, ac Salmantinis Judiciorum æmulatio ſuſcipiatur.

2 Verum quamvis hoc argumentum ſummam' à nobis attentionem efflagitet, illud tamen præſertim urget, atque ſollicitat, quod duo præſtantiſſima Collegii noſtri ornamenta in diſcrimen vocantur, Ingenii in circumſpiciendo ſagacitas; & in deliberando, ac judicando, virtutis, ac morum, quæ boni Viri partes ſunt, decor, atque honeſtas.

3 Enim verò, quod præſertim ſpectat ad honeſtatem, quæ caput eſt cum Religioni, ac Sacræ Facultati nos omnes nomen dederimus, illud maximè curandum eſſe videtur, ut ex Judiciis noſtris germanæ, probatæque Theologiæ ſenſus, & ſanctiores animi mores refulgeant: ne forte dum Pyrauſtæ prudentiam ad examen traducimus, nos imprudenter, ne dicam impudenter egiſſe videamur.

4 Sed cùm duo ſint, quæ à nobis in cauſa Pyrauſtana poſtulantur; alterum: Utrum duo Pyrauſtæ Connubia, cum propoſito, ac proteſtatione ſervandæ in Matrimonio virginitatis ſucceſſivè ſuſcepta, valida fuerint; alterum: Utrum fuerint virtutis heroicæ ornamentis decorata; Connubiorum validitas adeò perſpicua eſt, ut de illa nec diſputandum, nec dubitandum quidem eſſe videatur. Cùm enim Matrimonialis conſenſus, aut cohabitationem, & individuam vitæ ſocietatem reſpiciat; quod eſt bonum Sacramenti, ſignificans unionem Chriſti cum Eccleſia; aut carnalem commixtionem, & prolis ſuſceptionem, quæ ex D.Thoma in ſuppl. qu.42. art.4. in corp. non eſt, niſi de ſecundaria, ſeu extrinſeca, & accidentali integritate Sacramenti, ut explicant doctiſſimi Salmanticenſes in ſuo curſu Theologico, aliique communiter Sancti Doctoris Interpretes; omnes utriuſque Theologiæ, tum

etiam

etiam Sacrorum Canonum Professores primum illum consensum ad Matrimonii validitatem sufficere docent; dummodo pactum nullum præcesserit, quod jus connubiale, seu mutuam in corpora potestatem, ad Matrimonii rationem necessariò requisitam, violaverit, atque sustulerit; Nullum autem pactum, data fide firmatum in hisce connubiis intercessisse, ac præcessisse, ex vita Pyraustæ, & ipsa Facti Mirabilis narratione apertissimè constat. Licet enim Doctores Parisienses propositum Pyraustę expresserint nomine protestationis; hac tamen voce simplex propositum, & voluntatis conditionatæ significationem intellexerunt; ut contextus ipse verborum satis prodit: & ipsa facti narratio, ac vitæ historia, itemque Salmanticensis Universitatis expressio clariùs manifestat. Protestatio ergo non fuit Forensis; quæ sonat: *nec aliter, nec alio modo*; sed communis, & communiter usurpari solita, quæ idem sonat, ac significatio, & propositum animi, seu significatio propositi, servandæ in conjugio virginitatis; eaque conditionata, *si possibile foret*. Dictitaverat enim Vir justus, & sanctus, quærere se sociam, cùm qua, *si possibile foret*, vivere sibi liceret in casto, & virginali connubio, ad instar S. Patriarchæ Joseph cum Sanctissima Sponsa Virgine Deipara: quarum connubium tanquam exemplar Sanctissimum sibi ad imitandum elegerat, ac proposuerat. Atque fama hæc ita per vicos, & omnes vicinos propositum Pyraustæ evulgaverat, ut nullus finitimorum, qualem sponsam hic quæreret, ignoraret. Quod si omnes etiam, quorum non intererat, id resciverunt, quanto magis puellæ in sponsas eligendæ, quarum maxime intererat, id agnovisse debuerunt? Præsertim cùm ex facti mirabilis instructione, omnibus nobis oblata, notissimum sit, puellarum Parentes, scientes Pyraustæ propositum, filias suas in conjuges ei tradidisse, tantum ut sua protectione fulciret, & à periculis mundi, atque pudoris jactura, ob pauperiem, illas eriperet. Huic rationi momentum addit planè firmissimum, quod Vir ille castissimus, ut ibidem subditur, in sponsas accepit puellas ea lege, ut earum subveniret indigentiæ, & patrocinaretur pudori; seque, & rem suam familiarem sponsarum suarum cura muniret. Hæc, quæ accepimus, placuit hoc loco adnotare, ut pateat, quantum recedant à veritate, & à fide narrationis, qui dicunt Puellas nescivisse Pyraustæ propositum, & in hisce connubiis aut intervenisse pactum antecedens, Matrimonii dissolutivum; aut consequens quidem, sed deceptorium, & fraudulentum: quod sponsas suas, in spem copulæ nuptas, Pyrausta verborum lenociniis, ac delinimentis ad propositum virginitatis traduxerit, & dolo malo, atque astu deceperit. Sed ne qua supersit ratio de validitate hujuscemodi nuptiarum umquam ampliùs dubitandi; dabimus hoc loco fundamentum ineluctabile, atque universale, undè pacta de castitate, & virginitate in Matrimonio servanda possint nullo negotio
diju-

dijudicari: five illud antecedant, five consequantur. Enim verò duo sunt, quę in Matrimonii celebratione inveniuntur; connubile jus, seu reciproca potestas in corpora contrahentium; & usus hujusmodi juris, seu potestatis. Quod igitur ad jus, ac reciprocam potestatem attinet, omne pactum inter conjuges, de non transferenda corporum potestate, destruit validitatem, & Matrimonio fatale est, sive nuptias praecedat, sive subsequatur. Subtrahit enim ejusmodi pactum ab hoc sacramento materiam, & formam, sinè quibus sacramentum constare omnino non potest. Nam omissis variis Theologorum super hac controversia sententiis, probabilissima omnium videtur illa, quæ asserit, materiam remotam connubiorum esse corpora ipsorum contrahentium; proximam verò eorumdem corporum reciprocam traditionem, verbis, seu nutibus, internum animi consensum exprimentibus, factam: formam item mutuam, ac reciprocam eorundemmet corporum acceptationem, à contrahentibus similiter interpositam *. Quod autem spectat ad usum jam oblatæ, atque acceptatæ in corpora potestatis; cùm uterque conjugum juri suo, per Matrimonium quæsito, renunciare possit; sicuti in reliquis contractibus, per se loquendo, compertum est, pactum de castitate, seu virginitate in Matrimonio servanda, sive antecedat, sive sequatur, Matrimonio innocuum esse, & cum fœdere nuptiarum componi posse certum est.

5 Transeamus jam ad alterum controversiæ caput: ubi supposita connubiorum substantia, de illorum qualitate, ac perfectione differitur: in quo potissimum controversiæ pondus collocatum est **. Licet enim hujus Servi Dei vita, sanctissimè peracta, & mortui plurimi ad vitam revocati, quod summum esse solet inclytæ sanctitatis testimonium, de qua re Sanctæ Sedis Apostolicæ Decretum præstolamur, nos post Doctores Parisienses, ac Salmantinos, in partem affirmantem non inclinent modo, sed etiam impellant; non desunt tamen è nostris Viri præstantes, qui de illa non solùm dubitant, sed contrariam etiam sententiam, & amplectuntur ipsi, & nobis, ut amplectamur, suadere conantur.

6 Igitur quoniam opinionem hanc neque in seipsa veram esse, neque Academiæ nostræ satis decoram puto; quæ muneris mei partes sunt, apertè, atque ingenue executurus, utrumque Pyraustæ Matrimonium heroicis connubiis annumerandum esse, ea majori, qua potero, brevitate, & contrariæ partis observantia, confirmare conabor.

7 Ordo autem resolutionis hujusce casus hic erit. Primò geminam ejus expressionem, sive acceptionem præmittemus: ne ulla evasio Ad-

* *Isambertus disp.4. de Matrim. Ludovicus Abelly c.8. de Matrim. sect.1. cui favet D. Thom. in suppl. q.45. art.2. in corp.*

** *Vita Ven. Servi Dei cap. 10. n. 86.*

Adversariis nostris concedatur; sed via quævis rationes nostras declinandi, & subterfugiendi præoccupetur. Deinde casum, secundùm omnem ejus faciem, perpendemus; & quocumque modo acceptus fuerit, ostendemus, Pyraustam prudentissimè se gessisse: & actus heroicæ virtutis exercuisse. Tandem adversæ partis argumenta in medium proferemus, ac diluemus: licet, quod ad hoc tertium attinet, nobis cum ipsis iniquo marte sit congrediendum. Cùm enim nos summa animi synceritate, & solius veritatis detegendæ studio semper egerimus, liberè rationes omnes nostras ipsis communicavimus, & coram non semel protulimus: quod non ita ab illis factum est, qui unam tantummodo, aut alteram rationem protulerunt, quam nos etiam inter referendum firmissima responsione excepimus: ceteras dissimularunt.

8 Sed ad primum veniamus. Prima igitur casus expositio, qua, ut conjicimus, utuntur Adversarii, hujusmodi est.

Prima Pyraustani casus expositio, seu acceptio.

9 Cùm Pyrausta, à primis usque adolescentiæ suæ annis, concepisset propositum virginitatis; quod ad sexagenariam ætatem intemeratum, illibatumque servavit, voluit ea ætate Matrimonium contrahere; & virgo cum virgine sponsa convivere. Quæritur, utrum contrahendo rectè se gesserit.

Secunda expositio, seu acceptio ejusdem Casus.

10 Cùm Pyrausta duas successivè duxerit puellas in uxores; pauperes quidem, sed virtute præditas, cum proposito, & significatione, seu protestatione servandæ in Matrimonio virginitatis, si Deo placeret; ad exemplum purissimi Matrimonii Sanctissimæ Virginis Deiparæ, & Sancti Joseph Patriarchæ; de facto autem in Matrimonio servaverit virginitatem: Quæritur utrum validè contraxerit, & virtutis heroicæ actus ediderit.

11 Hæc secunda potius, quàm prima est syncera, ac germana contentiosi casus expositio. Sed Adversarii, ut audio, primam libentiùs accipiunt; ut rationibus suis hunc in modum inserviant.

12 Nunc procedamus ad controversiæ decisionem. De validitate satis diximus supra.

Resolutio quæstionis juxta primam acceptionem.

13 PUtant Adversarii disputationem suam fœliciorem exitum habituram, si ex proposito virginitatis, simpliciter consideratæ, desumerent argumentum, ad damnandum propositum virginitatis in Matrimonio: cùm hoc virginitati fatale esse videatur; atque adeò ad servandam virginitatem assumi ut medium non debuerit.

14 Sed respondetur, Matrimonium à Pyrausta assumptum non

fuisse, ut custodiret virginitatem simpliciter: nam sic innuptus permansisset, sed ut ad gradum perfectiorem, atque ad altiorem statum virginitatem suam promoveret. Quemadmodum enim virginitas connubialis magis ardua, ac difficilis est, quam virginitas solitaria; ita laudabilior multo est, atque præstantior: ratione cujus arduitatis in censu virtutum heroicarum poni debet; ut infra ostendemus. Protheoria, seu principium fundamentale hujus doctrinæ ex Propheta regio desumptum est. Ait enim in Psalmis de justis hominibus, & fidelibus Dei servis: ***Ibunt de virtute in virtutem: videbitur Deus Deorum in Sion.*** Tamdiù enim crescimus in perfectione virtutum, quamdiù procedente charitate, in spe vivimus, ut Deum Deorum in Sion, hoc est in patria tandem videamus,

15 Ne verò Adversarii respondeant, doctrinam veram esse; sed non esse ad rem nostram, applicabimus illam factis, atque illustribus victoriis Pyraustæ. * Nam, ut habemus in vita ejus, circa annum ætatis suæ 20. & in sequentes, Tyrocinia veluti posuit virginitati suæ, rejectis plurium fœminarum amplexibus, cujuscumque conditionis, spectatæque pulchritudinis. Dæmonem deinde repulit, in specie venustissimæ virginis, sibi Veneris stimulos subdentem, & pronuba flamma sollicitantem. Sed cùm pluries præsentissima divinæ gratiæ auxilia ad triumphandum expertus esset; vocatus à Domino ad difficiliora certamina, factum est, ut ejus sanctissima gratia præventus ad virginitatem in Matrimonio servandam, quod summè heroicum est, sese contulerit.

16 Præterea dissolutum adversæ partis argumentum falso nititur fundamento; nempe Matrimonium virginitati sociari, & cùm ea componi non posse. Hoc enim quam falsum sit, declarat connubium virgineum Sanctissimæ Deiparæ cum Sancto Joseph; & alia plura connubia, ad hujus imitationem inita à Sanctis Viris; ut ex Historię Ecclesiasticę monumentis infra referemus. Nullo ergo modo tueri possunt argumentum suum, nisi contra Theologos, Canonistas, & Sanctos Patres Matrimonium Sanctissimæ Virginis cum S. Joseph à Matrimonii ratione demoliantur; & contra Historię Ecclesiasticę fidem, & Ecclesię Romanę disciplinam, alia virginea sanctorum connubia, quæ neque pauca, neque obscura sunt, sed Christiano Orbi notissima, à veri Matrimonii essentia, atque substantia deturbent; Igitur Matrimonium est aptissimum medium ad promovendam ad statum heroicum virginitatem.

17 Dicent fortassis, inspiratos cęlitus Dei servos Matrimonia illa contraxisse: Aut historiam recentibus notis obscurare tentabunt.

18 Sed

* *Cap. 1. num. 26.*

18 Sed quem tandem Pyrauſtam eſſe putant? Flocci videlicet, naucique hominem; ruſticum aratorem, truncis ſuis, ſtipitibuſque perſimilem; Divinæ lucis, ac ſupernarum illuſtrationum incapacem: cujus vita ipſis, per ſummum nefas, pecudis videtur eſſe, non hominis. At legant attentiùs, qui tam nefaria obtrudunt, admirabilem puriſſimi hujus, atque illuminatiſſimi Servi Dei vitam, ac mores: ſciantque tandem non agricolam ampliùs, non hoſpitem, aut advenam eſſe, ſed, ut ait Apoſtolus ad Epheſios 2. Civem Sanctorum, & domeſticum Dei; prodigioſum etiam tot mirabilium patratorem, ut miracula pluſquam tercenta *, cùm adhuc eſſet in vivis; innumera verò poſt mortem ſit glorioſiſſimè operatus. Certè quæ in funere ejus acciderunt tam mira, tam inſolita, tam multiplicia fuere, ut me ſpecimen aliquod eorum huc afferre ex cap. Vitæ 22. conantem, numerus, raritas, pulchritudo, delitiæ, ſuavitas tanto ſtupore, tantaque dulcedine repleverint, ut quid potiſſimum ex illo paradiſo voluptatis ſeligerem, anceps, ac dubius hæſerim; & ne omnia referrem, quæ pulcherrima, ac jucundiſſima ſunt, prætermittere debuerim univerſa. Cęterum hęc ſub ſola hiſtoriæ fide à nobis proponuntur, ſolùm poſt Sanctę Sedis Apoſtolicę decretum infallibilia futura.

19 Si ergo Sancti Dei homines cælitus illuminati fuere ad virginea Matrimonia ineunda; & apud ipſos conciliari cum virginitate connubia, adſpirante Dei gratia, potuerunt; quid eſt, quod admirabilem Dei Servum, tot gratiis, tot beneficiis, tot mirabilibus ornatum ne dicam, an oneratum, ad ſimilia connubia contrahenda cœleſti illuſtratione, & gratiæ prævenientis, atque adjuvantis impulſu privare, aut viduare potuerit? Perennes illuſtrationum Divinarum radii ab Sole increato, atque indeficiente Deo optimo maximo in univerſum Orbem ſparguntur: neque ulli deeſt lux illa præſentiſſima, niſi mentibus eorum, qui piaculis ſuis fores clauſerint, & Soli illuminanti obicem poſuerint.

20 Quod ſi, ad alterum reſponſionis ſuæ caput confirmandum antiquam hiſtoriæ fidem novis obſervatiunculis obſcurare tentabant, ut virginea inſectentur Matrimonia Sanctorum; antea pacato animo meditentur, quàm viris Theologis indecorum ſit, virginea Matrimonia criminari, & in Sanctos injurioſa conquirere. Præterquam quod hiſtoriæ fides, non homini debetur recens nato, ſed illuſtribus illis Scriptoribus, qui ævo illi proximi fuerunt, in quo res, & acta memorabilia contigere.

Sed veniamus ad ſecundam, ac principem controverſiæ acceptionem.

M 2 Re-

---

* *Extat ejus Vita cum Miraculis, & portentis impreſſa Romæ Typis Cam. Apoſtolicæ. 1696. in 4.*

Resolutio quæstionis juxta secundam expositionem.

21 JAm ventum est ad secundam, hoc est, ad veram, & propriam causæ Pyraustanæ expressionem.

22 Ut autem partem istam distinctè, atque ordinate disponamus, statuta assertione, Protheorias quasdam, seu principia fundamentalia stabiliemus: demum ad eam confirmandam plurima argumenta subjiciemus.

ASSERTIO.

23 Virginea Pyraustæ Connubia, ad Mariani Matrimonii Sanctissimum exemplar instituta, atque exacta, prudentissime fuere suscepta; & heroicis actionibus accensenda sunt, atque annumeranda.

Protheoriæ, seu Principia fundamentalia.

24 UT ergo radices,& veluti primosfontes sancitæ assertionis ostendamus, quædam de virtute heroica, de Prudentia, & de Auxiliis divinæ gratiæ, primoribus, ut dicitur, labiis, attingere oportet.

25 Prima Protheoria. Quid, & quotuplex sit virtus heroica.

26 Virtus igitur heroica est habitus generalis, complectens, quod summum est in omni virtute: & tantum, ac tale humanæ rationis supra passiones prædominium causat in omni materia; ut nullum objectum vim habeat, aut facultatem, ad Heroem deturbandum ab eo, quod à recta ratione sancitum fuerit. Hinc est, ut virtus heroica divina potius esse, quàm humana videatur. Actiones igitur, atque opera ejus insigni nomine heroica dicuntur. Et sanè, spectata hujus vocabuli derivatione, omnino congruenter. Heroes enim Veteribus dicti sunt, qui mortales cùm essent, rerum tamen à se gestarum magnitudine, quàm proximè ad Deos immortales accedere videbantur: eamque apud homines virtutis opinionem meruerunt, ut post mortem in Deorum Album crederentur relati. Hinc antiquitas fabulata est, Heroes Semideos esse; altero parente Deo; altero mortali prognatos. Unde est, ut Heros ab Antiquis definiretur: Qui neque homo est, neque Deus, sed simul utrumque.

27 Porro virtutis heroicæ fundamentum attigit Aristoteles lib. 7. Moralium Nichomachiorum, cap. 1. illudque clariùs aperuit D. Thomas in Commentariis ad eum locum. Nam considerandum est, inquit, quod Anima humana media est inter Superiores, seu divinas substan-

tias,

tias, quibus communicat per intellectum; & animalia bruta, quibus communicat in sensitivis potentiis. Sicut ergo affectiones sensitivæ partis aliquando in homine tam depravatè corrumpuntur, ut homo ipse bestiarum similitudinem referat; quod vitium dicitur Bestialitas: ita etiam pars rationalis quandoque in homine tam altè, insigniterque perficitur, ut homo ipse substantias separatas, seu Angelos æmuletur: quæ virtus à Philosophis, ac Theologis Heroica, ac Divina, seu plusquam humana appellatur. Ita substantialiter D. Thomas. Cùm ergo Pyrausta ita fuerit suis connubiis delectatus, non ut, belluarum more, nihil quidquam, præter coitum cogitaverit, sed ut purissimus Angelus cum Sponsis se gesserit, ac fuerit conversatus; quis heroicam, & plusquam humanam virtutem in ejus connubiis non recognoscat? Aut quis levibus observatiunculis prudentiam ejus, atque Angelicam Virginitatem vellicare non erubescat; & non potiùs utramque ut divinam suspiciat, atque admiretur? Dicant nunc, Adversarii, num hæc ipsis ad Pyraustanam causam facere videantur.

28 Hæc autem præstantissima virtus, seu complexio excellens virtutum omnium, duplex est. Acquisita, & Infusa; seu Naturalis ordinis, & Supernaturalis. Illa sibi propositum habet objectum, seu finem naturalem, per media inferioris ordinis obtinendum: ista verò objectum, seu finem supernaturalem, per media item supernaturalia, seu per auxilia divinæ gratiæ acquirendum. Demus exemplum utriusque in castitate maritali.

29 Primum exemplum heroicæ castitatis maritalis. Matrona nobilis, nupta, speciosissimæ formæ, sollicitatur ab Amasio, viro principe modis omnibus: primum omni genere bellariorum, & cupediarum, quæ sunt gulæ irritamenta: secundò omni genere donariorum, quæ ad vestiendi luxum, ac superbiam vitæ pertinent, omnique genere pretiosarum supellectilium; tertiò magna vi auri, & argenti; ex quibus, avaris adoratoribus idolum conflatur &c. Sed castissima mulier omnia recusat, omniaque remittit ad Donatorem, ne datam fidem Marito frangat, & ne illegitimam prolem in domum ejus inducat. Hujusmodi maritalis castitas est virtus heroica ordinis naturalis. Hanc non habuit Pyrausta de facto; neque de ista disputatur. Habuit tamen in præparatione animi. Quoniam cùm tanquam campestris œconomus formosissimæ, ac ditissimæ Viduæ, quæ eum deperibat, inserviret in flore ætatis suæ, possetque consentiens incitamentis ejus, reddituum ipsius omnium arbiter fieri, non solùm eam non audivit, sed ante annum ab ejus servitio se subtrahens, satis ostendit, nihil esse tam pretiosum, cujus gratia à proposito virginitatis descisceret; multò etiam minus id facturus, si fuisset uxoratus, & in finem Matrimonii naturalem intentus.

30 Se-

30 Secundum exemplum heroicæ castitatis maritalis, & quidem ordinis supernaturalis, ab iis omnibus desumi potest, qui in Matrimonio non prolem, non concupiscentiæ remedium, non alium finem naturalem expetiverunt; sed decretam communi consensu virginitatis custodiam in finem altiorem, ac supernaturalem ordinarunt. Hujusmodi porro sunt omnia connubia virginea, ad facilius vacandum orationi directa; & ad mutuum adjutorium sibi prestandum, in ordine ad vitam æternam comparandam, ordinata. Unde est, ut jure gloriaretur Pyrausta noster, quod geminam Columbam lacte candidiorem Cœlo educasset; & duobus veluti puritatis Angelis, duabus videlicet suis sponsis, cœtum Angelorum auxisset.

31 Secunda Protheoria, Quid, & quotuplex sit prudentia.

32 Non eâdem prudentiâ regitur virtus heroica naturalis, & supernaturalis. Propterea de prudentia quædam breviter prælibanda sunt: ut liquidò pateat, quænam sit utriusque mensura; & per quam prudentiam connubia Pyraustæ dirigi, ordinarique debuerint.

33 Prudentia igitur, ut omnes norunt, est recta ratio agibilium, seu oculus mentis. Duplici autem lumine mentis oculus præditus esse potest, lumine naturæ, & lumine gratiæ. Hinc aptè dividitur à Theologis, nominatim à D. Thoma 1. 2. q. 63. art. 3. & 4. in acquisitam, & infusam: vel secundùm Scotum in 3. sent. dist. 36. q. 1. in communem, & extraordinariam, seu elevatam à charitate, & ab ipsa imperatam. Acquisita determinat medium rationis in materia morali, in ordine ad finem naturalem: & regit hominem, ut est civis mundi hujus. Infusa verò determinat, & ordinat bonum honestum in finem supernaturalem: & regit homines, ut *sunt Cives Sanctorum, & domestici Dei*. Non est otiosa præsens Protheoria: sed ordinatur ad diruendum partis adversæ fundamentum: quod scilicet Matrimonium non sit aptum medium ad servandum propositum virginitatis. In hoc enim negotio non prudentia ordinis naturalis, & acquisita, sed ordinis supernaturalis, & infusa superāda est; quę promovit virginitatem ejus ad gradum perfectiorem.

34 Videamus nunc, quænam Matrimonia regantur per prudentiam acquisitam; & quænam per prudentiam infusam. Qui enim ducit Uxorem, potest Matrimonium ad duplicem finem ordinare: primò ad finem naturalem; secundò ad finem supernaturalem. Finis naturalis est carnalis copula, concupiscentiæ remedium, proles, & familiæ propagatio. Finis autem supernaturalis est, vitam in duplici sexu castè, atque illibatè traducere, eo fine ulteriori, ut alter conjugum alterum juvet, non ad traducendam modo vitam temporalem; sed etiam, ac potissimùm ad consequendam, quod caput est, vitam æternam. In hoc autem posteriori plura, & multò majora bona refulgent, quàm in

in priori; nempe *Typus Virgineus unionis Christi cum Ecclesia*: *Amor Charitatis, non concupiscentiæ: Gratia Sacramenti; non cor tantùm, sed etiam carnem sanctificans: Unio, non corporum, sed quæ multò præstantior est, animorum. Item ad illibata corpora, Christo Domino custodienda, reciproca fides: ad orationi vacandum status expiditior*: præsertim verò *ad Sanctissimam Mariani Matrimonii imitationem, & cultum propagandum Angelicus modus*: quod Virgineum exemplar Pyraulta noster non solùm Sanctissime est imitatus; sed etiam ut alii imitarentur, religiosissimè est sępius adortus. Matrimonia priora reguntur per prudentiam acquisitam, cùm ambo sint ordinis naturalis. At hæc posteriora, quæ finem supernaturalem respiciunt, non reguntur per prudentiam acquisitam, seu communem, quæ infra sanctos istiusmodi fines longo jacet intervallo; sed per prudentiam Thomisticam Infusam; seu Scotisticam Acquisitam, at à charitate elevatam, atque imperatam: quæ in re nostra idem fundamentum impertiunt; & ad stabiliendam assertionem sancitam mirè conveniunt. Transeat igitur, quod secundùm prudentiam Acquisitam, & communem Matrimonium non sit aptum medium ad servandam, & promovendam ad statum heroicum virginitatem: est tamen hujusmodi secundùm prudentiam Infusam, seu Acquisitam, & à charitate imperatam, per quam Pyraustæ actiones, ac determinationes dirigebantur; & quæ de virtute in virtutem, & multò magis de gradu in gradum nos promovet.

35 Tertia Protheoria est de Auxiliis Divinæ gratiæ. Videtur enim, quod negans opinio, vel præsentissima nobis Divinæ gratiæ auxilia non admittat; vel justis volentibus, & conantibus non adesse arbitretur. Hoc autem quàm proximè accedit ad propositionem illam Jansenianam, quæ cùm cęteris ejus auctoris Vaticano fulmine afflata fuit. *Aliqua Dei præcepta* [quantò autem magis, ut ego opinor, consilia?] *hominibus justis volentibus, & conantibus secundùm præsentes, quas habent, vires esse impossibilia: deesse quoque illis gratiam, qua possibilia fiant*. Inde enim sic argumentor: Aut Pyraustæ volenti, & conanti, secundùm præsentes, quas habebat, vires, ad servandam in Matrimonio virginitatem, aderat gratia, qua hoc opus arduum, ac difficile, eidem facile redderetur: aut non aderat. Si aderat gratia; ubi est impossibilitas illa, ad tantum consilium adimplendum, cui tamquam fundamento summam Pyraustæ imprudentiam superædificant? Quid difficilè Deo est, per suam gratiam agenti? *Quis* enim, inquit Apostolus, *potest resistere voluntati ejus?* Si verò dicant, justo illi, volenti, & conanti, secundùm præsentes, quas habebat, vires, defuisse gratiam, qua opus bonum intentum possibile, ac facile redderetur, en temere assertam propositionem Jansenianam, à qua nobis velis, remisque fugiendum est.

36 Sed

36 Sed progrediamur longiùs. Hominem justum Deus gratia sua prævenit: gratia sua adjuvat, & gratiæ suæ cooperantis beneficio impedimenta removet, dum opus perficit. Hæc est D. Pauli sententia, dicentis: *Nihil possumus ex nobis quasi ex nobis: sed sufficientia nostra ex Deo est*. Item: *Deus est, qui operatur in nobis, velle, & perficere*; Imò est sententia Christi Domini, Jo: 15. *Quia sinè me nihil potestis facere*. Et D. Augustinus de Gratia, & libero arbitrio acutè, subtiliterque omnia complet; & paucis verbis ea, quæ posuimus, confirmat: *Cooperando*, inquit, *perficit Deus, quod operando cœpit; quia ipse; ut velimus, operatur incipiens, qui volentibus cooperatur perficiens*. Quoniam igitur per gratiam suam cooperantem Deus perficit opus; nequit autem perficere, nisi impedimenta removendo, impedimentorum remotio à Divina Gratia ortum habet. Idem dicit Divus Thomas in Epist. ad Hebræos; ceterique cum ipso Theologi.

37 Hinc ruit opinio illa, quòd si Pyraustæ uxores diutius vixissent, & ad grandiorem pervenissent ætatem, quando tenerum jam pronuba flamma pudorem sollicitat, crepundia, quibus ludebant deposuissent, & Matrimonii usum depoposcissent: quod si factum non est; ex accidente fuit; quia morte in teneriore ætate prçventæ sunt. Sed falluntur; nam ex accidente non fuit; sed ex Divinæ Gratiæ cooperatione. Discant ergo Adversarii, homines pro Dei gloria operantes, & in arduis, ac difficilibus rebus constitutos, frui prçsentissima Divinæ gratiæ assistentia, quæ implicata explicat, inaccessa complanat, impeditura submovet, & suavi providentia omnia adversantia è medio tollit. *Scimus* enim, ut ait Apostolus ad Romanos 8. v. 28. *quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, iis, qui secundùm propositum vocati sunt Sancti*. Mors igitur Sponsarum Pyraustæ, quam in casum, fortunamque reducunt, ab occultis Divinæ Gratiæ viribus, atque auxiliis orta est. Scilicet, summo earum bono, raptæ sunt; *ne malitia mutaret intellectum illarum*; sed cum beatitudine laureolam virginitatis adipiscerentur. Miror quemquam dari posse Theologum, qui hanc in rebus arduis Divinæ Gratiæ assistentis prçsentiam nondum fuerit assecutus; & effectus, à Gratia Dei cooperante, & impedientia removente, subortos subtrahat gratiæ, & casui, fortunçque concedat.

Positis principiis fundamentalibus, assertio confirmanda est.

Assertionis Probationes.

38 PRimum argumentum ab auctoritate Scripturç desumitur ex lib. Tobiæ cap. 6. ubi Angelus Rafael præscripsit Tobiæ, & Saræ primum junctis in Matrimonium, ut tribus diebus, & noctibus oran-

orantes se à copula continerent. Et sicuti ob incontinentiam Asmodæus prima nocte nuptiarum septem Saræ viros occidit, quoniam irruerat in copulam, *tamquam equus, & mulus quibus non est intellectus*: ita ob continentiam Tobiæ, Dominus in deserto Asmodæum ligari jussit; & præter vitæ incolumitatem, pluribus aliis donis Tobiam cumulavit.

39 Igitur in Matrimonio multò melior est, & Deo multò carior continentia, quàm concupiscentia.

40 Atqui prudentia dictat, ut id majore animi propensione persequamur, quod melius est, & Deo carius.

41 Igitur Pyrausta prudentissimè egit, virginalem in Matrimoniis continentiam quærendo, non copulam: atque adeò injuria damnant Adversarii Pyraustam, tamquam imprudentissimum hominem.

42 Confirmatur. Nam si tam grata Deo fuit in veteri lege connubialis continentia, quanto magis esse debet in lege nova ipsa virginitas, quæ post Messiæ adventum; post genus humanum numerosissimè propagatum; & post virgineum Sanctissimæ Deiparæ, & S. Joseph connubium, in exemplar propositum, tanto præstantior est, atque divinior?

43 Alter Scripturæ locus habetur *ex D. Paulo, Epist. 1. ad Cor. cap. 7.* ubi si Apostolus in cordibus eorum nactus fuisset terram bonam, in quam prædicationis semen projiceret, tam altè pro Virgineo Matrimonio declamasset, quàm fortiter pro connubiali continentia perorat. Dixit tamen quantum sat est ad probandum, continentiam in Matrimonio esse carnali commixtione meliorem. Nam v.5.[cum Conjugatis dixisset: *Nolite fraudare invicem, nisi fortè ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi, & item revertimini in idipsum; ne tentet vos Satanas, propter incontinentiam vestram*; statim, ne Corinthii putarent, conjugalem copulam sibi fuisse præceptam, & esse in Matrimonio necessariam, subdit v. 6. *Hoc autem dico secundùm indulgentiam* [hoc est, veniam] *non secundùm imperium*.

44 Ergo inde constat, carnalem commixtionem non esse in Matrimonio præceptam; imò præstantiorem, atque optabiliorem esse maritalem continentiam, ac virginitatem.

45 Item, ne è converso Corinthii crederent, sibi datum in Matrimonio præceptum continendi, subdit, id se dixisse, non ad præceptum inducendum, unde propter suam ipsorum concupiscentiam mœchantes &c. in laqueum diaboli traducerentur; sed ad significandam ejus vitæ; scilicet continentis, & virginalis, majorem utilitatem, majorem honestatem, & majorem facultatem sinè impedimento vacandi orationi. Ait enim: *Porrò hoc ad utilitatem vestram dico, non ut laqueum vobis injiciam: sed ad id quod honestum est: & quod facultatem præbeat, sinè impedimento Dominum obsecrandi*.

46 Ergo ab Apostolo utilior, felicior, ac beatior reputabatur in Matrimonio custodia continentiæ, ac virginitatis, quàm usus concupiscentiæ, seu commixtio carnalis.

47 Atqui id, quod melius est, prudentissimè illi antefertur, quod est deterius. Igitur Pyrausta, servans in Matrimonio continentiam, ac virginitatem, prudentissimè est operatus.

48 Hæc est D. Pauli doctrina: & licèt apertiùs loquatur de virginitate extra Matrimonium, quàm in Matrimonio; tamen rationes, quas adducit, desumptas ab utilitate, oratione, honestate, majorique Dei complacentia, in utroque statu Virginitatem commendat: & non minus probant de virginitate in Matrimonio, quàm extra ipsum. *Vnusquisque enim*, inquit v. 7. *proprium donum habet ex Deo: alius quidem sic, alius verò sic.* Et alius movetur Dei gratia ad virginitatem solitariam, alius autem ad virginitatem maritalem.

49 Ex hoc ultimo Apostoli loco docemur, virginitatis custodiam esse donum Dei, non opus propriæ voluntatis, aut liberi arbitrii. Nam postrema hæc loci hujus interpretatio, quæ habetur in libro de castitate tom. 5. Bibliothecæ SS. PP. Pelagiana est. Liber enim ille, falsò adscriptus Systo III. Pontifici, prodiit ex officina Pelagianorum: * ut adnotarunt Interpretes. Videant igitur adversæ partis Assertores, ne in Pelagianorum errorem incidant, dum nullum donum gratiæ datum Pyraustæ pro custodia connubialis virginitatis admittunt: sed omnia agi viribus liberi arbitrii supponentes, Pyraustam imprudentiæ, ac temeritatis criminantur. Nam si ei præsens fuisse donum gratiæ putarent, inconsequenter deinde Pyraustam invaderent, & imprudentiæ, ac temeritatis accusarent.

50 Secundum argumentum sumitur ab auctoritate SS. PP. Nam Sancti Patres, & Sacræ Scripturæ Interpretes tum multis aliis in locis; tum præsertim in Epist. Apostoli 1. ad Cor. cap. 7. vers. 5. *& iterum revertimini in idipsum; ne tentet vos Satanas, propter incontinentiam vestram*; scilicet, quod periculum esset, ne in adulteria, aut alias libidinum species haberentur, ita colligunt, atque concludunt communi consensu: Ergo si cesset causa, scilicet periculum incontinentiæ; uti certè in iis cessat, qui eam generosè frenant, & domant, permittit Apostolus, imo tacitè suadet, ut se per totam vitam continentes, virginesque conservent. Particulares SS. PP. auctoritates non adducimus, primò quia in libello documenti plurimæ habentur, præsertim Doctoris Divinæ Gratiæ, S. Augustini: deindè ne oceanum in concha includere velle videamur.

51 Ter-

* *Negans opinio Pelagiana est: non minus quàm supra Jansenianam ostendimus.*

51 Tertium Argumentum petitur ab exemplis Conjugium, sanctitate, & genere illustrium, qui virginitatem in Matrimonio custodiverunt. Nam post Virgineum Deiparæ, & S. Joseph connubium, qui vexillum virginitatis conjugatis erexerunt, atque explicarunt, varia subsecuta sunt virginea connubia, S. Juliani, & Basilissæ, apud Surium: S. Boleslai V. Polonorum Regis, qui Pudicus inde dictus est, & Cunegundis Belæ Hungarorum Regis filiæ: S. Conradi Regis, filiis Henrici IV. Imperatoris, cum Mathilde: Alphonsi II. Asturum Regis, cum Regina, qui Casti nomen accepit: Richardis Reginæ cum Carolo Crasso Rege: S. Pharaildis, neptis S. Amelbergæ, ac Pipini: demum, ne plura commemorem, S. ETHELREDÆ, orientalium Anglorum Reginæ, quæ IN DUPLICI CONJUGIO virginitatem servavit. Atque hoc geminum Ethelredæ conjugium aliquorum scrupulum repellere potest, circa duplex Pyraustæ Matrimonium. Conatur negans opinio necessitatem aliquam obtrudere, quæ relata Virginea Matrimonia prudenter inita fuisse suadeat; qua necessitate Connubia Pyraustana caruisse inculcare non desinit. Acutissima profectò responsio! Quasi verò Matrimonium Virgineum non esset bonum per se, sed tantùm per accidens. At nos superiùs inclyta Bona retulimus, [in Protheoriis] quibus sanctissimè refulget, & supra Matrimonium commune eminentissimè assurgit. Deinde unde novit contraria opinio, nullum ex relatis Matrimoniis, aliisque plurimis, quę extant, factum fuisse altiori fine, quàm suggerat humana ratio, & lex communis connubiorum? Certè hic modus philosophandi, rationes terrenas perquirendi; nunquamque fines supernaturales, & illucescentes Divinæ Gratiæ radios attendendi, atque captandi nimium *olet Pelagianismum, & Jansenismum*.

52 Quartum Argumentum: Qui à gradu imperfecto virtutis transit ad perfectiorem, quoad gradum ejus pręstantissimum, ac summum attingat, non solùm prudentiæ laude, sed virtutis heroicæ ornamentis refulget; ut constat ex terminis.

53 At qui Pyrausta à gradu imperfecto virginitatis transivit ad perfectiorem, & tandem summum ejus virtutis attigit gradum. Quæ enim perfectior, atque admirabilior virginitas dari possit, quàm connubialis?

54 Igitur Pyrausta non solùm prudentiæ laude, sed virtutis heroicę ornamentis refulget. Negabit ne forte quisquam virginitatem suos gradus admittere? Addiscat itaque, dari Virginitatem Monasticam, seu solitariam; dari etiam maritalem, seu connubialem: atque hanc, quippe magis arduam, atque difficilem, esse etiam illa pręstantiorem.

55 Quintum Argumentum: Tritum est vetustate proverbium:

Exitus acta probat. *Nedum enim hominum humilium, sed etiam amplissimorum Virorum consilia ex eventu probari solent*: ut inquiunt Balbus, & Oppius ad Cicer. post Epist. 8. lib. 9. ad Atticum. Res enim hæc Theologico lumine non eget, sed naturæ lumine nota est.

56 Atqui virginea connubia Pyraustæ felicem exitum habuerunt, quod nullus inficiatur.

57 Igitur prudentia, & consilium ejus damnari non potest, sed omninò probari debet.

58 Neque est cur hanc nostram rationem infirmare studeant, inepta paritate hominum impiorum, quibus optimo eventu, felicique arrisit aliquando Fortuna; & tamen iniquis consiliis, ac temerariis usi sunt. Nam hic eventus revera à casu, & fortuna, seu à concursu casuali plurium causarum contingentium nasci debuit. Deus enim iniquis consiliis gratiæ suæ cooperantis auxilio non adest. At exitus duplicis Pyraustani connubii fortunatus, ac felix non à consiliis iniquis, & pravum finem spectantibus, sed in finem sanctissimum, ac supernaturalem tendentibus ortum habuit. Quare Divinę Gratię cooperanti tribuendus est. *Cooperando enim perficit Deus, quod operando cœpit: quia ipse, ut velimus, operatur incipiens, qui volentibus cooperatur perficiens*, ut supra ex Augustino retulimus, cujus ipsissima verba sunt.

59 Confirmatur. Cùm enim prædicta duo Matrimonia exitum felicem sortita sint, vel id casu, fortuitoque factum est: vel viribus naturæ: vel viribus cooperantis Divinæ Gratiæ. Neque enim aliud fingi potest.

60 Atqui felix ille connubiorum exitus nequit in casum, fortunamque referri. Casus enim, & fortuna locum non habent in rebus prævisis, deliberatis, intentis, & juxta intentionem agentis auspicato succedentibus: ut ex 2. Physic. notum est. Nequit etiam referri in vires naturales, & humanas: tum quia apud Adversarios talia connubia temeraria fuerunt, & vires naturæ superantia; unde est, ut summæ imprudentiæ Pyraustam insimulent, eo quod elegerit media, quæ à proposito virginitatis abducunt: tum etiam quia finis supernaturalis consecutio viribus naturæ tribui non potest: alioquin finis non ampliùs supernaturalis, sed naturalis existeret.

61 Igitur fęlix ille connubiorum exitus auxiliis Divinæ Gratię cooperantis est tribuendus. Atque ideò connubia illa, naturam superantia, & exitum ex Divina Gratia fęlicem sortita heroicis connubiis annumeranda sunt.

62 Memini cùm argumenta mea ceteris eruditissimis sociis communicarem, unum ex iis, quem magni facio, respondisse, fortunam, & casum fęlicis eventus eum fuisse, quod puellæ defunctæ sint, antequàm cupidinis arcum, ac Veneris tentiginem experirentur, petituræ debitum, si vixissent. 63 Sed

63 Sed mors puellarum non in casum, aut fortunam referri debet; sed in gratiam cooperantem; quæ opera bona promovet, & impedimenta removet; ut superiùs ex D. Augustino dictum fuit. Si enim sinè voluntate Dei capillus de capite nostro perire non potest, quomodo, Deo non disponente, creaturæ ipsæ perire, atque in florenti ætate interire poterunt?

64 Sextum Argumentum: Divæ Teresiæ votum quartum faciendi semper, quod perfectius est, in quavis materia, ad agendum proposita, non fuit imprudens, ac temerarium; licèt ob rei difficultatem Religio, & sanctitas voti in discrimen adduceretur.

65 Ergo multo minus simplex propositum Pyraustę, servandi in connubiis virginitatem, imprudens, ac temerarium judicari debet.

66 Prima Illatio: quia etiam prætermissâ, ac spretâ inter Votum solenne Teresianum, & simplex propositum Pyraustanum differentiâ, votum Teresianum obligat in omni materia; at propositum Pyraustanum ad unam tantum actionum speciem, neque ad servandam virginitatem in connubiis coarctatum fuit: Quare illud est isto difficiliùs. Rursus votum Pyraustanum, ad unam tantum personam, Teresianum ad integram communitatem se extendit. Igitur difficiliùs est Votum Teresianum, quàm propositum Pyraustanum.

67 Dicent fortasse, & D. Teresiam elegisse apta media ad voti sui finem assequendum; at Pyraustam non item.

68 Sed contra: Nam finis Voti Teresiani superat vires naturæ non minus, imò magis quàm Propositum Pyraustanum. Impossibile enim est, hominem viribus suis relictum, & Divinæ Gratiæ auxiliis destitutum semper ad id, quod perfectius est, attendere; illud aggredi; illud obtinere. *Nihil enim possumus ex nobis, quasi ex nobis; sed sufficientia nostra ex Deo est*; inquit Apostolus. Ergo ad utrumque requiruntur vires Divinæ Gratiæ. Si autem hæc intervenire debeat, nihil differentiæ, aut diversitatis ampliùs invenitur. Nam & Votum Teresianum, & Pyraustę propositum res sunt, quæ aguntur ope, ac subsidio Divinæ Gratię cooperantis, quæ omnia vincit, & omnia submovet impedimenta.

69 Contra secundò: quia Matrimonium licèt non sit aptum medium ad virginitatem in statu imperfecto, & communi; est tamen aptissimum, & unicè requisitum, ac necessarium ad virginitatem in statu heroico; cujusmodi est sola virginitas connubialis; qualis in reliquorum Sanctorum connubiis refulget.

70 Septimum Argumentum: Quoniam adversa sententia tota est in mediis, ac circumstantiis naturalibus examinandis, has etiam perpendamus. Et quoniam circumstantiæ vel se tenent ex parte Viri, vel

ex

ex parte Mulieris, vel ex parte operis, Pyrausta illas omnes servavit; Nam vel circumstantiæ, quę per prudentiam examinantur, pertinent ad Animam; & has observabit, non nubendo, nisi cognita prius sua continentia: quam cognitionem habuit ex multis contra fœminas, & dęmonem ipsum triumphis. Vel pertinent ad corpus: & has observabit, sexagenarius nubendo: quando prurientes spiritus sanguinis deferbuerant. Quod si pertineant ad mulierem, illas servavit, ducendo puellas teneriores, virtute prędicas, & ad virginitatem servandam propensas. Neque enim ad virgineum Matrimonium, quod habebat in votis, eligere poterat provectioris ætatis mulieres. Nam quis eum certum reddere potuisset, Matrimonium hujusmodi futurum fuisse virgineum? Hinc cadit objectio de fœminis provectioris ætatis: & ad virgines puellas redeundum est. Quod si circumstantiæ se teneant ex parte operis, quod aggrediebatur, in quo negantis sententiæ summa reposita est, illæ reducuntur ad circumstantiam *Quid*. Igitur quid intendebat in suis Matrimoniis? Numquid simpliciter custodire virginitatem? Ita omnino putare, atque obtrudere videtur negans opinio. Sed hoc omnino falsum est. Intendebat quid ampliùs; scilicet quod heroicum: id nempe, quod maxime arduum, ac difficile est. Ferebatur ergo Pyraustæ animus ad virginitatem in Matrimonio. Hæc erat summa votorum ejus.

71 * Hinc omnino corruit fundamentum adversæ sententiæ, quod Matrimonium fuerit medium ineptum. Nam Matrimonium continebatur, ut circumstantia necessaria in fine, quem intendebat: ideoque non ut medium, sed ut finis in mente Pyraustæ Matrimonium se habuit. Doctrina hæc sola dolosum, & sophisticum negantis sententiæ fundamentum demolitur. Repetant enim Adversarii; quare Pyrausta prudenter egit? Quia, inquiunt, Medium ineptum elegit, nempe Matrimonium. Atqui in mente Pyraustæ Matrimonium fuit circumstantia intrinseca Fini; & nomine Finis venire debet, non nomine Medii. Loquor de fine intrinseco, qui reciprocatur cum objecto intento à Pyrausta, nempe virginitas connubialis: & in censu circumstantiarum dicitur, *Quid*.

72 Octavum Argumentum: Quoniam ex proximè dictis neque Matrimonium solum, neque virginitas sola fuit finis intentus à Pyrausta; sed Matrimonium cum virginitate, hoc est virginitas Matrimonialis, ordinando tale virgineum connubium ad virgineum Matrimonium SS. Deiparæ cum S.Joseph, tanquam ad finem externum, *Cur*, appellamus; vel justo huic homini, volenti, & conanti hujusmodi bonum opus, negans opinio concedit donum gratiæ: vel non concedit. Si concedit;

* *Doctrina diruens fundamentum adversæ sententiæ.*

cedit; cum alioquin negare nequeat arduum fuisse, & ad finem supernaturalem directum, neque, opinor, negabit, fuisse heroicum. Si verò non concedit, Pelagianum, & Jansenianum in judicando morem imitatur. Nam negare auxilia gratiæ, aut nomine gratiæ intelligere bona naturalia, quatenus à Deo nobis donata, Pelagianum est. Et Sancti Patres in interpretatione loci illius: *Unusquisque proprium donum habet ex Deo; alius quidem sic; alius autem sic*: rejiciunt interpretationem illam, tanquam Pelagianam, qua ejus farinæ homines per *donum* Dei naturales perfectiones intelligunt, non autem supernaturales, & à Deo auctore gratiæ descendentes. Rursus si auxilia gratiæ inficietur, non minus cum Jansenistis sentire convincitur, hoc argumento: Multo magis Deus, ex hypothesi dati pręcepti, tenetur dare gratiam homini, ad adimplendum ipsum pręceptum; quàm adimplendum ullum consilium. Nam in ipsius præcepti impositione oppignoravit veluti Deus fidem suam pro dandis auxiliis; ne impossibilia imperasse videretur. At non ita, aut certè multo minus tenetur ea dare in consiliis: cùm hæc non tam à Deo proponente, quàm à nobis liberè eligentibus, provenire videantur. Atqui Jansenistæ ajunt, Deum non dare justis volentibus, & conantibus servare aliqua ipsius præcepta, gratiam suam, ad ipsa exequenda: sed ea ipsis secundùm pręsentes, quas habent, vires, esse impossibilia. Igitur multò magis Jansenistæ sentire, ac tenere coguntur Deum non dare istis volentibus, & conantibus amplecti aliqua consilia, gratiam suam, ad eadem consilia exequenda. Jansenianum ergo est, dicere, Deum non dare gratiam ad ardua, & difficilia consilia, ad finem supernaturalem elevata. Si enim per ipsos non dat Deus, quod magis debet; multò minus secundùm ipsos Deus dabit, quod minus debet. Igitur si adversa opinio in connubiis Pyraustanis ad finem supernaturalem elevatis, Divinæ Gratiæ auxilia non recognoscat; Janseniana labe infecta est.

73 Nonum Argumentum: Bifariam imaginari possumus, quod Vir castus, & virginitatis ornamentis jam decoratus elegerit Matrimonium: Aut ad virginitatem servandam: aut ad virginitatem ulteriùs in perfectione promovendam. Prima imaginatio falsa, & absurda est; & à Pyraustæ actionibus longissimè remota.

74 Si enim virginitatem per totam ferè ætatem suam, hoc est, ad sexagesimum usque annum, sinè Matrimonii præsidio, valuit integram, atque illibatam custodire; quis sanæ mentis unquam putet, eum ad ipsam custodiendam Matrimonium elegisse? Quare in antecessum tot nuptias, & planè nobiles, sibi oblatas rejecisset; si jam servandæ virginitati opportunas judicasset? Planè non imprudens modò, sed stolidus, amens, & mente captus dici deberet. Argumentum igitur pro ea parte nihil probat, quia nimis probat. Reliquum ergo est, nisi absurdas ima-

imaginationes, ridiculas, nullaque rationis umbra commendatas in animum inducere velimus; ut aliam dilemmatis partem, quæ rationi maximè consentanea est, ampleƈtamur. Ergo Pyrausta Matrimonii statum amplexus est; non ad custodiendam virginitatem, quod est immane, & inane commentum, sed ad eam ad heroicum gradum provehendam, ac promovendam.

75 Decimum Argumentum: Qui reƈtè utitur prioribus Divinæ Gratiæ auxiliis, ex hoc ipso disponitur ad consequendum auxilia ulteriora, ac majora; ut est communis Theologorum sententia. Atqui Pyrausta reƈtè usus fuit, ante sua virginea connubia, prioribus gratiæ auxiliis, carnem subigendo, tentationes superando, & plures viƈtorias, ac triumphos de fœminis obtinendo. Igitur obtinuit in Matrimonio Auxilia Divinæ Gratię ulteriora, ac majora. Neque Matrimonio usus est ad simplicem virginitatis custodiam; sed ad ulteriorem ejus, & heroicam, per majora auxilia, perfeƈtionem.

76 Undecimum est ab exemplo ceterarum Universitatum, seu Theologorum. Parisienses enim sententiam suam hisce conceptis verbis expressam ediderunt: *Pyraustam neque peccasse contra naturam, aut leges Matrimonii: neque secundùm esse imprudenter, aut temerariè se gessisse; sed potiùs heroicæ virtutis aƈtus perfecisse.* Quid favorabilius pro causa Pyraustana dici poterat? Eandem sententiam, sed aliis verbis protulit Universitas tota Salmanticensis in Claustro pleno congregata. Cùm enim quæsitum esset: *An Pyrausta* (sunt verba Universitatis) *primas, & secundas nuptias contrahendo, animo se conservandi (si possibile foret) in casto, & virginali connubio, ad instar Sanƈti Patriarchæ Joseph cum SS. Sponsa Virgine Deipara; An scilicet bene se gesserit; licitèque, & validè præfatas nuptias contraxerit, Deputatis, &c. Universitas in Claustro pleno affirmativè respondit.* Determinando enim, quod *bene se gessit*; de prudentia, & heroicitate sententiam dixit: & determinando, quod *licite, & valide*; ceteras Pyraustani duplicis connubii qualitates complexa est, nempe, quod contrahendo, ut in casu, non peccavit; & contrahendo, validè contraxit.

77 His igitur omnibus sedulo ac maturè consideratis, ecquis contrariam è diametro sententiam proferre audeat? Quis contra Parisienses dixerit, Pyraustam imprudenter, ac temerariè egisse; nedum heroicæ virtutis aƈtus perfecisse? Quis contra Salmanticensem Universitatem effutiat, non solùm Pyraustam non bene se gessisse; sed malè, sed imprudenter, sed stolide operátum fuisse? Ab hac infamiæ nota, & ab omnium diƈteriis defendite gloriam, ac nomen vestrum, Rm̃i, atque Exm̃i Patres; ut Sapientia vestra, quàm suspicio, & quàm semper sum admiratus, apud omnes incrementa laudum, atque existimationis recipiat.

Dilu-

Diluuntur Adversæ Partis Argumenta.

78 AD ultimum controversiæ caput pervenimus, hoc est ad dissolutionem adversantium Argumentorum.

79 Primum, cui tota machina innititur; quantum quidem conjicere potuimus; illud est, quod Pyrausta, ad custodiam suæ virginitatis, ineptum elegerit medium, nempe Matrimonium: quippe quod eam custodiam non faciliorem, expeditioremque, sed reddat difficiliorem: atque ita egerit imprudentissimè.

80 Subruimus jam à fundamentis hoc inane, atque immane commentum superiùs, argumento nono. Negamus enim suppositum argumenti, quòd ad custodiam virginitatis, simpliciter, & absolutè sumptæ, Pyrausta Matrimonium elegerit. Sic enim non imprudentissimus tantùm, sed amens, ac mente captus fuisset: quod tamen Adversarios non puto affirmaturos. Quare argumentum nihil probat, quia nimis probat. Elegit ergo Matrimonium ad promovendam virginitatem suam ad statum heroicum, neque ad eum statum, in quo magis ardua, ac difficilis esset virginitatis custodia. Quare connubia non suscepit, ad custodiam virginitatis simpliciter; sed ad custodiam virginitatis connubialis: & Matrimonium in hoc negotio non est medium, sed conditio, seu circumstantia objectiva; quæ, inter alias, circumstantia *Quid*, appellatur.

81 Secundùm est: Virgineum Sanctissimæ Deiparæ cum S. Joseph Matrimonium, à quibusdam SS. PP. dicitur Inimitabile. Igitur imprudentissimè Pyrausta illud sibi proposuit ad imitandum.

82 Duo continent Virgineum Deiparæ, & B. Joseph Matrimonium; scilicet virginitatis custodiam; & fœderatam cum virginitate fœcunditatem. Quantum ad hoc secundùm, inimitabile est. Sed quantum ad primum, à multis susceptum fuit, genere, & sanctitate nobilissimis, tanquam præstantissimum exemplar suorum connubiorum: quibus Pyrausta elapso proximè sæculo accessit. Quantas autem heroicas virtutes Virgineum Deiparæ, & S. Joseph Matrimonium contineat (licèt Hæretici quidam eas obscurare tentaverint) nos non referemus; sed curiosos, piosque lectores ad SS. PP., de Sanctissimo Virginis connubio differentes, remittimus.

83 Tertium est: Virgo Deipara, & S. Joseph noverant ex Angeli monitu, quod Consors cum quo contrahebatur, non erat copulam, seu debitum conjugale petiturus; atque ita certus erat uterque de compossibilitate virginitatis, & matrimonii. At Pyrausta non noverat, neque certus erat, Sponsas, quas ducebat, non esse petituras. Igitur connubia Pyraustæ dici non possunt, prudenter contracta fuisse; sed omnino temere, atque imprudenter.

O 84 Resp.

84 Resp. primò, argumentum carere debita paritate. Ut enim referunt multi SS. PP. & Historiographi, omni exceptione majores, Sanctissima Deipara à tenerioribus annis votum virginitatis conceperat; Spiritu Sancto Sponsam suam, Verbi matrem futuram, interiùs præveniente, atque excitante: ne cui, præter Deum, pretiosissimus ille Thesaurus committeretur. Sanctissima igitur Deipara Cœlesti per Angelum dispensatione opus habebat. Ait enim D. August. in libro de Sancta Viduitate, cap.8. *Post Votum non tantùm nubere, sed velle nubere peccatum est*. At Pyrausta hujusmodi per Angelum dispensatione non indigebat: cùm nullius voti reus esset; sed simplex tantùm servandæ virginitatis propositum concepisset.

85 Resp. secundò, interrogando Adversarios, num omnia alia Matrimonia Virginea, in antecessum à Viris Sanctissimis inita, simili Angelorum monitu opus habuerint. Non desunt enim, qui cum simili proposito nuptias contraxerunt. Quod si non ita est, immerito Pyrausta carpitur, quod sinè Angeli monitu connubia subierit?

86 Resp. tertiò, quod in Matrimoniis Virgineis, quæ Dei nutu peraguntur, bonus exitus Gratiæ Divinæ cooperanti commendandus est. Ut enim docet D. Augustinus, *cooperando perficit Deus, quod operando cœpit: quia ipse, ut velimus, operatur incipiens, qui volentibus cooperatur perficiens*. Gratiæ hujus cooperantis providentiam Pyraustanorum Connubiorum exitus declaravit; Quando Sponsæ, fortè in futurum à parentibus ad petendum debitum subornandæ, raptæ sunt, & Virginitatis Laureola donatæ; *ne malitia mutaret intellectum illarum*. Accedit etiam testimonium D. Th. 1. 2. q. 12. de Gratia, ar. 3. ubi docet, necessariò secuturum esse, quod per Divinam Gratiam dispositum fuerit; necessariò inquam, ait Sanctus Doctor, non necessitate naturali, sed necessitate infallibilitatis.

87 Quartum est eorum, qui damnant Pyraustana connubia, tanquam opera præsumptionis, nimiæque confidentiæ: quæ opera utique non solùm heroica non sunt, sed temeraria: sicut temerarius esset quicumque Claustralis Religiosus, ductus zelo salutis animarum, in medium lupanar sese projiciens, ut scorta illa, ac meretriculas, prædicatione verbi Dei, ad bonam frugem revocaret.

88 Sed respondendum est, Divinæ Gratiæ cooperantis assistentiam iis solùm præstari à Deo Sole increato, *illuminante omnem hominem, venientem in hunc mundum*, qui ejus illustrationibus, quoquoversum perenniter irradiantibus, obicem non ponunt, & fenestras non claudunt. Religiosus ergo ille, ne poneret obicem, seu non peccaret, primò certus esse deberet de suorum Superiorum permissione, ac licentia. Secundò, deberet in antecessum expertus esse Divinæ Gratiæ assistentis præsentiam; ad roborandam fidem; & confirmandam spem.

Ter-

Tertiò, deberet de viribus propriis diffidere; & aggredi opus, fretus viribus gratiæ. Quartò, per bonum usum præcedentium Divinæ Gratiæ Auxiliorum debuisset se præparare ad obtinenda majora Gratiæ auxiliantis beneficia. Si his omnibus præsidiis munitus conversionem illam aggrederetur; non dubito, quin prædicatio optimum finem esset consecutura. At si è contra, absque illis præparationibus, opus aggrederetur; non converterentur meretriculæ; sed perverterentur concionatores. Non ita verò de Pyrausta dici potest, qui libertatem suam obedientiæ voto nulli hominum mancipaverat, qui fiduciam non in viribus suis, sed in Divina Gratia posuerat; qui præterea antecedenter felicia similium eventuum auspicia, & divinorum auxiliorum præsentiam multoties fuerat expertus.

89 Quintum & ultimum est, videri Pyraustam in hoc negotio tentasse Deum.

90 Sed qui sic opponunt, adeant Divum Thomam, atque alios Theologos; & intelligent, tentare Deum non esse simpliciter se exponere periculo peccandi ex confidentia in Deum; sed id agere, ad experientiam sumendam de aliquo divino Attributo. Pyrausta hoc non fecit, sed virginitatis promovendæ, & ad heroicum gradum perducendæ studio, atque amore illectus, Virginea sua Matrimonia contraxit.

91 Ceterum quantum intersit inter *castè blandiri*, quod habetur in libello dato pro documento *facti mirabilis*, & *subpalpare*, sive *suppalpari*, quorum alterutrum ab aliis suffectum audio, nemo non videt.

92 Faxit Deus, ut quæ pro conscientia, & veritate scripsimus, Deo Gratiarum, ac virtutum omnium largitori grata sint primùm: Deinde Serenissimæ Imperatrici Cœlorum, Virginitatis exemplari clarissimo, & Pyraustæ servo ejus, accepta: Demum purissimis Sanctæ Sedis Apostolicæ Doctrinis conformia. Cujus correctioni præsens opusculum humiliter submitto, meque totum D. D. D.

Michael Verius Th. Doct. Coll., & in Universitate Patavina Publicus Philosoph. Professor.

Sequuntur duo Decreta S. Collegii Patavini, quæ intervenerunt inter primum, & quartum super distributione scripturarum, & hac de causa ab illis sejuncta, & in hunc locum post easdem scripturas translata, una cum recognitionibus earumdem, & suorum Auctorum in forma, &c.

Die Lunæ 4. Maji 1722. Paduæ in Aula S. Collegii.

Convocatis, & congregatis Reverendiss., & Excellentiss. DD. de Banca, publicis Professoribus, & Promotoribus, senioribus, &c. Cæteris omissis, &c. - Quibus habitis, ut quæstio de Pyrausta tandem aliquando conquiescat - Excellentissima Banca decrevit DD. Relatores in eadem causa Pyraustæ à S. Collegio electos, debere infra dies octo tot exempla suarum opinionum, sivè typis impressa, sivè manuscripta ad se deferre, quot sufficiant, ut singulis DD. de Collegio distribuantur seriò examinanda, super quibus in proximè sequutura S. Collegii convocatione, & Congregatione; Idem S. Collegium sententiam suam aperire possit.

Petrus Lessius J.U.D. Cancell. Episc. Not. S. Collegii.

IN Christi nomine Amen. Anno ab ejusdem Nativitate 1722. Indictione XV. die verò Lunæ 11. Maji Paduæ in Aula S. Collegii - Coram Illustrissimo D. Augustino Venetiani J. V. D. Canonico Patavino, & in Episcopatu Paduæ ad regimen Monialium Vicario, & P. Vicario Generali &c. convocatum, & congregatum fuit S. DD. Theologorum Collegium, in quo - Cæteris omissis &c. - Quibus habitis fuerunt distributæ opiniones typis impressæ DD. Deputatorum ad referendum, ut DD. de Collegio maturo super iis adhibito studio, sententiam suam in proxima S. Collegii convocatione in causa Pyraustæ aperire possint. Cæteris omissis &c.

Petrus Lessius J.U.D. Cancell. Episc. Not. S. Collegii.

Fides Authenticæ circa præfatas scripturas supradictorum Doctorum Universitatis Patavinæ.

Fides pro prima scriptura.

FElix Secundus Minato S. Theol. Doctor Collegialis Reverendissimor. S. Nicolai de Padua, & Sacri Collegii DD. Theologorum ejusdem Civitatis Decanus, &c.

Universis &c. Fidem facio & attestor præsens opusculum esse illud ipsum, quod in Sacro DD. Theologorum Collegio Paduæ dispensatum, & approbatum fuit, quippe continens partem affirmativam quæstionum circa Ven. Dei servum Sebastianum Apparitium, agnomine Pyraustam, & Buicò supradictum esse verum ejus auctorem; In quorum fidem &c. Datum Paduæ die 29. mensis Maji An. 1722.

Felix Secund. Minato Decan. &c. m. pr.

Lu-

LVdovicus de Campo SantiPetri J.V.D. Canonicus Patavinus, & in Episcopatu Paduæ Sede Episcopali Vacante Vicarius Generalis Capitularis, &c.

Universis &c. Fidem facimus, & testamur supradictam attestationem esse scriptam, & subscriptam manu propria Adm. Rev. Felicis Secundi Minato, & esse talem, qualem se fecit, proindeque fide dignum, cui hic, & ubique plena habeatur fides in quorum &c. Datum Paduæ in Cancel. Episcopali die 17. Septembris 1722.

Joannes Baptista Bernardi Not. Episc.

Locus ✠ Sigilli

Sequitur alia similis pro secunda scriptura, quæ non extenditur eò quod similis sit suprascriptæ, mutato tantùm nomine Buicò in Vierium.

IN Patavinæ Responsionis commendationem, hoc loco ponendam censuimus Epistolam Eruditiss. D. Comitis Foresti Foresti, nobilitate ne dum clari, sed & operibus celebris ob Institut. Sacro morales Clem. XI. & Legalia opera Leopoldo Augusto dicata.

FORESTUS FORESTUS
FOELICI MINATO,

Sac. Theologiæ Doctori, Sacriq; Theologorum Collegii Præsidi meritissimo. S. P. D.

MAgnum fuit hoc humanitatis, & amoris in me tui argumentum, quod scripta in famigerata Pyraustæ causa recenter peracta, simul ac primum emissa sunt, ut ad manus meas pervenirent, tam sedulò diligenterque curaveris; Et quamquam ab abditis Sac. Facultatis penetralibus longè absum, magnam tamen cœpi animo voluptatem in iis perlegendis, de quibus clarissima ingenia, tam acutè subtiliterque, pro sua opinione tuenda, stabiliendaque disputarunt. Quod autem ab hoc sapientissimorum Theologorum Collegio, cui tu nunc cum maxima tui nominis celebritate præes, in eam sententiam itum sit, quæ Pyraustæ pio, proboque Viro, ac Deo cùm propter varias, multasque virtutes, tum vero præcipuè propter insigne illud callidissimæ mentis propositum summopere charo, jure favet, vehementer lætatus sum: Optimum namque fuit, tantorumque Doctorum cœtu dignissimùm,

pro

pro ea virtute stare, quę virum ardua molientem, conantem ardua, & ad summa tendentem, supra mortalium vulgus evexit, reique laudabiliter gestæ gloria mirificè exornavit. At ut varia sunt hominum judicia, ita minimè mirandum est fuisse quosdam, qui omnino contra sentirent: quemadmodum, nec defuere, qui mediam tenentes viam à temeritatis quidem, & imprudentiæ nota Pyraustam vindicarent, labem tamen quamdam propterea eum incurrisse putarent, quod; *Cùm certum sit Matrimonii statum esse virginali imperfectiorem, si Pyrausta per Matrimonium discrimini amittendæ virginitatis, quam incorruptè coluerat, sese commisit sciens, & volens, periculo recedendi à priore perfectione item sese commiserit*. Veruntamen si à doctissimorum cæteroqui virorum opinione dissentire licet, ut certè licet veritatis amore, commentitium planè puto quod confirmandæ suæ sententiæ gratia in medium protulerunt: Etenim quod ipsi volunt matrimonialem statum virginali imperfectiorem esse, id equidem concesserim lubens si modò per Matrimonium eam corporum commixtionem intelligant, per quam virginitati detrimenta inferuntur. Quod si salva hac, incorruptaque servata, connubium contractum sit; quis unquam affirmaverit, statum Matrimonii cælibatu esse imperfectiorem, cùm imò longè perfectior status ille dicendus sit, in quo difficilioris virtutis actus exercentur? Quod utique in Pyraustæ facto contigisse liquet, virginitate non solùm sinè uxore, sed, quod multo difficilius, multoque laudabilius est cum uxore ipsa intemeratè servata. At, inquiunt, Pyrausta periculo recedendi ab hac perfectione sese commisit, quia per initum Matrimonium in amittendę virginitatis discrimen se sponte conjecit; ac propterea in defectum incurrit. Acutè profectò: At sapientissimi Viri, aut non viderunt, aut videre noluerunt, quàm cautè, & quàm prudenter Pyrausta in Matrimonio contrahendo se gesserit: Neque enim animi levitate, aut insano puellarum amore captus, quod à quibusdam falsò, impudenterque illi objectum est, in connubia se dejecit, sed attenta circumspectione, maturoque consilio, & quod caput est, maximêque observandum, ea conditione Matrimonium delegit, *ut si fieri posset*, virginitatem in ipso Matrimonio coleret, & à purissimo, ac planè cœlesti illo D. Josephi connubio, sibi sumeret heroicę castitatis exemplum. Cujus sanè conditionis, si bene perpendatur tanta vis est; ut quam Pyraustæ opponunt, *præsumptionem gratiæ*, & *nimiam confidentiam* prorsus excludat. Quæ enim gratiæ pręsumptio, quæ nimia confidentia ista tandem est, ubi intrà *possibilitatis conditionatæ* terminos (vocibus utor etsi minus latinis, ad explicandum tamen aptissimis) moralis virtutis actus concluditur? Errant autem, palmaremque errorem errant, qui putant debuisse Pyraustam à contrahendo conjugio se abstinere, ut servandæ virginitatis proposito rectiùs consuleret:

ret: Nam cùm Vir prestantissimus, & ad sublimia erectus in mediocri laude positum esse censeret, quod pluribus commune esset, rem difficillimam, eamdemque gloriosissimam, ac paucissimis concessam, magno animo concipiens, virginitatem, vel in ipso Matrimonio custodiendam ita sibi proposuit, ut ad castissimum, intemeratumque D. Josephi conjugium, non suis quidem viribus temere fidens, non presumptione gratiæ elatus, sed si fieri tantùm posset, cœlesti ope suffultus, propiùs accederet. Qua in re quis non videt, ducendam omnino illi uxorem fuisse, ut suæ mentis destinationem ad actum perduceret; Quod si mortalium sensus, cogitationesque Deo patent, ut certè patent (*oculi enim Domini multo plus lucidiores sunt super solem, circumspicientes omnes vias hominum, & profundum abyssi, & hominum corda intuentes in absconditas partes* *) minimè dubitandum est, quin summum illud, æternumque Numen, ad tanti viri pietatem benignè respiciens, consilium ejus, peculiari, ac precipuo quodam auxilio juverit, presensque ei fuerit per singularem, ac victricem illam gratiam, unde omnis humana fortitudo manat, ne à sanctissimo proposito unquam desciscceret. Ex quo illud manifestè sequitur, divina prorsus providentia, quæ cuncta in orbe terrarum mirabiliter disponit factum fuisse, ut tales uxores Pyraustæ proponentur, quales omnino necessariæ essent ad tantæ virtutis opus explendum, & à quibus nihil sibi timendum foret, nullumque virginitatis amittendæ periculum immineret: Ut enim Deus volentes adjuvat, & iis, quos ipse in vasa misericordiæ elegit, omnia cooperantur in bonum, quemadmodum Apostolus monet, ita sinè dubitatione ulla credendum est, puellas in Matrimonium à Pyrausta ductas, ea prorsus mente preditas fuisse, ut mariti sanctimoniam vel maximè perficerent: verissimè enim dictum est: *Domus, & divitiæ dantur à parentibus: à Domino autem propriè uxor prudens* **. Quæ cùm ita sint, immeritò sanè quidam putant, Pyraustam injustitiæ labe laborare, quod sponsarum consensum de virginitate servanda non antea exploraverit: Quid enim per Deum immortalem hujusmodi indagine opus illi fuit, qui sibi satis abundè prudentissima conditione caverit, qui satis apertè puellarum parentibus, suæ mentis propositum *dictitando* declaraverit: Qui Sanctissimum Josephum, si fieri tandem posset, imitandum decreverit: qui denique iu ipso Matrimonio, in ipsa familiari consuetudine, atque convictu, ne minimo quidem indicio adduci unquam potuerit, ut vel levissimè suspicaretur, an uxores cuperent jure connubiali uti velle, & aliter se haberi, ac haberentur à Viro, qui non ut maritus, sed ut pater se gereret erga illas? Hinc repetita illa protestatio *se tutum esse in conscientia,* nec ab uxorum voluntate processisse turbas illas, quas earum pa-

* *Ecclesiastic. cap. 23. n. 28.* ** *Prov. cap. 19. n. 14.*

parentes alienis divitiis inhiantes dumtaxat excitaverant. Atque pauca hæc præstantissime Doctor ad te scribere volui, non ut Theologum agerem, sed ut opinionem, quæ de Collegii sententia frequentissimis suffragiis comprobata est, cum pietati, tum maximè rationi consonam fuisse pro viribus ostenderem. Reliquum est, ut Deus Opt. Max. cujus eximia benignitas prçclaris conatibus numquam deest, latentem nunc sub modio Pyraustæ lucem in apertum proferat, ejusque heroicæ virtuti debita præmia quandoque persolvat. Vale, Ex Ædibus VIII. Kal. Junias MDCCXXII.

Ludovicus de CampoSanti Petri J.U.D. Canonicus Patavinus, & in Episcopatu Paduæ Sede Episcopali vacante Vic. Generalis Capitularis &c.

Universis &c. Fidem facimus, & attestamur, supradictam Epistolam esse scriptam manu propria Nob. Co. Foresti Foresti, eumque esse fide dignum, in quorum &c. Dat. Paduæ in Cancellaria Episcopali die 4. Septembris 1722.

Sebast. Cappelo J.U.D. Not. Episcopalis Sed. Vac.

Locus ✠ Sigilli.

Hoc jam in diversorio est tertio ex DD. Salmanticensibus locus, quem post secundum eorundem superiùs habere nequivit, ob rationem ibi ab Universitatis Secretario adductam pag. 133. circa finem, ab eoque, cùm redux fuerit Salmanticam enunciatus Doctor denuò repetitam inferiùs, post subsequens illius Suffragium.

VO-

VOTUM

Reverendiss. P. Magistri

EMMANUELIS GENERELO, ET ESPINOLA.

Clericorum Regul. Minorum, Sacræ Scripturæ Cathedratici primarii, in Salmanticen. Univers.

1 Ex Dominus Noster, (quem Deus conservet, & custodiat) per literam de mandato ad Universitatem Salmaticensem directam, eidem Universitati intelligere fecit, gratum sibi futurum, si ad aures ejus pervenire faceret suum dictamen super ea, quæ gesta fuerunt à Venerabili Fr. Sebastiano de Apparitio Seraphici Ordinis S. Francisci in contrahendo eo tempore, quo erat solutus, & in statu libero semel, & iterum, Matrimonium, cum animo servandi castitatem virginalem. Et cùm mihi Claustrum non fuerit dedignatum honorem impartiri, ut unus essem inter alios tres ex suis Reverendissimis Theologis, & quatuor Sapientissimis Doctoribus in Sacris Canonibus, ut inter nos Punctum discuteremur, & ad ipsam Universitatem Votum deferremus; illud Claustri pleni fuit Consultationis Venerabilem *bene se gessisse*.

2 Fundamenta, quibus in particulari Congressu, meum conatus fui stabilire dictamen, sunt sequentia. Supponendo ut majori procedam claritate factum, fideliter transcriptum, ab una scriptura typis mandata, quę nobis communicata fuit; clausula, in qua præsens proponitur difficultas ita ait: *Postmodum sexagenarius prudenter perpendens non esse bonum hominem esse solum, sociam sibi quærere cogitavit, talem quidem, uti dictitabat, cùm qua, si possibile foret, vivere liceret in casto, & virginali connubio, ad instar Sancti Patriarchæ Joseph, cum SS. Sponsa Virgine Deipara: Itaut jugum Matrimonii, absque carnis tribulatione, serena pace sustinere valeret*. Post obitum primæ Sponsæ transiit Venerabilis ad secundas nuptias, cum eodem proposito, cum quo primas contraxerat. *Postmodum initt Matrimonium secundum, eodem proposito castitatis, & virginitatis, eisdem protestationibus, & in sponsam assumpsit pauperculam pariter, sed virtutibus excultam Puellam.* Hoc est Factum amborum Matrimoniorum,

& consultatio, aut dubium, quod in ipsis occurrit, est idem (supposita tamen plus respectabili differentia inter Contrahentes) quod se obtulit Hugoni à Sancto Victore, lib. de Virginit. B.Marię, & quod ipse proponit sub his terminis: *Discutiamus, ut postulas, si simul esse poterunt, & consensus conjugalis, & propositum virginitatis?* Et cùm certum sit, propositum Venerabilis Apparitii non fuisse votum aliquod impediens conjugalis status electionem, cùm tempore utriusque contractus esset liber; potest tantùm dubitari de rectitudine facti ob gravissima fundamenta, quę occurrunt contra licitum, & validitatem suorum Matrimoniorum; supposito proposito se conservandi in puritate.

3 Ex hoc infertur, quod estò intentum hujus virtuosi Viri fuerit imitari, si ei foret possibile sponsalia Beatissimæ Virginis cum castissimo Sponso Joseph contracta, eligendo hujusmodi sponsalia in ideam, & exemplar suorum: nostræ consultationis difficultas non debet reputari eadem cum illa, quę variis in locis movet D.Thomas, & simul cum ipso communiter Theologi, super Beatissimæ Virginis Matrimonio; quia huic præcessit votum absolutum castitatis, aut saltèm conditionatum, secundùm sententiarum diversitatem, inter quas difficulter potest Sanctorum Patrum conformitas discerni; neque potest intelligi eandem esse oppositionem, quam habet importare votum castitatis, tum in ordine ad substantiam, tum in ordine ad fines Matrimonii, ac sit illa, quæ importatur à proposito, quod nil aliud est, quàm desiderium, seu voluntas observandi castitatem, sinè conscientiæ obligatione.

4 Hac de causa distinguimus illam difficultatem ab ista, quæ nobis proponitur discutienda, & examinanda in præsenti nostra Consultatione; estò hujus resolutio fundari debeat cum multis Doctrinis, quas ibi adducit D. Thomas, cujus methodum & nos sequemur, secundùm ab eo observata in disputatione Matrimonii Beatissimæ Virginis cum Sanctissimo illius Sponso, ad cujus imitationem, adspiravit in bino suo noster Venerabilis Apparitius. Ad duos articulos reducit Sanctus Doctor dubium, ac resolutionem illius Matrimonii. In primo itaque disputat, an fuerit conveniens? In secundo autem an fuerit verum, & validum? Istæ eædem difficultates in casu nostro occurrunt consultandæ; etenim dubitari potest de convenientia horum iteratorum Matrimoniorum tanquam illicita; aut de eorum veritate, tamquam invalida; & quemadmodum idem Venerabilis sua Matrimonia contraxit ad imitationem Matrimonii Beatissimæ Virginis, & D. Joseph, istud, & illa, estò inęqualia, aut inferiora, valdè consimiles includunt difficultates; cupientes igitur sequi vestigia D. Thomæ in modo dicendi, eumdem sectabimur in methodo proponendi.

§. I.

§. I.

5 IN primis videtur Venerabilis Matrimonia non fuisse convenientia in ordine ad intentionem, cum qua ea contraxit; quia cùm hæc esset velle imitari puritatem Beatissimæ Virginis, & D. Joseph servatam in eorum castissimis sponsalibus proponere sibi, & præfigere uti ideam inferioris virtutis, id quod fuit praxis gloriosissima eximiæ, & heroicæ Sanctitatis, vix excusari potest à nota præsumptuosæ temeritatis. Ob quam causam ait Ecclesia, Beatissimam Virginem esse solam, unicam, & sinè exemplo in suis virtutibus: *Sola sinè exemplo*; & ideò cupiens Venerabilis Apparitius desumere pro suæ imitationis exemplari virginalia Beatissimæ Virginis sponsalia cum D. Joseph, potius temeritatis præstat indicium, quàm virtuosæ resolutionis argumentum.

6 Secundò (& est Argumentum D.Thomæ, in Articulo, quem sequimur.) Matrimonium dirigitur ad carnalem concubitum; Venerabilis Apparitius numquam eo uti voluit, eò quia hujusmodi voluntas, & usus opponebatur virginitati, quam sibi servare proposuerat; igitur non fuit conveniens sibi eligere Matrimonii statum, repugnantem statui virginali, quem servare proposuerat.

7 Tertiò (uti ex facto apparet) Parentes suarum Sponsarum, videntes earum filias carere exoptato Matrimonii fructu, suscitarunt litigia, & dissentiones, contra Venerabilem Apparitium, ad quæ numquam causam præbere fuit licitum; igitur neque licitum fuit Matrimonium, ex cujus non usu debebat prudenter prævenire sequendas fore hujusmodi inquietudines, notabili cum conscientiarum detrimento.

8 Quartò, quia stante frequenti, & amabili consortio, & societate Venerabilis cum suis Sponsis, istæ valde difficulter evitare possent periculum, ne aliquâ libidinis flammâ accenderentur cum notabili Animarum earum periculo. Comprobatur hæc veritas experientiis, adhuc in occasionibus non ita frequentibus, & exemplis, quę tum in sacris, tum humanis leguntur historiis, iteratis in tot, qui propriis ipsorum ruinis didicere pericula, quibus diversorum sexuum familiaris communicatio est exposita. Hæc eadem pericula evitanda, & removenda prædicant Magistri Spiritus, & Sancti Patres, & Ecclesiæ Doctores, inter quos sic loquitur D. Hieronymus quęst. 4. ad Jovin. *Quomodò qui ignem attigerit statim aduritur, ità Vir tactu fœminæ sentit naturam suam, & diversitatem sexus intelligit*. Sunt æqualiter significativa verba Magni Basilii lib. de vera Virginit. *Gravis, & vehemens virorum erga fœminas urget concupiscentia, & masculinis corporibus est indita, ut non possit evelli, qua nisi vi quadam opprimatur, pudorem*

omnem paulatim excutit, ipsumque judicium, & sanitatem mentis evertit; unde, ibidem, suis prævenit consiliis iis, qui ex eodem thalamo nati sunt, ut in unione sanguinis minimè fidentes, sibi caveant, & constituant se in tuto, cautè ad invicem se separando; dum jam ab Amnon, & Thamar similes, & ita familiares conversationes constat non esse securas, nec in conjunctione sanguinis esse fidendum: igitur nequivit Ven. Aparicius licitè exponere suas sponsas hujusmodi periculis familiaris commercii, dum suum servandæ virginitatis propositum, non videtur potuisse locum relinquere animo dictis periculis occurrendi, cum licentiis in Matrimonio permissis.

9 Quintò, quia transitus ad secundas nuptias, primis novas superaddit difficultates. Apostolus ita ad Corinth. 1. ait cap. 7. *solutus es ab Uxore, noli quærere Uxorem*; Contraventio huic Doctrinę per transitum ad secundas nuptias, facit quod secundum Matrimonium magis vituperio, quàm laude dignum reputetur; eò quia aufertur per secundum Matrimonium ab homine illa libertas, in qua positus fuerat per solutionem primi vinculi matrimonialis, in quo liberè poterat Deo dicare omnes animi sui curas, absque illa complacendi suæ Sponsæ; dato igitur, quod licitum fuisset Venerabili nostrę Consultationis primum Matrimonium ab eo contractum, non tamen fuit licitum illud secundum quod ipse post obitum primæ Uxoris contraxit.

10 Tandem in secundis nuptiis, multis periculis exposuit propriam virginitatem, cui dicaverat virtuosas ejus animi resolutiones; & videtur hoc fuisse velle Deum tentare, & periculo exponere victoriam castitatis, quam in primò Matrimonio reportaverat; sicuti effectivè erat velle superare carnalis concupiscentiæ stimulos antè conspectum proximorum periculorum, & occasionum. Neque virtuti prudentiæ adscribendum videtur eligere medium tam inadaptatum, quale erat iteratum Matrimonium, ad propriam servandam animę, & corporis castitatem, cùm ibi occasiones instent, & permissio frustrat motiva superiora, quæ retrahunt.

11 In oppositum illius, quod suadere possent superadducta argumenta, reperiuntur quamplura canonizata exempla multorum Heroum, qui in Catalogo Sanctorum adorantur adscripti; qui indulgentes aliorum suadentibus instantiis, matrimoniali vinculo se adstrinxerunt; nonnulli ad instantiam Regnorum, quę adspirarunt, media successione prolis suorum Monarcharum, relinquere Regni legitimum hæredem, & successorem; Alii ad suasionem suorum Parentum, qui eodem medio, puta, desideratæ prolis, curarunt proprii seminis propagationem, suarum Domorum legitimum constituere successorem, & hęredem, & hoc non obstante in statu Matrimonii se abstinere voluerunt ab omni carnali concubitu, qui in eo statu eis erat licitè permissus.

Sic

Sic se habuerunt Pulcheria, & Marcianus, & Basilisa, quorum Virginalis pudicitia in statu Matrimonii observata, à cœlo ipso sensibilibus vocibus canonizata fuit, ut refert Sur. die xi. Januarii *Vicisti Juliane vicisti*: Idem pariter legitur de S.Henrico Imperatore cum S.Cunegunda ejus sponsa, de quo sic Sancta Ecclesia in ejus officio die 15. Julii. *Virginitatem raro exemplo Matrimonio junxit, Sanctamque Cunegundam conjugem suam, propinquis ejus, morti proximus, illibatam restituit*. Idem habetur de Sancta Cęcilia, & Valeriano, qui Matrimonio juncti castitatem servarunt. Et tamen credendum est, quòd hi, qui ad instantiam, vel persuasionem aliorum amplexati sunt statum matrimonialem, & in ipso servarunt puritatem virginalem, certum est Matrimonium contraxisse cum proposito in eo servandi virginalem castitatem; & est adamussim casus pręsentis Consultationis.

12 Hinc respondetur, Matrimonium, à Venerabili contractum cum proposito servandi in eo perpetuam castitatem, non solùm fuisse conveniens, sivè licitum, verùm omni laude, & præconio celebrandum, veluti opus heroicum eminentis Spiritus, ad quod specialis divina gratia superiori, & specialissimo influxu concurrit: quia nequit operis executio esse gloriosa, & propositum illud exequendi esse defectuosum. Conservatio castitatis in Matrimonio, manifestum magnæ virtutis prębet indicium, ad quale opus patrandum requiritur, quod per specialis divinæ gratiæ adjutorium infirma nostri Spiritus libertas corroboretur. Idem ergo judicium ferendum est erga illum, qui contrahit Matrimonium cum proposito nuptiale Thalamum servandi impollutum, & intactum. Et hoc comprobatur per descriptionem heroicorum operum, inter quæ ea numerantur, ad quę patranda requiritur specialis excellentia superexcedens ordinem virtutis regulariter, & communiter acceptæ; & cùm sit opus valde superius ordinaria virtute, reportare castitatis triumphum in medio continuatæ, & frequentis occasionis, teneræ, & affectuosæ familiaritatis, qualis est illa vinculi matrimonialis, sicuti explicabat D. Ber. ser. 65. in Cant. *Cùm fœmina semper esse, & non cognoscere fœminam, nonnè plus est, quàm mortuum suscitare?* Cùm igitur appareat Venerabilem Apparitium has omnes superasse difficultates, in eo necessariò debemus cognoscere singularem extitisse virtutem, in resolutione, & in observantia ejusdem, in proposito, & in executione; sicuti & in eo admittere specialissimam divinę gratię assistentiam.

13 Hoc utique divinæ gratiæ speciale donum est (ajebat D. Thomas) quod conceditur cuilibet homini secundùm operum excellentiam, aut secundùm munus ad quod à Deo destinatur. D. Thom. 3. part. quęst. 27. art. 5. ad 1. *Unicuique à Deo datur gratia, secundùm hoc, ad quod eligitur*. Et cùm sit præclarissimæ, & excellentis virtutis opus, pro-

propriam servare castitatem virginalem in medio assiduæ communicationis, quam status matrimonialis importat; Venerabilis Apparitius numquam suum fuisset assecutus intentum, nisi divina gratia ad hujus heroicę operationis executionem, suum non præstitisset concursum. Ex hoc toto, aliud conficitur argumentum, quod nostram convincit sub his terminis resolutionem. Venerabilem Apparitium conservasse suam virginalem castitatem in statu matrimoniali, executionem fuisse asseritur illius propositi, cum quo Matrimonium contraxit; Non est dicendum, neque unquam credendum Dominum Deum specialem suam contribuisse gratiam ad propositum defectuosum eliciendum; Igitur contraxisse Matrimonium cum proposito servandi in eo castitatem, non fuit illicitum.

14 Remanet responsio ad argumenta in principio proposita. Ad primum, quod temeritatis, & præsumptuositatis notâ redarguit animum Venerabilis, qui adeò sublimi idea imitari proposuit in duobus ejus Matrimoniis purissimum Beatissimæ Virginis, & D. Joseph conjugium, idem dicendum est, quod dixit D. Aug. lib. 23. controv. contra Faustum cap. 81. *Et nè omnes Fideles Christi id, quod sibi conjuges carne miscentur, tam magnum in conjugio deputarent, ut sinè hoc conjuges esse non posse crederent; sed potius dicerent fidelia conjugia multò familiariùs se adhærere membris Christi, quantò pot uissent imitari Parentes Christi.* Si igitur ex imitatione in ordine ad puritatem servandam in Matrimonio contracto à Fdelibus, sumere in exemplum purissimum Beatissimæ Virginis Matrimonium, major perfectio arguitur; qua ratione, temeritate, redarguendum, erit nostri Venerabilis propositum ad illud imitandum desumptum? Neque verba Ecclesiæ, per quæ Beata Virgo nominatur sola, & sinè exemplo in altitudine suarum virtutum, sufficiunt ad probandum easdem virtutes esse non posse fidelibus exemplaria imitanda, etto *sinè exemplo dicantur*; quia nemini erit possibile pervenire ad illam perfectionem, qua Beatissima Virgo eas exercuit, non tamen, quia fideles aspirare non valeant ad eas imitandas.

15 Et iste arguendi modus habendus est pro non securo, si attendatur ad repetita testimonia, & textus, in quibus ipsemet Christus proponitur utpote idea, & exemplar Christianæ imitationis, sufficiat illud Joann. cap. 13. *Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis*; Et si possunt, & debent, etiam Christi membra Christum, tamquam eorum Caput, sibi proponere in exemplum imitandum suę Christianę perfectionis; quare præsumptio judicari debet, aspirare, & conari aliam sanctitatem inferiorem imitari? Consimile argumentum, quod formatur contra factum nostri Venerabilis, sibi ipsi opposuit D. Augustinus serm. 47. de Sanctis, dum su adebat fi deles ad imitan-

tandum nostræ Sanctæ Fidei Heroes: *Sed dicet aliquis & quis est, qui possit Beatorum Martyrum vestigia sequi?* Huic objectioni respondit Sanctus Doctor. *Huic ego respondeo: Quia non solùm Martyres, sed & ipsum Dominum, cum ipsius adjutorio, si volumus, possumus imitari.* Et hoc confirmat media ipsius æternæ veritatis attestatione, quę sic ait Matth. cap. 11. v. 19. *Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde.* Superaddita D.Petri authorit. ep. 1. c. 2. *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus.* Ex quibus infertur, quod cùm sit possibilis imitatio ejusdem Christi, & aspirare, & satagere ut opera nostra Christi operibus conformentur, non est reputanda, tamquam præsumptuosa, hujus nostri Venerabilis resolutio, & intentio in eligendo in exemplum, & in ideam castitatis, quam sibi observandam proposuit in duobus suis Matrimoniis, virginale commercium, cum quo Beatissima Virgo Maria, & S. Joseph vixerunt in suo. Neque ad illius virtuosam spectabat prudentiam eligere aliud inferius exemplar, cui assimilare posset animi sui proposita, quia aliud tutius sibi non poterat repręsentari exemplum, cui in exercendo aliquod virtuosum opus conformari posset, quàm illa in qua virtus ipsa in sui eminentiori perfectione reperitur. Et cùm Matrimonium Beatissimæ Virginis, & D. Joseph super omnia alia excellentiùs in puritate resplendeant, nobiliorem non poterat sibi præfigere imitandam ideam.

16 Ad secundum Argumentum (præscindendo pro nunc ab ordine directo ad copulam) dicendum est, quòd dicit D.Thomas in responsione ad suum argumentum 3. part. quęst. 29. art. 1. ad 1. quòd noster Venerabilis Apparitius *ex instinctu Spiritus Sancti credendus est desponsari voluisse, confidens de Domini auxilio, quod numquam ad carnalem copulam perveniret; Hoc tamen divino commisit arbitrio.* Specialis Spiritus Sancti instinctus extat persuasus ex speciali Dei gratia, quæ necessariò requiritur, ut ad praxim reduci possit heroica resolutio, & cum eo, quod dicebat D. Paulus ad Corinth. 2. c. 3. *Non sumus sufficientes cogitare aliquid ex nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est.* Ex quo deducitur illam virtuosam cogitationem, à qua sumpsit initium propositum nostri Ven. Apparitii ex alio non potuisse provenire, quàm ex speciali Dei instinctu. Quod autem tota fiducia servandi in Matrimonio puritatem, inniteretur supernaturalibus auxiliis, clarè convincitur ex illa restrictione sui propositi *si possibile foret*, quoniam qui de possibilitate dubitabat, optimè manifestabat ipsum prævidere difficultates, in quas incidisset illius humana, & fragilis natura, ut executioni mandaret tam deliberatum illius animi propositum; & quod inceptum opus dare non poterat ultimatam suo proposito perfectionem, sine speciali Dei auxilio.

17 Ad

17 Ad tertium respondetur, dissentiones Parentum suarum Sponsarum non esse imputandas ad culpam nostri Ven. Apparitii, qui non tenebatur in Matrimonio se gerere ad arbitrium, & voluntatem dictorum Genitorum, sed potuit licitè uti jure suo, tractando Matrimonium omni cum puritate. Hoc idem jus mutuò habent sponsi ad se abstinendum, dum non fuerint à Consorte requisiti pro solutione debiti, quod mediante matrimoniali vinculo contrahitur; quod clarè convincitur ex verbis ejusdem Apostoli ad Corinth. 1. cap.7. *Ut qui habent Uxores, tamquam non habentes sint*; Cujus consilium intelligendum est in ordine ad se abstinendum ab usu, & libertate, quam Matrimonii status permittit, quando justitia non instat ad debitam dandam satisfactionem. Reum igitur judicare nostrum Venerabilem, & ad illius culpam adscribere has exortas dissentiones, idem est dicere, quod ad effectum illas evitandi cedere debebat suo juri, quod habebat, uti Maritus, se abstinendi ab usu suæ sponsæ, aut postponere D. Pauli consilium (in cujus executione actum heròicæ virtutis exercebat) voluntati suorum Socerum, qui in eorum litigiis non aliud perquirebant, quàm temporalium bonorum augmentum, in successione filiarum suarum. Ad effectum convincendi majori cum claritate hujus argumenti falsitatem, & inefficaciam, supponamus, quòd Ven. Apparitius contraxisset sua Matrimonia cum eadem intentione, cum qua regulariter contrahi solent, puta, cum animo deveniendi ad illorum consummationem, & quod postea se abstinuisset ab eorum consummatione, sicuti facere poterat. In tali casu suspensa remanebat occasio dissentionum, quia æqualiter successio deficiebat; cujus deficientia, earum erat motivum; & hoc non obstante, nemo dicere poterit, quod se abstinere ab usu matrimoniali fuisset illicitum, immo ab opposito, ad actum heroicæ virtutis referendum est; Igitur Parentum Sponsarum dissentiones non possunt reputari ad culpam nostri Venerabilis, qui in se abstinendo ab usu dominii, & libertatis consummandi Matrimonium, non solùm licitè fecit id quod facere poterat, immo plus quam facere debebat. Quia ejus spiritus se restrixit ad perfectionem consilii Apostolici, nec quæri debet aliud motivum molestiarum suæ constantiæ oppositarum, quàm illud, quod adducit Apostolus ad Timoth.2. cap.3. *Omnes, qui piè volunt vivere in Christo Jesu, persecutionem patientur.*

18 Ad quartum, neganda sunt pericula ex parte Sponsarum, orta ex frequenti, & affectuoso commercio cum Ven. Apparitio; quia ipsas non ostendisse ne minimum quidem indicium, quòd sibi displiceret sui Sponsi honesta circumspectio, persuadet, quòd gratia in earum animo irregularem interiorem pacem afferebat, & quod subjectas habebat rebelliones appetitus. Et credendum est, quòd dum Sponsæ hujus Viri justi, nullâ exteriori licentiâ ostendebant desideria permissionis, æqualiter

liter bene se habebant, & contentæ erant in puritate commercii. Hęc solutio tantò est securior, quantò est expressa doctrina Divi Thomæ in 4. sent. dist. 32. quęst. 1. art. 2. Quęrit Sanctus Doctor, an Sponsus teneatur matrimoniale solvere debitum suæ Sponsæ? Et sub hac forma secundum Argumentum proponit. *De quolibet debemus præsumere meliora; sed melius est conjugibus continere; quàm Matrimonio uti, ergo nisi expressè debitum petat, debet præsumere vir, quod ei placeat continere, & sic non tenetur ei debitum reddere*. Responsio Sancti Doctoris, est etiam nostra. *Ad secundum dicendum, quod vir potest talem præsumptionem de Uxore habere, quando in ea signa contraria non videt; sed quando videt, esset stulta præsumptio*. Talia signa, quæ præsumptionem magis piam impediunt, numquam visa sunt in duabus Sponsis nostri Venerabilis; Igitur pręsumendum est ipsas voluisse abstineri à carnali concubitu; Et ab hujusmodi voluntate valde remotæ sunt pericula, quę in Argumento supponuntur.

19 Tum etiam quia juxta mentem Divi Thomę in hoc eodem articulo, solutio debiti matrimonialis est ordinata ad evitandum incontinentiæ periculum consortis, quando tale periculum timeri potest per aliquod inditium exterius; Ibidem ad primum: *Sed quando timetur ex aliquibus signis periculum, ad quod evitandum ordinatur debiti redditio, nisi tunc reddatur*; ideoque si ex parte Sponsarum talia signa non apparebant, & de facto non aderant, non est unde talia pericula essent timenda, quibus teneatur Sponsus occurrere. Sed tamen quando permittamus quòd aliquod ex his periculis immineret Sponsis nostri Venerabilis, adhuc in eo cessabat omnis obligatio ad matrimoniale debitum solvendum, quando Sponsæ per aliquod signum exterius talis debiti solutionem à Sponso non postulassent, & per tale signum earum desiderium, & voluntatem non patefecissent. Ita expressè explicatur à supradicto Sancto Doctore in corpore art. cit. *Vir tenetur reddere, quando expressè signa in Uxore apparent voluntatis debiti reddendi*. Pericula, quibus remedium præstare student, seu evitare Doctrinæ Sanctorum Patrum, sunt extra nostrum propositum; eò quia ab ipsis proponuntur, & adducuntur ad effectum evitandi domestica, & familiaria commercia inter eos, qui sunt in statu libero, quia inter istos omne genus inhonestæ libertatis semper est peccaminosum, sed non arguunt Sancti Patres domesticam inter Sponsos familiaritatem, inter quos versari potest secundum consuetudinem non excedentem limites honestatis, absque ullo animarum periculo. Et cum intentio Sanctorum Patrum sit solùm præcavere periculosissimas, & quasi inevitabiles occasiones, quibus est exposita familiaritas, & domestica conversatio inter personas diversi sexus in statu libero existentes; fieret injuria ipsis Sanctis Patribus, si diceretur in eorum doctrina comprehensum,

& per eamdem prohibitum domesticum, & familiare commercium inter Conjugatos, in quibus licentia, & Matrimonii facultas evanescere facit omne periculum.

20 Ad Quintum Argumentum, quod impugnat Factum Venerabilis Apparitii, in ordine ad secundas nuptias ab eodem contractas, responsio petenda est ab usu universaliter recepto in tota Ecclesia. Et respondit Divus Thomas in toto integro Articulo, in quo defendit licitas esse secundas nuptias. Sanctus Doctor ita quærit in 4. dist.24. quæst. 3. art. 1. *Utrum secundæ nuptiæ sint licitæ?* Et sub istis verbis respondet. *Respondeo dicendum, quod vinculum matrimoniale non durat, nisi usque ad mortem, ut patet*. Rom. cap.7. *& ideò moriente altero conjugum, vinculum matrimoniale cessat; unde propter præcedens Matrimonium non impeditur aliquis à secundo, mortuo Conjuge, & sic non solùm secundæ, sed tertiæ, & sic deinceps nuptiæ sunt licitæ*. Ex quo infertur, quod si defectuosum non fuit primum Matrimonium, ob causam propositi, cum quo fuit contractum à Venerabili, neque secundùm; quia secundæ Nuptiæ non sunt malæ, neque reprobatæ. Neque Textus D. Pauli, cùm quo præsumitur authorizare Argumentum, probat in contrarium; quia ibi Apostolus consilium præbet ad sequendum id, quod est perfectius, sed non intendit reprobare, quod est licitum. Ejusdem verba hoc clarè manifestant, & commentant ejus doctrinam. Ad Corinth. 1. cap.7. *Si autem acceperis uxorem, non peccasti*; Et ille idem, qui secundùm Matrimonium excusat à peccato, illud defendit tanquam licitum. Et idem Apostolus advertit, quod in suis instructionibus, jubere, & præcipere non intendit, sed solùm consilium præbere, ad Corinth. ubi supra. *De Virginibus præceptum Domini non habeo, consilium autem do &c.* Et in præcisis terminis concludit de secundis nuptiis ad Corinth. ibi: *Quòd si dormierit vir ejus, liberata est, cui vult nubat, tantùm in Domino: beatior tamen erit si sic permanserit secundùm meum consilium*. Ubi quamvis non concedat secundis nuptiis perfectionem majorem, docet tamen illos posse eas licitè celebrare, qui per mortem primæ Uxoris remanserunt in statu libero.

21 Neque ex divisione sui obsequii inter Deum, & ejus Sponsam, neque ex inferiori animi solicitudine erga Deum, ille qui Matrimonio jungitur amittit propriam libertatem, aliud inferri potest, nisi melioris conditionis status, in quo reperitur, qui manet in statu libero, ac ille, qui Matrimonii vinculo est alligatus, ut per viam perfectionis incedat. Deus tamen neminem voluit sub præcepto adstringere, nisi ad illam solicitudinem, quam importat suæ Divinæ legis observantia; & in eodem tempore, quo Matrimonii Sacramentum instituit, nullatenus reprobavit illam divisionem solicitudinum, & obsequiorum, quibus pro sui status obligatione singuli adstringuntur.

22 Ad

22 Ad ultimum respondetur, quod pericula, quibus noster Venerabilis se exposuit, non fuerunt pericula incidendi in aliquod peccatum, sed solùm non servandi puritatem in thalamo, quod sibi permissum erat ratione vinculi conjugalis; neque erat illi aliunde prohibitum ratione alterius obligationis, cùm hæc non contrahatur per propositum; neque sit obligatio sequendi consilia. Ab illis verò periculis, quæ conducunt ad deplorabilem Animæ perditionem, valde fuit distans animus, & executio hujus Magni Herois, inveniendo sua cœlestiali prudentiâ medium, quo omnia illa cautelaret; dum elegit statum, in quo etiamsi licentiis appetitus uti vellet, non erat ei illicitum, & in quo ab illarum usu se abstinendo, ad praxim reducebat actum heroicè virtuosum. Hæc status electio demonstrat adfuisse in nostro Venerabili quantumvis illiterato, illam sapientiam, quam cum Aristotele dixit D. Thomas inveniri in Virtuosis, ne errent in suis operationibus, D. Thom. 1. part. quæst. 1. art. 6. ad 3. *Contigit enim aliquem judicare, uno modò per modum inclinationis, sicuti qui habet habitum virtutis, rectè judicat de his, quæ sunt secundùm Virtutem agendam, in quantum ab illa inclinatur; Unde in 10. Etich. dicitur, quod virtuosus est mensura, & regula actuum humanorum.* Et concludit Sanctus, hunc judicandi modum spectare ad sapientiam, quæ inter Spiritus Sancti Dona computatur, secundùm D. Pauli dictum ad Corinth. 1. cap. 2. quòd *Spiritualis homo judicat omnia.* Ex quo evanescit Imprudentiæ nota, de qua accusari posset noster Venerabilis in eligendo sibi statum conjugalem, tempore, quo fecerat propositum servandi Castitatem Virginalem; eò quia medio matrimonio licita sibi faciebat ea, quæ extra matrimonium ei fuissent spirituales ruinæ. Non emittendo votum castitatis, licita, & honesta fuit matrimonialis status electio; abstinendo se ab iis, quæ illi licitè permittebantur in statu conjugali, illius Virginitas extitit insignita præclarissimâ victoriâ, tantò gloriosior, quantò difficilior. Et hoc est omnia judicare, ut ait Apostolus: *spiritualis homo judicat omnia*, ut bene se custodire valeret à periculis, quæ ad peccatum inducunt, & ut ad excellentissimum perfectionis gradum virtutis Castitatis actum transferre posset.

23 Neque negari possunt, neque negare intendimus pericula, quibus exposita remanserunt illius bona proposita, sed qualem culpam ille commisisset in eventu, quod contra sua proposita operatus fuisset? Est enim indubitatum principium, quòd qui moralem habet libertatem faciendi aliquod, illud facere potest sinè culpa, cùm executio dicatur usus dominii; in quo nulli gravamen infertur; Et sic, supposito, quòd in libertate Venerabilis esset contrahere Matrimonium; quoniam simplex propositum observandi Castitatem hac morali libertate non privat, quis unquam vituperare poterit illius matrimonium, quod dice-

batur usus, aut executio liberæ facultatis, quam habebat ad posse illud contrahere? Neque bene intelligitur fundamentum volens suadere transitum ad secundas nuptias, fuisse tentare Deum, nisi condemnetur, ut vitiosum, intentum operandi illas actiones virtuosas, quæ propter earum arduitatem, majori cum gloria exercentur, & in quibus resplendent vires divinæ gratiæ, quibus initiantur, & perficiuntur.

§. II.

24 CUm conclusum sit cum D. Thoma hujus nostri Venerabilis Matrimonium fuisse conveniens, in cujus resolutione remanet probatum, fuisse licitum; remanet videnda, & resolvenda major difficultas, & est eadem, quam S. Doctor proponit in 3. part. quæst. 29. art. 2. quæstionis, quam sequimur: *Utrum fuerit verum Matrimonium?* An Matrimonium contractum à nostro Venerabili cum proposito, [*si possibile foret*] servandi in eo perpetuam castitatem Virginalem, quam summoperè diligebat, fuerit verum Matrimonium. Sub his terminis tractanda, & agitanda est hujus præsentis difficultatis resolutio; quia sub iisdemmet illius animus procedit, uti constat ex Consultatione, quæ fuit nobis proposita: *Sociam sibi quærere cogitavit, talem quidem, uti dictitabat, cum qua* [*si possibile foret*] *vivere liceret in casto, & virginali connubio*; Et supposito, quòd in Sacramento Matrimonii, sicuti & in aliis Sacramentis, cùm vero coincidit validum, his terminis indiscriminatim utemur, ut in Resolutione totum id comprehendatur, quod requirit praxis unius Sacramenti, quod est validum, & licitum.

25 Sequendo igitur in hoc Articulo, quemadmodum, & in antecedenti eamdem methodum, quem D. Thomas observat in suis, videtur, quòd Matrimonium in præsenti propositum, non fuerit verum Matrimonium, quia secundùm mentem D. Augustini lib. 19. contra Faustum cap. 26. *Matrimonium ex hoc appellatum est, quod non ob aliud debeat fœmina nubere, quàm ut Mater fiat*. Et cùm hæc eadem ratio dici debet mutua, & reciproca inter utrumque Conjugem, dicendum est Sponsum debere celebrare contractum conjugalem, *ut Pater fiat*. Venerabilis Apparitius hunc finem habere non potuit, neque hanc intentionem in contrahendo Matrimonium, dum illud contraxit cum proposito, & deliberata resolutione servandi in eo perpetuam castitatem virginalem; igitur non fuit hoc verum Matrimonium. Aut alio modo: Qui celebrat contractum matrimonialem cum animo, & intentione servandi in eo castitatem, illum celebrat cum intentione opposita ei, à quo secundùm mentem D. Augustini Matrimonium, suum signi-

significatum; & nomen desumit; igitur non est verum Matrimonium, illud quod cum tali intentione celebratur.

26 Secundò quodcumque Sacramentum validum, est perfectum; Matrimonium celebratum cum proposito servandi in eo castitatem, non est perfectum, quia cùm excludat naturæ propagationem, ei deficit finis, qui dicitur perfectio contractus conjugalis; igitur Matrimonium contractum cum tali proposito non est validum.

27 Tertiò si Vir diceret Mulieri: Volo, & assentior esse tuum Sponsum, sub hac tamen conditione, quòd nunquam à me debitum petere debeas matrimoniale, Matrimonium non subsisteret, ob interpositam conditionem repugnantem consensui, quem ipse contractus matrimonialis requirit; hæc conditio solùm repugnat consensui in ordine ad usum Matrimonii; igitur tale Matrimonium remanet invalidum, stante hujus consensus defectu; cùm enim in eoqui contrahit cum proposito servandi virginitatem deficiat hujusmodi consensus, dicendum est Matrimonium Ven. Apparitii non fuisse verum, neque validum. Idem convincitur ex *cap. fin. de condit. apposita*, in quo resolvitur, quòd quæcumque conditio, quæ repugnat substantiæ Matrimonii, illud invalidat; Inter quas conditiones, secundùm communem intelligentiam Doctorum, comprehenduntur illę, quæ opponuntur aliquibus ex bonis Matrimonii, quæ sunt, sicuti defendit ex sententiarum Magistro D. Thomas in 4. dist. 31. quæst. 1. art. 2. *Fides, Proles, & Sacramentum*; cùm ergo propositum se abstinendi ab usu matrimoniali opponatur successioni, quæ est *bonum prolis*, videtur, quod contrahere Matrimonium cum animo, & proposito se abstinendi à supradicto usu opponatur Matrimonii validitati.

28 Quartò quia reciproca corporum traditio ob finem generationis spectat ad essentiam Matrimonii; & hæc est illud dominium, de quo loquitur Apostolus; quod acquirit unus Conjugum in ordine ad alium ad Corinth. 1. cap. 7. *Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir. Similiter vir potestatem non habet sui corporis, sed mulier.* Ille qui contrahit cum animo, & proposito servandi castitatem, non potest intelligi, quomodo possit velle hanc mutuam, & reciprocam corporum traditionem, quia in tali casu duas haberet voluntates contrarias, & ad invicem oppositas; unam, qua vult dominii usum in corporibus; alteram, qua vult, & intendit à tali usu se abstinere; Igitur nostri Venerabilis propositum opponebatur cum essentia Matrimonii.

29 Hoc idem confirmatur Argumento Gratiani. Nisi spectaret ad essentiam vinculi Matrimonii ob finem generationis, mutua, & reciproca corporum traditio, tota Matrimonii essentia reduceretur ad solam unionem personarum diversi sexus, in ordine ad convivendum in bona, & fideli societate, una cum mutua, & reciproca bonorum

com-

communicatione, & obligatione permanendi in dilectione, & mutuo obsequio, & reverentia reciproca; eò quia semel quod excludatur finis propagationis, nil aliud status conjugalis requirit. In toto hoc non salvatur essentia Matrimonii; aut dicendum est posse Matrimonium contrahi inter fratrem, & sororem, inter quos adest differentia sexus, & sæpe videtur inter ipsos bona & dilecta societas; & etiam facile est inter eos admittere mutuam bonorum communicationem, & reciprocam amoris correspondentiam, obsequii, & reverentiæ; Igitur ultra istas rationes, quæ unitivè concurrere debent ad legalitatem contractus conjugalis, requiritur etiam mutua, & reciproca corporum traditio ob finem generationis, cui, si opponitur, (sicuti videtur probatum esse,) propositum servandi perpetuam castitatem in Matrimonio, concluditur, quod illud, quòd cum tali proposito celebratur, non sit verum, neque validum.

30 Omnis contractus, in quo quisque contrahentium remanet illusus, dicitur nullus, & invalidus. Ita sentit D. Thom. in 4. dist. 34. quæst. 1. art. 2. in terminis illius, qui habens impedimentum propriæ libertatis, aut servitutis vellet contrahere, ignaro altero consorte talis impedimenti; *Si autem nescit, tunc contractus nullus est; & ideo frigiditas, quæ causat talem impotentiam, ut homo non possit de facto solvere debitum, & conditio servitutis per quam homo non potest de facto liberè reddere, impediunt Matrimonium, quando alter conjugum ignorat hoc, quod alius non potest reddere debitum.* Ille qui contrahit cum proposito se abstinendi ab usu matrimoniali, unà semel, quòd Uxor ignorat tale propositum, remanet hæc delusa, & decepta, eò quia in tali casu dominium, & potestas in corpora non datur utrinque mutuò, & reciprocè; & consequenter non subsistit contractus in tali Matrimonio.

31 Tandem, Matrimonium, (& idem dicendum est de quocumque alio Sacramento) annullatur ob defectum materiæ necessariæ; Hæc materia necessaria defuit in contractu matrimoniali nostri Venerabilis, eò quia hujus Sacramenti materia remota, sunt corpora contrahentium ad generationem apta; materia verò proxima est horum corporum mutua, & reciproca traditio ad finem generationis; & talis mutua traditio non salvatur, quando unus Contrahentium emisit propositum se abstinendi ab usu matrimoniali; Igitur contractus, quos noster Venerabilis celebravit cum jam supra relato proposito non fuerunt vera Matrimonia.

32 Ad oppositum Argumentorum, quæ adducuntur ad impugnandum valorem Matrimoniorum Ven. Apparitii extant, Sanctorum Patrum, & Theologorum Authoritates, & Sententiæ, qui defendunt, & sustinent, tamquam verum, validum, ac legitimum Matrimonium

Bea-

Beatissimæ Virginis cum D. Joseph; cùm aliqui sentiant Beatissimam Virginem, antequam esset desponsata emisisse votum absolutum castitatis; cum qua doctrina clarè convincitur contractum nostri Venerabilis fuisse verum Matrimonium; & ratio est urgentissima, quia magis opponitur uni ex bonis essentialibus Matrimonii, puta *bonum prolis* votum castitatis, quàm simplex propositum servandi illam; & ratio est quia votum reddit illicitam debiti matrimonialis petitionem in ordine ad illum, qui voti ligamine est adstrictus; & è contra simplex propositum non opponitur potestati petendi hujusmodi debiti solutionem; Igitur si salvatur valor veri, & legitimi Matrimonii, quod contrahitur inter personas, quarum una voto absoluto castitatis est adstricta, negari non potest validitas illius Matrimonii, cui tantùm in uno contrahentium præcedit simplex propositum servandi eamdem castitatem.

33 Quia tamen nostrum intentum non est concordare textus, & sententias Sanctorum Patrum, & horum primam sequendo, videtur omitti difficultas nostræ Consultationis; & quia cupimus eam resolvere ad conformitatem Doctrinæ D. Thomæ, quæ sola reddere potest magis difficilem resolutionem; sentiendum est, tamquam expressam Sancti Doctoris Doctrinam, Beatissimam Virginem non fecisse votum absolutum castitatis, antequam contraheret Matrimonium. Hæc sunt verba illius 3. part. quæst. 28. art. 4. in corp. *Verùm quia tempore legis oportebat generationi insistere, tam mulieres, quàm viros, (quia secundùm carnis originem, cultus Dei propagabatur, antequam ex illo populo Christus nasceretur) Mater Dei non creditur, antequam desponsaretur Joseph, absolutè virginitatem vovisse; sed licèt eam in desiderio habuerit; super hoc tamen voluntatem suam divino commisit arbitrio: Postmodum accepto Sponso, secundùm quod mores illius temporis exigebant, simul cum eo votum virginitatis emisit.* Ubi expressè declarat suam mentem, votum absolutum castitatis à Beatissima Virgine emissum, & quod fuit necessarium, (sicuti ibi Sanctus Doctor defendit) ut magis laudabilis fuisset in ea, servata virginalis puritas, non fuisse ante sponsalia illius, sed postquam fuerunt contracta; & tunc de communi consensu, & reciproca determinatione ambo purissimi Conjuges, tale votum emiserunt. Idem exprimit in hoc articulo in solutione ad tertium Argumentum, quod conficitur ex verbis D. Pauli, qui damnat sponsalia in illis, qui fecerunt votum castitatis, & etiam improbat in illis voluntatem contrahendi: *Dicendum, quod Verbum illud Apostoli est intelligendum de illis, qui absolutè castitatem vovent, quod quidem Mater Dei non fecit, antequam Joseph desponsaretur: sed post desponsationem ex communi voluntate, simul cum Sponso suo votum virginitatis emisit.*

34 Quam-

34 Quamvis literalis sententia D. Thomæ clarè dicat, votum absolutum castitatis emissum à Beatissima Virgine, non fuisse antecedens, sed subsequens, & posterius illius castissimo Matrimonio; hoc non obstante, sentit quòd in ipsa Beatissima Virgine præcessit votum castitatis conditionatum ad fidelem contractum sui honestissimi Matrimonii. Ita exprimit in præsenti articulo respondendo ad primum Argumentum. *Ad primum ergo dicendum, quòd quia videbatur esse lege prohibitum, non dare operam ad relinquendum semen super terram; ideo non simpliciter vovit virginitatem Dei Genitrix, sed sub conditione, si Deo placeret; Postquam autem ei innotuit hoc esse Deo acceptum, absolutè vovit, antequam ab Angelo annuntiaretur.* Ejusdem opinionis est in 4. sent. dist. 30. quæst. 2. art. 1. in corp. *Virginitas autem quamvis in se optima, tamen pro tempore illo, ei Matrimonium præferebatur, propter expectationem benedicti seminis per viam generationis venturi, & ideo Beata Virgo vovit virginitatem, tamquam optimum, & sibi acceptissimum, non tamen simpliciter, sed sub conditione honestissima, hac scilicet, nisi Deus aliter ordinarit: nec istam conditionem apposuit, ut dubitaret, an vellet Virgo permanere, sed an deberet. Et hoc est, quod Augustinus in lit. dicit, quod proposuit, se permansuram Virginem, nisi Deus aliter ordinarit.* Hoc supposito, dicere debemus secundùm ejus doctrinam, Beatissimam Virginem ante Matrimonium fecisse votum castitatis, sed solùm conditionatum; & quamvis doctrinas magis restringit D.Thomæ sententia, ex ipsis tamen efficaciter concluditur nostra resolutio.

35 Dicendum est igitur Ven. Apparitii contractum cum proposito, & animo factum servandi castitatem (*si possibile foret*) fuisse verum, & validum Matrimonium. Prima ratio est, quæ deducitur ex D. Thoma, jam supposita, observando similitudinem, & conformitatem terminorum. *Si Deo placeret: si possibile foret*; ubi videtur, quod sicuti votum castitatis emissum à Beatissima Virgine fuit conditionatum, sic pariter sub conditione fuit factum propositum Ven. Apparitii; hoc supposito ita convincitur intentum. Contractus conjugalis, cui antecedit votum castitatis conditionatum, est verum Matrimonium; ergo & contractus cui præcedit simplex propositum servandi puritatem, est contractus, in quo salvatur veritas Matrimonii. Concluditur antecedens ex doctrina D. Thomæ, qui defendit, ut diximus, Beatissimam Virginem emisisse votum conditionatum castitatis, antecedenter ad sponsalia, & quod inter Virginem, & D. Joseph, fuit verum Matrimonium. Consequentia evidenter infertur; etenim, cuinam fini, aut bono Matrimonii opponitur propositum conditionatum servandi castitatem, quando votum sic conditionatum ulli fini, aut bono Matrimonii contrariatur? Aut alio modo: votum conditionatum castitatis obligat

gat conditionatè ad non petendum debitum conjugale ab altero Conjuge; Sicuti votum absolutum, & quamvis relinquat facultatem solvendi debitum, impedit tamen libertatem ad petendam talis debiti solutionem. Propositum simplex observandi castitatem, sive sit absolutum, sive conditionatum, ad nihil obligat in conscientia, quia cùm tali proposito emisso, ne quidem tollitur libertas petendi debitum; Igitur si votum conditionatum castitatis non obstat validitati Matrimonii, à fortiori idem dicendum est de proposito conditionato.

36 Attamen idem Sanctus Doctor defendit etiam fuisse verum Matrimonium, illud quod contraxerunt Sanctissimi illi Consortes in 3. part. quæst. 29. art. 2. in corp. *Quia uterque consensit in copulam conjugalem, non autem expressè in copulam carnalem, nisi sub conditione (si Deo placeret)* In cujus causali notandum est, Sanctum Doctorem solummodo ponere consensum conditionatum erga copulam carnalem, ut reddatur validum, & verum Matrimonium; Ven. Apparitius, in suo contractu, hunc eundem consensum habuit; ergo fuit verum Matrimonium. Minor, in qua est difficultas, convincitur ex facto: *Cum qua (si possibile foret) vivere liceret in casto, & virginali connubio*; Et explicatur veritas hujus facti hoc modo. Ille qui proponit observare castitatem, aut se abstinere ab usu carnali, dummodo sit sibi possibile, assentitur copulæ, si non fuerit sibi possibile servare puritatem; noster Venerabilis proposuit se abstinere à copula, solùm in eventu, quod potuisset se abstinere; Igitur præstitit assensum copulæ, in eventu, quòd à tali copula se abstinere non potuisset; eò quia si cum consensu conditionato in ordine ad copulam carnalem salvatur veritas, & substantia Matrimonii, non intelligitur ob quam rationem negari possit validitas Matrimonii nostri Venerabilis.

38 Dum enim tota difficultas, quæ opponi potest in ordine ad substantiam, & valorem hujus contractus conjugalis, reducitur ad defectum consensus in ordine ad copulam carnalem, qui defectus videtur opponi uni ex bonis Matrimonii; suadere oportet, in Matrimonio Ven. Apparitii adfuisse totum consensum, essentialiter requisitum ad valorem talis contractus. In textu supra relato D. Thomæ distinguuntur duo consensus, unus ordinatus ad copulam conjugalem, qui consistit in communicatione, & in amicabili societate contrahentium, vivendo cum mutua, & reciproca benevolentia, & unione, & animi concordia: alter directus ad copulam carnalem, qui consistit in usu potestatis, & dominii, quod unusquisque contrahentium acquirit in corpus alterius: ait D. Thomas, quod in Matrimonio Beatissimæ Virginis, & D. Joseph ambo supradicti consensus adfuerunt; consensus directus ad copulam conjugalem, supponit quòd fuit absolutus, & explicitus: consensus autem directus ad copulam carnalem, fuit conditionatus:

Vterque consensit in copulam conjugalem, non autem expressè in copulam carnalem, nisi sub conditione, quòd Deo placeret. Ad hoc igitur ut subsistat substantia Matrimonii, sufficit, quòd consensus ad copulam carnalem sit conditionatus. Hunc consensum conditionatum præstitit noster Venerabilis contrahendo Matrimonium, eò quia conditionatum fuit illius propositum se abstinendi à copula carnali; est igitur etiam dicendum illius Matrimonium fuisse verum, & validum. Alio modo comprobatur nostrum assumptum juxta mentem pariter Angelici Doctoris. Ex doctrina ejusdem constat Beatissimam Virginem, antequam contraheret suum Matrimonium emisisse votum conditionatum castitatis; & secundùm mentem ejusdem S.Doctoris B. Virgo præstitit consensum ad copulam carnalem, necessarium ad validitatem vinculi conjugalis; Igitur cum voto conditionato castitatis salvatur consensus ad copulam carnalem necessarius ad valorem Matrimonii; Igitur per propositum conditionatum servandi castitatem in statu conjugali à nostro Ven. Apparitio emissum, non remansit exclusus consensus ad copulam carnalem, qui necessario requiritur ad validitatem, & legalitatem Matrimonii. Aut alio modo ad mentem pariter ejusdem Sancti Doctoris. Illa circumstantia, quæ in uno contrahentium relinquit liberum totum dominium, & potestatem petendi debitum, & in alio Conjuge servat facultatem solvendi tale debitum matrimoniale, non opponitur consensui in copulam carnalem, qui necessariò requiritur, & est de essentia Matrimonii; Propositum servandi castitatem [*si possibile foret*] relinquit liberum in uno Conjugatorum dominium, & potestatem petendi, & in illo qui cum tali proposito contrahit, servat facultatem satisfaciendi, & reddendi; Igitur contrahere cum tali proposito conditionato, non opponitur cum consensu ad copulam carnalem, requisito ad substantiam, & valorem Matrimonii. Minor, ultraquam quod in textu D.Thomæ est certa, explicari potest hoc modo: Ille, qui proponit servare castitatem, solummodò in casu quo sit ei possibile, non vult illam servare in casu, quo ei fuerit facta petitio solvendi debitum matrimoniale, ad quam solutionem mutuò sese obligant Conjuges in contrahendo Matrimonium; quia in tali casu non est possibile licitè se eximere à tali petita solutione debiti; Igitur propositum servandi castitatem, [*si possibile foret*] relinquit liberam facultatem in uno Conjugatorum petendi, & servat liberam facultatem, & potestatem reddendi, & satisfaciendi in illo, qui cum tali proposito contrahit; quia sicuti restat probatum, non est assignabilis ratio, cur simplex propositum conditionatum opponatur huic facultati, & dominio, si totum hoc optimè salvatur, & subsistere potest cum voto conditionato castitatis, ante Matrimonii celebrationem emisso.

38 Antequam hunc Textum Angelici Doctoris relinquamus, cujus Do-

Doctrina valde concludit in favorem facti Ven. Apparitii, nonnullam reflexionem requirunt aliqua verba, quæ adducit S. Doctor in corp. art. 3. part. quæst. 28. art. 4. cum quibus eodem tempore ostenditur falsitas, quæ reperitur in uno ex Argumentis in contrarium adductis. In hoc negatur, quod Maria Sanctissima emiserit Votum castitatis, antequam contraheret Matrimonium; sed ait, quòd ipsa semper habuit desiderium se conservandi in statu Virginitatis: *Mater Dei non creditur antequam desponsaretur Joseph, absolutè Virginitatem vovisse; sed licèt eam in desiderio habuerit &c.* Ex quibus verbis sic conficitur Argumentum: Aut desiderium servandi castitatem opponitur, & repugnat cum consensu, quem requirit essentia Matrimonii, aut non; si primum, erit necessarium negare verum fuisse Matrimonium inter Beatissimam Virginem, & Divum Joseph; quod est absurdum; si secundum, non erunt duæ voluntates ad invicem oppositæ, una scilicet qua desideratur servare castitatem, [*si possibile foret*] & altera, qua præstatur assensus ad copulam carnalem; & in eventu, quo non sint oppositæ, hæc est illa, quæ requiritur in Matrimonio ad substantiam, & validitatem ejusdem. Igitur non potest inferri contrarietas voluntatum in nostro Venerabili ex quo contraxerit sua Matrimonia cum proposito servandi Castitatem (*si possibile foret*). Ultraquam quod, propositum servandi castitatem [*si possibile foret*] quale morale impedimentum superaddit desiderio servandi illam, quando Deo non displiceret Virginitas, quæ desideratur? Igitur si desiderium observandi castitatem [*si Deo placeret*] non impedit consensum, qui requiritur ad substantiam contractus, neque propositum servandi castitatem [*si possibile foret*] impedit consensum requisitum ad veritatem Matrimonii.

39 Optimè posset defendi, & fundari validitas Matrimonii Venerabilis nostræ Consultationis robustissimis rationibus desumptis à magno Parente Augustino in lib. de bono Conjugali c. 1. & 3. & in lib. 23. contra Faust. cap. 8. ubi defendit D. Joseph à dictaminibus minus rectis, propugnans in illo cunctos veri Sponsi honores. Et in lib. 2. de consensu Euangelist., ubi manifestat veritatem Matrimonii inter Beatissimam Virginem, & D. Joseph, tanto magis perfectum, quanto plus remotum à licentiis vinculi Matrimonialis. Sed omnes isti Textus D. Augustini admittunt facilem explicationem, dicendo quòd in ipsis S. Doctor tantùm negat quòd spectet ad essentiam, & perfectionem Matrimonii, usus dominii, & potestatis conjugalis, cujus intelligentia est literalis; quia in omnibus Textibus citatis declarat Nuptias esse magis perfectas, quando in ipsis nulla adest commixtio carnalis inter sexus differentes, in qua commixtione consistit usus dominii, & potestatis. Eadem explicatio admittitur à D. Ambrosio in lib. de Instit. Virg. ad Eusebium cap. 5. & hæc sunt sua verba: *Non enim defloratio Virginita-*

R 2 *tis*

tis facit conjugium, sed pactio conjugalis. Denique cùm jungitur Puella, conjugium est, non cùm virili admixtione cognoscitur: Ex quo tantùm deduci potest, substantiam Matrimonii non consistere in commixtione carnali, (quod est omnibus notum) sed in pacto conjugali, in quo etiam dubitatur an in eo includatur consensus mutuus, & reciprocus ad usum matrimonialem; licèt remanere possit iste consensus sine usu prædicto.

40 In eodem sensu pariter intelligi potest Doctrina S. Petri Damiani in Epistola XI. scripta ad Clerum Faventiæ, cujus Argumentum est impugnare opinionem asserentem, Conjugatorum concubitum spectare ad essentiam Matrimonii, & sinè ipso concubitu non adesse Matrimonii denominationem. Conclusionem, quam ibi defendit sub his verbis exprimit: *Nos autem è diverso liberè profitemur, & concubitum posse sinè nuptiis fieri, & sinè concubitu rectè nuptias appellari*. Et facta exacta observatione contextus suæ doctrinæ, vix aliquid aliud potest concludi; quia estò tanquam possibiles admittat Nuptias virginales, quæ sunt illæ, in quibus Sponsa cum Sponso conjungitur cum pacto dotali, itaut antepositò desiderio cœlestis Thalami, nullò modo interveniat carnalis accessus: Totum hoc tantummodò probat majorem Matrimonii perfectionem, quando in ipso Conjuges se abstinent à licentiis matrimonialibus, quæ eis permissæ sunt, sed non concludunt, neque nostrum convincunt intentum; quia non dubitatur de validitate Matrimoniorum nostri Ven. Apparitii, eo quia in eis defuit usus, sed quia videtur uniri non posse cum proposito servandi castitatem consensus implicitus ad copulam, qui requiritur ad valorem, & subsistentiam Matrimonii. Neque ex hoc quòd S. Petrus Damianus eas appellet nuptias virginales, suadet, ex hoc titulo excludere voluisse omnem consensum ad usum ipsius Matrimonii; Quoniam concedendò D. Thomas in 3. part. quæst. 29. art. 1. ad 1. (sicuti jam dictum est, (consensum implicitum, & conditionatum in Beatissima Virgine; defendit pariter hujusmodi consensum, nullatenus præjudicasse illius virginali puritati. *Confidens de divino auxilio, quòd numquam ad carnalem copulam deveniret: Hoc tamen divino commisit arbitrio; unde in nullo detrimentum passa est virginitas*. Igitur estò nuptiæ dicantur virginales, in ipsis concurrere debet consensus saltem implicitus, & conditionatus, quem consensum admisit D. Thomas in nuptiis purissimis Beatissimæ Virginis.

41 Si (quemadmodum nonnulli opinati sunt) ex his authoritatibus bene probaretur, D. Augustinum, D. Ambrosium, & D. Petrum Damianum exclusisse omnem consensum ad copulam carnalem ab essentia Matrimonii, cum hoc tantùm comprobata remanerent Matrimonia Ven. Apparitii; attamen quia non intendimus aliquam ex difficultatibus no-

nostræ Consultationis omittere, neque ita facilè credimus hanc fuisse mentem D. Augustini aliorumque Sanctorum Patrum, cùm D. Thomas qui ita fuit circumspectus in uniformando suam opinionem cum illa omnium aliorum; fidelissimus Discipulus D. Augustini, clarè defendat, & sentiat, (sicuti supra diximus) Matrimonium magis purum, quale fuit illud Beatissimæ Virginis, & D. Joseph, non fuisse sine consensu, saltèm implicito, & conditionato ad copulam carnalem: *Vterque consensit in copulam conjugalem, non autem expressè in copulam carnalem, nisi sub conditione, quòd Deo placeret.*

42 Locus in quo Sanctus Doctor ex professo tractavit de consensu ad copulam carnalem necessariò requisito ad valorem Matrimonii, est in 4. sent. dist. 28. q. 1. art. 4. ubi quærit. *Vtrum consensus, qui facit Matrimonium, sit consensus in carnalem copulam?* Ut magis promptam illius doctrinam producere valeamus, necesse est adducere responsionem, quam ipsemet Sanctus Doctor affert in corp. art. quia nullum adest verbum, quod ad nostrum non conducat intentum. *Respondeo dicendum: quòd consensus, qui Matrimonium facit, est consensus in Matrimonium; quia effectus proprius voluntatis est ipsum volitum; unde sicuti se habet carnalis copula ad Matrimonium, ita consensus, qui Matrimonium causat, est in carnalem copulam. Matrimonium autem, ut supra dictum est, non est essentialiter ipsa conjunctio carnalis, sed quædam associatio Viri, & Vxoris in ordine ad carnalem copulam, & alia, quæ ex consequenti ad Virum, & Vxorem, pertinent, secundùm quod eis datur potestas in invicem, respectu carnalis copulæ: & hæc associatio, conjugalis copula dicitur, unde patet, quòd bene dixerunt illi, qui dixerunt, quòd consentire in Matrimonium, est consentire in carnalem copulam implicitè, non explicitè; Non enim debet intelligi, nisi sicuti implicitè continetur effectus in sua causa, quia potestas carnalis copulæ, in qua consentitur, est causa carnalis copulæ; Sicut potestas utendi re sua, est causa usus.* Ex hoc infertur, quod est expressa doctrina Divi Thomæ, quod consensus implicitus in carnalem commixtionem, attinet ad essentiam Matrimonii; efformando ex ipsissimis verbis Sancti Doctoris hunc Discursum: Consensus, qui Matrimonium facit, est consensus in idem Matrimonium; Consentire in Matrimonium, est consentire, (estò non explicitè) implicitè in copulam carnalem; Igitur consensus, qui Matrmonium causat, quique est ad ejus veritatem, & validitatem necessarius, est consensus implicitus ad copulam carnalem.

43 Nunc videamus, si illud propositum servandi castitatem, *si possibile foret*, cum quo contraxit sua Matrimonia Venerabilis Apparitius, opponatur cum hoc consensu implicito, eique repugnet: sequendo explicationem ejusdem Sancti. Propositum, quod solùm restrin-

ſtringitur, & reducitur ad abſtinendum ſe ab aliqua re, quæ non eſt de eſſentia, & de neceſſitate ad valorem Matrimonii, non opponitur conſenſui implicito, qui eſt cauſa Matrimonii; Propoſitum ſervandi caſtitatem, eſt ſolùm propoſitum ſe abſtinendi à copula carnali, quæ juxta mentem D. Thomæ non eſt eſſentialiter Matrimonium: *Matrimonium autem, ut ſupra dictum eſt non eſt eſſentialiter ipſa conjunctio carnalis*, igitur propoſitum ſervandi caſtitatem non opponitur conſenſui implicito, qui cauſat Matrimonium. Proſequamur ſecundùm explicationem D. Thomæ. Matrimonii eſſentia conſiſtit in ſocietate, & conſortio inter Virum, & Uxorem in ordine ad copulam carnalem: *ſed* (ait) *quædam aſſociatio Viri, & Uxoris in ordine ad carnalem copulam*. Propoſitum ſervandi caſtitatem, *ſi poſſibile foret*, claré videtur, quod non repugnat, neque opponitur ſocietati, & conſortio contrahentium, neque ordini ad copulam carnalem, qui ordo, ſeu conſenſus implicitus requiritur ad valorem Matrimonii; quia talis ordo, juxta D. Thomam, nil aliud eſt, quàm poteſtas, & dominium, quod habet unuſquiſq; Conjugum utendi pro ſuo libito corpore alterius Conjugis. *Poteſtas carnalis copulæ, in quam conſentitur*. Igitur ſi propoſitum ſervandi caſtitatem, *ſi poſſibile foret*, non opponitur, neque repugnat huic dominio, ſeu poteſtati, neque repugnabit ſocietati, ſeu commercio, inter virum, & uxorem in ordine ad copulam carnalem; neque aſſenſui implicito in ordine ad eamdem copulam, quem includit, hæc ſocietas. Quòd autem propoſitum ſervandi caſtitatem, *ſi poſſibile foret*, non opponatur, neque repugnet poteſtati, neque dominio, quod mutuò, in ſe invicem acquirunt contrahentes, jam probatum eſt, & ulteriùs hoc modo explicatur. In duobus caſibus eſt impoſſibile, quòd vir ſe abſtineat ab uſu copulæ; unus eſt quando Sponſa illius petit debiti ſolutionem; & alius, quando Sponſus ipſe eſt in periculo incontinentiæ. In primo caſu Sponſa utitur jure ſuo, & dominio, petendo debitum. In ſecundo caſu Maritus propriam exercet poteſtatem ſibi conceſſam per contractum matrimonialem. Igitur ille qui proponit ſervare caſtitatem, *ſi ei poſſibile erit*, relinquit in ſuo dominio conſortem, & ſibi ipſi reſervat libertatem ſibi conceſſam; Igitur cum tali propoſito remanet ſalvum dominium, & poteſtas, in quibus D. Thomas ponit eſſentiam Matrimonii, eſtò ſecundùm opinionem ejuſdem Sancti Doctoris, in ipſo remaneat incluſus conſenſus implicitus ad copulam carnalem, qualis copula eſt talis dominii uſus.

44 Ad veritatem, & efficaciam hujus probationis ſuperabundabat eam eſſe literalem D. Thomæ; hoc tamen non obſtante Cardinalis Turrequemada tom. 3. ſuper Decret. caſus 27. quæſt. 2. magis illam illuſtrabit; cujus authoritas digna cenſetur, ut hìc afferatur: hæc enim ſunt verba præciſa ejuſdem: *Ad contrahendum Matrimonium non eſt*

ne-

necessarius consensus explicitè in id, quod non est de essentia Matrimonii; Sed carnalis copula non est de essentia Matrimonii; Patet, quia post quàm aliqui Matrimonium contraxerint, etiam si postea perpetuò continerent, inter eos verum Matrimonium erit, sicuti patet in Matrimonio inter Beatam Virginem, & Joseph. Contrahendo ergo Matrimonium, non est necessarius consensus in carnalem copulam explicitè, sed bene implicitè, ut dicit S. Thomas, & Richardus: quia in conjugali societate, qua nominatur ipsum Matrimonium, implicatur mutua potestas communicationis, non tantùm bonorum, sed etiam corporum, cum utrique detur potestas in invicem, respectu carnalis copulæ; sed hoc non est consentire in carnalem copulam explicitè, aut etiam implicitè absolutè, sed sub conditione, si scilicet Conjux requireret, & debitum exigeret, sive uti vellent concessa potestate, ut dicit Magister Richardus. In uno verbo D. Thomas nobis explicavit veram intelligentiam, & confirmavit per suam Doctrinam nostrum intentum, eamque illustravit authoritate Magni Richardi à S. Victore. Dicit enim non esse necessarium ad veritatem Matrimonii, consensum explicitum ad copulam carnalem, quia hæc non est de ejus essentia; neque requiritur consensus implicitus absolutus: sed solùm implicitus conditionatus, videlicet, si Sponsa debitum petat; Igitur ille qui contraheret cum proposito servandi castitatem sub conditione, *si possibile foret*, verè & realiter legitimum Matrimonium contrahit; quia cùm non sit possibile observare castitatem, quando Sponsa debitum petit, consensit implicitè in non se abstinendo ab usu conjugali, sub conditione, quòd Sponsa, utendo sua potestate, & jure, velit petere. Neque intelligendum est, quòd quia hujusmodi consensus implicitus Ven. Apparitii ad usum conjugalem fuit soùm conditionatus, quòd ipse absolutè non contraheret Matrimonium, quia non reperitur principium magis certum in toto Jure, quòd quicumque vult aliquem contractum sicuti est in se, absolutè contrahit; Cùm igitur contractus matrimonialis non requirat consensum absolutum ad usum copulæ, sed solùm conditionatum, *idest si Conjux requireret*; hinc infertur, quod estò consensus nostri Ven. Apparitii fuerit tantùm conditionatus ad usum matrimonialem, nihilominus contractus ad Matrimonia fuit absolutus.

45 Adductis igitur cum D. Thoma efficacioribus probationibus, quibus ostenditur nihil defuisse Matrimoniis Ven. Apparitii, ex his quæ sunt de substantia validi, & veri Matrimonii, solùm superaddi possunt nonnullæ aliæ rationes, quæ inservire possunt ad majorem explicationem totius, quòd restat sufficienter probatum. Et prima ipsarum sit. Propositum quod solùm requirit castitas, quando Matrimonium illud permittit, reddere non potest Matrimonium invalidum; Tale fuit propositum Ven. Apparitii; igitur nil reperitur in illo quod repugnet, & op-

po-

ponatur valori, & veritati Matrimonii: Minor probatur sic: Matrimonium permittit, quòd Conjuges se abstineant ab usu copulæ; unà semel quòd possint se abstinere; & ulteriùs etiam Apostolus ad Corinth. ep.1. cap.7. hoc idem consulit, tamquam laudabile: *bonum est homini mulierem non tangere*. Propositum nostri Venerabilis solùm fuit se abstinendi *si ei possibile foret*; Igitur voluit castitatem servare, in quantum ipsum Matrimonium permittit. Unde ergo probari potest, quod redderet invalidum Matrimonium voluntas, quæ in nullo opponitur obligationibus status matrimonialis? Ulteriùs: In nullo statu est necessariò intentare absolutè finem, ad cujus executionem non remanet absolutè obligatus ille, qui talem finem intentat; quia intentio, est voluntas exequendi, aut assequendi finem, & habet importare quãdam obligationem ad illum procurandum; ad similitudinem promissionis, & specialiter in solemnitatibus contractuum. In Matrimonio, nullus Conjugum remanet absolutè obligatus ad usum copulæ, nisi solùm in casu, quo alter eorum petat; igitur ad valorem, & veritatem Matrimonii non necessario requiritur absoluta intentio usus.

46 Ut relinquamus, absque ulla oppositione bene fundatam resolutionem nostri intentus, remanent solum solvenda argumenta in contrarium adducta. Ad primum respondetur, quòd totum id, quod D. Augustinus affirmat de Sponsa, etiam de Sponso intelligi debet, & sicuti illa debet in Matrimonio quærere successionem in fœcunditate Matris, ita Vir quærere debet unum ex bonis Matrimonii; quòd est proles, in ordine ad quam dicitur Pater; sed in verbis citatis non debet intelligi D. Augustinus quòd ipse Sanctus Doctor loquatur de intentione expressa, cùm qua est contrahendum Matrimonium, sed solumodò de animo qui debet imperare usui illius, ad hoc ut sit honestum; hoc est dicere, quòd in usu matrimoniali, Conjuges non inducantur ad talem usum, allecti à carnali concupiscentia, sed ob finem propagationis naturæ. Et hanc fuisse mentem D. Augustini, clarè deducitur ex verbis, quæ immediatè antecedunt ea, quæ proponuntur pro argumento lib. 19. contra Faustum cap. 26. *Verumtamen à vobis ex vestra erroris sacrilega vanitate quæro: cur displiceat dimittere uxorem, quam non ad Matrimonii finem, sed ad conscientiæ crimen habendam esse censetis?* In quo loco clarè loquitur de concupiscentia, quæ est delictum, & quam solùm quærebant Hæretici in concubitu suorum Matrimoniorum. Hæc vituperat, & redarguit Sanctus, cùm sint peccaminosa, & concludit: *Matrimonium, quippè ex hoc appellatum est, quòd non ob aliud debeat fœmina nubere, quàm, ut Mater fiat*. Assignavit finem, à quo copula cohonestatur, non jam intentionem habendi illam; arguebat id, quod erat peccatum in Matrimoniis illorum, & conclusit in animo, & in intentione qua copulæ usus redditur in illis irreprehensibilis.

47 Vi-

47 Vittuperabat enim illam vitiosam delectationem, de qua quærit D. Thomas in 4. dist. 32. quæst. 1. art. 3. *Utrum aliquis peccet mortaliter, cognoscens uxorem, non intendens aliquid Matrimonii bonum, sed solam delectationem?* Cui respondet istis verbis: *Dicendum, quòd si delectatio quæratur ultra honestatem Matrimonii, ut scilicet aliquis in Conjugem non attendat quòd conjux est, sed solùm quòd Mulier est; idem paratus facere cum ea, si non esset Conjux, est peccatum mortale, & talis dicitur ardentior amator Uxoris, quia scilicet ardor ille extra bona Matrimonii effertur. Si autem quæratur delectatio intra limites Matrimonii, ut scilicet talis delectatio in alia non quæreretur, quàm in Conjuge, sic est veniale peccatum.* Videtur igitur, quòd in usu matrimoniali quærebant primas delectationes Hæretici, contra quos exclamabat D. Augustinus, & hujusmodi delectationes dictæ fuerunt à Divo Thoma ibi ad 1. Delectationes meretriceę. *Tunc voluptates meretriceas, Vir in Uxore quærit, quando nil aliud in ea attendit, quàm quod in meretrice attenderet.* Hoc tamen non obstante, quando delectationes fuissent etiam secundæ speciei, quæ sunt peccaminosæ tantùm venialiter, justè S. Augustinus eas reprehendebat; commonefaciens eos, ut in usu matrimoniali attenderent ad bonum successionis, & non ad carnalem voluptatem. Et non ob aliam rationem ait S. Augustinus quòd ideo nubit Mulier, ut Mater fiat, sicuti & Vir, ut Pater evadat. Nec intelligi potest, quomodo contradicere possit huic doctrinæ, ille qui Matrimonium contrahit cum proposito servandi castitatem; quia qui desiderat se abstinere, *quantum ei possibile sit*, ab actu, valde distat à quærendo in usu matrimoniali sensualem delectationem.

48 Ad secundum Argumentum respondetur concedendo quòd omne Matrimonium verum, est perfectum; distinguendæ tamen sunt duæ perfectiones, sicuti eas distinguit Divus Thomas in 3. part. quæst. 29. art. 2. in corp. *Dicendum quòd Matrimonium, sive Conjugium, dicitur verum ex hoc, quòd suam perfectionem attigit; Duplex est autem rei perfectio, prima, & secunda: prima quidem rei perfectio consistit in ipsa forma, ex qua speciem sortitur; secunda verò perfectio consistit in operatione rei, per quam res aliqualiter suum finem attingit. Forma autem Matrimonii consistit in quadam indivisibili conjunctione animorum, per quam unus Conjugum indivisibiliter alteri fidem servare tenetur: Finis autem Matrimonii est proles generanda, & educanda, ad quorum primum pervenitur per concubitum conjugalem, ad secundum per alia opera Viri, & Uxoris, quibus invicem obsequuntur ad prolem nutriendam.* Matrimoniis Ven. Apparitii defuit secunda perfectio, quia se abstinuit ab usu Matrimonii, ob quam causam prolem non habuit, aut successionem, quæ est finis copulæ carnalis; suis autem contractibus non defuit primaria perfectio formæ constitutivæ Matri-

monii, quia adfuit in ipsis conjugalis concubitus, in indivisibili animorum unione: Cùm hac sola perfectione, salvatur à Divo Thoma valor, & veritas Matrimonii Beatissimæ Virginis cum D. Joseph. *Sic igitur dicendum est, quòd quantum ad primam perfectionem omninò verum fuit Matrimonium Virginis Deiparæ, & Joseph.* Licèt in hoc castissimo Matrimonio, solus defectus, seu usus deficientia, obstare potuit operationi, quæ consummat idem Matrimonium, non autem proli, quæ fuit fructus benedictus castitatis, & virginalis puritatis. *Quantum verò ad secundam perfectionem quæ est per actum Matrimonii, si hoc referatur ad carnalem concubitum, per quem proles generatur, non fuit illud Matrimonium consummatum; Habuit tamen illud Matrimonium etiam secundam perfectionem, quantum ad prolis educationem.* Ex quo deducitur in Matrimoniis Ven. Apparitii adfuisse perfectionem formæ, quæ constituit essentialiter Matrimonium; & solùm defuisse in operatione, quædam perfectio secundaria, quæ neque exigitur ad Matrimonii valorem, neque est de illius essentia. Eamdem doctrinam adducit D. Thomas in 4. art. quæst. 2. in 4. sentent. dist. 27. Ubi distinguit in Matrimonio ad conformitatem istarum perfectionum, duas etias integritates. *Dicendum, quòd duplex est integritas, una quæ attenditur secundùm perfectionem primam, quæ consistit in ipso esse rei; alia quæ attenditur secundùm perfectionem secundam, quæ consistit in operatione. Quia ergo carnalis commixtio, est quædam operatio, sive usus Matrimonii, per quod facultas ad hoc datur; ideo erit carnalis commixtio de secunda integritate Matrimonii, & non de prima.* Qualis igitur integritas aut perfectio essentialis defuit in Matrimoniis Ven. Apparitii; quando neque illorum consummatio, neque proles, sunt perfectiones constituentes essentiam Matrimonii.

49 Ad tertiam objectionem, quæ est Argumentum D. Thomæ in 4. sent. dist. 25. art. 4. ad 1. Adducit idem Sanctus Doctor solutionem per ista verba: *Dicendum, quòd illa conditio explicita, non solùm actui, sed potestati contrariatur carnalis copula; & ideo est contraria Matrimonio.* Ille qui contraheret Matrimonium, hoc pacto, quòd Conjux non sit usurus Matrimonio, privaret illum ea potestate, quæ ad talem usum requiritur. Non ita se gessit Ven. Apparitius, quia quando in illius proposito adfuisset aliqua contrarietas, aut implicantia ad copulam carnalem, (quod non admittimus) non potuit tamen talis contradictio adesse in ordine ad facultatem, & dominium, quod confert vinculum conjugale, ad hoc ut secundùm voluntatem, à ratione regulatam possint Conjuges mutuò, & ad invicem uti tali dominio, & libertate, quam habent ad invicem; quoniam, sicuti jam diximus, qui proponit observare castitatem in Matrimonio (quantum illi possibile sit) non proponit se abstinere ab usu Matrimonii, si Sponsa ipsum requi-

quirit pro debiti satisfactione. Igitur tale propositum in nullo opponitur potestati, & dominio, quod habet Sponsa supra corpus sui Sponsi; neque hic adest ulla ex illis contrarietatibus, quæ invalidant Matrimonii contractum; Quia ex parte Venerabilis solùm fuit simplex cessatio actus conjugalis, absque eo quod interveniret aliqua turpis conditio, aut ex illis quæ referunt Matrimonium ad finem oppositum, sicuti esset impedire propagationem, procurando sterilitatem, aut abortum &c. quæ sunt illæ contrarietates, quæ in altera objectione reputantur contrariæ, & opposita Matrimonio, & substantiæ ejusdem.

50 Ad quartum dicendum est, propositum servandi castitatem, *si possibile foret*, non opponi, mutuæ corporum traditioni, quia nullum affert præjudicium dominio unius Consortis, quòd alter velit se abstinere, si ille minimè petit. Hanc mutuam corporum traditionem invenit D. Thomas in Desponsoriis Beatissimæ Virginis cum D. Joseph, absque eo quòd obstaret propositum, aut votum conditionatum, quod ipse admittit in eadem Beatissima Virgine, servandi, *si Deo non displiceret*, suam virginitatem in thalamo, quale votum conditionatum fuit factum ab ipsa, antequam esset desponsata. Quod ex parte D. Josephi aliquo modo fuerit talis potestas, seu dominium in ordine ad usum matrimonialem, clarè dixit Magnus Cancellarius Parisiensis in 4. part. oper. ser. de Cast. sub istis verb. *Joseph dictus fuit Pater per curam, & gubernationem; & quia Corpus Dominæ Nostræ aliqualiter suum erat per Matrimonii translationem, ut uteretur eo; secundùm Sancti Spiritus voluntatem. Notate, quòd Votum Dominæ Nostræ non impedivit; nam erat factum ab ea de servando semper sapientem Dei ordinationem.* Responsio majorem non requirit extensionem, quam illam, quâ ad Ven. nostræ Consultationis reducantur verba supra relata. Corpus Ven. Apparitii aliqualiter erat suarum Sponsarum per Matrimonii translationem, ut eo uti possent. Et notandum est, quod illius propositum non impedivit dictum dominium; quia ipse semper in animo habuit manere in statu virginitatis, si sic Deus ordinasset, hoc est, *si possibile foret*.

51 Confirmatio, (licèt dixerimus esse Argumentum Gratiani) etiam ei se opposuit D. Thom. in 4. dist. 28. quæst. 1. art. 4. sub his terminis: *Omnia quæ sunt in matrimonio, inter Virum, & Uxorem, possunt esse licitè inter fratrem, & sororem, excepta carnali copula; sed non potest licitè inter eos fieri consensus matrimonialis; ergo consensus matrimonialis, est consensus in carnalem copulam.* Magis hujus Argumenti secura solutio, est illa, quam adducit idem S. Doctor: *Dicendum, quod inter fratrem, & sororem non potest esse potestas in invicem ad carnalem*

copulam, sicut nec licitè carnalis copula; *& ideo ratio non sequitur*. Est nullum matrimonium inter fratrem, & sororem, non tantùm quia deest in illis consensus ad carnalem copulam; sed etiam quia inter ipsos non potest dari, nec acquiri per matrimonium ulla potestas ad concubitum. Et cum hujusmodi potestas, (sicuti vidimus in D. Thoma) includat consensum implicitum conditionatum ad copulam, nullum est matrimonium illud, in quo repugnante potestate ad usum, repugnat pariter, consesus implicitus conditionatus ad talem usum, quem consensum requirit essentia, & valor Matrimonii. Tandem, in Contractu inter fratres, & sorores, nec illa, quæ diceretur sponsa haberet dominium, aut jus petendi, neque in altero consorte inesset potestas satisfaciendi. In Matrimoniis Ven. Apparitii remanebat liberum, & indemne dominium, & facultas suarum Sponsarum, & ipse remansit cum plena facultate ad solvendum debitum matrimoniale; & adhuc cum libertate petendi; idcirco in ejus Matrimoniis remansit salvus consensus implicitus conditionatus ad usum copulæ; quia puritas sui propositi in nullo se opposuit mutuæ potestati quam contrahentes acquirunt.

52 Ad quintum respondetur, Argumentum nec leviter suadere delusas, aut deceptas fuisse Sponsas, quibus hujus Viri justi animus, & sui propositi executio in nullo præjudicabat; quia ille, [scilicet animus] jus suum conservabat, & hæc propositi executio erat honesta praxis dominii quod habebat, unde poterat se abstinere quoties non erat contra suæ Consortis voluntatem. Neque Matrimonium aliquem ex contrahentibus obligat ad petendum usum ipsius, sed ex justitia obligat ad solutionem debiti, quando ab altero Consorte exigitur. Ubi ergo deceptio? Quando ipsæ Sponsæ scire debebant Venerabilem esse liberum à non petendo, & quando in ipso non erat voluntas opposita dominio earum, dum tantummodo se abstinere voluit *si foret sibi possibile*; & casu quo ipsæ Sponsæ voluntatem huic proposito contrariam ostendissent, jam tunc non erat ei possibile se abstinere.

53 Ad ultimum Argumentum jam fuit responsum, quod in illis repetitis Matrimoniis adfuit vera traditio corporum, & reciprocum dominium, quod acquiritur, per translationem vinculi, aut contractus matrimonialis, & talis reciproca traditio ordinata, & directa fuit ad finem generationis quin obstet, quòd propositum, servandi castitatem sit defectus consensus ad copulam carnalem, per quam pervenitur ad finem successionis; quia solùm fuit defectus consensus expliciti, qui quidem non est de essentia Matrimonii; sed immo potiùs cum illo subsistit consensus implicitus conditionatus, quem contractus Matrimonialis pro sua subsistentia, valore, & veritate expostulat. Illis duobus Matrimoniis defuit *secunda perfectio*, illa videlicet operationis, aut usus, ha-

habuerunt tamen *primam*, & essentialem perfectionem sui esse in materia, & forma sicuti cum D. Thoma diximus.

Ita ego sentio salvo semper &c.

In Collegio Sancti Caroli PP. Clericorum Regularium Minorum Salmanticæ die 25. Julii 1720.

Magister Emmanuel Generelo Spinola.

EGo infrascriptus Notarius Apostolicus istius Almæ Universitatis Salmantinæ Secretarius, fidem facio, & testimonium veridicum omnibus præsentes litteras inspecturis perhibeo, quatenus resolutio dictæ Universitatis hic apposita à num. tertio, quæ incipit: Regi Cathòlico nostro obtemperantes, &c. *super causam Beati Fr. Sebastiani de Apparicio Ordinis Seraphici fideliter concordat cum suo originali, prout habetur in Registro ejusdem Universitatis, ad quod me remitto.*

In eadem forma quæ de jure requiritur fidem facio, & testimonium perhibeo, quod tres Reverendiss. PP., nempe Reverendiss. P. Fr. Petrus Manso Augustinianus, Reverendiss. P. Fr. Michael de Herce Benedictinus, & Reverendiss. P. Emmanuel Generelo & Spinola Ordinis Clericorum Minorum in hac Alma Universitate Magistri Sac. Theologiæ, quorum suffragia hìc apponuntur, fuerunt ex deputatis ab eadem Universitate in Claustro pleno, ad maturè, & sanè investigandam quæstionem de primis, & secundis nuptiis contractis à B. Fr. Sebastiano de Apparicio Ordinis Seraphici (dum liber esset) prout exigebat Catholici Regis decretum ad hanc Universitatem directum.

Iterumque fidem facio, & testimonium perhibeo quòd eorum suffragia originalia vidi propria eorum manu firmata, quorum stemmata satis cognosco, & cognovi, quibus ad literam concordant, quæ in hoc codice impressa reperiuntur, quæ manent in meo officio, ad quæ me remitto; & de suffragiis Reverendiss. D. Mag. Fr. Petri Manso Augustiniani, Reverendiss. P. Magistr. Fr. Michaelis de Herce Benedictini aliam copiam circa hoc idem punctum jam dedi mea manu signatam, & firmatam „ quam non dedi de suffragio Reverendissimi P. Mag. Emmanuelis Ge- „ nerelo & Spinola Ordinis Clericorum Minorum, quia pro tunc ori- „ ginale ad manus non habui, quod nunc jam ad me pervenit.

Similiter testificor, quòd tres Reverendissimi PP. supradicti sunt Doctores, & Cathedratici istius Universitatis, Reverendissimus D. Mag. Fr. Petrus Manso Ordinis S. Augustini Calceati, Cathedraticus S. Thomæ; Reverendiss. D. Mag. Fr. Michael de Herce Ordinis S. Benedicti, & sui Collegii Abbas, Cathedraticus Vespertinus Theologiæ; & Reveren-

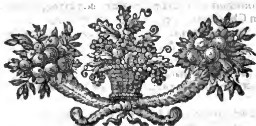
rendiss. P. Mag. Emmanuel Generelo, & Spinola, Cathedraticus Sac. Scripturæ, & sui Ordinis Provincialis, omnes authoritate, & gravitate magna in hac alma Universitate fulgentes. Ut ergo hic contentis fides adhibeatur, tanquam ipsis originalibus à me visis ad instantiam Seraphicæ Religionis, præsens exhibeo testimonium mea manu firmatum, & signo Universitatis munitum.
Salmanticæ die 10. *Januarii, anni* 1722.

Loco ✠ Sigilli.
Deus veritas est.

In testimonium † veritatis
Didacus Garcia à Paredes Secretarius.

Nos infrascripti Notarii Apostolici, in hac Civitate Salmantina degentes, fidem facimus, & testimonium perhibemus quatenus stemma suprapositum, sic subscribens: Didacus Garcia à Paredes Secretarius *est ejusdem Didaci manu, & calamo exaratum; qui quidem Secretarius est istius Salmantinæ Universitatis fidelis, & legalis cujusque fidei dignus, cui semper tam in scripto, quàm in voce, fuit exhibita integra fides, tam intrà, quàm extra judicium. Sic testificamur. Salmanticæ die* 10. *Januarii* 1722.

In testimonium † veritatis
Antonius à Foncueva & Venero Not. Apostolicus.
In testimonium † veritatis
D. Joannes Antonius à Moreno Not. Apostolicus.
In testimonium † veritatis
Sebastianus Martinez à Nietto Notar. Apostolicus.

IN-

I N D E X

RERUM NOTABILIUM

Prior numerus paginam: posterior marginalem numerum denotat.

A

ABisag Sunamitis commendatur; quòd David frigidum calefecerit, quin ad libidinem provocaret. 4. 9.
Alexandri Tertii Pont. Max. responsio super casu mulieris, quæ post emissum juramentum de Matrimonio contrahendo religionis voto se adstrinxit. 18. 36.
Antonius de Padua Novitium de luxuria tentatum tunica sua liberum reddit. xxi. 23.
Apostoli ad Corinthios de continentia maritali doctrina proponitur, & explicatur. 45. 18. & seqq. 79. 43. & seqq.
Auxiliorum Divinæ Gratiæ theologica Protheoria. 96. 36.
Auxiliorum Dei moralis certitudinis signa. 85. 91.

B

BOna Matrimonii, scilicet Fides, Proles, & Sacramentum considerari possunt, & in ordine ad obligationem, & in ordine ad executionem; priori modo spectant ad essentiam Sacramenti, secus secundo modo. 21. 41.
Bona Matrimonii Virginalis. 94. 34.
Bonum principalis Matrimonii Sacramentum est. ix. 2.

C

CAusæ formalis, efficiens, & finalis Matrimonii. 27. 52. & seqq.
Consensus in copulam carnalem non est necessarius ad Matrimonium Christianum. xiv. 12. 25. 48. & seqq.
Consensus in copulam carnalem multiplex, & quinam dici possit requisitus ad substantiam Matrimonii? 15. 32.
Consensus implicitus in copulam conjugalem compatitur cum proposito servandæ castitatis. 17. 35. 32. 61. 41. 13. 133. 43.
Contractus invalidus validari nequit per juramentum. 64. 9.

D

DEbitum copulæ post Matrimonium ratum infra certum tempus negari potest. xxiv. 27.
Dominium directum, & proprietatis distinguitur à dominio utili, & indirecto. 29. 55.

Domi-

Dominium directum supra corpora, quod mutuò acquirunt in Matrimonio Conjuges, etiam præscindendo à carnali conjunctione, suo non fraudatur effectu. 29. 55. & 56.

E

EFfectus dominii directi, quod habent ad invicem in sua corpora Conjuges. 30. 56.
Exempla nonnulla Matrimonii Virginalis. 99. 51. 47. 22.

F

FInis Matrimonii duplex, naturalis, & supernaturalis. 94. 34.
Forma, ac finis Matrimonii. 137. 48.

G

GRatiæ Divinæ specialis est in rebus arduis assistentia. 96. 36.
Gratia inspirante, & adjuvante Pyraustana Matrimonia fuisse peracta ipso exitu perquàm felici perspicuè manifestatur. 99. 55. 106. 86.

H

HEroici explicatio. 79. 70.
Heroicum duplex, Philosophicum, & Christianum. 80. 72.
Heroicum castitatis, & prudentiæ in Pyrausta eluxit. 80. 74.
Heroicæ prudentiæ signa. 83. 82.
Heroes unde dicti. 92. 26.
Heroicum naturale castitatis conjugalis exemplo declaratur. 93. 29.
Heroicum supernaturale castitatis in conjugio servatæ. 94. 30.

I

IAnsenismum, & Pelagianismum sapiunt, qui gradum heroicæ virtutis in Pyraustanis Matrimoniis inficiantur. 102. 72.
Impotentia ad solutionem debiti conjugalis an invalidet Matrimonium. 18. 37.
Impotentia ad copulam duplex, libera & naturalis: Neutra opponitur substantiæ Matrimonii. 34. 62.
Isaiæ de Messia testimonium Pyraustæ mirabili facto pulchre conveniens. XXVII. 33.

L

LIberalitas Pyraustæ. XXIII. 26.

M

MAriæ, & Joseph Matrimonium verum ac legitimum fuit. 13. 28. 22. 43. 41. 8. 63. 5.
Idem à Sanctis PP. commendatur. X. 7.
Fidelibus conjugatis continentiæ mirabile exemplum. X. 8. 2. 7. 44. 15.
Matrimonium institutum est in signum, officium, & remedium. XVII. 15.

Matri-

Matrimonii bona Fides, Proles, & Sacramentum: principalius Sacramentum est. IX. 2. & seqq.
Matrimonio quoad substantiam non obstat votum virginitatis. 13. 28.
Matrimonii prima & essentialis perfectio consistit in unione animorum cum obligatione mutuæ inter Conjuges fidei. 14. 29. 24. 47.
Matrimonium non requirit necessariò consensum in copulam carnalem. XIV. 12. 42. 10.
Matrimonium ut Sacramentum significat unionem Dei cum anima, & Christi cum Ecclesia: utrumque perfectè significat Matrimonium etiam virginale. 37. 65.
Matrimonium virginale & licitum, & validum est. 20. 39.
Ejus præclara bona. 94. 34.
Matrimonialis, idest heroica virginitas duplicis Pyraustani Matrimonii intrinsecus finis. 102. 71. & seqq.
Matrimonium Pyraustæ. Vid. Pyrausta.

N

NUptiæ secundæ ex lege permittuntur. 76. 55. 22. 20.
Nuptiæ cœlibes commendantur. 45. 18.

O

OBligatio in Conjugibus ad debitum copulæ est tantùm habitualis. XXIII. 26.
Operis, cujus intentio bona est, executio optima. 48. 27.
Operis, cujus executio gloriosa est, propositum nequit esse defectuosum. 117. 12.
Origenis lapsus. 10. 20.

P

POlycronii monothelitæ dementia. 85. 90.
Potestas corporis proprii transferri potest in Conjugem negativè, & positivè. XIV. 12.
Propositi à voto discrimen. 76. 59.
Protestatio duplex, forensis, & communis. 86. 4.
Pyraustæ virginale Matrimonium Dæmonis excitavit invidiam. XIX. 18.
Perfectum omninò fuit quoad tres causas efficientem, formalem, & finalem. 27. 52. & seqq.
Pyraustæ in contrahendo Matrimonio sublimis, & pia intentio. X. 6. XII. 9.
Pyrausta pronubus immaculati Virginis & Joseph Matrimonii egregius imitator. XV. 13. 3. 8. 75. 51.
Pyraustæ in suadenda castitate energia. XXV. 29.
Pyrausta copulam non exercendo cum Sponsis nullimodè peccavit contra justitiam. XXVI. 31.
Pyraustæ eximia in matrimoniali contractu prudentia. 9. 18. 70. 27. 77. 60.

Quoad omnes circumstantias heroica fuit. 101. 70.
Pyrausta sapientiæ dono illustris. 10. 20. 123. 22.
Pyraustæ de re familiari solicitudo commendatur. 78. 62. & seqq.
Pyraustæ sanctitas. 91. 18.
Pyraustanæ virginitatis gloriosa specimina. 90. 15. 93. 39.
Pyraustani propositi servandæ in conjugio castimoniæ heroicitas exemplo Teresiani voti faciendi, quod perfectius est, comprobatur. 101. 64. & seqq.
Pyraustanæ in castimonia fortitudinis mirabiles prerogativæ. 80. 74.

Q

Querimoniæ & molestiæ in Pyraustam astu Dæmonis excitatæ diluuntur magno cum fœnore Pyraustanæ in conjugio sanctitatis. XVIII. 18. & seqq. 51. 32.
Quies eximia Pyraustæ cum Sponsis Matrimonii à se contracti sanctitatem apprimè declarat. XIX. 19. XXII. 15.

R

Regulæ ad dignoscendam heroicitatem in prudentia Christiana. 83. 82. & 83.
Rei perfectio duplex: Prima, quæ consistit in forma rei, secunda, quæ consistit in ejus operatione. 14. 29. 137. 48.

S

Sapientia in judicando circa agibilia duplex; communis, & propria. 10. 20.
Spiritus Sancti instinctui Pyraustana Matrimonia adscribenda sunt. 119. 16.

T

Tobiæ junioris ante conjunctionem pia ad Conjugem adhortatio. XXIV. 28.
Ejusdem exemplo castitatis matrimonialis excellentia declaratur. 96. 38.

V

Virginitatis in conjugio servandæ pactum sive antecedens, sive subsequens optimè componitur cum fœdere nuptiarum. 87. 4.
Virginitatis connubialis excellentia. 89. 14. 46. 18.
Virtutis heroicæ explicatio. 92. 26. & seqq.

X

Xenocratis continentia. 71. 33.

Z

Zelus singularis in Pyrausta fovendæ, promovendæque ad gradum heroicum virginitatis. 80. 74. & seqq.

LAUS DEO.

IMPRIMATVR,

Si videbitur Reverendiss. P. Sacr. Palat. Apostolici Magistro.

N. Episc. Bojan. Vicesg.

IMPRIMATVR.

Fr. Gregorius Selleri Ord. Præd. Sacr. Palatii Apostolici Magister.

